

**İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**TÜRKİYE'DEKİ KAMU İHALELERİNDE  
BİR PROJE GERÇEKLEŞTİRME BİÇİMİ OLARAK  
YAPIM YÖNETİMİ MODELİ**

**DOKTORA TEZİ**

**İkbal ERBAŞ  
(502072604)**

**Mimarlık Anabilim Dalı**

**Yapı Bilimleri Programı**

**Tez Danışmanı: Doç. Dr. A. Murat ÇIRACI**

**MAYIS 2013**



İTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü'nün 502072604 numaralı Doktora Öğrencisi **İkbal ERBAŞ** ilgili yönetmeliklerin belirlediği gerekli tüm şartları yerine getirdikten sonra hazırladığı **“TÜRKİYE'DEKİ KAMU İHALELERİNDE BİR PROJE GERÇEKLEŞTİRME BİÇİMİ OLARAK YAPIM YÖNETİMİ MODELİ”** başlıklı tezini aşağıda imzaları olan jüri önünde başarı ile sunmuştur.

**Tez Danışmanı :**      **Doç. Dr. A. Murat ÇIRACI** .....  
İstanbul Teknik Üniversitesi

**Jüri Üyeleri :**      **Doç. Dr. Deniz Ayşe YAZICIOĞLU** .....  
Kadir Has Üniversitesi

**Doç. Dr. Hakan YAMAN** .....  
İstanbul Teknik Üniversitesi

**Doç. Dr. M. Uğur MÜNGEN** .....  
İstanbul Teknik Üniversitesi

**Yrd. Doç. Dr. Tayibe SEYMAN** .....  
İstanbul Kemerburgaz Üniversitesi

**Teslim Tarihi :**      **19 Mart 2013**

**Savunma Tarihi :**      **8 Mayıs 2013**



*Değerli eşime ve biricik kızım Seden`e,*



## ÖNSÖZ

Akademik hayatımda bir dönüm noktası olması dileklerimle tamamlamış olduğum bu çalışma, maddi ve manevi birçok fedakarlığın ve uzun soluklu bir emeğin ürünüdür. Bu çalışma değerli tez danışmanımın yoğun katkısı sayesinde ve ailemin desteğiyle uzak mesafeler kat edilerek sürdürülen, zor ama bir o kadar da öğretici bir sürecin sonunda tamamlanmıştır.

Çalışmam boyunca bilgisini ve emeğini esirgmeden, beni yönlendiren tez danışmanım ve saygıdeğer hocam Doç.Dr. A. Murat ÇIRACI'ya katkılarından dolayı teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmamı daha iyi noktalara taşımamda bana yapıcı eleştirileri ve destekleriyle ışık tutan değerli jüri üyelerim Doç.Dr. Deniz Ayşe YAZICIOĞLU'na ve Doç.Dr. Hakan YAMAN'a sonsuz teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Bunaldığım her anımda omzunda huzur bulduğum hayat arkadaşım, kıymetli eşim Özgür ERBAŞ ve doğumuyla bana bu sıkıntılı dönemimde annelik mutluluğunu tattıran hayattaki en büyük gururum Seden'im... Sizlerin zamanından çaldığım bu süreçteki sabrınız, hoşgörünüz ve desteğiniz için teşekkür ederim.

Tez çalışmamın başlangıcından tamamlanmasına kadar geçen sürede sevgi ve sabırla yanımda olan BOYACILAR, ERBAŞ ve CEMRİ ailelerine destekleri ve anlayışları için sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Başta değerli mesai arkadaşım ve dostum Yrd.Doç.Dr. H.Tuğba ÖRMECİOĞLU olmak üzere ismini burada belirlemediğim diğer tüm dost ve arkadaşlarıma moral destekleri için teşekkür eder, Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Mimarlık Bölümü'nün değerli öğretim üyelerine de teşekkürü bir borç bilirim.

Mart 2013

İkbal ERBAŞ  
Y.Mimar





## İÇİNDEKİLER

### Sayfa

ÖNSÖZ.....	vii
İÇİNDEKİLER .....	ix
KISALTMALAR .....	xi
ÇİZELGE LİSTESİ.....	xiii
ŞEKİL LİSTESİ.....	xv
ÖZET.....	xvii
SUMMARY .....	xix
<b>1. GİRİŞ .....</b>	<b>1</b>
1.1 Problem .....	1
1.2 Amaç ve Kapsam .....	4
1.3 Yöntem.....	6
<b>2. YAPIM YÖNETİMİ PROJE TESLİM SİSTEMİ.....</b>	<b>9</b>
2.1 Yapım Yönetimi Sisteminin Genel Yapısı.....	10
2.2 Yapım Yönetimi Sisteminin Türleri.....	11
2.2.1 Danışman yapım yöneticisi proje teslim sistemi.....	12
2.2.2 Yapımcı yapım yöneticisi proje teslim sistemi .....	20
2.3 Yapım Yönetimi Sisteminin Avantaj ve Dezavantajları .....	24
2.4 Yapım Yönetimi Sistemi Uygulamaları .....	27
2.5 Türkiye`deki Kamu Yapım İhaleleri İçin Yapım Yönetimi Sisteminin Uygulanması ve Sistemin Sağlayacağı Yararlar.....	36
<b>3. YYY PTS SÜRECİNİN VE SÖZLEŞME DOKÜMANLARININ TEMEL ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ VE GELENEKSEL PTS`YLE KARŞILAŞTIRILMASI .....</b>	<b>41</b>
3.1 YYY PTS Sürecinin İncelenmesi ve Geleneksel PTS Süreciyle Karşılaştırılması.....	43
3.1.1 YYY PTS süreci.....	46
3.1.2 Geleneksel PTS süreci .....	55
3.1.3 YYY PTS ve geleneksel PTS süreçlerinin karşılaştırılması .....	67
3.2 YYY PTS`de MS- YYY Sözleşmesi ve Genel Şartnamesiyle, Geleneksel PTS`deki MS- Yüklenici Sözleşmesi ve Genel Şartnamesinin İncelenmesi ve Karşılaştırılması .....	76
3.2.1 Sözleşmenin türü.....	78
3.2.2 Genel hükümler.....	80
3.2.3 YYY`nin sorumlulukları .....	82
3.2.3.1 YYY`nin yapım öncesi aşamadaki görev ve sorumlulukları .....	84
3.2.3.2 YYY`nin yapım aşamasındaki görevleri ve sözleşme şartları .....	89
3.2.4 MS`nin görev ve sorumlulukları .....	99
3.2.5 Yapım öncesi hizmetler bedeli ve hakedişler .....	108
3.2.6 Anlaşmazlıkların çözümü .....	110
3.2.7 Sözleşmenin feshi ya da askıya alınması .....	112

3.3	YYY PTS`de MS- Mimar/Mühendis Sözleşmesiyle Geleneksel PTS`deki MS- Mimar/Mühendis Sözleşmesinin İncelenmesi ve Karşılaştırılması.....	115
3.3.1	Tasarımcının görevleri .....	121
3.3.2	MS`nin görevleri .....	129
<b>4.</b>	<b>TÜRKİYE`DEKİ KAMU YAPIM İHALELERİNDE YYY PTS MODELİ İÇİN İHALE VE SÖZLEŞME DOKÜMANLARININ BİÇİMLENDİRİLMESİNE YÖNELİK İLKE VE ÖNERİLER .....</b>	<b>135</b>
4.1	YYY PTS`de Proje ve Kontrollük Hizmetleri İhale ve Sözleşme Dokümanlarının Biçimlendirilmesine Yönelik İlke ve Öneriler .....	137
4.1.1	Belli istekliler arasında ihale usulünde proje ve kontrollük hizmeti alımlarında uygulanacak tip ön yeterlik şartnamesinin biçimlendirilmesine yönelik ilke ve öneriler .....	139
4.1.2	Belli istekliler arasında ihale usulünde proje ve kontrollük hizmeti alımlarında uygulanacak tip idari şartnamenin biçimlendirilmesine yönelik ilke ve öneriler .....	142
4.1.3	YYY PTS`de proje ve kontrollük hizmeti alımlarına ait tip sözleşmenin biçimlendirilmesine yönelik ilke ve öneriler .....	147
4.1.4	Danışmanlık hizmet alımı ihaleleri uygulama yönetmeliğindeki standart formların biçimlendirilmesine yönelik ilke ve öneriler .....	159
4.1.5	YYY PTS için biçimlendirilecek proje ve kontrollük hizmeti ihale ve sözleşme dokümanlarının geçerliliği için danışmanlık hizmet alımı ihaleleri uygulama yönetmeliğinde ve kamu ihale yasasında yapılması gereken değişiklikler.....	160
4.2	YYY PTS`de YYY Hizmetleri İhale ve Sözleşme Dokümanlarının Biçimlendirilmesine Yönelik İlke ve Öneriler.....	172
4.2.1	Belli istekliler arasında ihale usulünde YYY tip ön yeterlik şartnamesinin biçimlendirilmesine yönelik ilke ve öneriler .....	174
4.2.2	Belli istekliler arasında ihale usulünde YYY tip idari şartnamesinin biçimlendirilmesine yönelik ilke ve öneriler .....	175
4.2.3	YYY tip sözleşmesinin biçimlendirilmesine yönelik ilke ve öneriler ....	183
4.2.4	YYY genel şartnamesinin biçimlendirilmesine yönelik ilke ve öneriler	198
4.2.5	Yapım ihaleleri uygulama yönetmeliğindeki standart formların biçimlendirilmesine yönelik ilke ve öneriler .....	211
4.2.6	YYY PTS için biçimlendirilecek YYY ihale ve sözleşme dokümanlarının geçerliliği için yapım işleri ihaleleri uygulama yönetmeliğinde ve kamu ihale yasasında yapılması gereken değişiklikler.....	212
<b>5.</b>	<b>SONUÇLAR .....</b>	<b>231</b>
	<b>KAYNAKLAR.....</b>	<b>239</b>
	<b>EKLER.....</b>	<b>243</b>
	<b>ÖZGEÇMİŞ.....</b>	<b>245</b>

## KISALTMALAR

<b>AIA</b>	: American Institute of Architects
<b>AGC</b>	: Associated General Contractors of America
<b>BCCA</b>	: British Columbia Construction Association
<b>BİTİŞ</b>	: Belli İstekliler Arasında İhale Usulü ile İhale Edilen Yapım İşlerinde Uygulanacak Tip İdari Şartname
<b>CD</b>	: ConsensusDOCS
<b>CMMA</b>	: Construction Management Association of America
<b>CSI</b>	: Construction Specifications Institute
<b>DH-İUY</b>	: Danışmanlık Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği
<b>DH-ÖYŞ</b>	: Danışmanlık Hizmet Alımlarında Uygulanacak Tip Ön Yeterlik Şartnamesi
<b>DH-TİŞ</b>	: Danışmanlık Hizmet Alımlarında Uygulanacak Tip İdari Şartname
<b>DYY</b>	: Danışman Yapım Yöneticisi
<b>EJCDC</b>	: Engineers Joint Contract Documents Committee
<b>GMF</b>	: Garanti Maksimum Fiyat
<b>GSA</b>	: General Services of Administration
<b>KİK</b>	: Kamu İhale Kanunu
<b>KİSK</b>	: Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu
<b>MS</b>	: Mal Sahibi
<b>NASFA</b>	: National Association of State Facilities Administrators
<b>ÖYŞ</b>	: Belli İstekliler Arasında İhale Usulü ile İhale Edilen Yapım İşlerinde Uygulanacak Tip Ön Yeterlik Şartnamesi
<b>PK- ÖYŞ</b>	: Proje ve Kontrollük Hizmeti Alımlarında Uygulanacak Tip Ön Yeterlik Şartnamesi
<b>PK- TS</b>	: Proje ve Kontrollük Hizmeti Alımlarına Ait Tip Sözleşme
<b>PK- TİŞ</b>	: Proje ve Kontrollük Hizmeti Alımlarında Uygulanacak Tip İdari Şartname
<b>PTS</b>	: Proje Teslim Sistemi
<b>RFQ</b>	: Request For Qualifications
<b>RFP</b>	: Request For Proposal
<b>SOQ</b>	: Statement of Qualifications Form
<b>YİGŞ</b>	: Yapım İşleri Genel Şartnamesi
<b>YİTS</b>	: Yapım İşlerine Ait Tip Sözleşme
<b>YİUY</b>	: Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği
<b>YY</b>	: Yapım Yöneticisi
<b>YYY</b>	: Yapımcı Yapım Yöneticisi
<b>YYY-BİTİŞ</b>	: YYY PTS`de Belli İstekliler Arasındaki İhale Usulü ile Elde Edilen Yapım İşlerinde Uygulanacak Tip İdari Şartname
<b>YYY PTS</b>	: Yapımcı Yapım Yöneticisi Proje Teslim Sistemi
<b>YYY-YİGŞ</b>	: YYY PTS`de Yapım İşleri Genel Şartnamesi
<b>YYY-YİTS</b>	: YYY PTS`de Yapım İşlerine Ait Tip Sözleşme



## ÇİZELGE LİSTESİ

### Sayfa

<b>Çizelge 2.1</b> : ABD eyaletlerinde uygulanan yapım yönetimi PTS matrisi. ....	28
<b>Çizelge 2.2</b> : YYY PTS`nin uygulandığı ABD eyaletlerine yönelik araştırma sonuçları. ....	33
<b>Çizelge 3.1</b> : YYY PTS ve geleneksel PTS`nin YYY/ yüklenici seçim süreçlerinin, tasarımcı seçim süreçlerinin ve iş akış süreçlerinin karşılaştırılması. ..	72
<b>Çizelge 3.2</b> : YYY PTS ve geleneksel PTS dokümanlarının sözleşme türü açısından karşılaştırılması. ....	79
<b>Çizelge 3.3</b> : YYY PTS ve geleneksel PTS dokümanlarının genel hükümler açısından karşılaştırılması. ....	82
<b>Çizelge 3.4</b> : YYY PTS ve geleneksel PTS dokümanlarının YYY`nin sorumlulukları açısından karşılaştırılması. ....	83
<b>Çizelge 3.5</b> : YYY`nin yapım öncesi aşamadaki görev ve sorumlulukları. ....	85
<b>Çizelge 3.6</b> : YYY PTS ve geleneksel PTS dokümanlarının YYY`nin yapım öncesi hizmetleri açısından karşılaştırılması. ....	89
<b>Çizelge 3.7</b> : YYY PTS ve geleneksel PTS dokümanlarının YYY`nin ve yüklenicinin yapım aşaması görevleri açısından karşılaştırılması. ....	91
<b>Çizelge 3.8</b> : YYY PTS ve geleneksel PTS dokümanlarının MS`nin görev ve sorumlulukları açısından karşılaştırılması. ....	100
<b>Çizelge 3.9</b> : YYY PTS ve geleneksel PTS dokümanlarının yapım öncesi hizmetler bedeli ve hakedişler açısından karşılaştırılması. ....	110
<b>Çizelge 3.10</b> : YYY PTS ve geleneksel PTS dokümanlarının anlaşmazlıkların çözümü açısından karşılaştırılması. ....	111
<b>Çizelge 3.11</b> : YYY PTS ve geleneksel PTS dokümanlarının sözleşmenin feshi açısından karşılaştırılması. ....	115
<b>Çizelge 4.1</b> : DH-ÖYŞ maddelerinin düzenlenmesine ilişkin öneriler. ....	141
<b>Çizelge 4.2</b> : DH-TİŞ maddelerinin düzenlenmesine ilişkin öneriler. ....	143
<b>Çizelge 4.3</b> : DHTS maddelerinin düzenlenmesine ilişkin öneriler. ....	149
<b>Çizelge 4.4</b> : DH-İUY`nin proje ve kontrollük hizmetlerinin yerine getirilmesi açısından düzenlenmesine ilişkin öneriler. ....	161
<b>Çizelge 4.5</b> : KİK`in proje ve kontrollük hizmetlerinin yerine getirilmesi açısından düzenlenmesine ilişkin öneriler. ....	164
<b>Çizelge 4.6</b> : KİK maddelerinin proje ve kontrollük hizmetlerinin yerine getirilmesi açısından düzenlenmesine neden olan ihale ve sözleşme dokümanlarının ilgili hükümleri. ....	168
<b>Çizelge 4.7</b> : KİSK`in proje ve kontrollük hizmetlerinin yerine getirilmesi açısından düzenlenmesine ilişkin öneriler. ....	169
<b>Çizelge 4.8</b> : KİSK maddelerinin proje ve kontrollük hizmetlerinin yerine getirilmesi açısından düzenlenmesine neden olan ihale ve sözleşme dokümanlarının ilgili hükümleri. ....	172
<b>Çizelge 4.9</b> : BİTİŞ maddelerinin düzenlenmesine ilişkin öneriler. ....	177
<b>Çizelge 4.10</b> : YİTS maddelerinin düzenlenmesine ilişkin öneriler. ....	184
<b>Çizelge 4.11</b> : YİGŞ maddelerinin düzenlenmesine ilişkin öneriler. ....	200

<b>Çizelge 4.12:</b> YİUY`nin YYY hizmetlerinin yerine getirilmesi açısından düzenlenmesine ilişkin öneriler. ....	214
<b>Çizelge 4.13:</b> KİK`in YYY hizmetlerinin yerine getirilmesi açısından düzenlenmesine ilişkin öneriler. ....	221
<b>Çizelge 4.14:</b> KİK maddelerinin YYY hizmetlerinin yerine getirilmesi açısından düzenlenmesine neden olan ihale ve sözleşme dokümanlarının ilgili hükümleri. ....	227
<b>Çizelge 4.15:</b> KİSK`in YYY hizmetlerinin yerine getirilmesi açısından düzenlenmesine ilişkin öneriler. ....	227
<b>Çizelge 4.16:</b> KİSK maddelerinin YYY hizmetlerinin yerine getirilmesi açısından düzenlenmesine neden olan ihale ve sözleşme dokümanlarının ilgili hükümleri. ....	230
<b>Çizelge 5.1 :</b> Tasarım ve yapım hizmetlerine ilişkin ihale ve sözleşme dokümanları, kanunlar ve yönetmeliklerde yapılması gerekli düzenlemeler.....	234

## ŞEKİL LİSTESİ

### Sayfa

Şekil 2.1 : DYY PTS sözleşme ilişkileri diyagramı. ....	16
Şekil 2.2 : DYY PTS ve YYY PTS`nin sözleşme ilişkilerinin karşılaştırılması. ....	21
Şekil 2.3 : YYY PTS sözleşme ilişkileri diyagramı. ....	23
Şekil 3.1 : YYY PTS ve geleneksel PTS sözleşme dokümanlarının karşılaştırılması. ....	42
Şekil 3.2 : YYY PTS ve geleneksel PTS dokümanlarının YYY`nin ve yüklenicinin seçim süreçleri açısından karşılaştırılması. ....	43
Şekil 3.3 : YYY PTS ve geleneksel PTS süreç akış şemaları. ....	45
Şekil 3.4 : YYY PTS`de YYY`nin seçim süreci. ....	49
Şekil 3.5 : Geleneksel PTS`de tasarımcı seçim süreci. ....	59
Şekil 3.6 : Geleneksel PTS`de yüklenici seçim süreci ....	64
Şekil 3.7 : Geleneksel PTS`deki MS- yüklenici sözleşme dokümanlarıyla YYY PTS`deki MS- YYY sözleşme dokümanlarının karşılaştırılması. ....	78
Şekil 3.8 : Geleneksel PTS`deki MS- mimar/mühendis sözleşme dokümanlarıyla YYY PTS`deki MS- mimar/mühendis sözleşme dokümanlarının karşılaştırılması. ....	120
Şekil 4.1 : YYY PTS`nin uygulanabilmesine ilişkin ilke ve önerilerin geliştirileceği ihale dokümanları. ....	136
Şekil 4.2 : YYY PTS`nin uygulanabilmesine ilişkin ilke ve önerilerin geliştirileceği sözleşme dokümanları. ....	136
Şekil 4.3 : YYY PTS`de proje ve kontrollük hizmetlerinin temini için geliştirilecek ihale ve sözleşme dokümanlarıyla, düzenleme yapılacak ilgili yönetmelik ve kanunlar ....	139
Şekil 4.4 : YYY PTS`de YYY hizmetinin temini için geliştirilecek ihale ve sözleşme dokümanlarıyla, düzenleme yapılacak ilgili yönetmelik ve kanunlar....	174





## **TÜRKİYE`DEKİ KAMU İHALELERİNDE BİR PROJE GERÇEKLEŞTİRME BİÇİMİ OLARAK YAPIM YÖNETİMİ MODELİ**

### **ÖZET**

Artan nüfus yoğunluğu ve çeşitlenen ihtiyaçlar başta yapım sektörü olmak üzere birçok sektörün değişimine yol açmıştır. Bu süreçte farklı evrelerden geçen yapım sektörü günümüzde daha kısa sürede, daha düşük maliyetli ve daha yüksek kalitede ürünler vermenin arayışı içine girmiştir. Bu arayışa çözüm önerisi olarak, farklı proje teslim sistemleri ve farklı yapım yöntemleri geliştirilmiştir. Yurt dışında yaşanan bu gelişmeler karşısında ülkemizdeki uygulamalarda da hızlı bir ilerlemenin söz konusu olduğu görülmektedir.

Diğer taraftan yaşanan bu gelişmelerin kamusal uygulamalara yansıtılmadığı da bir gerçektir. Kamu yapılarının temininde uygulanan ihale sürecinde yaşanan sıkıntılar, uygulanan geleneksel proje teslim sisteminin yetersizliği, idarelerin yapım işi konusunda deneyimli birimlerinin bulunmayışı gibi temel nedenlerle yapım işinin gerçekleştirilmesinde kamu kaynaklarının etkin ve verimli kullanılması güçleşmektedir.

Amacı kamu yapılarının yapımında Yapımcı Yapım Yöneticisi Proje Teslim Sistemi`nin (YYY PTS) uygulanması için mevcut sistemde yapılması gereken değişiklikleri tespit etmek olan bu çalışmada, KİK`e uygun olarak gerçekleştirilen büyük ölçekli ve kapsamlı yapım işlerinde YYY PTS`nin uygulanmasına yönelik model önerisinin temel unsurlarının biçimlendirilmesine ilişkin ilke ve öneriler belirlenmiştir.

YYY PTS`nin tasarım ve yapım hizmetlerinin tümüne ilişkin bir sözleşme ailesi düzenlemesine sahip olması nedeniyle çalışma kapsamında yalnızca YYY hizmetinin teminine ilişkin dokümanlar değil, aynı zamanda proje ve kontrollük hizmetlerinin teminine ilişkin dokümanlar da incelenmiştir.

Mevcut sistemde yapılması gerekli olan değişiklikleri tespit etmek için çalışma birbiriyle bağlantılı dört aşamadan oluşturulmuştur.

Çalışmanın ilk aşamasında (Bölüm II), yapım yönetimi proje teslim sisteminin yapısı ve türleri açıklanmıştır. Sistemin iki farklı türü arasında yapılan incelemeler sonucunda, kamu yapılarının yapımında uygulanabilecek yapım yönetimi modeli türü Garanti Maksimum Fiyatlı (GMF) YYY PTS olarak belirlenmiştir.

Çalışmanın ikinci aşamasında (Bölüm III), AIA ve ConsensusDOCS tarafından YYY PTS için hazırlanan YYY PTS sözleşme dokümanlarıyla geleneksel PTS`nin uygulandığı Kamu İhale Kanunu (KİK) ihale ve sözleşme dokümanları, tasarım ve yapım hizmetleri açısından ayrı ayrı karşılaştırılmıştır. Söz konusu dokümanlardaki yalnızca YYY PTS`ye özgü hükümler açısından yapılan karşılaştırma sonucunda, KİK ihale ve sözleşme dokümanlarındaki YYY PTS`nin uygulanmasına engel teşkil eden hükümler tespit edilmiştir.

Çalışmanın üçüncü aşamasında (Bölüm IV), tasarım ve yapım hizmetlerinin temininde YYY PTS'nin uygulanabilmesi için KİK'in mevcut ihale ve sözleşme dokümanlarında yapılması gerekli değişikliklerle ilgili ilke ve öneriler geliştirilmiştir. Ayrıca bu önerilerin geçerliliğinin sağlanabilmesi açısından ilgili kanun ve yönetmeliklerde yapılması gerekli düzenlemelere yönelik ilke ve öneriler de belirlenmiştir.

Çalışmanın dördüncü ve son aşamasında ise (Bölüm V), karşılaştırma sonuçları ve bu sonuçlara ilişkin öneriler kısaca özetlenmiştir.

Kamu yapılarının yapımında YYY PTS modelinin uygulanması, idarelere süre, maliyet ve kalite açısından önemli faydalar sağlayacaktır. Süre ve maliyet açısından ele alındığında, YYY PTS'de tasarım tamamlanmadan yapım aşamasına başlanılabildiği için yapım işi daha kısa sürede tamamlanacaktır. YYY'nin, tasarım öncesi ve tasarım süreçlerinde yapının inşa edilebilirliği, projelerin tamlığı ve maliyeti konusundaki çalışmaları ve tavsiyeleri, yapımdaki değişiklik gereklerini azaltacaktır. Dolayısıyla bu değişikliklere bağlı olası gecikmeler ve maliyet artışları önlenilecektir. Diğer taraftan sistemin temel özellikleri ve gerek tasarım gerekse yapım evresinde yapılan sürekli kontroller daha kaliteli ürünler sağlayacaktır.

Sistemin tüm avantajları dikkate alınarak, bu çalışmayla ayrıca kamu ihalelerinde uygulanmak üzere önerilen modelin özel sektör tarafından da benimsenmesine yardımcı olunması ve yapım sektörünün gelişimine katkı sağlanması hedeflenmiştir.

Çalışma sonucunda ortaya konulan ilke ve öneriler, uzun süredir üzerinde akademik çalışmalar yapılmasına ve Türkiye'de bu alanda öğretim yapan az sayıda da olsa bazı öğretim kurumları bulunmasına rağmen, ülkemizde henüz uygulama alanı bulunmayan YYY PTS'nin, KİK'e uygun olarak gerçekleştirilen büyük ölçekli ve kapsamlı kamu yapılarının yapımında uygulanması için atılan ilk ve en önemli temel adımı oluşturmaktadır. Bu nedenle çalışma, model önerisine uygun olarak KİK dokümanlarının geliştirilmesi amacıyla oluşturulacak olan çalışma grubunun faydalanacağı temel bir kaynak niteliğindedir.

# **CONSTRUCTION MANAGEMENT PROJECT DELIVERY SYSTEM AS A FORM OF PROJECT IMPLEMENTATION IN TURKISH PUBLIC PROCUREMENT**

## **SUMMARY**

Growing population density and diversified needs have led to changes in many sectors, particularly in construction sector. The construction industry, which goes through a difficult period in this process, has began a quest to find the way of producing lower cost and higher quality products in a shorter time.

As a result of these problems, developing another alternative contracting system was needed, which is retained the positive features of general contracting and design-build contracting, but provided more contracting flexibility.

Construction management project delivery system has evolved as a professional practice in the early 1960's in response to increasing complexities in the construction industry. Today, construction management system is known as a well established project delivery system all around the world. And it is preferred especially for large and complex projects by both public and private sector.

In the face of these developments, such a rapid progress is seen in our country too. On the other hand, it is a fact that these developments can not be reflected to the public works. Because of fundamental reasons, such as difficulties in the delivery of public buildings during bidding process, insufficiency of traditional project delivery system, lack of experienced units of public administration in construction work, effective and efficient use of public resources is growth difficult.

As a solution to the effective and efficient use of public resources, this thesis aims to detect principles and recommendations for implementation of Construction Manager as Constructor (CMc) Project Delivery System in construction of large scale and comprehensive public buildings, which are carried out in accordance with the Public Procurement Law.

Due to the CMc project delivery system has a contract family arrangement for the entire of design and construction services, in the scope of the thesis not only the documents for providing CMc's services, but also the documents for providing architect's services were analyzed.

To detect the changes, which is bounded for existing system, the thesis has four different phases that is related with each other.

In the first phase of the thesis (Chapter II), general structure and the types of the construction management project delivery system is defined. The purpose of this part of the study is to explain construction management system and its two different forms, to provide guidance on advantages and disadvantages of construction

management project delivery system and to give construction management application examples around the world.

In this chapter it is found out that, according to the relationship between the owner and the construction manager, the construction management services can be served to the owner in two different forms. These forms are:

- Construction manager as adviser
- Construction manager as constructor

In consequence of observations made between these two different forms of the system, CMc project delivery system with a Guaranteed Maximum Price (GMP) is determined as the applicable type of the construction management system to the construction of large scale and comprehensive public buildings.

In the second phase of the thesis (Chapter III), the contract documents, which are prepared by AIA (American Institute of Architects) and ConsensusDOCS, were compared with the Turkish Public Procurement Law (KIK) contract documents in terms of design and construction services. For this purpose:

- CMc project delivery process is compared with Public Procurement Law's traditional project delivery process,
- The contract between the Owner- CMc and general conditions of the contract in CMc system are compared with the contract between the owner- general contractor and general conditions of the contract in traditional system,
- The contracts between the owner and the architect in two systems are compared.

At the end of these comparisons, main problems of the existing system are determined. In consequence of the comparisons in terms of the specific differences of CMc project delivery system, the provisions which preclude the application of the system to the Public Procurement Law bidding and contracting documents, have been identified. It is found out that CMc project delivery system has two different phase as preconstruction phase and construction phase. And in both phases the CMc has different responsibilities from the general contractor in traditional system. It is also found out that the CMc's compensation is divided between preconstruction phase services and construction phase services and also the progress payments of these phases are different too.

In the third phase of the thesis (Chapter IV), for the provision of design and construction services for implementation of CMc project delivery system, the principles and recommendations that are related to changes in Public Procurement Law documents were developed. Also to ensure the validity of these principles and recommendations, the principles and recommendations in related laws and regulations were determined. For this purpose the whole provisions of the Public Procurement Law's design and construction services documents are analyzed. And recommendations were made about the provisions, which are not proper for using in CMc system.

In the fourth and the final phase of the thesis (Chapter V), results of the comparison and the recommendations related to comparison results are briefly summarized.

Implementation of the CMc project delivery system will provide significant benefits to the public administrations in terms of the quality, cost and time. According to the

time and cost aspects, due to the construction work begins before the completion of the design work, in CMc project delivery system the construction work will be completed in a shorter time.

CMc`s recommendations during the pre-design and design phases regarding to the constructibility of the building, completeness of the project and cost of the project will reduce the change requirements of the work. Therefore, possible delays and cost increases, connected with these changes, will be prevented. On the other hand the main features of the system and controls in both design phase and construction phase will provide more qualified products.

While all advantages of the system are considered, with this thesis work beside the public sector, it is aimed that the proposed model to be applied to the public procurement will be used also by the private sector. By this way it is also aimed to contribute to the development of the private sector.

Principles and recommendations laid down in this thesis work is the first and the most important step of the using CMc project delivery system for construction of large scale and comprehensive public buildings carried out in accordance with the Public Procurement Law, which is not used in our country yet, although there are long standing academic studies and there are limited number of institutions in this field in Turkey. The thesis work also has the characteristics of being a primary source for study group, which will be established to develop the Public Procurement Law pursuant to the model proposal.



## **1. GİRİŞ**

Artan nüfus yoğunluğu ve çeşitlenen ihtiyaçlar başta yapım sektörü olmak üzere birçok sektörün değişimine yol açmıştır. Bu süreçte farklı evrelerden geçen yapım sektörü günümüzde daha kısa sürede, daha düşük maliyetli ve daha yüksek kalitede ürünler vermenin arayışı içine girmiştir. Bu arayışa çözüm önerisi olarak farklı proje teslim sistemleri ve farklı yapım yöntemleri geliştirilmiştir. Özel sektörde yaşanan bu değişiklikler giderek kamu sektöründe de uygulama alanı bulmuştur.

Yurt dışında yaşanan bu gelişmeler karşısında ülkemizdeki uygulamalarda da hızlı bir ilerlemenin söz konusu olduğu görülmektedir. Diğer taraftan yaşanan bu gelişmelerin kamusal uygulamalara yansıtılmadığı da bir gerçektir. Kamu yapılarının temininde uygulanan ihale sürecinde yaşanan sıkıntılar, uygulanan geleneksel proje teslim sisteminin yetersizliği, idarelerin yapım işi konusunda deneyimli birimlerinin bulunmayışı gibi temel nedenlerle yapım işinin gerçekleştirilmesinde kamu kaynaklarının etkin ve verimli kullanılması güçleşmektedir.

### **1.1 Problem**

Kamu hizmetine ilişkin etkinliklerin her geçen gün çeşitlenerek artması karşısında idarenin, bu görevlerin tamamını kendi imkanlarıyla yerine getirmesi mümkün değildir. Bu durum, idarenin özel hukuk kişilerinin kaynaklarına yönelmesine neden olmuştur. İdare, özel hukuk kişileriyle yapacağı sözleşmelerle bazı mal ve hizmetleri temin edebilmektedir (Kortunay ve Sezer, 2007). Bu amaçla idare, kamu hizmetlerinin yürütülmesi sırasında ülke içinde ve dışında kamu kesimi ve özel kesimle mal ve hizmet alım satımı, kiralama gibi ilişkiler kurmakta ve bu ilişkilerini belli bir usul dairesinde yürütmektedir. İdari usulün özel bir yansıması olarak da nitelendirilebilecek olan ihale usulü, kamunun ihtiyaçlarının en iyi şekilde karşılanmasını sağlamak için öngörülmuş bir yoldur. Bu yolla, çoğu kez tek yanlı işlemler yaparak bireylerle karşı karşıya gelmekten kaçınan idarelerin, belirli bir sistem dahilinde faaliyetlerini sürdürmeleri, böylece güvenilir ve şeffaf idare

hedefine ulaşmalarının amaçlandığı söylenebilir (Akgül, 2006). Kamu kaynaklarının etkin ve verimli kullanılmasının toplumsal refahın ve kalkınmanın sağlanmasında önemli bir etkiye sahip olduğu göz önünde bulundurulduğunda, bu ihalelerin içeriği ve uygulanması konusundaki hassasiyet bir kez daha önem kazanmaktadır.

Türk ihale sistemini düzenleyen ve ihale hukukuna ilişkin uyuşmazlıkların çözümünde temel kanun olan 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu, yürürlüğe girdiği 1.1.1984 tarihinden itibaren uzun yıllar uygulanmıştır. Bununla birlikte geçen süre içinde günümüzün değişen ve gelişen ihtiyaçlarına cevap veremediği, uygulamada ortaya çıkan aksaklıkları giderme konusunda yetersiz kaldığı, bütün kamu kurumlarını kapsamadığı, Avrupa Birliği ve uluslararası ihale uygulamalarına paralellik göstermediği gerekçeleriyle yeni kanunlar hazırlanması yoluna gidilmiştir. Bu doğrultuda 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu (KİK) ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu (KİSK) 22/01/2002 tarihinde 24648 sayılı Resmi Gazete`de yayımlanarak yürürlüğe konulmuştur (Akgül, 2006).

Kamu hukukuna tabi olan, kamunun denetimi altında bulunan veya kamu kaynağı kullanan kamu kurum ve kuruluşlarının yapacakları ihalelerde uygulanacak esas ve usuller, 4734 sayılı KİK çerçevesinde belirlenmiştir. Bu kanuna göre yapılan ihalelere ilişkin sözleşmelerin düzenlenmesi ve uygulanmasıyla ilgili esas ve usuller ise 4735 sayılı KİSK kapsamında ele alınmıştır (Akçay ve Manisalı, 2009). Bu kanunların hazırlanmasında birinci derecede başvuru kaynağı Avrupa Birliği normları olmuştur.

4734 sayılı KİK`le ihalelerde saydamlığın, rekabetin, eşit muamelenin, güvenilirliğin, gizliliğin, kamuoyu denetiminin, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasının ve kaynakların verimli kullanılmasının en geniş şekilde sağlanması, kamu kurum ve kuruluşlarının kullarımlarında bulunan her türlü kaynaktan yapacakları ihalelerde tek bir yasal düzenlemeye tabi olmaları, tahmini bedel temel alınarak indirim yapılmak suretiyle ihaleye çıkılması yerine, işlerin istekliler tarafından piyasa rayiçlerine uygun fiyatlara göre tespit ve teklif edilen gerçekçi bedeller üzerinden ihale edilmesi amaçlanmıştır (Coşgun, 2009).

4734 sayılı KİK`in 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu üzerinde önemli değişiklikler yapmasına ve kanunun yapım sektörü açısından birçok yenilikler getirmesine rağmen, yapım ihalelerinde idareler açısından bazı olumsuz durumlar halen devam



etmektedir. Özellikle yapım işi konusunda kendi yapım birimi bulunmayan idareler, gerek proje aşamasında gerekse işin ihale ve yapım aşamalarında gerekli uzman bilgisinden yoksun oldukları için kaynaklarının etkin ve verimli kullanılması konusunda başarısız olmaktadır.

KİK'e uygun olarak gerçekleştirilen yapım işlerinde yaşanan problemleri genel olarak süre, maliyet ve kalite başlıkları altında değerlendirmek mümkündür. Süre açısından değerlendirme yapıldığında tasarım, ihale ve yapım sıra düzeni içinde gerçekleştirilen kamuya ait yapım işlerinin tamamlanmasının yapım aşamasına tasarım tamamlanmadan başlanılmadığı için daha uzun sürede gerçekleştiği tespit edilmiştir. Maliyet açısından değerlendirme yapıldığında mevcut sistemde her ne kadar yapım öncesinde işin maliyetiyle ilgili kesin bilgiye sahip olursa da, yapım sırasında gerçekleşen değişikliklerin sözleşme ve diğer dokümanlara yansıtılmasında yaşanan zorluklar bir diğer problem alanını oluşturduğu saptanmıştır. Kalite açısından değerlendirme yapıldığında ise mevcut sistemde ihalenin ekonomik açıdan en avantajlı teklif sahibi üzerinde bırakılmasının temel şart koşulduğu belirlenmiştir. Bu nedenle ihaleyi alabilmek için ihale aşamasında en düşük fiyat teklifini verme çabası içinde olan yüklenicinin, yapım aşamasında fiyat kaygısı nedeniyle işin kalitesinden ödün verdiği görülmektedir. Bu durumun kamu yapılarının yapım kalitesinin düşmesine neden olduğu saptanmıştır.

Diğer taraftan yaşanan bu sıkıntılar işin sadece yapım aşamasıyla sınırlı değildir. Tasarım sürecinin yapım süreciyle bir bütün teşkil etmesi gereken bu süreçte, tasarım aşamasında yüklenici deneyiminden faydalanılamaması, tasarım aşamasında düşünülmemiş detayların yapım aşamasında uygulanması konusunda problemlere neden olmaktadır. Ayrıca projenin tasarımını gerçekleştirecek tasarımcının, hizmetin niteliğine uygun olmayan bir ihale süreciyle belirlenmesi ve tasarımcının görev tanımının sözleşme dokümanlarında yer almaması da bir diğer olumsuzluktur.

Tüm bu olumsuzluklar değerlendirildiğinde, KİK'e uygun olarak gerçekleştirilen yapım ihalelerinde önemli aksaklıklar olduğu görülmektedir. İdarelerin yaptığı yatırımların büyük bir yüzdesini oluşturan yapım işlerinde süre, maliyet ve kalite açısından fayda sağlayacak yeni düzenlemelere duyulan ihtiyaç oldukça açıktır. Diğer taraftan, ülkemizdeki yapım sektörüne yönelik her yıl yayınlanmakta olan istatistiksel veriler incelendiğinde, yıllık olarak yüksek bir oranda kamu yapısı yapımının gerçekleştirildiği belirlenmiştir. Bununla birlikte çeşitli sorunların ele

alındığı sektör raporlarında ise yapım yönetimi sisteminin uygulanmasına yönelik herhangi bir öneriye rastlanılmamıştır. Konuya ilişkin literatür incelemesi yapıldığında da, söz konusu probleme yönelik daha önce gerçekleştirilmiş bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bununla birlikte kamu kaynaklarının etkin ve verimli kullanılabilmesi amacıyla ivedilikle mevcut sistemde gerekli iyileştirmeleri sağlayacak çözüm önerileri geliştirilmelidir. Bu alanda daha önce herhangi bir çalışmanın yapılmamış olması modele ilişkin önerilerin geliştirilmesi ihtiyacını ortaya koymaktadır.

## **1.2 Amaç ve Kapsam**

Günümüzde yapım süreci tasarımcı, mal sahibi (MS) ve yüklenici arasında geleneksel bir ilişkiye yönelik olmuştur. Bu sisteme göre MS, tasarımcıyı doğrudan atamaktadır. Tasarımcı sözleşme dokümanlarını hazırlamakla, yüklenici ise fiyat teklifinde bulunarak sözleşme dokümanlarına göre yapım işini gerçekleştirmekle yükümlüdür. Yapım işi boyunca tasarımcı MS'nin temsilcisi ve kaliteyi onaylayan kişi olarak görev almaktadır (UIA Council, 2005). Ülkemizdeki kamu ihaleleri incelendiğinde tasarım, ihale ve yapım sürecinin zincirleme olarak takip ettiği geleneksel proje teslim sistemi (PTS) sıra düzeninin uygulandığı görülmektedir. Geleneksel PTS kavramının içinde barındırdığı eksiklikler KİK'de yer alan bazı hükümlerin uygulama sırasında yarattığı sıkıntılarla birleştiğinde, mevcut sistemin hedeflenen başarının sağlanması açısından önemli bir engel teşkil ettiği görülmektedir.

Özellikle birçok kamu kurum ve kuruluşunun yapım işlerini yürüten biriminde (inşaat emlak, yapı işleri, imar müdürlüğü vb) proje sürecini takip edecek nitelikli proje biriminin bulunmaması, geleneksel PTS'nin akış süreci olan tasarım, ihale ve yapım aşamalarında farklı bir katılımcının varlığına duyulan ihtiyacı gözler önüne sermektedir.

Yapım yönetimi sistemi yapım endüstrisinin artan karmaşıklığına yanıt olarak ortaya çıkmıştır. Bu karmaşık yapım sistemleri, tasarım ve yapım profesyonellerinin uzmanlaşmasına neden olmuştur. Profesyonel yapım yönetimi hizmetlerinin kullanılması kamu ve özel sektörde planlama, tasarım ve yapım süreçlerinin denetlenmesinin, yapım projelerinin başarılı olarak tamamlanmasının verimli ve etkili bir aracı olarak tanımlanmıştır (CMAA, 2002). Bu uygulamada, tasarım

sürecinde yapım işi konusunda deneyimli bir katılımcının varlığı tasarımda meydana gelebilecek hataların engellenmesini sağlamıştır. Projenin süre, maliyet ve kalite hedeflerinin en verimli şekilde başarılmasına yardımcı olmuştur. Böylelikle yapım yönetimi sistemi büyük ölçekli ve kapsamlı projelerde birçok kamu ihalesinde tercih edilir bir PTS haline gelmiştir.

Yurt dışında uygulanan kamu ihalelerine bakıldığında özellikle ABD`de ülkemizden farklı olarak, uzun yıllardır kamu yapılarının yapımında tercih edilir bir sistem olan yapım yönetimi PTS`nin artan bir oranla kullanıldığı gözlenmektedir.

Büyük ölçekli ve kapsamlı kamuya ait yapım işlerinde Bölüm 1.1`de tanımlanan problemlerin giderilebilmesine basamak teşkil etmek üzere hazırlanan “Türkiye`deki Kamu İhalelerinde Bir Proje Gerçekleştirme Biçimi Olarak Yapım Yönetimi Modeli” başlıklı çalışmada amaç:

- Yapım yönetimi PTS`nin yapısını ve türlerini açıklayarak, kamu yapılarının yapımında uygulanabilecek yapım yönetimi modeli türünü belirlemek (Bölüm- II),
- İdarelere süre, maliyet ve kalite açısından sağlayacağı avantajlar nedeniyle uygulanması önerilen yapımcı yapım yöneticisi proje teslim sisteminin (YYY PTS) tasarım ve yapım hizmetlerinin tümüne ilişkin bir sözleşme ailesi düzenlemesine sahip olması ve bu sistemde proje başarısı için yapım işinin tasarımla bütünleşik bir faaliyet olarak yürütülmesinin zorunluluk olması nedeniyle, çalışma kapsamında yalnızca yapımcı yapım yöneticisi (YYY) hizmetinin teminine ilişkin dokümanları değil, bununla birlikte proje ve kontrollük hizmetinin teminine ilişkin dokümanları geliştirmek; bu kapsam doğrultusunda 4734 sayılı KİK`e uygun olarak gerçekleştirilen yapım işlerine ait ihale ve sözleşme dokümanlarındaki YYY PTS`nin uygulanmasına engel teşkil eden hükümleri ortaya koymak; önerilen yapım yönetimi modelinin uygulanmasına yönelik söz konusu dokümanlarda yapılması gereken değişiklikleri tespit etmek (Bölüm-III),
- Tasarım ve yapım hizmetlerinin temininde YYY PTS`nin uygulanabilmesi için KİK`in mevcut ihale ve sözleşme dokümanlarında yapılması gerekli değişikliklerle ilgili ilke ve öneriler geliştirmek; söz konusu ilke ve önerilerin geçerliliğinin sağlanabilmesi açısından KİK, KİSK ve ilgili yönetmeliklerde

yapılması gerekli düzenlemelere yönelik ilke ve önerileri belirlemektir (Bölüm- IV).

Tanımlanan amaçlar doğrultusunda çalışma kapsamındaki YYY hizmetinin teminine ilişkin incelemeler YYY sözleşmesinde yer alması zorunlu olup, geleneksel sistemde bulunmayan hükümlerin ve sistemimizde YYY PTS`nin uygulanmasına engel teşkil eden hükümlerin karşılaştırılmasını içerecektir. Diğer taraftan proje ve kontrollük hizmetlerinin teminine ilişkin incelemeler, YYY PTS`de söz konusu hizmetin geleneksel sistemde de kullanılan dokümanlarla sağlanması nedeniyle, yalnızca sistemimizi geliştirecek hükümlerin karşılaştırılmasını kapsayacaktır.

Bu çalışmayla ayrıca kamu ihalelerinde uygulanmak üzere önerilecek olan yapım yönetimi sistemi modelinin özel sektör tarafından da benimsenmesine yardımcı olunması ve yapım sektörünün gelişimine katkı sağlanması hedeflenmektedir.

### **1.3 Yöntem**

Model önerisinin uygulanabilmesine ilişkin önerilerin belirlenmesi amacıyla, çalışmada dört farklı bölümde ayrı ayrı uygulanacak olan yöntem ve yaklaşımlar aşağıda açıklanmaktadır.

Birinci aşamada öncelikle yapım yönetimi PTS ve genel yapısı tanımlanacak ve bu sistemin uygulamadaki farklı türleri açıklanacaktır. Ayrıca sistemin her iki alt türünün avantaj ve dezavantajları değerlendirilerek, özellikle ABD`de uygulanmakta olan yapım yönetimi sistemi uygulamaları incelenecektir. Elde edilen bulgular doğrultusunda çalışma kapsamında Türkiye`deki kamu ihalelerinde uygulanması önerilecek olan yapım yönetimi PTS modelinin alt türü belirlenecektir (Bölüm- II).

İkinci aşamada YYY PTS süreci ihale dokümanları ve geleneksel PTS süreci ihale dokümanları açıklanarak iki sistem arasındaki farklılıklar tespit edilecektir. Ayrıca söz konusu sistemlerde proje ve kontrollük hizmetleriyle, YYY/yüklenici hizmetlerinin temininde kullanılan sözleşme ve genel şartname yapıları YYY PTS`ye özgü hükümler açısından karşılaştırılacaktır. Bu karşılaştırmanın yapılmasında American Institute of Architects (AIA) ve ConsensusDOCS (CD) tarafından düzenlenen sözleşme ailelerinden faydalanılacaktır. Söz konusu dokümanlar KİK ihale ve sözleşme dokümanlarıyla karşılaştırılacaktır. Elde edilen bulgular doğrultusunda, Türkiye`deki kamu ihalelerinde YYY PTS`nin uygulanmasına

yönelik mevcut sistemde ve ilgili dokümanlarda yapılması gereken düzenlemeler tespit edilecektir (Bölüm- III).

Çalışmanın üçüncü aşamasında, YYY PTS`de proje ve kontrollük hizmetleriyle YYY hizmetlerinin tedariği için KİK`in mevcut ihale ve sözleşme dokümanlarının biçimlendirilebilmesine ve bu biçimlendirmenin geçerliliğinin sağlanabilmesi açısından KİK, KİSK ve ilgili yönetmeliklerde yapılması gerekli düzenlemelere yönelik ilke ve öneriler belirlenecektir. Söz konusu dokümanlarla ilgili öneriler de AIA ve CD dokümanlarına benzer bir şekilde birbirleriyle ilişkili ve birbirlerini destekler biçimde geliştirilecektir (Bölüm- IV).

Çalışmanın dördüncü ve son aşamasında ise yapılan araştırma sonucunda elde edilen bulgular ve yapılması gereken düzenlemeler değerlendirilecektir (Bölüm- VI).



## 2. YAPIM YÖNETİMİ PROJE TESLİM SİSTEMİ

Bir yapının inşası, proje fikrinin ortaya çıkmasından itibaren bir kavram öngörmeyi içeren ve projenin yapımının gerçekleştirilebilmesi için bu kavrama uygun bir formatta tasarlanmasını kapsayan karmaşık bir süreçtir. Tasarımın kavram aşamasından sonuç ürün haline getirilmesi aşamasına kadar proje katılımcıları (MS, tasarımcı, yüklenici gibi) farklı sorumluluk alanlarına sahipken, bu sorumluluk alanları her yapım projesi için aynı içerikte değildir. MS'nin projeden beklentileri doğrultusunda proje katılımcıları arasında kurulan ilişkilerin şekli ve katılımcıların bu ilişkiler kapsamında üstlendikleri roller de değişiklik göstermektedir. Projelerin karmaşık yapısı ve MS'nin proje sürecinde bir danışmana duyduğu ihtiyacın artması, MS'yle tasarımcı ve yüklenici arasındaki iletişimi sağlayacak yeni bir profesyonele olan ihtiyacı artırmıştır. Bu sorunun sonucu olarak, geleneksel sözleşmelerin ve tasarım-yapım sözleşmelerinin olumlu özelliklerini içeren alternatif bir sözleşme sisteminin geliştirilmesine ihtiyaç duyulmuştur.

Yapım yönetimi kavramı, 1960'ların başında tasarım ve yapımdan ayrı profesyonel bir uygulama olarak gelişmiştir (Flake ve Olliff, 2001; CMAA, 2002). Bununla birlikte, yapım yönetimi PTS'nin geleneksel PTS'ye alternatif olarak ortaya çıkması 1990'dan sonraki on yıllık süre olarak görülmektedir (Flake ve Olliff, 2001). Günümüzde yapım yönetimi, iyi düzenlenmiş ve dünya çapında tanınan bir meslek dalı olarak kabul edilmektedir (CMAA, 2002).

Proje teslim sistemlerinin her biri (geleneksel sistem ve tasarım- yapım sistemi) belirli bir proje için farklı avantaj ve dezavantajlara sahiptir. Bu nedenle MS'nin taleplerinin ve projenin kapsamının doğru bir şekilde anlaşılacak en uygun PTS'nin seçilmesi, projenin başarılı olarak tamamlanabilmesi için en önemli faktörlerdir. Doğru olarak uygulanması ve potansiyel tehlikelerin önceden belirlenmesi halinde, yapım yönetimi sisteminin uygun proje şartları altında bir projenin gerçekleştirilebilmesi için en iyi PTS alternatifi olması mümkündür.

Çalışmanın yapım yönetimi sistemini tüm ayrıntılarıyla tanımlamayı hedef alan bu bölümünün amacı şunlardır:

- Farklı formları da dahil olmak üzere yapım yönetimi kavramını açıklamak (danışman yapım yöneticisi ve yapımçı yapım yöneticisi),
- Yapım yönetimi PTS'nin avantaj ve dezavantajlarıyla ilgili rehberlik sağlamak,
- ABD'deki yapım yönetimi uygulamalarından örnekler vermek,
- Türkiye'deki kamu yapım ihaleleri için yapım yönetimi PTS'nin hangi alt türünün kullanılabilirliği konusunda öneri geliştirmek.

Bu amaçlar doğrultusunda yapılan incelemelerde, MS'ye sağladığı avantajlar nedeniyle geliştirilecek modelde YYY PTS'nin uygulanmasına yönelik öneriler geliştirilecektir.

## **2.1 Yapım Yönetimi Sisteminin Genel Yapısı**

Yapım yönetimi sistemi yapım projeleri için ortak kullanımda olan üç ana proje teslim sisteminden biridir. Construction Specifications Institute (CSI) (2005) yapım yönetimini bir projenin başlangıcından bitimine kadar süresini, maliyetini ve kapsamını kontrol etmek için uygulanan profesyonel yönetim süreci olarak tanımlamaktadır. Bu tanıma göre YY, MS tarafından MS'nin projedeki görevlerini tamamlamak için görevlendirilen kişi ya da kurumdur. Construction Management Association of America (CMAA) (2002) yapım yönetimini, MS için büyük projelerin başarılı bir şekilde uygulanması amacıyla oluşturulmuş disiplin ve yönetim sistemi olarak tanımlamaktadır. Ayrıca CMAA yapım yönetimi sisteminin, yapım projelerine uygulanan bir dizi hizmetlerden oluşan profesyonel bir yönetim uygulaması olduğunu da ifade etmektedir. YY'nin kalite, maliyet, zaman ve saha yönetimini içeren proje amaçlarının başarılması için planlama, tasarım, yapım ve yapım sonrası aşamaları programladığı belirtilmektedir. Halpin ve Woodhead (1998) ise yapım yönetimini yeni bir tesisin yapımında süre ve maliyet kontrolüne katkıda bulunan bir yapım programıyla ilişkili ön tasarım, tasarım ve yapım aşamalarında yürütülen bir grup yönetim aktivitesi olarak tanımlamaktadır.

British Columbia Construction Association (BCCA) (2000) yapım yönetimi PTS'nin, MS'nin çıkarları doğrultusunda saha yönetimi, danışmanlık, yönetim ve teknik servis hizmetlerini sağlamak için belirli bir sözleşme bedeli karşılığında tek bir kişiyle sözleşme yaptığı bir PTS olduğunu vurgulamaktadır.



Flake ve Olliff (2001) yapım yönetiminin planlama, tasarım ve yapımı da içeren bir yapım projesinin çeşitli aşamaları boyunca, uzman üçüncü bir grubun tanımlı bir kapsamla yapım liderliği sağladığı bir süreç olduğunu belirtmektedir. Bu tanımda sürecin birincil derecede vurgusu, projenin tasarım ve yapım aşamalarının birleştirilmesi üzerinedir. Sistem projenin başlangıcından itibaren projenin gerekli kalitede ve en uygun maliyetle, en kısa zamanda teslim edilmesi amacıyla çabalayan bir takım yaklaşımını içermektedir.

Yapım yönetimi sistemi özel projelerde ya da kamu projelerinde kullanılabilir bir sistemdir. Bu sistem genellikle farklı disiplinler arasında kapsamlı koordinasyon gerektiren, MS'nin tasarım ve yapımla ilgili sınırlı uzmanlığa sahip olduğu karmaşık programlı ve bütçeli projelerde uygulanmaktadır (CSI, 2005).

Bu düzenlemede profesyonel YY, MS'ye onun ek bir personeli gibi davranmaktadır. Mümkün olan en iyi proje ürününü sağlayabilmek için ön tasarım, tasarım, yapım, mühendislik ve yönetim deneyimiyle bütün projeyi yönetmektedir (CMAA, 2002). MS tarafından YY'ye verilen yetkiler ise projenin nasıl organize edildiğine bağlı olarak değişiklik göstermektedir.

## **2.2 Yapım Yönetimi Sisteminin Türleri**

Karmaşık bir projenin yapımını planlayan bazı MS'ler ve kamu idareleri söz konusu projenin planlama, tasarım ve yapımını yönetmek için kendi kurum içi kaynaklarına sahip olmayabilirler (AIA- Minnesota, 2006). Bu durumda MS veya kamu idareleri bir sözleşme ilişkisi altında projeyi gerçekleştirmek amacıyla gerekli olan yönetim hizmetlerini sağlayabilmek için YY'yle anlaşma yolunu tercih etmektedirler. MS ve YY arasındaki sözleşme ilişkisine bağlı olarak, yapım yönetimi hizmetleri MS'ye iki farklı yolla sağlanmaktadır. Bu yollar şunlardır:

- Danışman yapım yöneticisi proje teslim sistemi (DYY PTS)
- Yapımcı yapım yöneticisi proje teslim sistemi (YYY PTS)

Yapım yönetimi PTS'nin farklı iki alt türünün inceleneceği çalışmanın bu bölümünde, her iki uygulama için AIA tarafından geliştirilen sözleşme aileleri tanımlanacaktır. DYY PTS'de DYY'nin görevlerinin kapsamı bu bölümde incelenecektir. Diğer taraftan geliştirilecek modelde YYY PTS'nin uygulanması

önerileceği için YYY'nin görev tanımlarına Bölüm 3'de detaylı olarak yer verilecektir.

### **2.2.1 Danışman yapım yöneticisi proje teslim sistemi**

DYY, yapım yönetiminin YY'nin MS'nin temsilcisi ve danışmanı olduğu bir formudur (Alberta Infrastructure, 2001). Bu sistem tasarımcının projeyi tasarlamak için seçildiği bir proje teslim metodudur. İdare ve yönetim hizmetlerini sağlamak için MS'nin temsilcisi olarak hizmet edecek YY ayrıca görevlendirilmektedir (Mahdi ve Alreshaid, 2005).

DYY senaryosu altında MS tasarımcı, DYY ve genel yüklenici ya da birden fazla alt yükleniciyle ayrı ayrı sözleşme yapmaktadır. DYY, tasarımcı ve genel yüklenici ya da alt yüklenicilerle yalnızca idari ilişkiye sahiptir. DYY tarafından düzenlenen sözleşme ilişkisi sadece MS'yledir (Flake ve Olliff, 2001). DYY, MS adına ve onun yararına ticari sözleşmelerin yönetilmesi ve koordine edilmesi hizmeti karşılığında bir ücret üzerinden görevlendirilmektedir. Sistemin temeli MS'nin DYY'nin desteğiyle kendi genel yüklenicisi olarak davranmasına dayanmaktadır (Alberta Infrastructure, 2001; Mishelow, 2009).

DYY projenin tasarlanması ya da yapım aşamasında uygulamaların gerçekleştirilmesi konusunda herhangi bir yükümlülüğe sahip değildir. Bu aşamalarda sorumluluğu kontrol ve denetime ilişkindir. Ayrıca yüklenici ya da projenin yapımını gerçekleştiren kişi olmadığı için yapım sözleşmesinde de yer almamaktadır (Url-1, 2008). Bu nedenle bu tip bir uygulamada DYY, yapım metotları ve araçlarından sorumlu değildir. Dolayısıyla yapım maliyeti, işin süresi ve kalitesi gibi konularda da garanti verme görevine sahip değildir (Flake ve Olliff, 2001; Tinder, 2009). Diğer proje katılımcılarının aksine, DYY projenin tasarımında ya da yapımında kazanılmış bir hakka da sahip değildir. MS'nin yararına davranarak ve yapım ile ilgili tarafsız tavsiyelerde bulunarak güvene dayalı bir görevi sürdürmektedir (Peck, 2012).

DYY proje grubuna genellikle erken dahil olan bir katılımcıdır. DYY'nin gruba tasarımcıdan önce katılması mümkünken, çoğu durumda tasarım sürecine başlamak ve yapım dokümanlarını hazırlamak için projede ilk olarak tasarımcı yer almaktadır (Mishelow, 2009).

DYY'nin temel görevi tasarımcıyla işbirliği halinde, planlama ve tasarımdan itibaren yapımın başlamasına ve tamamlanmasına kadar olan süreçte projenin liderliğini ve yönetimini sağlamaktır. Projeyi hızlandırmak için aşamalı yapım, programlama, temin hizmetlerini ve işin alt sözleşmelere bölünmesini de kapsayan diğer hizmetleri yerine getirmektedir. Diğer taraftan DYY maliyet, süre, kalite ve güvenliği de gözlemlerken bu konularla ilgili her türlü risk MS'ye aittir (Oyegoke, 2001). DYY'ye verilen yetki, projenin yapısına ve MS'nin ihtiyaçlarına bağlı olarak değişebilmektedir. Tasarımcı ve genel yüklenici ise geleneksel rollerini devam ettirmektedirler.

DYY tasarım sürecinde önemli bir role sahiptir. DYY'nin rehberliğinde hazırlanan yapım dokümanları yapım ihalelerinde ve sözleşmelerinde kullanılır. DYY MS'ye ihaleden önce işin kapsamıyla ilgili olarak yardımcı olur. Ayrıca proje süresince de görev yapar. Bu proje teslim sisteminin bina yapımı için kamu fonlarının kullanıldığı okul, kütüphane ve belediye projeleri için kullanılması uygundur (Mishelow, 2009).

DYY'nin hizmetleriyle ilgili en sık yapılan eleştiri, DYY'nin projede maliyet artışına neden olan bürokrasi seviyesini yükseltmesidir. Diğer taraftan MS, proje kontrolünü sağlarken maliyetlerini azaltmak amacıyla ihtiyaçlarına göre DYY hizmetlerini adapte etme seçeneğine sahiptir. Örneğin kamu kurumları denetim görevini yerine getirmek için kendi personeline sahip olabilirken, bu personel proje maliyet kontrolü yapmak için yeterli yönetim deneyimine sahip olmayabilir. Bu durumda MS değer mühendisliğinin yapılması ve inşa edilebilirliğinin incelenmesi için DYY'yle anlaşarak tasarım sürecinde DYY'nin yapım konusundaki deneyiminden faydalanmak isteyebilir. Ayrıca MS, çoğu aşamada DYY'den tasarımcıların ve yüklenicilerin koordinasyonu için gelişmiş planlama uzmanlığı görevini yerine getirmesini de talep edebilir (Peck, 2012).

Benzer faydalar sağlamak için girişimde bulunmak amacıyla bazı kamu kurumları, genel yüklenicinin yönetim fonksiyonlarını ayırabileceklerini ve yüklenicileri profesyonel hizmet sözleşmesi altında çalıştırabileceklerini ifade etmektedir. Bu kamu kurumları açıkça, bu hizmeti sağlayan "yapım yöneticisi" kavramına doğru yönelmektedir (Thomsen, 2006).

AIA gerek yapım yönetimi PTS'nin, gerekse diğer PTS'lerin başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için katılımcıların birbirleriyle olan ilişkilerini düzenlemek

amacıyla özel sözleşme aileleri tasarlamıştır. DYY sisteminin uygulanabilmesi için de AIA tarafından geliştirilmiş sözleşme ailesi olup, bu ailede yer alan formlar yaygın olarak kullanılmaktadır. Söz konusu formlar ve içerikleri şunlardır:

- **A132-2009 (önceden A101CMA- 1992), MS ve yüklenici arasındaki standart sözleşme formu, DYY basımı:**

MS ve yüklenici arasında imzalanan, ödeme şeklinin sabit fiyat ya da Garanti Maksimum Fiyat (GMF)'lı ya da garantisiz maliyet artı ücret esasına dayandığı standart sözleşme formudur. Yüklenici ve tasarımcıya ek olarak, DYY tasarım ve yapım boyunca danışmanlık yeteneğiyle MS'ye yardımcı olmaktadır. Bu sözleşme formu A232- 2009, yapım için sözleşme genel şartlarının DYY basımı; B132- 2009, MS ve tasarımcı arasındaki standart sözleşme formunun DYY basımı; C132- 2009, MS ve DYY arasındaki standart sözleşme formu düzenlemeleriyle birlikte kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Bu karma sözleşme setinin DYY'nin MS'ye yüklenici sıfatından çok, danışman sıfatıyla hizmet verdiği projelerde kullanılması uygundur (Url-2, 2008).

- **A232-2009 (önceden A201CMA- 1992), Yapım için genel şartlar, DYY basımı:**

A232-2009 MS, yüklenici, DYY ve tasarımcının haklarını, sorumluluklarını ve birbirleriyle olan ilişkilerini tanımlamaktadır. A232-2009 formu altında DYY genel yüklenici ya da birden fazla alt yükleniciyle sözleşme ilişkisi içinde olan MS'ye bağımsız bir danışman olarak hizmet etmektedir (Url-2, 2008).

- **A533-2009 (önceden A511CMA- 1993), İlave şartlar kılavuzu, DYY basımı:**

A232-2009 formundaki genel şartlarda değişiklik ya da ilave yapmak için kullanılan formdur. A533- 2009 ve A232- 2009 formları YY'nin MS'ye yüklenici olarak değil danışman olarak hizmet ettiği durumlarda kullanılmaktadır (Url-2, 2008).

- **B132-2009 (önceden B141CMA-1992), MS ve tasarımcı arasındaki standart sözleşme formu, DYY basımı:**

AIA B132-2009 sözleşmesi yapım yönetimi hizmetlerinin MS'yle yapılan ayrı bir sözleşmeyle sağlandığı, MS ve tasarımcı arasında yapılan standart sözleşme formudur. DYY'nin proje süreci boyunca MS'nin bağımsız danışmanı olarak hizmet

ettiği C132-2009, MS- DYY sözleşme formuyla uyumlu olarak kullanılmaktadır. B132-2009 ve C132-2009 sözleşmelerinin her ikisi de bir ya da birden fazla yüklenicinin MS'yle sözleşme yapmasına dayanmaktadır. MS- yüklenici sözleşmesi A232- 2009, yapım için genel şartlar sözleşmesinin DYY basımıyla tasarımcı ve DYY tarafından ortaklaşa yürütülmektedir (Url-2, 2008).

- **C132-2009 (önceden B801CMa-1992), MS ve DYY arasındaki standart sözleşme formu:**

C132-2009, MS'yle tasarımcı ve yükleniciden ayrı ve bağımsız varlığa sahip olan ve proje sürecinde MS'nin tek danışmanı gibi hizmet veren DYY arasındaki anlaşmadır. C132-2009 formu B132-2009, MS ve tasarımcı arasındaki standart sözleşme formunun DYY basımıyla birlikte kullanılmaktadır.

C132-2009 ve B132-2009 sözleşmelerinin her ikisi de MS'nin bir ya da birden fazla yükleniciyle sözleşme yaptığı A232-2009 sözleşmesi altında, tasarımcı ve DYY tarafından ortaklaşa yürütülmektedir (Url-2, 2008).

- **G701CMa-1992, Değişiklik talimatları, DYY basımı:**

G701CMa- 1992 formu MS, yüklenici, DYY ve tasarımcı tarafından onaylanan işteki değişikliklerin yerine getirilmesi için kullanılan formdur. Form sözleşme maliyeti ya da sözleşme süresindeki değişiklikleri de kapsayan tüm değişiklik şartlarını belirtmektedir. MS, yüklenici, DYY ve tasarımcının imzaları ve değişikliğin tam olarak tarifi sözleşmede yer almaktadır (Url-2, 2008).

- **G704CMa-1992, Geçici kabul belgesi, DYY basımı:**

G704CMa- 1992, geçici kabul belgesi sorumluluğunu tasarımcı ve DYY'yi de dahil ederek genişletmiştir (Url-2, 2008).

- **G714CMa-1992, Yapım değişiklikleri direktifleri, DYY basımı:**

G714CMa-1992, değişiklik direktifleri sorumluluğunu tasarımcı ve DYY'yi de dahil ederek genişletmiştir (Url-2, 2008).

- **G732-2009 (önceden G702CMa- 1992), Ödeme için başvuru ve sertifika, DYY basımı:**

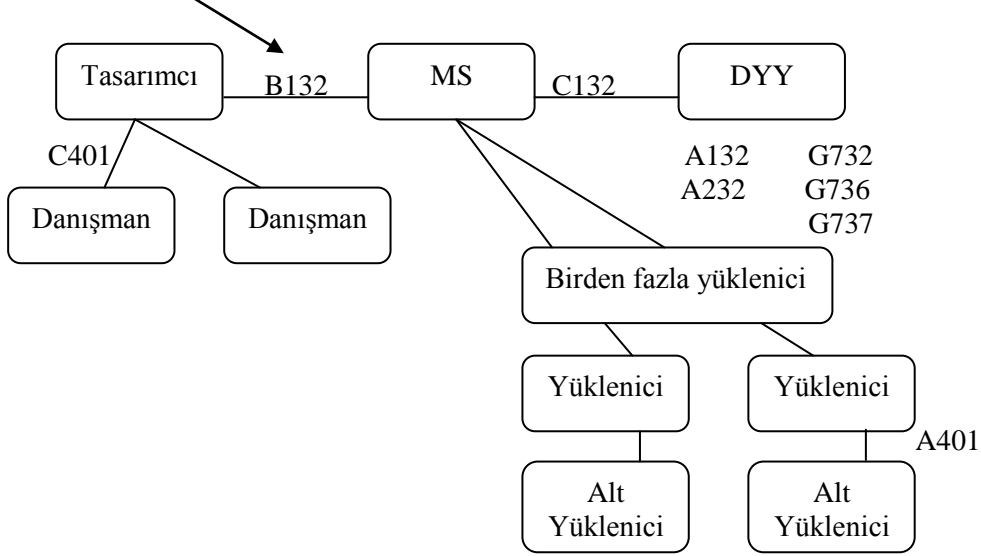
Ödeme taleplerinin yapılması için düzenlenmiş formdur (Url-2, 2008).

• **G736-2009 (önceden G722CMa-1992), Proje uygulaması ve proje hakedişi, DYY basımı; ve G737- 2009 (önceden G723CMa-1992), Ödeme için yüklenici hakedişlerinin özeti, DYY basımı:**

G736-2009 formu ve G737-2009 formuyla birlikte kullanılmaktadır. Bu formlar DYY'nin MS'nin danışmanı olarak hizmet verdiği ve çeşitli yüklenicilerin MS'yle doğrudan ayrı ayrı sözleşme yaptığı projelerde kullanılmak için tasarlanmıştır (Url-2, 2008).

Bu formlar kapsamında katılımcılar arasındaki sözleşme ilişkileri Şekil 2.1'de yer alan diyagramda özetlenmektedir.

Kullanılan Sözleşme



**Şekil 2.1:** DYY PTS sözleşme ilişkileri diyagramı (AIA, 2009).

A232- 2009 ve C132- 2009 sözleşmelerine göre, DYY'nin görevlerini yapım öncesi aşama ve yapım aşaması olmak üzere iki aşamada incelemek mümkündür. DYY'nin söz konusu dokümanlarda yer alan yapım öncesi aşamadaki görev ve sorumlulukları şunlardır:

1. Her aşama için program, planlama ve yapım bütçesi ihtiyaçlarının ön değerlendirmesini yapmak ve güncellemek (yapım yönetimi planı)
2. Ön tasarım kriterlerine dayanan işin ilk maliyet tahminini tasarımcının incelemesi, MS'nin onayı için hazırlamak ve güncellemek

3. Saha kullanımı, inşa edilebilirlik, malzeme, yapım sistemi ve ekipmanları, iş gücünün durumu, aşamalı yapım için işlerin sıralanması, ihale, kurulum ve yapım için süre gereksinimi ve yapım maliyetiyle ilgili faktörler konusunda tavsiyelerde bulunmak
4. Tasarım ve yapım dokümanları detaylarını incelemek; söz konusu dokümanların maliyeti ve programı olumsuz etkilediği saptandığında MS'ye konuyla ilgili tavsiyelerde bulunmak
5. Malzeme ve hizmetlerin ortak kullanımlarıyla ilgili sorumlulukların belirlenmesine ilişkin önerilerde bulunmak; gerekli bilgilerin sözleşme dokümanlarında yer aldığını doğrulamak
6. İşin alt kategorilerinin yapımı için projenin alt sözleşmelere bölünmesi konusunda önerilerde bulunmak; çizimleri ve şartnameleri inceleyerek yüklenicilerin işlerini alt sözleşmelere göre koordine ederek önerilerde bulunmak
7. Malzemelerin siparişini ve teslimini hızlandırmak ve koordine etmek
8. Profesyonel haritacılık gibi özel danışmanlık hizmetlerinin ve test laboratuvarlarının seçimi, görevlendirilmesi ve koordine edilmesi konularında tavsiyede bulunmak
9. İş gücünün türü ve miktarını incelemek; iş gücü kategorilerine ulaşılabilirliği değerlendirmek
10. Çizimlerin ve şartnamelerin onayının ardından işin son maliyet tahminini ve proje programını güncellemek
11. Muhtemel isteklilerin listesini tasarımcının incelemesi ve MS'nin onayı için sunmak; isteklilerin ihaleye ilgisini geliştirmek; ihale programını hazırlamak; ihale dokümanlarını yayınlamak; muhtemel isteklilerle yapılan ihale öncesi konferanslarını yönetmek
12. Teklifleri almak; ihale analizi yapmak; MS'ye ihalenin sonuçlandırılması ya da ihalenin reddedilmesi konusunda tavsiyelerde bulunmak
13. İşin her ana bölümünde yapılacak işlerin gerçekleştirilmesi için yüklenicinin önerdiği kişi veya kuruluşları değerlendirmek

14. Yapım izinleri ve kalıcı iyileştirmeler için özel izinlerin sağlanması konusunda MS`ye yardımcı olmak; vergi ve diğer ücretlerin ödemelerini denetlemek; proje üzerinde yasal kontrol yetkisine sahip resmi kurumların onayı için gereken belgelerin doldurulmasına yardımcı olmak

DYY`nin yapım aşamasındaki görevleri şunlardır:

1. Proje sahasında bulunacak bir ya da daha fazla temsilciye ait görevlendirme planını hazırlamak
2. AIA A232- 2009`da belirtilen şartlara uygun olarak sözleşmeleri yönetmek
3. Birden fazla alt yüklenici arasındaki ve DYY, MS ve tasarımcı arasındaki programlı faaliyetleri ve sorumlulukları koordine etmek; toplantılar düzenlemek
4. Katılımcıların faaliyetlerini kapsayan, faaliyet sırası ve sürelerini, malzeme ve iş gücünün dağıtılmasını, imalat çizimlerinin yapılmasını, malzemelerin temini ve teslimini içeren proje programını periyodik olarak güncellemek
5. Sözleşme dokümanları ya da resmi kurumlar tarafından gerekli görülen tüm testleri ve denetlemeleri programlamak; test ve denetleme raporlarını MS ve tasarımcıya iletme
6. Devam eden faaliyetler için fiili maliyetleri, tamamlanmamış işler için maliyet tahminlerini incelemek ve değerlendirmek; bütçelenen maliyetle tahmin edilen maliyetler arasındaki uyumsuzlukları tespit etmek; nakit akışı raporlarını hazırlanmak
7. Muhasebe kayıtlarını tutmak; ödeme başvurularını incelemek; hakediş raporlarını hazırlamak; toplam ödeme tutarını onaylamak
8. Yükleniciler tarafından geliştirilen güvenlik programlarını koordine etmek; MS`ye, yüklenicilerin işlerinde yer almayan güvenlik programlarıyla ilgili tavsiyelerde bulunmak
9. İmalatların sözleşme dokümanlarına uygunluğunu saptamak; sözleşmeye uymayan işi reddetmek; işteki hata ve eksikliklerle ilgili MS, yüklenici ve tasarımcıyı uyarmak



10. Çizim ve şartnamelerin kapsamına ilişkin bilgi taleplerini ve yorumları tasarımcıya iletmek; ortaya çıkabilecek sorunların çözümüne yardımcı olmak
11. Tüm katılımcılardan alınan bilgileri içeren proje teslim programını hazırlamak ve gerekirse revize etmek; teslimatları koordine etmek ve onay vermek
12. Değişiklik taleplerini incelemek; taleplerin kabul edilmesi durumunda tasarımcının sözleşme dokümanlarında yaptığı değişiklikleri de kapsayan değişiklik talimatlarını ve yapım değişikliği direktiflerini hazırlamak
13. Yapım sürecinin ilerlemesine ait günlük kayıtları tutmak; ilerleme raporlarını hazırlamak
14. Sözleşmelerin, çizimlerin, şartnamelerin, eklerin, değişiklik talimatlarının ve diğer değişikliklerin bir kopyasını şantiyede bulundurmak; yapım sırasında tüm belgelerde yapılan değişiklikleri ve eklemeleri kaydetmek; kayıtları yüklenici ve tasarımcıya iletmek
15. Malzemelerin, sistemlerin ve ekipmanların teslimini, depolanmasını, korunmasını ve güvenliğini sağlamak
16. Tüm yüklenicilerin operasyonel sistemler ve ekipmanların çalıştırılmasını test etmelerini gözlemlemek
17. İşin tatmin edici bir şekilde tamamlanıp tamamlanmadığını tespit etmek; tamamlanmamış sayılan iş kalemlerinin listesini ve tamamlanmaları için gerekli olan iş programını hazırlamak
18. İş memnun edici bir şekilde tamamlandığında geçici kabul belgesini hazırlamak ve tasarımcıyla birlikte uygulamak
19. Yükleniciyle birlikte MS'nin kısmi kullanımına uygun alanları listelemek, teftiş etmek ve tasarımcıya sunmak
20. Sigorta belgelerini, kefalet veya kefalet izinlerini, MS'nin alacaklarına karşılık alınan belgeleri, sözleşme dokümanları altında yüklenicilerden talep edilen garanti belgelerini ve benzer diğer dokümanları MS'ye iletmek
21. MS'ye tüm anahtarları, el kitaplarını, çizim tutanaklarını ve bakım envanterlerini teslim etmek

22. Geçici kabul tarihinden itibaren bir yılın dolmasından önce, çalışmaların ve hizmetlerin yürütülmesini gözden geçirmek için MS`yle görüşme düzenlemek

Yukarıdaki görevler incelendiğinde DYY`nin oldukça geniş ve kapsamlı bir hizmet alanına sahip olduğu görülmektedir. DYY sistemini YYY sisteminden farklı kılan en önemli nokta, DYY`nin bu süreçte yapımın gerçekleştirilmesi sırasında imalata ilişkin bir görevi olmayan, diğer taraftan yapılan işlerin MS adına denetimini ve kontrolünü sağlayan tamamen tarafsız bir katılımcı olmasıdır. DYY bu tarafsız konumuyla projenin her aşamasında denetim ve kontrol görevlerini yerine getiren gözlemci rolünü üstlenmektedir.

### **2.2.2 Yapımcı yapım yöneticisi proje teslim sistemi**

YYY PTS, tasarımcının projenin tasarlanması için görevlendirildiği, tasarımcıdan bağımsız olarak YYY`nin de genel yüklenici gibi hizmet etmesi için görevlendirildiği bir PTS`dir (Mahdi ve Alreshaid, 2005). YYY projenin planlama ve tasarım aşamalarında danışmanlık ve yapım liderliği, yapım aşamasında ise sözleşme yönetimi ve işin denetimi, koordinasyonu ve kontrolünü sağlamaktadır (Flake ve Olliff, 2001).

Bu sistemde YYY, tasarıma girdi sağlamak ve tasarım aşamasında projenin bütçe sınırları içinde kalmasına yardım etmek için maliyet tahmini hizmetleri sağlamak amacıyla tasarım sürecine erken dahil olmaktadır (Ohrn ve Rogers, 2008). YYY ilişkisi kurulurken, MS tasarımcı ve YYY`yle ayrı ayrı sözleşme yapmaktadır. Yapım sırasında, YYY`nin yüklenici olarak görevlendirildiği varsayılmaktadır. DYY`den farklı olarak, YYY alt yüklenicilerle doğrudan sözleşme ilişkisi içine girmektedir. Her iki sistemde kurulan sözleşme ilişkileri Şekil 2.2`de karşılaştırmalı olarak ifade edilmektedir.

Geleneksel yükleniciye benzer olarak, YYY yapım yöntemleri ve araçları, çalışanların güvenlik yönetimi, tamamlanan projenin MS`nin süre, maliyet ve kalite gereksinimlerine uygun olarak tesliminde kontrol yetkisine sahiptir (Flake ve Olliff, 2001).



Sistem YYY'nin MS'ye projenin gerçekleştirilmesi için GMF teklifi verip vermediğine bağlı olarak iki farklı alt türe sahiptir. Bu türler şunlardır:

- GMF'li YYY sistemi
- GMF olmayan YYY sistemi

GMF'li YYY sistemi uygulandığında YYY, tasarımın belirli bir oranda tamamlanmasını takiben, MS'ye yapımın üzerinde anlaşılan bir fiyatla tamamlanmasını garanti eder. Bu uygulamada GMF teklifi ancak tasarımın belirli bir aşamaya ulaşmasından sonra oluşturulabilmektedir. Bu zaman her projeye göre farklılık göstermektedir. YYY'nin işi, teklif ettiği GMF üzerinde tamamlaması halinde ortaya çıkan zarar YYY tarafından karşılanır. GMF teklifinin altında tamamlanması halinde ise aradaki fark, sözleşmede belirtilen oranlarda MS ve YYY arasında paylaşılmaktadır. Sistemin iki türünde de tasarımcı ve YYY arasında herhangi bir sözleşme ilişkisinin bulunmadığına dikkat edilmelidir.

DYY PTS'de olduğu gibi AIA tarafından YYY PTS'ye özgü olarak hazırlanan sözleşme ailesi bulunmaktadır. Bu sözleşme ailesinde yer alan formlar şunlardır:

- **A133-2009 (önceden A121CMc- 2003), Ödemenin GMF'li maliyet + ücrete dayalı olduğu MS ve YYY arasındaki standart sözleşme formu:**

YYY'nin yapım aşamasında yapılacak olan işler için GMF önerisinde bulunduğu sözleşme formudur.

- **A134-2009 (önceden A131CMc- 2003), Ödemenin GMF teklifi olmadan maliyet + ücrete dayalı olduğu MS ve YYY arasındaki standart sözleşme formu:**

MS ve YYY'nin yapımın gerçek maliyetini karşılaştırmak için dayanak olarak kullanılmak üzere bir maliyet tahmini kontrolü üzerinde anlaşığı uygulamalarda kullanılan sözleşme formudur (Tinder, 2009). YYY bu düzenlemede GMF teklifinde bulunmamaktadır.

- **B103-2007 Tasarımcı- MS arasındaki standart sözleşme formu:**

Geniş ve karmaşık projelerde MS ve tasarımcı arasında yapılacak olan sözleşmelerin yürütülmesinde kullanılmak üzere düzenlenmiş sözleşme formudur.

- **C401-2007 Tasarımcı ve danışman arasında standart sözleşme formu:**

Yapım işinin gerçekleştirilmesi amacıyla tasarımcının danışmanlık hizmeti aldığı işin belirli kısımlarının yerine getirilmesi için kullanılan sözleşme formudur.

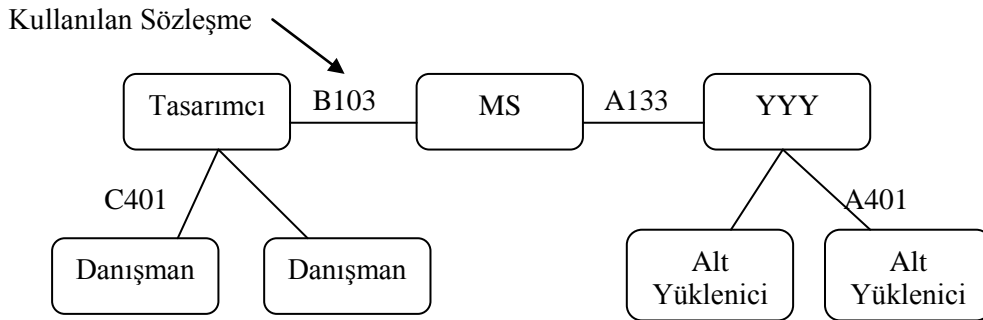
- **A401-2007 Yüklenici ve alt yüklenici arasındaki anlaşmanın standart sözleşme formu:**

Geleneksel PTS`de yüklenici ve alt yükleniciler arasındaki standart sözleşme ilişkilerinin düzenlenmesi amacıyla hazırlanmış formdur. Fakat YYY PTS`nin uygulanmasında YYY ve YYY`nin işin yapım işini üstlendiği kısımlar için görevlendirdiği alt yükleniciler arasındaki sözleşme ilişkilerinin düzenlenmesi amacıyla da kullanılmaktadır.

- **A201-2007 Yapım için sözleşme genel şartları formu:**

Geleneksel PTS sözleşmelerinde bina yapım süreci sırasında MS, yüklenici ve tasarımcının uyması gereken genel şartların uygulanması için düzenlenmiş formdur. YYY- MS sözleşmelerinin yapım öncesi aşamada sözleşmede A201- 2007`nin referans verilen hükümleri, yapım aşamasında ise tüm hükümleri uygulanmaktadır.

Bu formlar kapsamında katılımcılar arasındaki sözleşme ilişkileri Şekil 2.3`deki diyagramda özetlenmektedir.



**Şekil 2.3:** YYY PTS sözleşme ilişkileri diyagramı (AIA, 2009).

YYY yaklaşımı MS`ye birçok avantaj sağlamaktadır. Bunların arasındaki en önemli avantaj sistemin yüklenicinin bakış açısını projeye dahil ederek, planlama ve tasarım kararlarına katkı sağlamasıdır. Bu yapım öncesi avantajların yanı sıra YYY sistemi yapımın, tasarım tamamlanmadan önce başlamasına da imkan vermektedir (Peck, 2012).

### 2.3 Yapım Yönetimi Sisteminin Avantaj ve Dezavantajları

Yapım yönetimi yaklaşımı artan proje ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik bir PTS olarak ortaya çıkmasına rağmen, belirli durumlarda sistemin her iki alt türü de MS için avantaj ve dezavantajlara sahiptir. YY'nin deneyiminden faydalanabilmesi, proje üzerinde daha fazla kontrol sağlaması ve hızlı yapıma izin vermesi sistem genelinin MS'ye sağladığı başlıca avantajlardır. Türkiye'deki kamuya ait yapım ihalelerinde yapım yönetimi PTS'nin uygulanması konusunda geliştirilecek olan model önerisinde, sistemin hangi alt türünün kullanılmasının fayda sağlayacağını belirlenebilmesi açısından çalışmanın bu bölümünde iki sistemin avantaj ve dezavantajları ayrı ayrı ele alınacaktır.

DYY sisteminin MS'ye sağladığı temel avantajlar şunlardır:

- DYY tasarımcıyla aynı zamanda ya da ondan hemen sonra görevlendirildiği için inşa edilebilirlik, bütçe, değer mühendisliği ve yüklenici seçimi konularında MS'ye bağımsız bir bakış açısı sağlar.
- DYY'nin projeye erken katılımı, tasarım ve yapım aşamaları arasında köprü kurulmasını sağlar.
- DYY yapım deneyimiyle projenin denetlenmesi konusunda tasarımcıya ek olarak MS'ye danışmanlık sağlar. Geniş kapsamlı projelerde MS'nin yönetim yükünü hafifletir.
- Tasarımcıya yapım uzmanlığı sağlar.
- Tasarım ve yapım aşamalarının örtüşmesiyle hızlı yapım imkanı sağlar.
- Tasarım tamamlanmadan yapım aşamasının başlamasına imkan verir (Trauner Consulting Services, 2007).
- İş, birden fazla iş paketine bölünür ve doğrudan alt yüklenicilere ihale edilir. MS tüm bu alt sözleşmeleri elinde tutar (Mahdi ve Alreshaid, 2005).
- DYY'nin tasarım aşamasındaki maliyet tahminleri ve yapım deneyimi, yapım maliyetlerinin izlenmesine yardımcı olur (AIA- Minnesota, 2002).

DYY sisteminin dezavantajları ise şunlardır:

- Fiyat garantisi yoktur. MS son yapım maliyetleri konusunda risk altındadır. Fiili yapım maliyetleri tasarım tamamlanmadan belirlenemez.

- DYY yapım maliyetleri konusunda herhangi bir riske sahip değildir.
- DYY`nin tasarım aşamasındaki hizmetleri proje maliyetini artırır.
- Ek tasarım maliyeti oluşma potansiyeli vardır.
- MS daha fazla sözleşme yürütmek zorundadır.
- Birden fazla alt yüklenici olmasından dolayı sorumluluk tek noktada toplanamamaktadır (Mahdi ve Alreshaid, 2005).
- Birden fazla alt sözleşme, bürokrasi işlerini ve yönetim süresini artırır. Yapım konusunda anlaşmazlıkların artma olasılığını yükseltir.
- DYY tasarım- yapım problemlerini çözme konusunda genel yükleniciden daha az etkilidir. Sadece arabulucu olarak hizmet etmektedir (AIA-Minnesota, 2002).

DYY`den farklı olarak YYY`nin işin yapımını da üstlendiği ve geleneksel sistemdeki genel yükleniciden farklı olarak verdiği GMF teklifiyle MS`nin çıkarlarını korumaya yönelik hareket etme eğiliminde olduğu YYY PTS, farklı avantaj ve dezavantajlara sahiptir. Sisteminin sağlayacağı avantajlar genel olarak şunlardır:

- MS`nin genel yönetim ve gözlem sorumluluğunu azaltır.
- YYY, MS`nin sürece aşına olmasını sağlar.
- YYY, tasarım sürecinin yönetilmesinde MS`nin danışmanı olarak hareket eder. Toplam maliyet garantisi verdiği zaman yüklenici rolünü üstlenir.
- GMF teklifinin verildiği uygulamalarda YYY`nin erken maliyet taahhüdü MS`ye maliyet güvencesi sağlar.
- YYY yapım sözleşmelerini elinde bulundurur. Böylece yapım sorumluluğu tek noktada toplanmış olur.
- YYY yapım sürecinden sorumlu olduğu için alt yükleniciler üzerinde daha fazla etkiye sahiptir. Böylece alt yüklenicilerle daha profesyonel bir ilişkinin kurulması sağlanır.
- Tasarım tamamlanmadan yapım aşamasının başlamasına imkan verir. Bu nedenle geleneksel PTS`den daha hızlıdır.

- YYY, işin tamamlanan alt kısımlarını ilgisiz işler devam ederken bile herhangi bir zamanda ihale edebilir.
- Proje maliyetleri geleneksel sistemden daha önce kesinleşir.
- GMF teklifinin verilmesi YYY`yi maliyetleri kontrol etmesi ve maliyet sınırları içinde hareket etmesi için teşvik eder.
- YYY inşa edilebilirliği, maliyet ve programı gözlemleyerek değişiklik taleplerini ve gecikmeleri azaltır (AIA- Minnesota, 2002; Trauner Consulting Services, 2007; Mahdi ve Alreshaid, 2005).

YYY sistemi bu koşullarda faydalı olurken, MS aynı zamanda sistemin bazı dezavantajlara da sahip olduğunu bilmelidir. Bu dezavantajlar şunlardır:

- Sözleşmeye bağlı olarak taraflar farklı gündem ve amaçlara sahiptir.
- Yapım başladığı zaman YYY genel yüklenici rolünü üstlenir. Bu durum proje kalitesi, bütçesi ve programı üzerinde gerginliklere neden olabilir.
- GMF yaklaşımı YYY`nin belirsizlikleri ve tamamlanmamış tasarım elemanlarını saklama olasılığına neden olabilir.
- GMF teklifinin oluşturulması, sözleşmede de değişikliğe neden olabilecek tasarım değişiklikleri üzerinde anlaşmazlıklara neden olabilir.
- Tasarruf teşvik planı abartılı bir GMF algısına neden olabilir.
- YYY`nin yönetim rolü maliyetleri artırır (Trauner Consulting Services, 2007).

Yapım projelerinin birbirinden tamamen farklı doğası nedeniyle, MS`nin YYY PTS`nin bu iki farklı türü arasından projenin temel ihtiyaçlarına cevap verebilecek sistemi belirleme metodu da farklılık gösterecektir. Bu bölümde açıklanan her iki yöntem de farklı avantaj ve dezavantajlara sahiptir. Hangi yöntemin proje için daha fazla avantaj sağlayacağı ve dezavantajları azaltacağına karar vermek MS`nin görevidir.

Kamu ya da özel sektör girişimcilerinin projenin gerçekleştirilmesi için uygulanacak bu farklı sistemler arasından en uygun alternatifi seçebilmeleri için göz önünde bulundurmaları gereken bazı ana kriterler mevcuttur. Bu kriterler şunlardır:



- Katılımcılar arasında kurulması istenen sözleşme ve çalışma ilişkileri
- Sağlanacak hizmetlerin kapsamı ve zamanlama
- Temin/ seçim sürecini desteklemek için ulaşılabilir detaylı proje bilgisinin kapsamı ve zamanlama (Mearig, 2004).

Bu kriterlere yönelik sorulacak sorulara verilecek cevaplar, uygulanması gereken en uygun proje teslim sistemi alternatifinin belirlenmesi konusunda önemli bir veri oluşturacaktır.

Kamu idareleri açısından değerlendirildiğinde, idareler yapım projelerinin uygulanması için en verimli ve en etkili maliyet yaklaşımının araştırılmasında kamu güvenine saygılı olmaya özen göstermelidir. Alternatif proje teslim sistemleri arayan idareler, seçilecek metodun kamu yararına hizmet ettiğinden emin olmalıdır. Kalite, maliyet ve süre hedeflerinin tam olarak başarılmasını sağlamalıdır (Mearig, 2004).

#### **2.4 Yapım Yönetimi Sistemi Uygulamaları**

Planlama, tasarım ve yapım süreçlerinin tümünde ya da bir kısmında herhangi bir sözleşme formatı altında profesyonel yapım yönetimi hizmetlerinin kullanılması, yapım projelerinin başarılı bir şekilde tamamlanabilmesi için hem özel sektörde hem de kamu sektöründe verimli ve etkili bir araç olarak bilinmektedir (CMAA, 2002).

19.yy ortalarında tasarım, yapımdan ayrılmış ve bir uzmanlık haline gelmiştir. Alt yükleniciler arasındaki uzmanlık bu değişimi kolaylaştırmış ve enflasyon da bunu tetiklemiştir. Özel MS'ler yönetim becerilerine bağlı olarak genel yüklenicileri seçme alışkanlıklarını artırmışlar ve genellikle GMF'li sözleşmeler imzalamışlardır (Thomsen, 2006).

Yapım yönetimi sisteminin temellerinin atıldığı ABD'deki uygulamalar incelendiğinde, bu sistemin her iki alt türünün ülkenin çoğu eyaletinde yasalarla desteklenerek uygulandığı görülmektedir. Yapım yönetimi PTS'nin uygulandığı bu eyaletlerin bazılarında yalnızca DYY sisteminin, bazılarında yalnızca YYY sisteminin, bazılarında da her iki sistemin uygulamaları söz konusudur. Henüz yapım yönetimi sistemine izin verilmeyen bazı eyaletlerde de az da olsa YYY PTS'nin uygulandığı pilot projeler mevcuttur. ABD eyaletlerindeki yapım yönetimi PTS uygulamaları Çizelge 2.1'de özetlenmektedir.

**Çizelge 2.1: ABD eyaletlerinde uygulanan yapım yönetimi PTS matrisi (Url-3).**

<b>EYALET</b>	<b>KANUN</b>	<b>ACIKLAMA</b>
Alabama		Kanun kimin YY olabileceğini düzenlemektedir. Bu hizmet için genel yükleniciyi önermektedir. Eğer kayıtlı ya da lisanslı ise tasarımcı da YY gibi hizmet verebilmektedir. Ayrıca tasarımcı tasarım uzmanı olarak görev aldığı projelerde YY olarak da hizmet verebilmektedir.
Alaska		
Arizona	34-101, 34-602, 41-2578, 41-2579	2004 yılında kabul edilen kanun, kimin YYY olabileceğini düzenlemekte ve teslim metodunun parametrelerini tanımlamaktadır. Her yıl YYY sistemini kullanan temsilciler tarafından, eyalet sekreteryasına bu teslim sisteminin kullanılmasıyla ilgili faydaları, geçmiş yıllarda tamamlanan projelerin sayısını, maliyet karlarını ve diğer faydaları içeren bir rapor sunulması şart koşulmaktadır.
Arkansas	Ark.Stat. Ann. 19-11-801	
California	10510.4'den 10510.9'a kadar	Kanunlar yapım yönetimi PTS'yi düzenlememektedir.
Colorado		
Connecticut		
Delaware		
Florida		Florida kanunlarının eğitim yapılarını işaret eden 235. bölümü, okul idarelerine yeni binalarının tasarım ve yapım aşamalarında tüm programlama ve koordinasyondan ve projenin zamanında, başarılı ve ekonomik olarak tamamlanmasından sorumlu olunacak yapım yönetimi PTS'yle gerçekleştirilmesi konusunda izin vermektedir. Kanun ayrıca yapım yönetimi PTS girişimcilerinin kanunların gerektirdiği yapım işinin özel alanlarında lisanslı ya da kayıtlı uzmanlardan oluşması gerektiğini belirtmektedir.
Georgia	O.C.G.A. 36-91-20 (c)	
Hawaii		Yapım yönetimi hizmetlerini kimin yerine getireceği konusunda bir tanımlama ya da düzenleme bulunmamaktadır. Honolulu'da profesyonel hizmetler için istisna söz konusudur. Yapım yönetimi "yapım hizmetinden" çok "profesyonel hizmet" olarak görülmektedir. Eğer bir profesyonel hizmet sağlayıcısı YY hizmeti vermek isterse, inceleme komitesi tarafından yapım yönetimi sözleşmesinde yer alan şartların sağlanıp sağlanamayacağına karar verilmektedir.
Idaho		
Illianois	Kamu kanunu 094-0532	

**Çizelge 2.1 (devam): ABD eyaletlerinde uygulanan yapım yönetimi PTS matrisi (Url-3).**

Indiana	5-16-10	1981 yılında kabul edilen kanunun 2. maddesine göre YY hizmetleri şu şekilde sınırlandırılmaktadır: a) Yerel yönetim birimleri kamu yapım projesinde tasarım hizmeti veren tasarımcı ya da mühendisi, tasarladığı projede YY olarak çalıştıramaz. b) Yerel yönetim birimleri kamu yapım projesinde projenin gerçekleştirilmesi için YY'yle genel ya da alt bir sözleşme yapamaz.
Iowa		
Kansas	76-786	Bu kanun YYY sistemini eğitim projeleriyle sınırlandırmaktadır. Eyaletle YYY sözleşmesi yapan firmalardan şartlar ve performans bilgilerini içeren yıllık rapor vermeleri istenmektedir. YYY sistemi tercih edileceğinde, eyalet komisyonuna başvurulmaktadır. En az 3 ve 5'den fazla sayıda olmamak üzere proje için uygun firmaların listesi komisyon tarafından belirlenmektedir.
Kentucky	45A.180, 45A.30, 65.025, 45A.045	2001'de kabul edilen kanun tasarısı tasarımcıların tasarımını gerçekleştirdikleri yerel kamu projelerinde YY hizmeti veremeyeceklerini belirtmektedir. Bu kanun, özel projelerde ya da eyalet projelerinde uygulanmamaktadır (sadece yerel yönetim projelerinde). 2003'de kamu projelerinde YYY PTS'nin yaygınlaştırılması için yasa geliştirmiştir. Yapım yönetimi tanımı: DYY PTS niteliklere dayalı bir sözleşmeyle temin edilen yönetim hizmetlerinin alımına yardım etmek için sağlanan hizmetler olarak tanımlanmaktadır. YYY PTS ise satın alma sorumlusunun, GMF sözleşmesi altında yapım işinin risklerini üstüne alan, projenin tasarım öncesi ve sonrasında danışmanlık sağlayacak bir teklif verenle tek bir sözleşme yapması olarak tanımlanmaktadır.
Louisiana		Mahkeme kararı beklenmektedir.
Maine	Başlık 5 Bölüm 1743	Eyalet en az iki gazetede gerekli YY niteliklerini yayınlamalı ve seçilebilecek 3 ya da 5 firmanın listesini oluşturmalıdır.
Maryland	4-126	YYY sistemi alternatif PTS sözleşmesi olarak eğitim yapılarında tavsiye edilmektedir.
Massachusetts	ALM GL ch. 149A, § 2 (2005) ch. 149A, § 7 149A,§13	Yapım Reformu 2004 yılında kabul edilmiştir. (1.5 milyon doları aşan belediye projeleri için)
Michigan		Kanunlar yapım yönetimi PTS'ye yer vermektedir.nYY sistemi yasal olmamakla birlikte 2004 yılından beri YYY PTS'ye izin veren iki pilot proje gerçekleştirilmiştir. Yapım yönetimi, kamu işlerinde uygulanacak bir hizmet olarak önerilmektedir. YY'nin yeteneklerine göre seçilmesine izin verilmektedir.
Minnesota		Kanun 2005 yılında kabul edilmiştir. Eyalet yapım sözleşmelerini düzenlemektedir. YYY sistemi de dahil olmak üzere alternatif PTS'lerin uygulanması kararının, kuralları koymaya yetkili bir komisyon tarafından belirlenmesi şart koşulmaktadır.

**Çizelge 2.1 (devam):** ABD eyaletlerinde uygulanan yapım yönetimi PTS matrisi (Url-3).

Mississippi		Kanunda tanımlanmamasına rağmen çoğu avukat tarafından YY, yapım sürecinde yer alan bir katılımcıdan daha çok profesyonel hizmet sağlayıcısı olarak görülmektedir.
Missouri		
Montana		
Nebraska	79-2003	Alternatif PTS'ler yalnızca okul projelerinde uygulanabilmektedir.
Nevada		
New Hampshire		
New Jersey		
New Mexico	13-1-40.1 13-1-100.1	New Mexico AIA bu konu üzerinde çalışmaktadır. YYY, eyalette çalışan lisanslı genel yüklenici olarak tanımlanmaktadır.
New York		Yapım yönetimi hizmetleri ya da YY kavramı düzenlenmemiştir. New York ruhsat kanunları YY'nin tasarımcı olmasının gerekli olmadığını ifade etmektedir.
North California	143-128, 143-128.1	Kanun YYY ve YYY'nin süreçle bağlantılı hizmetlerini tanımlamaktadır. Projenin tasarım hizmetlerinin lisanslı bir tasarımcı/mühendis tarafından yapılması gerektiği ve tasarımcı/mühendisin MS'yle ayrı bir sözleşmesinin olacağı kanunda belirtilmektedir.
North Dakota	48-01.1-01-09	Yapım yönetimi PTS'ye izin verilmekte, fakat YYY PTS'ye izin verilmemektedir.
Ohio	9.33	Yapım yönetimi PTS'ye izin verilmekte, fakat YYY PTS'ye izin verilmemektedir.
Oklahoma	61-202, 61-220	Kanunda YYY PTS tanımlanmaktadır.
Oregon		Yapım yönetimi PTS yüklenicinin lisansa sahip olması gerektiği faaliyetleri içermektedir. Yapım yönetimi PTS listelenen bazı faaliyetlerle "yapım projelerinin koordinasyonu" olarak tanımlanmaktadır. Lisansları çerçevesinde çalışan lisanslı tasarımcı ve mühendisler için muafiyet söz konusudur.
Pennsylvania		
Rhode Island		Yapım yönetimi PTS'ye izin verilmekte, fakat YYY PTS'ye izin verilmemektedir.
South Carolina		Yapım yönetimi PTS'ye izin verilmekte fakat YYY PTS'ye izin verilmemektedir.
South Dakota	5-18-45, 46, 47, 48, 49	YYY PTS, ortak yapım yönetimi ve hizmetlerini tanımlayan daha kapsamlı bir kanunla tanımlanmaktadır.

**Çizelge 2.1 (devam):** ABD eyaletlerinde uygulanan yapım yönetimi PTS matrisi (Url-3).

Tennessee	12-10-124	Bu kanun 2005 yılında kabul edilmiştir. Kanun YYY PTS'nin hangi parametreler altında uygulanacağını belirlemektedir. Parametreler yetkililerin uygun bulunduğu nitelikleri, deneyimi, personel yeterliliğini ve teknik yaklaşımı içermektedir.
Texas	44.038, 51.782, 2166.2532, 271.118, 60.462	YYY PTS'ye okul bölgelerinde izin verilmektedir. Ayrıca diğer kamu projelerinin yapımı, onarımı, düzeltilmesi ve tamiri için de izin verilmektedir.
Utah		Utah kanunları tasarımcı tanımı altında "yapım sözleşmeleri yönetimini" mimarlık uygulamalarının bileşenlerine dahil etmiştir. Utah, yapım yönetimi hizmeti veren firmaları sınırlamamaktadır. yapım yönetimi hizmeti yüklenici tanımına dahil edilmiştir.
Vermont		
Virginia	2.2-4301, 2.2-4306, 2.2-4308	Yapım yönetimi PTS'ye izin verilmekte fakat YYY PTS'ye izin verilmemektedir.
Washington	39.04, 220, 39.10, 061	
West Virginia		
Wiaconain		Yapım yönetimi hizmetlerinin kanunlarla tanımlanmadığı ve düzenlenmediği bilinmektedir. Alternatif proje teslim metotları aramaya çalışan çalışma grubu mevcuttur.
Wyoming		Wyoming kanunları direkt olarak yapım yönetimini işaret etmemektedir.

Amerika`da Florida eyaletinin birçok departmanı, komisyonu ve kuruluşlarında devam eden yapım işleri mevcuttur. Yönetim hizmetleri bölümünün, inşaat hizmetleri dairesi bu kuruluşlardaki yapım işlerinin yürütülmesi sorumluluğuna sahiptir. Yönetim hizmetleri bölümü bu kamu kurumlarına YYY ya da tasarım-yapım PTS konusunda yardım etmektedir. Aynı zamanda yapım yönetimi personeline bu sistemi gelecek projelerde uygulayabilmeleri için eğitim sağlamaktadır (Kwak ve Bushey, 2000).

Yapım yönetimi ayrıca İngiltere`de de ağırlıklı olarak büyük ya da karmaşık projelerde uygulanmaktadır. Bu sistem özellikle MS`nin deneyimli bir katılım istediği yüksek derecede tasarım yeniliğine ihtiyaç duyulan projeler için önerilmektedir (Morledge ve diğ., 2006).

ABD eyaletlerinde YYY PTS`nin uygulanıp uygulanmadığı konusunda, Associated General Contractors of America (AGC) ve National Association of State Facilities Administrators (NASFA)`ın 51 eyalette ortaklaşa gerçekleştirdikleri alan araştırmasında kamu yapılarında 37 eyalette, yüksek öğrenim yapılarında 35 eyalette, yerel yönetim yapılarında 29 eyalette, lise ve ilköğretim yapılarında 31 eyalette, ulaşım ile ilgili devlet ihalelerinde ise 14 eyalette bu sistemin kullanıldığı tespit edilmiştir. Araştırma sonuçları Çizelge 2.2`de özetlenmektedir.

ABD`deki bu gelişmeler karşısında ülkemizde mevcut durumun iyileştirilmesine yönelik herhangi bir girişimde bulunulmaması, kamu ihalelerinin temel prensiplerinden biri olan kamu yararının korunması ilkesiyle çelişmektedir. Bu sorunu ortadan kaldırmak ve özellikle ABD`de örneklerine sıkça rastlanan yapım yönetimi PTS`nin uygulanabilmesini sağlayabilmek için kamu ihalelerinde yeni düzenlemeler yapılmalıdır.

**Çizelge 2.2:** YYY PTS'nin uygulandığı ABD eyaletlerine yönelik araştırma sonuçları (Url-4).

EYALET	Kamu Yapısı	Yüksek Öğrenim Yapısı	Yerel Yönetim Yapısı	Lise ve İlköğretim	Ulaştırma
Alabama	H	H	H	H	H
Alaska	E	?	?	?	E
Arizona	E	E	E	E	E
Arkansas	E	E	E	E	H
California	E	E	E	E	E
Colorado	E	E	E	E	?
Connecticut	E	E	H	E	H
Delaware	E	H	H	H	H
DC	H	H	H	E	H
Florida	E	E	E	E	?
Georgia	E	E	E	E	H
Hawaii	?	?	?	?	?
Idaho	?	?	?	?	?
Illinois	H	H	H	H	H
Indiana	H	H	H	H	H
Iowa	H	H	H	H	H
Kansas	E	E	E	E	H
Kentucky	E	E	?	?	?
Louisiana	H	H	H	H	H
Maine	E	E	?	E	?

**Çizelge 2.2 (devam):** YYY PTS'nin uygulandığı ABD eyaletlerine yönelik araştırma sonuçları (Url-4).

<b>Maryland</b>	E	E	?	?	E
<b>Massachusetts</b>	E	E	E	E	H
<b>Michigan</b>	E	E	E	E	E
<b>Minnesota</b>	E	E	E	E	H
<b>Mississippi</b>	E	E	E	E	E
<b>Missouri</b>	?	?	?	?	H
<b>Montana</b>	E	E	E	E	?
<b>Nebraska</b>	E	E	E	E	H
<b>Nevada</b>	E	E	E	E	E
<b>New Hampshire</b>	E	E	E	E	H
<b>New Jersey</b>	?	?	?	?	?
<b>New Mexico</b>	E	E	E	E	H
<b>New York</b>	H	?	?	?	?
<b>North Carolina</b>	E	E	E	E	H
<b>North Dakota</b>	E	E	E	E	E
<b>Ohio</b>	H	H	H	H	H
<b>Oklahoma</b>	E	E	E	E	?
<b>Oregon</b>	E	E	E	E	E
<b>Pennsylvania</b>	H	H	H	H	?
<b>Rhode Island</b>	E	E	E	?	E
<b>South Carolina</b>	E	E	?	?	H



**Çizelge 2.2 (devam):** YYY PTS'nin uygulandığı ABD eyaletlerine yönelik araştırma sonuçları (Url-4).

<b>South Dakota</b>	E	E	E	E	E
<b>Tennessee</b>	E	E	E	E	?
<b>Texas</b>	E	E	E	E	H
<b>Utah</b>	E	E	E	E	E
<b>Vermont</b>	E	E	E	E	H
<b>Virginia</b>	E	E	E	E	E
<b>Washington</b>	E	E	E	E	H
<b>West Virginia</b>	H	H	H	H	H
<b>Wisconsin</b>	E	E	?	?	E
<b>Wyoming</b>	E	E	E	E	H

<b><u>TOPLAM</u></b>	51	51	51	51	51
<b>E</b>	37	35	29	31	14
<b>H</b>	10	10	11	9	25
<b>?</b>	4	6	11	11	12

<b>Lejand</b>	
<b>E</b>	YYY PTS'ye izin veriliyor
<b>H</b>	YYY PTS'ye izin verilmiyor
<b>?</b>	Yetersiz bilgi

## **2.5 Türkiye'deki Kamu Yapım İhaleleri İçin Yapım Yönetimi Proje Teslim Sisteminin Uygulanması ve Sisteminin Sağlayacağı Yararlar**

Kamu kurumlarının yapım projelerini gerçekleştirmek üzere takip ettikleri ihale yöntemleri incelendiğinde, bu ihalelerde ihalenin en düşük ve en iyi fiyat teklifini veren genel yükleniciye verildiği geleneksel sistemin uygulandığı görülmektedir. Bu metot altında, kamu kurumları projeleri için birden fazla genel yükleniciden teklif almaktadır. Daha sonra en iyi ve en düşük fiyat teklifini veren genel yükleniciye işi ihale ederek, malzeme tedarikçileri ve alt yüklenicilerle doğrudan sözleşme yapacak olan genel yükleniciyle tek bir sözleşme ilişkisi içine girmektedir. Bununla birlikte son yıllarda yurtdışındaki uygulamalarda birçok kamu kurumu bu geleneksel ihale metodunu kullanmak yerine yapım yöneticileriyle anlaşma yolunu tercih etmektedirler.

Kamu kurumları tarafından yapım yönetimi sisteminin kullanılması idarelere geleneksel ihale sistemine göre daha farklı avantajlar sağlamaktadır. Projenin tasarım, ihale ve yapım aşamalarına ilişkin olarak sistemin sağladığı avantajlar şunlardır:

- **Tasarım aşamasına ilişkin avantajlar:**

YY'nin projenin erken safhalarında seçilmesiyle, kamu kurumu tasarım sürecinde bütçe ve programlama hizmetleri yanında YY'nin tasarım grubunun seçilmesi konusundaki deneyimlerinden de yararlanabilmektedir. Diğer taraftan YY yapım deneyimiyle tasarım aşamasında tasarımcıya inşa edilebilirlik, detay ve malzeme seçimi gibi alanlarda yardımcı olarak tasarım ve yapım kalitesi hedeflerine ulaşılmasını sağlayacaktır.

- **İhale aşamasına ilişkin avantajlar:**

Sistemin ihale aşamasındaki ekonomik avantajları değerlendirildiğinde, kamu idareleri yapım yönetimi sisteminin kullanımıyla bu aşamada daha iyi bir fiyat teklifi alabildiği görülmektedir. Geleneksel metotta, ihaleye teklif veren farklı genel yükleniciler, farklı alt yükleniciler ve tedarikçilere sahip olacaktırlar. Örneğin bir genel yüklenici daha fazla deneyimli ya da daha düşük maliyetli saha alt yüklenicisine sahip olabilirken, bir başkası daha fazla deneyimli ya da daha düşük maliyetli mekanik işler alt yüklenicisine sahip

olabilir. Kısacası, her iş için alt yüklenici ve tedarikçilerden en iyi ve en düşük teklif tek bir genel yüklenicide toplanmayabilir. Özünde rekabet usulü ihale, alt yüklenici ve tedarikçi fiyatlarının düzensiz olarak dağılmasına neden olmaktadır. Yapım yönetimi sisteminin kullanılmasıyla, idarenin tüm yüklenici ve tedarikçilerden teklifleri doğrudan alması sağlanmaktadır. Böylece bu sistemde kamu kurumu tarafından en düşük ve en iyi teklife ulaşılması mümkündür.

Diğer taraftan kamu idaresi geleneksel ihale metodunda teklif sunacak firmalar üzerinde hiçbir kontrole sahip değildir. İdare en düşük teklifçiyi kabul etmekle yükümlüdür. En düşük teklifi veren firmanın proje için gerekli olan uzmanlık ve deneyime sahip olduğunun garantisi bulunmamaktadır. Yapım yönetimi PTS'nin sağladığı idarenin firmalarla doğrudan görüşebilme esnekliği, YY'yi kamu kurumları için daha iyi fiyat alması için teşvik etmektedir. Ayrıca sistem, idarenin YY'yi uzmanlığı ve deneyimine göre seçmesine izin vermektedir. Bu yeteneklere dayalı seçim metodu genel yükleniciyle gerçekleştirilen geleneksel ihale yöntemi ve yapım yönetimi PTS arasındaki temel farklılıktır.

- **Yapım aşamasına ilişkin avantajlar:**

Kamu kurumunun çıkarlarını gözeterek YY'nin görevlendirilmesiyle kamu çalışanları projenin takibine daha az zaman harcayacaklardır. Kamu kurumu YY'nin projeye ilgili yönetim, programlama ve organizasyon deneyimi ve uzmanlığına güvenmektedir. Çoğu durumda kamu çalışanları yapım konusunda deneyime sahip değildir. Bir YY görevlendirerek, kamu kurumu belirli bir projenin takip edilmesi ve yönetilmesi için deneyimli ve uzman bir firmayı görevlendirmiş olacaktır. YY, kurum için mevcut personelin geçici uzantısı olarak hareket edecektir. Böylelikle kamu kurumu da projenin izlenmesi için ek çalışanlar görevlendirmek zorunda kalmayacaktır.

Ayrıca YY'nin tasarım öncesi ve tasarım süreçlerinde yapının inşa edilebilirliği, projelerin tamlığı ve maliyeti konusundaki çalışmaları ve tavsiyeleri yapım aşamasında yaşanabilecek olası değişiklik gereklerini azaltacaktır. Dolayısıyla bu değişikliklere bağlı olası gecikmeler ve maliyet artışları önlenebilecektir.

Yapım yönetimi sisteminin kamu ihalelerinde uygulandığı ilk örneklerde, özel sektörde olduğu gibi kamu kurumları uzman olarak DYY görevlendirmişlerdir. Bu uygulamalarda idareler alt sözleşmeler için rekabet usulü teklifler almışlardır. Fakat DYY PTS'nin uygulanmasında idareler birden fazla alt sözleşmenin yapılmasından ve fiyat garantisinin olmamasından rahatsız olmuşlardır. Özel sektörün kullandığı GMF'li sözleşmeler incelenmiştir. Bu sıkıntıların ortadan kaldırılması amacıyla YYY PTS'nin uygulanmasına başlanılmıştır (Thomsen, 2006).

Türkiye'de kamuya ait her türlü yapım işi kamu hukukuna tabi olan veya kamunun denetimi altında bulunan veyahut kamu kaynağı kullanan kamu kurum ve kuruluşlarının yapacakları ihalelerde uygulanacak esas ve usulleri belirleyen 4734 sayılı KİK'e göre gerçekleştirilmektedir. KİK'de idarelerin kendi bünyelerinde proje sürecini takip edebilecek nitelikli personele sahip olmamaları durumunda bu görevin danışmanlık hizmet alımı ihaleleri kapsamında danışman firmalardan alınabileceği ifade edilmektedir. Kanununun 4. maddesinin tanımlar bölümünde “danışman” kavramı “danışmanlık yapan, bilgi ve deneyimini idarenin yararı için kullanan, danışmanlığını yaptığı işin yüklenicileriyle hiçbir organik bağ içinde bulunmayan, idareden danışmanlık hizmeti karşılığı dışında hiçbir kazanç sağlamayan ve danışmanlık hizmetlerini veren hizmet sunucuları” olarak tanımlanmaktadır.

Türkiye'deki kamuya ait projelerinin gerçekleştirilmesinde, yapım yönetimi PTS'nin uygulanmasının ve yapım deneyimiyle tasarım aşamasına katkıda bulunan bir katılımcının süreçte yer almasının mevcut aksaklıkların giderilmesi hususunda önemli bir adım oluşturacağı oldukça açıktır. Sistemin hangi alt türünün uygulanması gerektiği konusunda karar verebilmek için en uygun yöntem her iki farklı formun idarelere sağlayacağı avantaj ve dezavantajları değerlendirmek olacaktır. Bu bağlamda kamu yapılarında;

- İdarelerin yapım aşamasının gerçekleştirilmesi için geleneksel PTS'de olduğu gibi tek bir sözleşme ilişkisine girebilmesi,
- GMF önerisiyle proje maliyetinin aşılması riskinin ortadan kaldırılabilmesi,
- Tasarım aşamasında alternatif tasarım- yapım sistemleri ve maliyetleri hakkında bilgi alınabilmesi,
- Tasarım tamamlanmadan yapım işinin ihale edilebilmesi

gibi temel nedenlerden dolayı GMF'li YYY PTS'nin uygulanmasının DYY PTS'den daha fazla avantaj sağlayacağı tespit edilmiştir. Bu nedenle Türkiye'deki kamu ihalelerinde proje gerçekleştirme biçimi olarak YYY PTS'nin uygulanması önerilmektedir. Bu amaçla tez çalışmasının daha sonraki bölümlerinde GMF'li YYY PTS daha detaylı olarak ele alınacaktır. Elde edilen bilgiler doğrultusunda Türkiye'deki kamu yapım ihaleleri için önerilecek yeni sistemin yapısı ve temel unsurları, sistemin uygulanmasına engel olan hükümler, sistemin uygulanabilmesi için mevzuatta yapılması gereken değişiklikler tanımlanacaktır.



### **3. YYY PTS SÜRECİNİN VE SÖZLEŞME DOKÜMANLARININ TEMEL ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ VE GELENEKSEL PTS'YLE KARŞILAŞTIRILMASI**

Bir yapım projesinin uygun maliyetle ve başarılı bir şekilde tamamlanmasında proje katılımcıları arasında kurulan iletişimin başarısı oldukça büyük önem taşımaktadır. Projenin kavram aşamasından yapının kullanım aşamasına kadar proje ihtiyaçlarının katılımcılara etkin bir şekilde iletilmesi, büyük ölçüde yapım dokümanlarının tamamlanmasına ve koordine edilmesine bağlıdır.

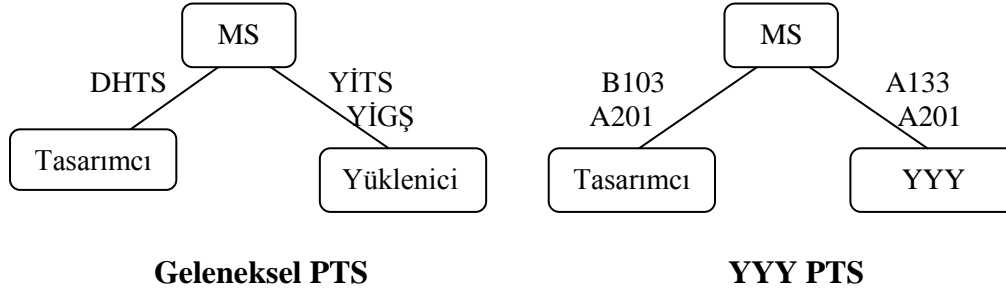
Yapım dokümanları, yapım için proje tasarımıyla ilgili gerekli iletişimi sağlamak ve yapım sözleşmesini yönetmek için tasarımcı tarafından hazırlanan ya da bir araya getirilen yazılı ve grafik belgelerdir. Bu belgeler katılımcılar arasındaki ilişkileri, katılımcıların haklarını ve sorumluluklarını tanımlamaktadır. Söz konusu dokümanlardaki anlaşma ve sözleşme koşulları AIA, AGC ve Engineers Joint Contract Documents Committee (EJCDC) gibi mesleki kuruluşlar tarafından geliştirilmiş olup (CSI, 2005) hazırlanan sözleşmeler ABD'nin birçok eyaletinde yasalarla desteklenerek kullanılmaktadır.

Yurtdışında özel sektörde olduğu kadar kamu ihalelerinde de oldukça sık tercih edilen YYY PTS uygulamalarında Sağladığı avantajlar nedeniyle AIA ve CD YYY PTS sözleşme aileleri kullanılmaktadır. Bu sözleşme aileleri kullanıcılarına proje katılımcıları arasındaki ilişkilerin düzenlenmesi açısından oldukça önemli yarar sağlamaktadır.

Türkiye`de KİK`e uygun olarak gerçekleştirilen kamuya ait yapım işlerinde YYY PTS`nin kullanılmasına yönelik bir model önerisinin temel unsurlarını belirlemeyi hedef alan tez çalışmasının bu bölümünün amacı, AIA ve CD YYY PTS sözleşme dokümanlarıyla ülkemizdeki kamu yapım ihalelerinde kullanılan ilgili dokümanları dikkate alarak (Şekil 3.1):

1. YYY PTS sürecini, sözleşme ve genel şartname yapısını açıklamak,

2. Türkiye`deki kamu ihalelerinde uygulanan geleneksel PTS süreci, sözleşme ve genel şartname yapısını açıklayarak YYY PTS`yle olan farklılıkları ortaya koymak,
3. Elde edilen bulgular doğrultusunda Türkiye`deki kamu ihalelerinde YYY PTS`nin uygulanmasına yönelik mevcut sistemde yapılması gereken düzenlemeleri tespit etmektir.



**Şekil 3.1:** YYY PTS ve geleneksel PTS sözleşme dokümanlarının karşılaştırılması.

Bu bölümde ele alınan tüm dokümanlar Ek A`da yer almaktadır. YYY PTS tasarım ve yapım hizmetlerinin tümüne ilişkin bir sözleşme ailesi düzenlemesine sahiptir. Proje başarısı için yapım işinin tasarımla bütünleşik bir faaliyet olarak yürütülmesi ve sözleşme dokümanlarının birbirleriyle ilişkili olması bir zorunluluktur. Bu nedenle çalışmada yalnızca YYY hizmetinin teminine ilişkin dokümanlar değil, aynı zamanda bu dokümanlara paralel olarak proje ve kontrollük hizmetinin teminine ilişkin dokümanlar da incelenecektir. Bu amaçla:

- Her iki PTS`ye ait süreçlerin karşılaştırılması,
- MS-YYY`yle MS-yüklenici sözleşmelerinin ve genel şartnamelerinin karşılaştırılması,
- MS- tasarımcı ve MS- proje müellifi sözleşmelerinin karşılaştırılması

olmak üzere üç adımdan oluşan bir değerlendirme yöntemi izlenecektir. Elde edilen bulgular doğrultusunda model önerisinin temellerini oluşturacak temel problemler tespit edilecektir.

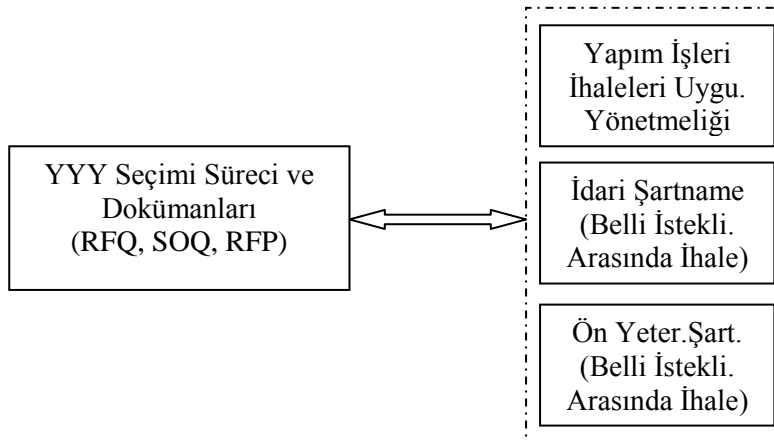


### 3.1 YYY PTS Sürecinin İncelenmesi ve Geleneksel PTS Süreciyle Karşılaştırılması

YYY sisteminin temel amaçlarından biri tasarım süreci ve yapım sürecinin bir arada ilerlemesini sağlayabilmektir. Bu hedefi başarmak için YYY yapım projesinin her iki aşamasında da geniş bir hizmet yelpazesine sahiptir. Bu nedenle YYY ilk planlama aşamasından itibaren projenin yürütülmesi konusunda lider konumuna gelmektedir. Böyle bir lider olmak tasarım uzmanına atanmış olan planlama ve maliyetin izlenmesi gibi görevlerin YYY'nin üstlenmesini gerektirmektedir.

YYY projenin tasarımdan yapıma geçişi noktasında diğer yapım yöneticilerinden ayrılmaktadır. Bu noktada YYY MS'ye projenin teslimi için GMF teklifini önerdiğinde aslında projenin gerçekleştirilmesinde geleneksel yüklenici rolünü üstlenmektedir. Tipik YYY sistemi, proje teslim süreci üzerinde YYY'nin genişleyen kontrol ve etkisini içermektedir. Proje hedeflerinin nasıl başarıldığının anlaşılması için ise YYY'nin nasıl seçildiğine ve sürecin tasarım, ihale ve yapım aşamalarında nasıl işlediğine daha yakından bakılmalıdır.

YYY'nin seçim süreci incelendiğinde, sürecin işleyişinin geleneksel PTS altında kamu ihalelerinde uygulanan "Belli İstekliler Arasında İhale Usulü"yle genel yüklenicinin belirlenmesi süreciyle benzerlikler gösterdiği görülmektedir. Bu nedenle çalışmanın bu bölümünde YYY PTS'de YYY seçimiyle ilgili dokümanlar ve belli istekliler arasında ihale usulüyle gerçekleştirilen ihalelerle ilgili dokümanlar karşılaştırılacak (Şekil 3.2), iki sistemin iş akış süreçleri değerlendirilecektir.



**Şekil 3.2:** YYY PTS ve geleneksel PTS dokümanlarının YYY'nin ve yüklenicinin seçim süreçleri açısından karşılaştırılması.

Bu amaçla her iki sistemdeki YYY ve yüklenici seçim süreçleri:

- En uygun teklifin belirlenme yöntemi ve süreci,
- İsteklilerden talep edilen fiyat teklifi türleri,
- İhale komisyonunu oluşturma şartları,
- Yapım işinin ihaleye çıkarılma şartları,
- Alt yüklenici çalıştırma şartları açılarından karşılaştırılacaktır.

Çalışmanın bir başka adımını oluşturan tasarımcı seçim süreci:

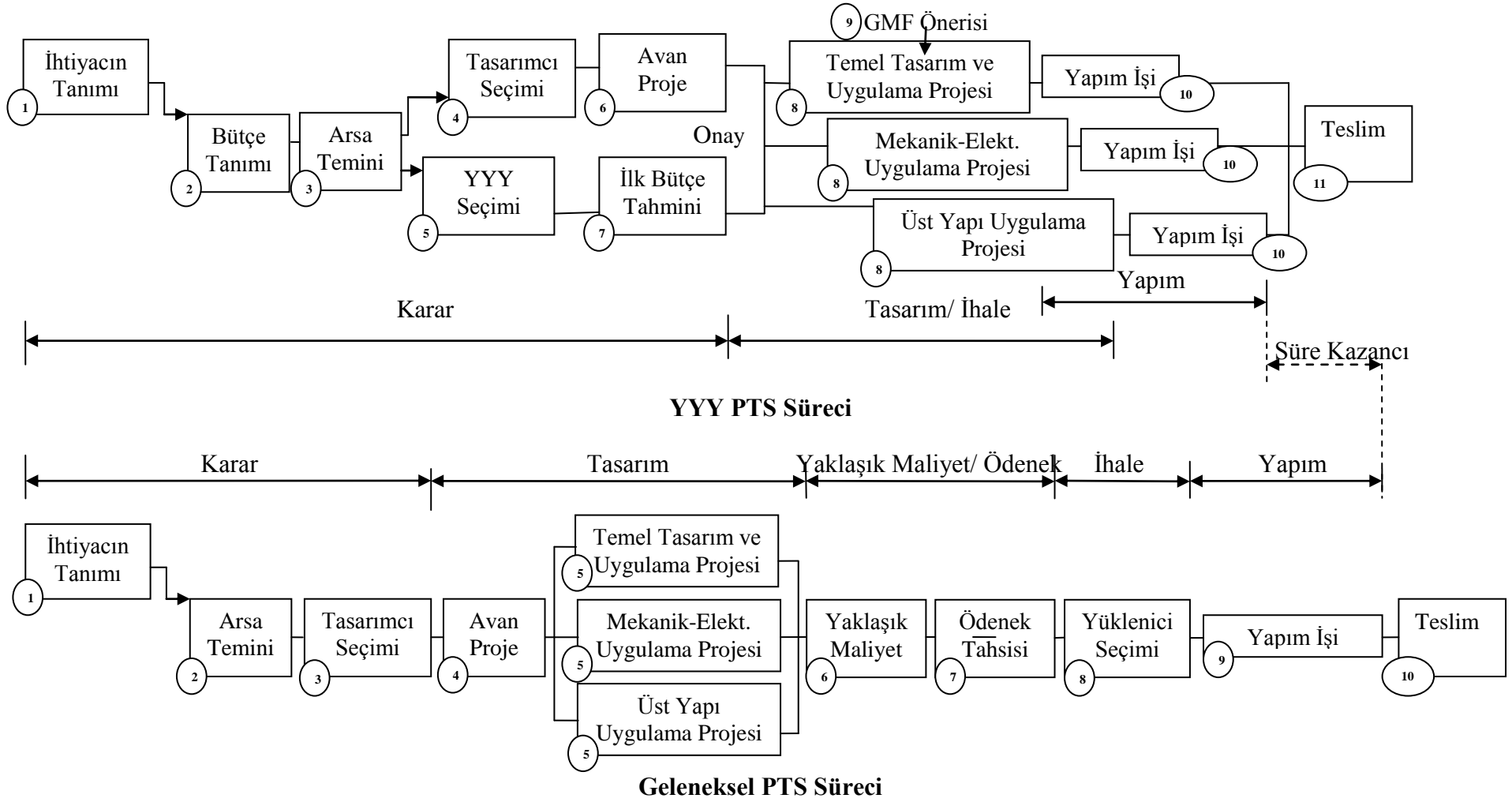
- Talep edilen fiyat teklifi türü ve
- Tasarımcı hizmetlerinin temin yöntemi açılarından karşılaştırılacaktır.

YYY PTS ve geleneksel PTS iş akış süreçleri ise;

- Süre
- Maliyet bilgisi
- Kalite

açılarından karşılaştırılacaktır. Bu karşılaştırmanın yapılabilmesi için iki sistemin Şekil 3.3`de yer alan süreç akış şemasından faydalanılacaktır.

Diğer taraftan her iki sistem arasında birçok farklılık bulunmakla birlikte, bu bölümde yalnızca YYY PTS`ye özgü hususlar değerlendirilecek ve yalnızca Türkiye`deki kamu ihalelerinde YYY PTS`nin uygulanmasına engel teşkil eden hükümlerle ilgili farklılıklar incelenecektir.



Şekil 3.3: YYY PTS ve geleneksel PTS süreç akış şemaları.

### 3.1.1 YYY PTS süreci

MS'ye sağladığı faydaların yanı sıra hızlandırılmış süreç uygulamalarına da izin vererek projenin daha kısa sürede tamamlanmasına imkan veren YYY PTS süreci, gerek YYY'nin seçilmesi gerekse sistemin iş akış süreci olmak üzere birçok yönden geleneksel sistemden farklılık göstermektedir. Detaylı olarak incelendiğinde bu farklılıkların aslında sistemin doğasından kaynaklandığı görülmektedir. Bu nedenle süreci bir bütün olarak değerlendirmek, sistemin doğru anlaşılması bakımından büyük önem taşımaktadır. Şekil 3.3' de temel aşamaları gösterilen YYY sistemi işleyiş sürecinin her adımı aşağıda maddeler halinde açıklanmaktadır:

**1. İhtiyacın Tanımı Aşaması:** Mevcut belirli bir ihtiyaç tanımlanır. İstenirse profesyonel yardım almak için bu noktadan sonra YYY görevlendirilebilir.

**2. Bütçe Tanımı Aşaması:** Proje için bütçenin ne olacağı belirlenir. Bütçe, işin kapsamına ilişkin mevcut piyasa bilgilerinin kullanılmasına dayalı ya da ortalama metrekare maliyetlerine dayalı tahminlerin yapılması gibi yollarla tanımlanabilir.

**3. Arsa Temini Aşaması:** Bütçe tanımlandıktan sonra bütçe sınırları doğrultusunda arsa seçimi yapılır.

**4. Tasarımcı Seçimi Aşaması:** Tasarım faaliyetini üstlenecek firma seçilir. YYY PTS'de tasarımcı seçim süreci geleneksel sistemde tasarımcı seçim sürecinden herhangi bir farklılık göstermemektedir. YYY sisteminde tasarımcı seçiminde izlenilecek yola ilişkin olarak tanımlanmış belirgin bir yöntem de yoktur. Diğer taraftan tasarımcının yeterliliğinin değerlendirilebilmesi için tasarımcının geçmişini, başarılarını ve profesyonel yeteneklerini ortaya koymayı hedef alan standart yeterlik formları kullanılmaktadır. Bu amaçla geliştirilen formlardan biri AIA tarafından hazırlanan B305- 1993 "Tasarımcı Yeterlik Bildirimi" (Architect's Qualification Statement) formudur. Sekiz alt başlıktan oluşan bu formda isteklinin iletişim bilgileri, profesyonel geçmişi, anahtar teknik personelinin niteliği ve sayısı, diğer proje danışmanları, daha önceki işverenlerin referansları gibi oldukça detaylı aday değerlendirme kriterleri yer almaktadır. Bu formun dışında sürece ait herhangi bir işleyiş tanımı yer almamaktadır.

Tasarımcı hizmetlerinin bedelinin tespiti açısından incelendiğinde AIA tarafından hazırlanan B103- 2007 MS-tasarımcı arasındaki standart sözleşme formu yönergesinde, bu bedelin tespiti için on farklı yöntem tanımlandığı görülmektedir

(B103- 2007, Md.11). Bu yöntemlerden dört tanesi tasarımcının proje üzerinde harcadığı zamanı yansıtan süreye dayalı yöntemlerdir. Diğer yöntemler ise hesaplamalarda sürenin bir faktör olarak kullanılmadığı ve proje üzerinde harcanan zamanın dolaylı olarak dikkate alındığı yöntemlerdir. Buna göre B103`de süreye dayalı hesaplama yöntemleri:

- Dolaysız ücret kat sayısı ile hesaplama: Tayin edilen personele ait maaşların sosyal yardımlar, genel giderler ve karı temsil eden bir kat sayısı ile çarpımıyla hesaplanan bedel
- Dolaysız personel maliyetleri kat sayısı ile hesaplama: Tayin edilen personele ait maaşların sosyal yardımlarla toplamından oluşan tutarın genel giderler ve karı temsil eden bir kat sayısı ile çarpımıyla hesaplanan bedel
- Maliyet artı profesyonel ücretle hesaplama: Tayin edilen personele ait maaş, sosyal haklar ve genel giderlerin maliyetleri; götürü bir bedelin, belirli bir kat sayısının ya da yüzde oranının ise ücreti temsil ettiği ve bu iki bileşenin toplamıyla hesaplanan bedel
- Saatlik çalışma bedelleri üzerinden hesaplama: Maaş, sosyal yardımlar, genel giderler ve karın tayin edilen personel ücretlerine dahil edilerek hesaplandığı bedel

olarak tanımlanmaktadır. Sürenin dolaylı olarak dikkate alındığı yöntemler şunlardır:

- Götürü bedel: Toplam bir tutar üzerinden tayin edilen bedel
- İşin maliyetinin yüzdesi: İşin tahmin edilen ya da gerçekleşen maliyeti üzerinden kabul edilen belirli bir yüzde oranıyla hesaplanan bedel
- Danışmanlık ücreti kat sayısı: Tasarımcının yönetim maliyetlerini, genel gider ve karını temsil eden bir kat sayısı ile, danışmanlık ücretinin çarpılmasıyla hesaplanan bedel
- Metrekare başına proje bedeli: Yapının metrekaresinin belirlenen bir fiyat kat sayısı ile çarpılmasıyla hesaplanan bedel
- Birim fiyat: Oda sayısı gibi belirli birimlerin sayısının belirli bir fiyat kat sayısı ile çarpılmasıyla hesaplanan bedel

- Telif hakkı ücreti: İnşa edilen yapıdan MS'nin elde ettiği gelir ya da kardan alınacak belirli bir pay üzerinden hesaplanan bedel

Bu yöntemlerden hangisinin uygulanacağı konusunda sabit bir görüş olmamakla birlikte, işin niteliği ve türüne bağlı olarak birden fazla yöntemin bir arada uygulanması da mümkündür.

**5. YYY Seçimi Aşaması:** YYY'nin seçilmesi tasarımcının seçiminden hemen önce ya da hemen sonra gerçekleşebilir. YYY'nin seçim sürecinde bu tür profesyonel hizmetlerin, çoğunlukla rakip firmaların niteliklerinin objektif olarak değerlendirilmesiyle temin edildiği, proje için en nitelikli YYY'nin seçilmesi konusunda hem kamu kurumları hem de özel kuruluşlar tarafından kabul gören uygulamaların bulunduğu görülmektedir.

CMMA'ya göre YYY'nin seçim sürecinin başlangıcında, projenin konseptiyle ilgili temel kararlar alınarak ilgili belgeler düzenlenmeli ve MS ihtiyaçları belirlenmelidir. Projenin büyüklüğü, amacı, hedeflerini kapsayan bilgilerin ve adaylarda aranan nitelik ve yeteneklerin teklif verecek YYY adaylarına bildirilmesi gerekmektedir. MS'nin kapsam, program ve bütçeyle ilgili ihtiyaçları ve beklentileri de bu bildirimde yer almalıdır. Seçilen YYY, MS'ye önerilen proje programı ve proje maliyetinin başarılabirliğine ilişkin tavsiyelerde bulunmalıdır. Ancak YYY tavsiyelerini bildirmeden önce yapım programı kesinleştirilmemelidir (CMAA, 2002).

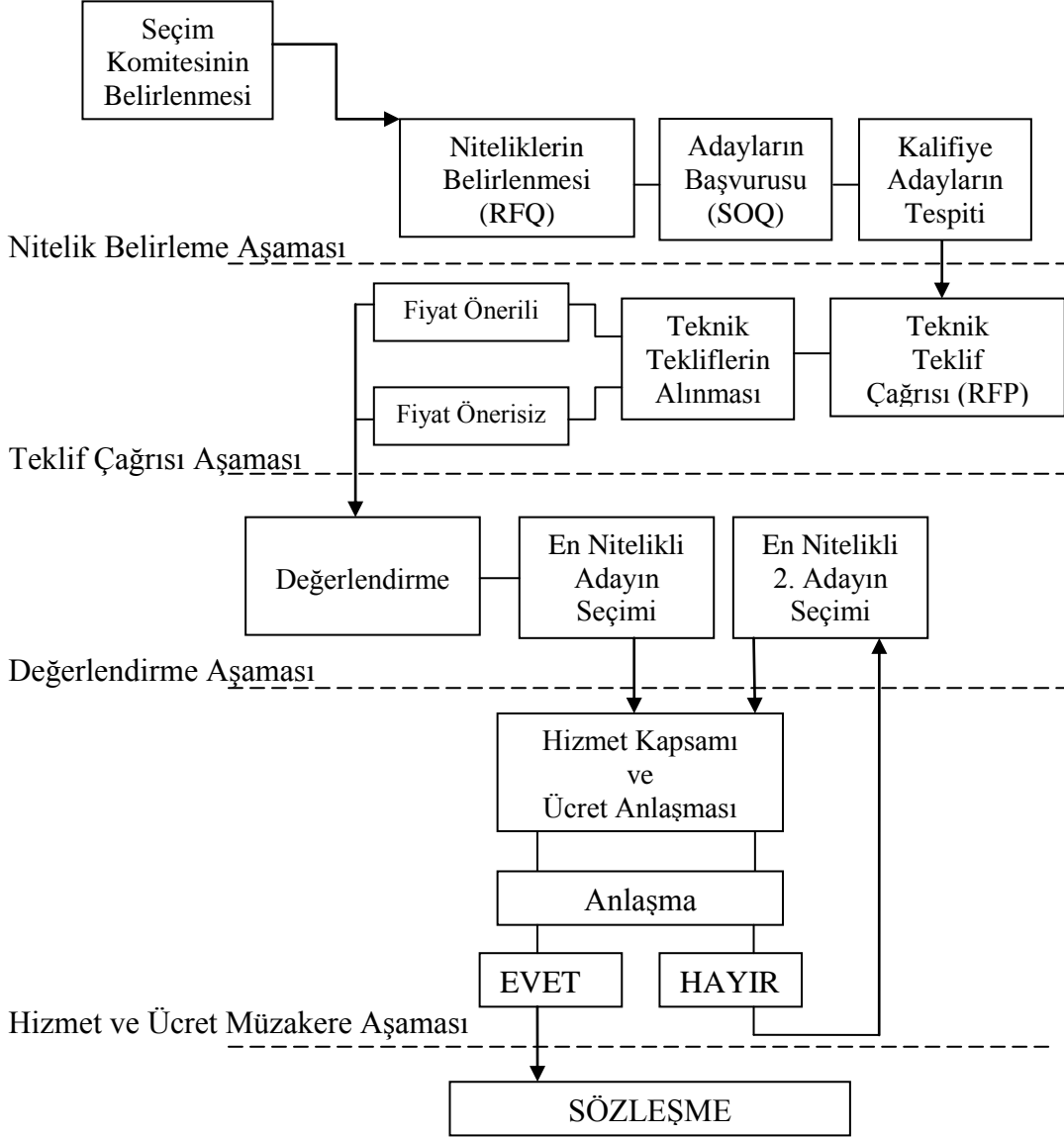
YYY seçim sürecinin başında, MS'nin personelinden oluşan bir seçim komitesi kurulmalıdır. Komitede görev alan her üye MS'nin beklentileri ve projenin ihtiyaçlarını dikkate alarak, firmalar tarafından önerilen farklı yaklaşımları, firmaların yeteneklerini ve çalıştırdıkları personelin deneyimlerini göz önünde bulundurmalıdır (CMAA, 2002).

Farklı ülkeler arasında genellikle kanun ve yönetmeliklerde değişiklikler olmasına rağmen, kamuya ait yapım işlerinin gerçekleştirilmesi için seçimin yapılmasında temel olarak YYY'nin niteliklerine dayalı bir seçim metodu uygulanmaktadır (CMAA, 2002). Seçim süreci:

- Nitelik belirleme aşaması,
- Teklif çağrısı aşaması,

- Değerlendirme aşaması,
- Hizmet ve ücret müzakere aşaması

olmak üzere Şekil 3.4`de gösterilen aşamalardan oluşmaktadır.



Şekil 3.4: YYY PTS`de YYY`nin seçim süreci.

#### a) Nitelik belirleme aşaması:

YYY adaylarında aranan nitelikler, MS tarafından önceden belirlenmelidir. Söz konusu nitelikler adayların ulaşılabilceği bölgesel ya da yerel yayınlarda ilan edilmelidir. Bu süreçte MS`nin proje için gerekli gördüğü nitelikler ve projeye ilgili açıklayıcı bilgiler, nitelik talep formuyla adaylara bildirilir (Request For Qualifications- RFQ). Adaylar RFQ`da istenen bilgiler doğrultusunda doldurdıkları RFQ`nun eki olan nitelik bildirim formuyla (Statement of Qualifications Form-

SOQ) başvuruda bulunurlar. Aynı zamanda MS'nin adaylarda aradığı özel niteliklerin aday firmalarda bulunup bulunmadığının tespiti için kullanılan SOQ formu, MS tarafından özel olarak hazırlanabilir. Diğer taraftan adayların niteliklerinin tespiti için hazırlanmış özel standart formların kullanılması da mümkündür. General Services of Administration (GSA) tarafından düzenlenen Standart Form SF330 en çok tercih edilen formlardan biridir. ABD'nin birçok eyaleti de kamu ihaleleri için özel olarak tasarlanmış formlara sahiptir.

Kullanılacak olan SOQ formunun genel olarak şu bilgileri içermesi gerekmektedir:

- Firma adı ve adresi
- Teklif verilen hizmet türü
- İdarecilerin isimleri
- Personel sayısı
- Tamamlanan benzer işlerin büyüklüğü, tarihi ve MS bilgilerinin tanımlanması
- Devam eden benzer işlerin büyüklüğü, tarihi ve MS bilgilerinin tanımlanması
- Firmanın yıllık iş hacmi, birikimi ve kapasitesi
- Maliyet kontrolü, kalite, program ve güvenlik gibi performans tutanakları

Seçim komitesi aday firmaların başvurularını değerlendirerek istenen nitelikleri taşıyan kalifiye firmaları tespit etmelidir. Bu yöntem aynı zamanda rakip firmaların sayısını azaltmak için de etkilidir.

#### **b) Teklif çağrısı aşaması:**

İkinci aşamada, aranan niteliklere sahip olduğu tespit edilen firmalardan teknik teklif sunmaları talep edilir. Teklif çağrısıyla (Request For Proposal- RFP) istenen bu talep, hizmetlerin yerine getirilmesi konusunda firmanın görüşü ve firmanın nitelikleriyle ilgili detaylı bilgi sağlamayı amaçlamaktadır. Teklif çağrısında muhtemel katılımcılara projenin tanımı yapılmalı ve ödeme şekli hakkında bilgi verilmelidir. Ek olarak bu teklif çağrısı proje bütçesi, önemli kısıtlamalar, olası sıra dışı hizmetler ve MS'nin hedefleri hakkındaki bilgiyi de içermelidir.

MS'nin talep ettiği hizmetlerin kapsamının yeterli derecede tanımlı olduğu durumlarda teklif çağrısı düzenlemek taraflar açısından oldukça yararlıdır. YYY



tarafından hazırlanan ve teklif çağrısında talep edilen bilgilerin yer aldığı teknik teklifte aşağıdaki bilgiler detaylı olarak yer almalıdır:

- Organizasyon, süreç, kullanılacak araç ve teknikler, personel, kalite güvencesi/ kalite kontrolü bakımından firmanın projeye yaklaşımı,
- Firmanın benzer nitelikteki projelerle ilgili deneyimi ve projelere ait MS bilgileri,
- Sürekli görevlendirilecek anahtar personelin özgeçmişleri ve benzer diğer bilgiler (CMAA, 2002),
- Firmanın mevcut iş yükü
- Kamu işvereniyle önceden çalışma deneyimi, daha önceki projelerde MS'nin temsilcileriyle iyi iş ilişkisi kurma geçmişi, zamanında tamamlanmış projelerin ve kabul edilebilir işlerin sayısı,
- Konuyla ilgili kolay anlaşılır grafikler, tablolar ve sunumlar,
- Son maliyeti GMF`yi aşmadan tamamlanan proje deneyimi,
- Programa uygun olarak ya da programdan önce tamamlanan projeler,
- Proje maliyetleri ve programlamasıyla ilgili son deneyimler,
- Yapımı yönetebilme yeteneği

**c) Değerlendirme aşaması:**

Değerlendirme aşaması zaman alıcı ve zor bir süreçtir. Seçim komitesi her bir teklif için mantıklı ve metodolojik bir değerlendirme yapmalıdır. Teklif çağrısında yer alan değerlendirme kriterleri sınıflandırılmalıdır. Adayların sıralaması aldıkları ortalama puana göre belirlenmelidir. Bu değerlendirmeyle en iyi sayısal ortalamaya sahip aday, fiyat teklifi önermek üzere bir sonraki adıma geçmek için finalist olarak belirlenir.

Birden fazla adayın gerekli niteliklere sahip olduğunun tespit edildiği durumlarda adaylarla yeniden görüşme yapmak veya adaylardan tekrar sözlü sunum yapmalarını talep etmek, uygun firmanın belirlenmesi için tek yöntem olarak düşünülebilir. Yapılan bu görüşmeler adayların yeteneklerini en iyi şekilde göstermelerine olanak sağlamalıdır (CMAA, 2002).

- **Teklifin bir parçası olarak fiyat:**

Herhangi bir profesyonel hizmet sözleşmesinde olduğu gibi, niteliklere dayalı YYY firması seçimi sırasında fiyat konusu yer almamalıdır. Bu nedenle seçim komitesi, YYY'nin MS'nin proje takımında güvendiği taraf olduğunu ve en önemli faktörün seçilecek YYY'nin yetenekleri olduğunu unutmamalıdır.

Fakat bazı MS'ler teknik teklifin bir parçası olarak YYY'nin yapım öncesi aşama ve yapım aşaması hizmetleri için fiyat teklifini de talep etmektedirler. Bu talep, adayların projeye yaklaşımları hakkında fikir vermesi açısından oldukça yararlıdır. Diğer taraftan fiyat önerisinin teknik teklif içinde yer alması sözleşmenin imzalanması açısından da zaman kazanılmasını sağlayacaktır. Teklif çağrısının detaylandırılmadığı ve maliyet konularının kesinleştirilmediği durumlarda, teklif verilen önerileri kıyaslamak mümkün olmayacaktır. Teklif çağrısının ayrıntılı olarak sunulmaması halinde, adaylarca dikkate alınan iş kapsamı ve özellikle personel durumu hakkında ortaya konan taahhütler aynı olmayabilir. Personel niteliğindeki bir değişiklik hizmet seviyesinde olduğu kadar aday firmanın fiyat teklifinde de önemli bir farka neden olabileceği için, tüm detaylar teklif çağrısında MS tarafından açıkça tanımlanmalıdır.

Teklif çağrısında fiyat teklifi önerisi de talep edildiğinde, öneri ayrı bir zarfta kapalı olarak verilmelidir. Bu zarf ancak niteliklere dayalı seçim süreci tamamlandıktan sonra açılmalıdır.

**d) Hizmet ve ücret müzakere aşaması:**

Teklif çağrılarında verilen cevapların değerlendirilmesinden sonra, belirlenen en nitelikli firmadan hizmetleri kapsamında öneriler sunması talep edilir. İstenilen hizmetlerin seviyesinin MS'nin arzu ettiği doğrultuda olduğuna karar verildikten sonra, seçilen YYY hizmet kapsamı önerisini yazılı olarak hazırlar.

Bu aşamada alınan kararlar ve yaklaşımlar projenin başarısını ya da başarısızlığını etkileyecektir. Gerekli görev tanımlarının yapılması, her görev için iş gücü ve maliyetlerin tahmin edilmesi bütçenin oluşturulması için verimli bir yöntemdir. Bu kapsamda ele alınması gereken hizmetler şunlardır:

- Proje kapsamında gelişmenin belirlenmesi,
- Temin stratejisinin geliştirilmesi,

- Proje programı ve bütçesinin geliştirilmesi,
- Özel danışmanların görevlendirilmesi,
- Tasarımcının görevlendirilmesi,
- Alt yüklenicilerin ve tedarikçilerin görevlendirilmesi,
- Kalite, maliyet ve program kontrolü,
- Test, başlangıç ve ciro

MS ve YYY birlikte yapacakları müzakereyle projenin zamanında teslim edilmesini sağlayacak hizmet kapsamı önerisi üzerinde anlaşmaya varırlar. YYY'nin projeyi bütçelendirmesi, yani yapım aşaması hizmetleri için fiyat teklifinde bulunması bu kapsamın dışındadır. Dolayısıyla bu aşamada üzerinde görüşülen fiyat, YYY'nin yapım öncesi aşama hizmetlerini kapsamaktadır. MS ve YYY arasında kapsam ve bütçe konusunda anlaşmaya varılmadığı zaman müzakereler ikinci olan firmayla devam ettirilir. Yapım öncesi aşamaya ait fiyat teklifi belirleme yöntemleri farklılık göstermektedir. Bu yöntemler YYY PTS'de YYY'nin hizmetleri bedeli ve hakedişlerinin ele alınacağı Bölüm 3.2.5'de detaylı olarak ele alınacaktır.

**6. Avan Proje Aşaması:** Arsanın ileride projenin büyümesine engel olmayacak bir şekilde kullanımını sağlamak için tasarımcı tarafından mevcut ve gelecek ihtiyaçların tespiti yapılmalıdır. Tasarımcı mevcut ve gelecekteki ihtiyaçlara, taleplere, bütçeye, saha kısıtlarına vb dayanarak bir program oluşturur. Tasarımla buluşacak parametrelerin doğrulanması için bu parametreleri MS ve YYY'ye sunar. Parametrelerin onaylanmasının ardından, tasarımcı ve YYY tarafından proje ihtiyaçlarına en uygun yapım araç ve metotları kullanılarak hazırlanacak olan avan proje aşaması başlar. Saha planlarını, kat planlarını, cephe görünüşlerini ve bazen de kesitleri içeren bu ilk çizimler, genellikle projenin daha geniş bir kapsamda tanımlanması için yeterlidir.

**7. İlk Bütçe Tahmini Aşaması:** Bu noktada, YYY tarafından tahmin edilen pazar şartları ve metrekaire maliyetleri bir araya getirilerek ilk bütçe tahmini yapılır. Proje bileşenleri incelenir. Yapı bileşenlerinin sistemleri, yapım metotları, malzemeleri, büyüklüğü vb değerlendirilir ve en ekonomik sonuca ulaşmak için düzenlenir. YYY tarafından verilen bu hizmet değer mühendisliği olarak adlandırılır.

**8. Uygulama Projesi Hazırlama Aşaması:** Avan projenin onaylanmasının ardından yapım sisteminin tasarımı başlar. Strüktürel tasarım son halini alır ve yapım detayları çözümlenir. Sistem ihtiyaçlarını düzenlemek için tüm tasarım gözden geçirilir. Kapı, pencere vb bitim işleri için iş programı geliştirilir. Bu aşamayla birlikte projeye ilgili tüm kararlar alınır. Bu kararlar uygulama çizimlerine yansıtılır. Malzeme ve ekipman seçimiyle ilgili ana hatlar bu aşamanın sonunda oluşturulur. Daha sağlıklı metrekare maliyetleri kullanılarak YYY tarafından ilk maliyet tahmini yapılır. Tasarımların onaylanması üzerine, yapım dokümanlarının tamamlanmasına geçilir. Bu dokümanlar malzemelerin miktarlarını belirleyen çizimleri ve malzemelerin kalitelerini detaylandıran şartnameleri kapsar (Url-5, 2012).

Yapım dokümanlarının onaylanması üzerine, projenin YYY'nin kendi personeliyle gerçekleştiremediği kısmı bulunması halinde, bu kısım YYY tarafından ihaleye çıkarılır. Alt yüklenicilerin seçimi ön yeterlilik ve düşük teklif kriterleri dikkate alınarak yapılır. İsteklilere davete cevap vermeleri, ihale dokümanlarını temin etmeleri ve bunları kısaca gözden geçirmeleri için süre verilir. Daha sonra dokümanların incelenmesi sırasında ortaya çıkan soruların cevaplanması için isteklilerle ihale öncesi görüşme yapılır. Bu aşamada belirsizliklerin çözümlenmesi için çizimlerin değiştirilmesine ihtiyaç duyulabilir. Yapım dokümanlarında yapılan her türlü değişiklik tüm isteklilere iletilmelidir. Tüm tekliflerin alınacağı tarih belirlenir. Alt yükleniciler tekliflerini belirleyebilmek için kendi iş gücüyle yerine getireceği işlerin maliyetini ve malzeme maliyetini belirler. YYY, bu maliyetlerin toplamına fiili maliyetlerin belirli bir yüzdesinden oluşan kendi ücretini ve genel gider maliyetlerini ekler.

İhale sürecinin son kısmına kadar, istekliler sözleşme dokümanlarında yer almayan konularla ilgili soruların cevaplanmasını talep edebilirler. Eğer yeterli zaman varsa yapım dokümanlarındaki değişiklikleri detaylandıran ve “zeyilname” olarak adlandırılan farklılıklara ilişkin açıklamalar tüm isteklilere iletilmek üzere yayımlanır. Böylelikle ihaleye katılan tüm isteklilerin aynı avantaja sahip olmaları sağlanır.

Teklifler geldiği zaman, tüm katılımcıların önünde açılabilir. Fiyat teklifleri diğer isteklilerle de paylaşılabilir. Daha sonra teklifler MS, YYY ve tasarımcı tarafından kıyaslanmak üzere karşılaştırma tablosu halinde düzenlenir.

Eğer önerilen toplam maliyetler MS'nin bütçe sınırları içinde değilse, maliyetleri düşürmek için proje yeniden tasarlanır ya da belirli kısımlar projenin kapsamından çıkarılır. Daha sonra tüm proje için yeniden teklif prosedürü uygulanır.

**9. GMF Önerisi Aşaması:** Detaylı tasarım dokümanları %50- %75 oranında tamamlandığında, YYY projenin tamamı için GMF önerisini hazırlar. GMF iş, genel giderler, kar ve beklenmedik durumların ortaya çıkma ihtimaline karşı olası maliyetlerden (%2- 5) oluşur. MS ve tasarımcı da maliyet tahminleri aracılığıyla GMF'nin tanımlanmasına katkıda bulunurlar. Projenin tasarım aşamasında YYY ve tasarımcı arasındaki etkileşim, GMF hesaplarının geliştirilmesine yardımcı olur. Maliyet ve yapım detaylarının veri olarak kullanılmasına imkan sağlar (Kwak ve Bushey, 2000).

**10. Yapım Aşaması:** Yapım aşaması MS'nin YYY'nin teklif ettiği GMF önerisini kabulüyle başlar (A133- 2009, Md.2.3.1.2). Yapım sırasında tasarımcı genellikle işin sözleşme dokümanlarına, ihale dokümanlarına, şartnamelere ve kabul edilen yapım uygulamalarına uygun olarak gerçekleştirilmesini sağlamak için gözlemci olarak görev alır. Tüm alt yükleniciler, malzeme tedarikçileri ve tüm teslimatlar YYY tarafından koordine edilerek iş kapsamında oluşacak fiyat ya da süre değişiklikleri belgelendirilir. Hakediş talepleri MS'ye iletilmeden önce ilk olarak YYY tarafından değerlendirilir.

**11. Teslim Aşaması:** İşin memnun edici bir şekilde tamamlandığı YYY tarafından onaylandığında, tasarımcı MS'yle birlikte işi değerlendirir. Eksik görülen ya da MS'nin kabulünden önce düzeltmeye ihtiyaç duyulan işlerin listesi YYY tarafından hazırlanır. İşin tamamlanmasının ardından, tasarımcı eksik işler listesinde yer alan kalemlerin son ödeme yapılmadan önce tamamlandığından emin olmak için MS ve YYY'yle birlikte işi gözden geçirir (Url-5, 2012).

### **3.1.2 Geleneksel PTS süreci**

Tasarım, ihale ve yapım aşamalarının ardışık olarak ilerlediği geleneksel PTS'nin temelinde, sürecin kontrolünü elinde tutan asıl kişi, YYY sisteminden farklı olarak tasarımcıdır. Bu nedenle sürecin sağlıklı olarak ilerlemesi her türlü proje ve sözleşme dokümanının tasarımcı tarafından eksiksiz olarak düzenlenmesine bağlıdır. Sistem yapısının, uygulama sırasında ortaya çıkan değişikliklerin sözleşme ve eklerine yansıtılmasına engel olması nedeniyle, karşılaşılan her türlü hata, sürecin tümünü

etkilemektedir. Bu açıdan değerlendirildiğinde geleneksel sistem, hataların giderilmesi konusunda YYY sisteminin esnekliğine zıt bir karaktere sahiptir.

Özellikle kamu idarelerine ait yapım işlerinde, geleneksel PTS'nin uygulama sürecinde elde edilecek sonuç ürünün kamuya ait olması mevcut olan risk oranını birkez daha artırmaktadır. Bu durumun sonucu olarak mevcut riskleri en aza indirgeyebilmek için geleneksel sistemin işleyiş süreci titizlikle takip edilmelidir. KİK'e uygun olarak gerçekleştirilen yapım işlerinin geleneksel PTS altında gerçekleştirilmesi süreci incelendiğinde, YYY sisteminden farklı olarak aşağıdaki aşamalardan oluştuğu görülmektedir.

**1.İhtiyacın Tanımı Aşaması:** İdare tarafından yapı yapma kararı alınarak projenin kapsamı ve proje ihtiyaç programı tanımlanır.

**2. Arsa Temini Aşaması:** KİK'in 62'nci maddesinin (c) bendinde yapım işlerinde arsa temin edilmeden, mülkiyet, kamulaştırma ve gerekli hallerde imar işlemleri tamamlanmadan ihaleye çıkılamayacağı belirtilmektedir. Ancak yine aynı bende göre bu şartlar baraj ve büyük sulama, içme suyu isale hattı, enerji nakil hattı, trafo, trafo merkezleri, şalt tesisleri, kaptajlar, su depoları, karayolu, liman ve havaalanı, demiryolu, petrol ve doğal gaz boru hattı projelerinde aranmamaktadır (KİK, Md.62.c).

Mevcut uygulamalar incelendiğinde kamu yapıları için arsa temininin daha çok tahsis, bağış ya da istimlak yoluyla sağlandığı görülmektedir. Bu yöntemlerle arsanın tespiti yapıldıktan sonra zemin etüdü gerçekleştirilir.

**3. Tasarımcı Seçimi Aşaması:** Tasarım hizmetlerinin temini bağlamında burada KİK'in 48'inci maddesi ele alınacaktır. Tasarımcı seçim sürecinin tanımlanması konusundaki açıklamalar için ise KİK'e bağlı olarak çıkarılmış olan "Danışmanlık Hizmet Alımlarında Uygulanacak Tip Ön Yeterlik Şartnamesi" (DH-ÖYŞ) "Danışmanlık Hizmet Alımlarında Uygulanacak Tip İdari Şartname" (DH-TİŞ) ve "Danışmanlık Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği"ne (DH-İUY) referans verilerek yapılacaktır. KİK'e uygun olarak gerçekleştirilen yapım işlerine ait söz konusu dokümanlar Ek A`da yer almaktadır.

Danışmanlık hizmet alımı ihalelerinde ihaleye teklif verebilmek için ön yeterlik şartlarına sahip adayların tespiti amacıyla hazırlanan DH-ÖYŞ incelendiğinde şartnamenin:

- İhale konusuna ilişkin hususlar,
- Ön yeterlik başvurusuna ilişkin hususlar,
- Ön yeterlik değerlendirmesi ve ihaleye davet,
- Diğer hususlar

olmak üzere dört bölümden oluştuğu görülmektedir. İhale konusuna ilişkin hususlar başlıklı bölümde idare, ihale konusu iş ve ön yeterlik değerlendirmesiyle ilgili önemli tarihler gibi genel bilgiler; ön yeterlik başvurusuna ilişkin hususlar başlıklı bölümde ön yeterlik başvurularının değerlendirilmesine ilişkin kriterler, bu kriterlere ait değerlendirme puanları ve başvuruların yapıma şekli hakkındaki bilgiler; ön yeterlik değerlendirme ve ihaleye davet başlıklı bölümde ise ön yeterlik başvurularının değerlendirilmesi ve sonuçlandırılması, adayların ihaleye davet edilmesi konularında bilgiler yer almaktadır. İşin özelliğine göre düzenlenmesine gerek duyulan özel hususların ise, 4734 ve 4735 sayılı kanunlara ve diğer mevzuat hükümlerine aykırı olmamak koşuluyla, maddeler halinde düzenlenerek “diğer hususlar” bölümünde ayrıca belirtilmesi talep edilmektedir. Ön yeterlik şartnamesi ve DH-İUY`nin ilgili maddeleri çerçevesinde gerekli olan standart formlar da ön yeterlik dokümanlarını oluşturmaktadır.

Danışmanlık hizmet alımı ihalelerinde ön yeterlik şartlarını sağladığı tespit edilen adaylara tekliflerin hazırlanması, ihale gerçekteştirilmesi ve tekliflerin değerlendirilmesi hususlarında bilgi veren doküman olan DH-TİŞ ise:

- İhale konusu ve teklif vermeye ilişkin hususlar,
- İhaleye katılmaya ilişkin hususlar,
- Tekliflerin hazırlanması ve sunulmasına ilişkin hususlar,
- Tekliflerin değerlendirilmesi ve sözleşme yapılmasına ilişkin hususlar,
- Sözleşmenin uygulanması ve diğer hususlar

olmak üzere beş bölümden oluşmaktadır. İhale konusu ve teklif vermeye ilişkin hususlar başlıklı birinci bölümde idarenin kim olduğu, ihale konusu iş ve ihale dokümanının kapsamı konularında genel bilgiler; ihaleye katılmaya ilişkin hususlar başlıklı ikinci bölümde ihaleye katılabilmek için gerekli belgeler, ihaleye katılamayacak olanlar ve ihale dışı bırakılma, yasak fiil veya davranışlar gibi

konularda bilgiler; tekliflerin hazırlanması ve sunulmasına ilişkin hususlar başlıklı üçüncü bölümde adaylardan talep edilecek olan teklif türü, tekliflerin sunulma şekli, geçerlilik süresi, geçici teminat gibi teklif vermeye ilişkin bilgiler; tekliflerin değerlendirilmesi ve sözleşme yapılmasına ilişkin hususlar başlıklı dördüncü bölümde tekliflerin idare tarafından nasıl değerlendirileceği, değerlendirme kriterleri ve bu kriterlere ait puan oranları, puanların belirlenme yöntemleri ve ihalenin sonuçlandırılması gibi değerlendirme yöntemine ilişkin bilgiler; sözleşmenin uygulanması ve diğer hususlar başlıklı beşinci bölümde ise 4734 ve 4735 sayılı kanunlara ve diğer mevzuat hükümlerine aykırı olmamak koşuluyla maddeler halinde düzenlenerek işin özelliğine göre idarece düzenlenmesine gerek duyulan özel hususlar yer almaktadır. Ayrıca beşinci bölümde gecikme halinde uygulanacak cezalar, ödeme yeri ve şartları, süre uzatımı, sigorta, denetim, muayene ve kabul işlemleri, anlaşmazlıkların çözümü gibi hususların sözleşme tasarısında düzenleneceği ifade edilmektedir.

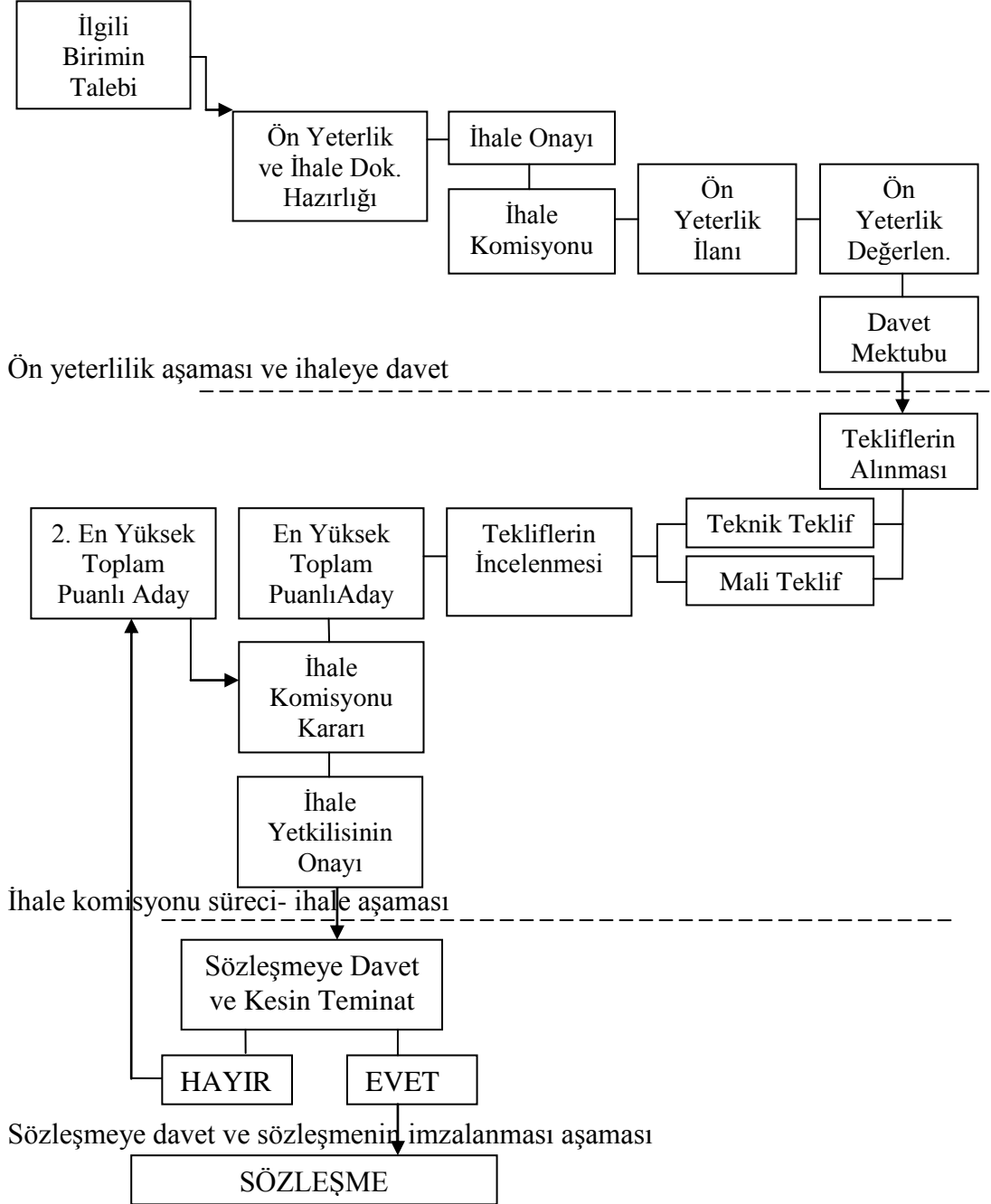
KİK'in 48'inci maddesi; "Mimarlık ve mühendislik, etüt ve proje, harita ve kadastro, her ölçekte imar planı, imar uygulama, ÇED raporu hazırlanması, plan, yazılım geliştirme, tasarım, teknik şartname hazırlanması, denetim ve kontrolölük gibi teknik, mali, hukuki veya benzeri alanlardaki hizmetler danışmanlık hizmet sunucularından alınır. Danışmanlık hizmetleri, bu bölümde yer alan hükümlere uygun olarak sadece belli istekliler arasında ihale usulüyle ihale edilir. Ancak yaklaşık maliyeti 13'üncü maddenin (b) bendinin (2) numaralı alt bendinde hizmet alımları için öngörülen üst limit tutarının dört katının altında kalan danışmanlık hizmetleri, hizmet alımı ihalesiyle gerçekleştirilebilir." hükmündedir. Söz konusu işin KİK'in 21'inci maddesi hükümlerini içermesi durumunda pazarlık usulü ihale yöntemiyle, 22'nci maddesi hükümlerini içermesi durumunda ise doğrudan temin yöntemiyle sağlanması da mümkündür.

Yukarıda tanımlanan yöntemle sağlanan tasarımcı hizmetleri, tasarım aşamasında yalnızca tasarım hizmetinin tedarikini değil, aynı zamanda idarenin talebi halinde proje müellifi olan tasarımcının yapım aşamasında kontrollük hizmetini de yerine getirmesini içerebilir. Tasarımcının bu süreçte üstleneceği görevler Bölüm 3.3.2'de detaylı olarak ele alınacaktır. KİK'in 48'inci maddesinde de belirtildiği üzere tasarımcı seçiminde ihale usulü belli istekliler arasında ihale usulüdür. Bu usule göre tasarımcı seçim süreci DH-İUY'de açıklanmaktadır. Sürecin temel adımlarını:



- a) Ön yeterlilik aşaması ve ihaleye davet,
- b) İhale komisyonu süreci- ihale aşaması,
- c) Sözleşmeye davet ve sözleşmenin imzalanması aşaması

olmak üzere Şekil 3.5`de özetlenen üç ana başlıkta incelemek mümkündür.



**Şekil 3.5:** Geleneksel PTS`de tasarımcı seçim süreci.

Şekil 3.5`deki süreç akış şemasında belirtilen alt basamaklar aşağıda kısaca tanımlanmaktadır:

a) **Ön yeterlilik aşaması ve ihaleye davet:**

- **İlgili birimin talebi:** Tasarımcı seçim süreci ilgili birimin talebi üzerine başlar.
- **Ön yeterlik ve ihale dokümanlarının hazırlanması:** İdare tarafından ihale kaydı yapıldıktan sonra DH-İUY`de yer alan hükümlere uygun olarak ihale ve ön yeterlik dokümanları hazırlanır. Ön yeterlik şartnamesi ve DH-İUY`nin ilgili maddeleri çerçevesinde gerekli olan standart formlar ön yeterlik dokümanlarını oluşturur. İdari şartname, teknik şartname ve sözleşme tasarısı da ihale dokümanlarını oluşturmaktadır. DH-ÖYŞ`de proje ve kontrollük hizmet sunucularında aranan mali kapasite ve teknik yetenek kriterleriyle bu kriterlere ait değerlendirme puanlarıyla ilgili hususlar; DH-TİŞ`de tekliflerin hazırlanması, sunulması, değerlendirilmesi ve sözleşme yapılması konusunda adaylara verilmesi gereken bilgileri içeren hususlar; teknik şartnamede ise işin teknik ayrıntılarını ve şartlarını gösteren hususlar yer almaktadır.
- **İhale onayının alınması:** İhale onayından önce hazırlanması zorunlu olan ihaleye ilişkin yaklaşık maliyet hesap cetveliyle birlikte, şartnameler, sözleşme tasarısı ve diğer dokümanlar ihale yetkilisinin onayına sunulur (DH-İUY, Md.18.1).
- **İhale komisyonunun kurulması:** İhale onayının ardından ön yeterlik ilan tarihini izleyen en geç üç gün içinde ihale yetkilisi tarafından ihale komisyonu oluşturulur (DH-İUY, Md.19).
- **Ön yeterlik ilanı:** Ön yeterlik ilanı yayımlanır. İhale ve ön yeterlik dokümanları hazırlanmadan ön yeterlik ilanı yapılamaz (DH-İUY, Md.21).
- **Ön yeterlik değerlendirmesi:** Ön yeterlik şartnamesinde belirtilen puan oranları dahilinde (DH-ÖYŞ, Md.8), adaylar mali kapasite ve teknik yetenek olmak üzere iki ayrı kategoride puanlandırılır. Bu puanlar toplanarak adayların toplam puanları oluşturulur. Ön yeterlik şartnamesinde belirtilen sayıda en yüksek toplam puana sahip aday kısa listeye girer (DH-İUY, Md.54; DH-ÖYŞ, Md.21).
- **İhaleye davet:** Kısa listeye giren bu adaylar davet mektubu ve ihale dokümanları gönderilmek suretiyle ihaleye davet edilir (DH-İUY, Md.55;

DH-ÖYŞ, Md.21). Adaylara gönderilen ihale dokümanları içinde teknik şartname, idari şartname, projeler ve gerekli diğer belgeler yer alır.

**b) İhale komisyonu süreci- ihale aşaması:**

- **Tekliflerin alınması:** Kısa listeye giren adaylardan teknik teklif ve mali teklif olmak üzere iki teklif sunmaları istenir. Bu aşamada idarenin talep etmesi durumunda adaylardan mali teklifle birlikte geçici teminat da alınabilir (DH-TİŞ, Md.21).
- **Tekliflerin incelenmesi ve değerlendirilmesi:** Tekliflerin değerlendirilmesi teknik değerlendirme ve mali değerlendirme olmak üzere iki aşamada yapılır (DH-İUY, Md.61.1; DH-TİŞ, Md.29). Teknik ve mali puan ağırlık kat sayıları teknik puan ağırlığı daha fazla olmak üzere hizmetin niteliği ve özgünlüğüne göre önceden idare tarafından hesaplanarak (DH-İUY, Md.62.1) idari şartnamede belirtilir (DH-TİŞ, Md.29). Adayların teknik ve mali puanları DH-TİŞ`de belirtilen her iki teklif türüne ait puan ağırlık kat sayılarıyla çarpılır. Daha sonra bu puanlar toplanarak toplam puanlar belirlenir (DH-İUY, Md.66.1; DH-TİŞ, Md.34.1).
- **En yüksek toplam puanlı adayın belirlenmesi:** Toplam puanı en yüksek olan aday belirlenerek görüşme yapmak üzere davet edilir (DH-İUY, Md.66.1; DH-TİŞ, Md.34.2). İhaleye katılan adayların değerlendirme puanlarının eşit olması halinde ise öncelikle adayların mali teklif puanlarına bakılarak değerlendirme yapılır (DH-İUY, Md.66.2; DH-TİŞ, Md.34.3).
- **İhale komisyonu kararı:** En yüksek toplam puana sahip istekliyle iş tanımı, sözleşme şartları, personel ve mali teklif tutarını değiştirmemek şartıyla ödeme koşulları ve planı hakkında görüşmeler yapılır (DH-İUY, Md.66.3; DH-TİŞ, Md.34.2). Taraflar arasında anlaşma sağlanması durumunda ihale, komisyon kararıyla bu istekli üzerinde bırakılır (DH-İUY, Md.66.5; DH-TİŞ, Md.34.2).
- **İhale yetkilisinin onayı:** Komisyon kararı ihale yetkilisinin onayına sunulur (DH-İUY, Md.68.1; DH-TİŞ, Md.37).

**c) Sözleşmeye davet ve sözleşmenin imzalanması aşaması:**

- **Sözleşmeye davet ve kesin teminat:** İhale üzerinde bırakılan istekli sözleşmeye davet edilir. İdarenin kesin teminat talep etmesi halinde isteklinin kesin teminatı vermesi suretiyle sözleşme imzalanır (DH-İUY, Md.70). İhale üzerinde kalan istekliyle sözleşme imzalanamaması durumunda, ikinci en yüksek toplam puana sahip isteklinin teklif fiyatının ihale yetkilisince uygun görülmesi kaydıyla, bu teklif sahibi istekliyle sözleşme imzalanabilir (DH-İUY, Md.71; DH-TİŞ, Md.42.1).

Adaylardan talep edilen fiyat teklifi türü açısından inceleme yapıldığında, geleneksel sistemde danışmanlık hizmet alımlarında uygulanan fiyat teklifi türlerinin anahtar teslimi götürü bedel teklif ve birim fiyat teklifi olduğu görülmektedir. Danışmanlık hizmet alım ihaleleriyle proje hizmetlerinin temininin ise genellikle götürü bedel sözleşmeyle gerçekleştiği ve bu uygulamanın teammül haline geldiği tespit edilmiştir.

İhale sürecinin her aşamasında bu sürece ilişkin olarak hazırlanmış DH-İUY'nin eki olan standart formlar kullanılmaktadır. Söz konusu formlar geleneksel PTS'nin yapısına uygun olarak tasarlanmıştır.

**4. Avan Proje Aşaması:** İdarenin tanımladığı ihtiyaçlar doğrultusunda proje üretimi aşamasında avan proje tamamlanır. Daha sonra tamamlanan avan proje idarenin onayına sunulur.

**5. Uygulama Projesi Aşaması:** KİK'e göre yapım işlerine ait ihalelerde uygulama projeleri yapılmadan ihaleye çıkılamamaktadır (KİK, Md.62.c). Bu nedenle ihaleye çıkılmadan önce uygulama projelerinin eksiksiz olarak tamamlanmış olması büyük önem taşımaktadır. Tamamlanan avan projeye ait uygulama projelerine bağlı olarak, yapıyla ilgili diğer mekanik ve üst yapı imalat projeleri de proje üretimi aşamasında hazırlanır.

Tamamlanan proje detayları dikkate alınarak, yapım işini gerçekleştirecek olan yüklenicinin belirlenmesi için gerekli ihale dokümanları idarenin ilgili birimi tarafından hazırlanır.

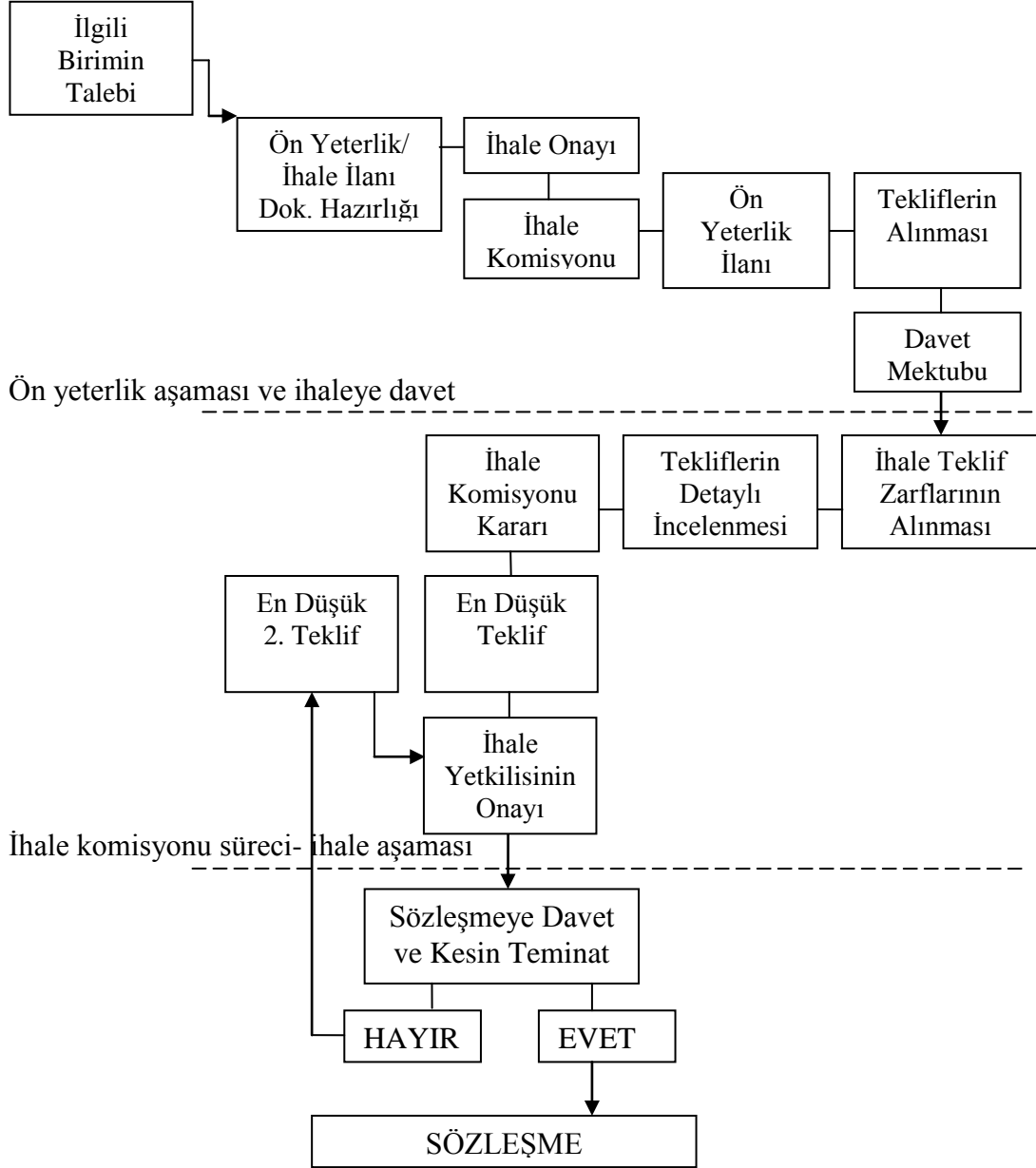
**6. Yaklaşık Maliyet Aşaması:** KİK'e göre ödeneği bulunmayan hiçbir iş için ihaleye çıkılamamaktadır (KİK, Md.5). Bu nedenle yapımın yaklaşık maliyetinin belirlenerek ilgili ödeneğin tahsisi için idare, tamamlanan uygulama projelerine göre

yaklaşık maliyet çalışmalarını başlatmak zorundadır. Bu amaçla projede belirtilen malzeme ve detaylara uygun olarak işin yaklaşık maliyeti belirlenmelidir. Fakat bu maliyet kesinlikle isteklilerle paylaşılmamalıdır. Yaklaşık maliyet hesabına esas miktarların tespiti için öncelikle arazi ve zemin etüdünün yapılmış olması, projenin tamamlanmış olması, mahal listesinin ve metraj listesinin hazırlanması, birim fiyat teklifi usulü ihalelerde birim fiyat ve imalat tariflerinin hazırlanması, anahtar teslim teklif usulü ihalelerde iş gruplarının teknik tarif ve özelliklerinin belirtilmesi gereklidir (YİUY, Md. 9.1).

**7. Ödenek Tahsisi Aşaması:** Alım, satım, yapım, kiralama, bakım ve onarım gibi benzeri işlerin harcamalarını içeren iş ve işlemlerle ilgili görevler harcama yetkilisinin onayıyla gerçekleştirilir. İhale süreciyle ilgili iş ve işlemler ise ihale yetkilisinin onayıyla gerçekleştirilir. İhale/harcama yetkililerince ihtiyacın cinsi, aciliyeti, gizliliği, KİK hükümleri ve piyasa koşulları gibi hususlar düşünülerek hizmetin hangi sözleşme usulüyle alınacağı tespit edilir. Daha sonra harcama yetkilisi tarafından her yıl idarelere yayımlanan Bütçe Masraf Planlarında belirtilen ödeneğin bulunup bulunmadığı ve ödeneğine ait uygun Mali Satır Kaleminin (Ekonomik Satır Kalemi) bulunup bulunmadığı kontrol edilir. Daha sonra uygun satır kaleminden ödeneği bulunması ve Bütçe Masraf Planı'yla bunun taahhüt edilmiş olması şartıyla, harcama yetkilisi tarafından onay belgesi hazırlanarak ihaleye çıkılır.

**8. Yüklenici Seçimi Aşaması:** YYY sisteminde YYY'nin seçildiği süreç, geleneksel sistemde genel yüklenicinin “belli istekliler arasında ihale usulü” ile seçildiği süreçle benzerlikler göstermektedir. Bu nedenle iki PTS arasında YYY ve yüklenici seçimi süreçleri karşılaştırmasını doğru bir şekilde yapabilmek için belli istekliler arasında ihale usulüyle yüklenici seçim süreci değerlendirilecektir. Yüklenici hizmetlerinin temini bağlamında KİK'in ilgili maddeleri ve bu hizmetlerin temini için bu kanuna bağlı olarak çıkarılmış olan “Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği” (YİUY), “Belli İstekliler Arasında İhale Usulü ile İhale Edilen Yapım İşlerinde Uygulanacak Tip Ön Yeterlik Şartnamesi” (ÖYŞ) ve “Belli İstekliler Arasında İhale Usulü ile İhale Edilen Yapım İşlerinde Uygulanacak Tip İdari Şartname”ye (BİTİŞ) referans verilerek açıklama yapılacaktır. Belli istekliler arasında ihale usulü iki aşamalı bir ihale sürecini kapsamaktadır. İdareler KİK'in 10'uncu maddesi hükmü ve ihale uygulama yönetmeliklerindeki düzenlemeleri dikkate alarak, ihalede istenecek yeterlik belgelerini ve uygulanacak değerlendirme kriterlerini ayrıntılı olarak

belirledikten sonra, bu belge ve kriterlerden hangilerinin birinci aşamada, hangilerinin de ikinci aşamada kullanılacağını, "ön yeterlik dokümanı" ve "ön yeterlik" ilanı ile "ihale dokümanı" ve "davet mektubu"nda belirtir. Kanuna göre her iki aşamada, birbirinden farklı veya ortak yeterlik kriterlerinin belirlenmesi de mümkündür (Url- 6, 2011). Sürecin işleyiş şeması Şekil 3.6'da tanımlanmaktadır.



Sözleşmeye davet ve sözleşmenin imzalanması aşaması

**Şekil 3.6:** Geleneksel PTS'de yüklenici seçim süreci.

Belli istekliler arasında ihale usulünün işleyiş basamakları incelendiğinde sürecin şu aşamalardan oluştuğu görülmektedir:

- Ön yeterlilik aşaması ve ihaleye davet

- İhale komisyonu süreci- ihale aşaması
- Sözleşmeye davet ve sözleşmenin imzalanması aşaması

Söz konusu aşamalar aşağıda kısaca tanımlanmaktadır:

**a) Ön yeterlilik aşaması ve ihaleye davet:**

Geleneksel PTS`de yüklenici seçim süreci, ilgili birimlerin ihtiyacın temini için talepte bulunmasıyla başlamaktadır. Belli istekliler arasında ihale usulüne göre yapılacak ihalelerde öncelikle, ÖYŞ`ye uygun olarak ön yeterlik ilanı ve BİTİŞ`e uygun olarak gerekli ihale dokümanları hazırlanır. İhale yetkilisi, ihaleyi gerçekleştirmek üzere ihale ilanı veya ön yeterlik ilanı ya da davet tarihini izleyen en geç üç gün içinde ihale komisyonunu oluşturur (YİUY, Md.20). Ön yeterlik ilanı çıkılarak isteklilerden başvurular alınır.

Yapılan bu ilanla ön yeterlik aşamasına bütün isteklilerin katılımı sağlanır. İhaleye katılımı ilgili genel şartlar dışında, hiçbir özel şart koşulmaz. Talep edilen belgeler istekliler tarafından hazırlanarak ilanda belirtilen süre içinde idareye teslim edilir. Ancak adaylardan bu aşamada henüz fiyat teklifi alınmaz. Ön yeterlik dokümanı ile ön yeterlik ilanında belirtilen değerlendirme kriterlerine göre adayların ön yeterlik değerlendirmesi yapılır ve yeterli olduğu saptanan bütün isteklilere, teklif fiyatını da içeren asıl tekliflerini hazırlayabilmeleri için ihaleye davet mektubu gönderilir (Url-6, 2011). Ekonomik ve mali yeterlik, mesleki ve teknik yeterlik ve benzer iş olarak kabul edilebilecek ya da denk sayılabilecek işlerin sayısı ön yeterlik aşamasında dikkate alınan temel değerlendirme kriterlerdir (ÖYŞ, Md.7).

Ön yeterlik değerlendirilmesi sonucu ihaleye davet edilebilecek aday sayısının beşten az olması veya davet sonucu ihaleye teklif veren istekli sayısının üçten az olması halinde ihale iptal edilir (ÖYŞ, Md.21.1).

**b) İhale komisyonu süreci- ihale aşaması:**

Bu aşamada ihale dosyasında talep edilen bilgiler doğrultusunda isteklilerden işi gerçekleştirmeyi taahhüt ettikleri fiyat teklifini de içeren teklif zarfını belirtilen süre içinde idareye teslim etmeleri istenir. İhale süresinin bitmesinin ardından belirtilen gün ve saatte tüm zarflar açık oturumda açılarak başvuruda bulunan istekliler ve sundukları fiyat teklifleri açıklanır. Daha sonra yapılan kapalı oturumda, ihale komisyonu tarafından teklifler ayrıntılı olarak değerlendirilir. Aşırı düşük teklifler:

- Yapım yönteminin ekonomik olması,
- Seçilen teknik çözümler ve teklif sahibinin işin yerine getirilmesinde kullanacağı avantajlı koşullar,
- Teklif edilen işin özgünlüğü

hususları istekli tarafından belgelendirilmek koşuluyla komisyon kararıyla değerlendirmeye alınabilir (YİUY, Md.60.2; BİTİŞ, Md.33). Yapılan değerlendirmeler sonucunda ihale, ekonomik açıdan en avantajlı teklifi veren isteklinin üzerine bırakılır (YİUY, Md.66.1). Ekonomik açıdan en avantajlı teklif:

- Sadece fiyat esasına göre (teklif edilen fiyatların en düşük olanının seçilmesi) veya
- Fiyatla birlikte fiyat dışındaki unsurlar da (işletme ve bakım maliyeti, maliyet etkinliği, verimlilik, kalite ve teknik değer, süre gibi) dikkate alınarak belirlenir (YİUY, Md.61.1; BİTİŞ, Md.35, Md.36.1).

İhale komisyonu kararının ardından ihale yetkilisinin onayıyla ihale sonucu kesinleştirilir.

#### **c) Sözleşmeye davet ve sözleşmenin imzalanması aşaması:**

Son aşamada ihale üzerinde kalan istekliye tebliğ tarihini izleyen 3 gün içinde, kesin teminatı vermek suretiyle 10 gün içinde sözleşmeyi imzalaması hususu tebliğ edilir. Sözleşmenin yapılmasından önce ihale üzerinde kalan istekliden ihale bedeli üzerinden hesaplanmak suretiyle % 6 oranında kesin teminat alınır (BİTİŞ, Md.40.1). Sözleşme imzalandıktan hemen sonra teklif aşamasında isteklilerden alınan geçici teminatlar iade edilir. İsteklinin sözleşmeyi imzalamaması halinde ise geçici teminatı gelir kaydedilerek, ihale yetkilisinin uygun görmesi halinde ekonomik açıdan en avantajlı ikinci teklif sahibi sözleşmeye davet edilir (BİTİŞ, Md.42.1). Sözleşme imzalandığı zaman Kamu İhale Bülteni`nde yayımlanmak suretiyle ilan edilir.

İhale sürecinin tanımlanan basamaklarındaki faaliyetlerin yürütülmesinde kullanılmak üzere hazırlanmış, YİUY`nin eki olan standart formlar mevcuttur. Bu formlar geleneksel PTS`nin yapısına uygun olarak tasarlanmıştır.

**9. Yapım Aşaması:** İhale sonunda seçilen yüklenici sözleşme ve eklerinde belirtilen süre, maliyet ve kalitede yapım işini tamamlamayı taahhüt eder. Böylece yapım süreci başlar. Bu hedefleri başarmak için yüklenici, kendi iş gücüne sahip olmadığı



iş kalemlerini alt yükleniciler vasıtasıyla yerine getirebilir. Alt yükleniciler tarafından yerine getirilen her türlü işle ilgili olarak idareye karşı sorumlu olan kişi yüklenicidir. Yüklenicinin yerine getirdiği her türlü yapım işi, idare tarafından görevlendirilen yapı denetim görevlisinin denetimi altındadır.

**10. Teslim Aşaması:** Taahhüt edilen iş, sözleşme ve eklerinde yer alan hükümlere uygun olarak tamamlandığında, yüklenici geçici kabulün yapılması için yazılı olarak başvuruda bulunur. İşin eksiksiz olarak tamamlandığı hususu onaylandıktan sonra geçici kabul komisyonu oluşturulur. Geçici kabul tutanağının onaylanmasının ardından kesin kabul tarihi belirlenir. Yükleniciden bu tarihe kadar varsa hatalı ve eksik işleri tamamlaması talep edilir. Yüklenicinin yazılı talebi üzerine kesin kabul tarihinde kesin kabul kurulu oluşturulur. Kesin kabul tutanağı onaylanarak işin kabulü gerçekleştirilir. Geçici kabulden sonra kesin teminat ve varsa ek kesin teminatın yarısı, kesin kabulden sonra ise söz konusu teminatların kalan kısmı yükleniciye geri ödenir.

### **3.1.3 YYY PTS ve geleneksel PTS süreçlerinin karşılaştırılması**

YYY PTS ve geleneksel PTS'nin her ikisinde de tasarım aşamasından binanın teslimi aşamasına kadar, YYY ve yüklenicinin seçimi de dahil olmak üzere işleyiş açısından önemli farklılıklar gözlenmektedir. Çalışmanın bu bölümünde ele alınan farklılıklar, Türkiye'deki mevcut kamu ihalelerinde YYY PTS'nin uygulanmasına engel teşkil eden unsurları içermektedir.

YYY ve yüklenici seçim süreçleri açısından yapılan karşılaştırmaları en uygun teklifin belirlenmesine ilişkin yöntem ve süreci, isteklilerden talep edilen fiyat teklifleri, ihale komisyonunu oluşturma şartları, yapım işinin ihaleye çıkarılma şartları, alt yüklenici çalıştırma şartları açısından ele almak mümkündür.

YYY PTS'de, YYY'nin ve geleneksel PTS'de belli istekliler arasında ihale usulüyle yüklenicinin seçimi süreçleri karşılaştırıldığında, en temel farklılığın en uygun teklifin belirlenmesi yöntemi ve süreciyle ilgili olduğu görülmektedir. Her iki sistemde de ilk aşamada herhangi bir fiyat teklifi alınmadan yalnızca adayların aranan niteliklere sahip olup olmadığının belirlenmesi konusunda değerlendirme yapılmaktadır. İkinci aşamada ise YYY sisteminde yine niteliklere dayalı bir seçim yöntemi izlenirken, geleneksel sistemde ekonomik açıdan en avantajlı teklifin seçilmesi yöntemi uygulanmaktadır (BİTİŞ, Md.35).

En uygun teklifin belirlenme yöntemi ve sürecine ilişkin göze çarpan diğer bir farklılık, YYY sisteminde fiyat teklifinin yalnızca ihaleyi alan istekliden talep edilmesidir. Ücret ve işin detaylarıyla ilgili görüşmeler sadece bu istekliyle yapılır. Her adaydan fiyat teklifinin talep edildiği bazı özel durumlarda ise fiyat teklifi zarfi genel değerlendirmeler yapıldıktan sonra açılır. Bu süreçte komisyonun temel değerlendirme kriterleri firmanın kapasitesi, proje deneyimi, çalışan personelin vasıfları, yapım öncesi ve yapım aşaması hizmetlere ait önerilen iş programının başarısı gibi temel konuları kapsamaktadır. Belli istekliler arasındaki ihale usulünde ise ihaleye katılan tüm isteklilerden teknik teklifleriyle birlikte fiyat teklifleri de talep edilir. Bununla birlikte KİK`de ancak ihale konusu mal veya hizmet alımlarıyla yapım işlerinin özgün nitelikte ve karmaşık olması nedeniyle ihalenin teknik ve mali özelliklerinin gerekli olan netlikte belirlenememesi durumunda pazarlık usulüyle ihale yapılabileceği belirtilmektedir. KİK hükümlerine göre yalnızca pazarlık usulü ihalelerde isteklilerden işin teknik detayları ve gerçekleştirme yöntemleriyle ilgili fiyat içermeyen ilk tekliflerini sunmaları istenir. İsteklilerle teknik görüşmeler yapılır. Teknik görüşmeler sonucunda şartları sağlayabilecek isteklilerden fiyat teklifi sunmaları istenir (KİK, Md.21).

Diğer taraftan talep edilen fiyat teklif türü açısından kıyaslama yapıldığında YYY sisteminde, en nitelikli adaydan hizmet kapsamı ve maliyetlerin görüşülmesinde istenen fiyat teklifinin yalnızca yapım öncesi aşama hizmetlerini kapsadığı görülmektedir. Sözleşme imzalandıktan sonra, tasarımın belirli bir oranda tamamlanmasının ardından yapım aşaması hizmetler bedeli GMF teklifiyle belirlenmektedir. Belli istekliler arasında ihale usulünde ise ihale tekliflerinin alınması aşamasında isteklilerden alınan fiyat teklifleri anahtar teslimi götürü bedel üzerinden teklif, birim fiyat üzerinden teklif ya da her iki teklif türünün kullanıldığı karma teklif alınması şeklindedir (BİTİŞ, Md.19).

Diğer bir farklılık, ihale komisyonunun kurulmasıyla ilgilidir. YYY sistemine göre ihale komisyonu ihale sürecinin en başında oluşturulmaktadır. Belli istekliler arasında ihale usulünde ise komisyon ancak ihale ve ön yeterlik dokümanları hazırlandıktan ve bu dokümanlar ihale yetkilisi tarafından onaylandıktan sonra, ihale yetkilisinin seçimiyle oluşturulmaktadır (YİUY, Md.20).

Yapım işinin ihaleye çıkarılma şartı açısından değerlendirildiğinde, YİUY`ye göre arsa temin edilmeden, mülkiyet, kamulaştırma ve gerekli hallerde imar işlemleri

tamamlanmadan ve uygulama projeleri yapılmadan ihaleye çıkılamayacağı; ihale konusu işin özgün nitelikte ve karmaşık olması nedeniyle teknik ve mali özelliklerinin gerekli olan netlikte belirlenemediği durumlarda ön veya kesin proje üzerinden ihaleye çıkılabileceği; uygulama projesi bulunan işlerde anahtar teslimi götürü bedel teklif alınmak suretiyle ihale yapılmasının zorunlu olduğu belirtilmektedir (KİK, Md. 62.c; YİUY, Md. 5.1.c). Ayrıca geleneksel sistemde özel durumların dışında ancak uygulama projesi tamamlanmış işlerin ihalesi yapılabilmektedir. Yaklaşık maliyetin belirlenmesi için temel zorunluluk ise yine projenin bitmiş olma zorunluluğudur. Bina işlerinde uygulama projesi, diğer işlerde ise uygulama projesi yapılabilen kısma yönelik uygulama projesi, yapılamayan kısımlar için kesin proje; doğal afetler nedeniyle uygulama projesi yapılması için yeterli süre bulunmayan işlerle ihale konusu işin özgün nitelikte ve karmaşık olması nedeniyle teknik ve mali özelliklerinin gerekli olan netlikte belirlenemediği durumlarda ise ön ve/veya kesin projenin hazırlanması ve yaklaşık maliyetin söz konusu projelere dayanılarak hesaplanması zorunludur (YİUY, Md. 9.1.b). Oysa YYY sisteminde, sistemin doğası nedeniyle YYY, tasarım evresi öncesinde projeye dahil olmaktadır. Tasarım aşamasında ise yapım deneyimiyle MS`ye danışmanlık sağlamaktadır. Bu nedenle de projenin tamamlanmış olma şartı YYY sisteminin hiçbir aşamasında aranmamaktadır. YYY`nin yapım işine ilişkin fiyat teklifinde bulunması ise ancak projenin belirli bir oranda tamamlanmasından sonra GMF teklifiyle söz konusu olmaktadır.

Alt yüklenici çalıştırma şartları bakımından yapılan kıyaslamada, BİTİŞ`e göre idarenin talep etmesi halinde yüklenicinin işin gerçekleştirilmesi sırasında çalıştırılacak alt yüklenicilerin listesini idareye bildirmekle yükümlü olduğu, fakat işin tamamını hiçbir şekilde alt yüklenici marifetiyle yaptıramayacağı görülmektedir (BİTİŞ, Md.18.1).

Proje ve kontrollük hizmetlerinin sağlanması için tasarımcının seçimi açısından yapılan karşılaştırmada YYY PTS`de tasarımcının seçimiyle ilgili özel bir uygulamanın bulunmadığı belirlenmiştir. Diğer taraftan ülkemizdeki uygulamalarda bu tür hizmetlerin KİK`in 48`inci maddesine göre danışmanlık hizmet alımı ihaleleri yoluyla temin edildiği tespit edilmiştir. Bu ihale türüyle proje ve kontrollük hizmetinin yanı sıra kanunda belirtilen diğer pek çok hizmetin de temin ediliyor olması, danışmanlık hizmet alım ihale sürecinin ve ilgili ihale dokümanlarının proje

ve kontrollük hizmetlerinin temini açısından özel bir niteliğe sahip olmadığını göstermektedir.

Tasarımcı seçim sürecinde adaylardan talep edilen fiyat teklifi türü açısından karşılaştırma yapıldığında ise, YYY PTS`de fiyat tekliflerinin tasarımcının proje üzerinde harcayacağı süreye dayalı ya da bu sürenin dolaylı olarak dikkate alındığı yöntemler olmak üzere üzerinde karşılıklı anlaşılabilir birçok farklı yöntemle sağlandığı belirlenmiştir. Danışmanlık hizmet alım ihaleleriyle temin edilen hizmetlerde ise talep edilen fiyat teklifi türleri anahtar teslimi götürü bedel teklif ya da birim fiyat teklifidir. Fakat proje ve kontrollük hizmetlerinin sağlanmasında götürü bedel üzerinden fiyat teklifi alınması teammül haline gelmiştir. Diğer taraftan proje ve kontrollük hizmetlerinin niteliği göz önünde bulundurulduğunda, talep edilen fiyat teklifi türünün birim fiyat teklifi olmasının mümkün olmadığı da oldukça açıktır.

İş akış süreci açısından yapılan karşılaştırmayı süre, maliyet bilgisi ve kalite bakımından değerlendirmek mümkündür. YYY PTS`ye ve geleneksel PTS`ye ait iş akış süreçlerindeki en temel farklılık, YYY PTS`de YYY`nin projeye erken dahil olmasıyla birlikte sistemin yapım işinin tasarım aşamasında başlamasına imkan vermesi ve aşamalı yapımın uygulanabilmesidir. Böylelikle YYY sistemi MS`ye süre açısından önemli bir zaman tasarrufu sağlamaktadır. Geleneksel sistemde ise bu durumun aksine yapım aşamasının, tasarım tamamlanmadan başlaması mümkün değildir.

Maliyet bilgisinin oluşturulması açısından yapılan kıyaslamada, geleneksel sistemde yüklenici seçiminden önce proje tamamlanmış olduğu için MS`nin yapının maliyetiyle ilgili kesin bilgiye sahip olduğu gözlenmektedir. YYY sisteminde ise tasarım ve yapım aşamaları birbirine paralel ilerlediğinden, MS`nin projenin kesin maliyetiyle ilgili bilgiyi ancak proje tamamlandıktan sonra öğrenebildiği görülmektedir. YYY uygulamalarında yapım sırasında meydana gelen değişikliklerin sözleşme ve diğer dokümanlara yansıtılması mümkünken, geleneksel sistemde bu tür değişikliklerin yapılması oldukça güçtür.

Kalite açısından yapılan değerlendirmeye göre geleneksel sistemde tasarım bitmeden yüklenicinin seçilememesi nedeniyle, tasarım aşamasında yapım uzmanının bilgi ve deneyiminden faydalanılamamaktadır. Bu durumun inşa edilebilirlik, detay ve

malzeme seçimi gibi alanlarda tasarım ve yapım kalitesi hedeflerine ulaşılmasını güçleştirdiği görülmektedir. YYY sisteminde ise YYY'nin proje ekibine erken katılımıyla birlikte tasarım aşamasında tasarım ekibine, yapım aşamasında ise alt yüklenicilere yardımcı olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle YYY PTS`de projenin kalite hedeflerine daha verimli ve eksiksiz ulaşılabilirdiği görülmektedir. YYY PTS'nin Türkiye`deki kamu ihalelerinde uygulanmasına engel teşkil eden farklılıklar Çizelge 3.1`de kısaca özetlenmektedir.

**Çizelge 3.1:** YYY PTS ve geleneksel PTS'nin YYY/ yüklenici seçim süreçlerinin, tasarımcı seçim süreçlerinin ve iş akış süreçlerinin karşılaştırılması.

Süreç	Değerlendirme Kriteri	Geleneksel PTS	YYY PTS
YYY/ Yüklenici Seçim Süreci	En uygun teklifin belirlenme yöntemi ve süreci	Ekonomik açıdan en avantajlı teklife dayalı seçim yöntemi uygulanır.	Niteliklere dayalı seçim yöntemi uygulanır.
	Talep edilen fiyat teklifi türü	İhaleye katılan tüm isteklilerden ihale teklifleriyle birlikte fiyat teklifi talep edilir.	Yalnızca ihaleyi alan istekliden fiyat teklifi talep edilir.
	İhale komisyonu oluşturma şartı	• Anahtar teslimi götürü bedel • Birim fiyat • Karma	Fiyat teklifi yalnızca yapım öncesi aşama hizmetlerini kapsar.
	Yapım işinin ihaleye çıkarılma şartı	İhale komisyonu ihale ve ön yeterlilik dokümanları ve sözleşme dokümanları hazırlandıktan ve bu dokümanlar ihale yetkilisi tarafından onaylandıktan sonra, ihale yetkilisinin seçimiyle oluşturulur.	İhale komisyonu ihale sürecinin en başında sözleşme dokümanları (projeler, teknik şartnameler v.b. ) ortada henüz yokken oluşturulur.
	Alt yüklenici çalıştırma şartı	Arsa temini yapılmayan iş ihale edilemez. Ancak uygulama projesi tamamlanmış işlerin ihalesi yapılabilir.	İhaleye çıkılabilmesi için arsa temini ve projenin tamamlanmış olma şartları aranmaz.
			İşin tamamı alt yüklenici marifetiyle yaptırılmaz.
Tasarımcı Seçim Süreci	Tasarımcı hizmetlerinin temin yöntemi	Tasarımcı hizmetleri danışmanlık hizmet alımı ihaleleriyle temin edilir. Proje ve kontrollük hizmetleri için özel olarak tasarlanmış ihale dokümanı yoktur.	Geleneksel PTS'deki uygulamalar geçerlidir. Tanımlanmış özel bir yöntem yoktur.
	Talep edilen fiyat teklifi türü	• Anahtar teslimi götürü bedel • Birim fiyat	Fiyat teklifi: • Süreye dayalı yöntemler • Sürenin dolaylı olarak dikkate alındığı yöntemlerle belirlenir.
İş Akış Süreci	Süre	Aşamalı yapıma izin vermez.	Aşamalı yapıma izin verir.
	Maliyet bilgisi	Yapının maliyetiyle ilgili kesin bilgi yapıma başlamadan önceden alınabilir.	Yapının maliyetiyle ilgili kesin bilgi yapım tamamlandıktan sonra alınabilir.
	Kalite	Tasarım aşamasında yüklenicinin deneyimlerinden yararlanılmadığı için kalite hedeflerine ulaşmak daha güçtür.	YYY'nin ekibe erken katılımıyla kalite hedeflerine ulaşmak daha kolaydır.

Elde edilen bulgular doğrultusunda YYY PTS'nin uygulanmakta olan mevcut sisteme adapte edilebilmesi için YYY'nin seçilmesiyle ilgili süreçte öncelikle en uygun teklifin belirlenmesi yöntemi ve süreci konularında gerekli değişiklikler

yapılmalıdır. Bu amaçla ekonomik açıdan en avantajlı teklife dayalı seçim metodu yerine niteliklere dayalı seçim metodu uygulanmalıdır. Ayrıca isteklilerden talep edilen fiyat teklifi türünün niteliği, ihale komisyonunun ancak ihale ve ön yeterlik dokümanlarının hazırlanmasından sonra oluşturulması, yapım işinin ihaleye çıkarılabilmesi için uygulama projesinin tamamlanmış olması şartının aranması ve yapım işinin tamamının alt yüklenici aracılığıyla yapılamaması konularında ilgili değişiklikler yapılmalıdır.

ÖYŞ hükümleri yukarıdaki değerlendirmeler ışığında incelendiğinde şartnamede YYY PTS'nin uygulanmasına engel hiçbir hükmün bulunmadığı tespit edilmiştir. Fakat şartnamenin her iki PTS'de kullanılabilmesine imkan veren düzenlemeler yapılmalıdır. ÖYŞ'yle ilgili öneriler Bölüm 4.2.1'de ele alınacaktır.

BİTİŞ, YYY PTS'ye uygunluğu açısından incelendiğinde şartnamede bulunan idareye ilişkin bilgiler (Md.1); ihale konusu işe ilişkin bilgiler (Md.2); ihaleye ilişkin bilgiler (Md.3); ihale dokümanının görülmesi ve temini (Md.4); bildirim ve tebligat esasları (Md.6); ihalenin yabancı isteklilere açıklığı (Md.8); ihaleye katılmayacak olanlar (Md.9); ihale dışı bırakılma ve yasak fiil veya davranışlar (Md.10); teklif hazırlama giderleri (Md.11); işin yapılacağı yerin görülmesi (Md.12); ihale dokümanına ilişkin açıklama yapılması (Md.13); ihale dokümanında değişiklik yapılması (Md.14); ihale saatinden önce ihalenin iptal edilmesi (Md.15); iş ortaklığı (Md.16); konsorsiyum (Md.17); kısmi teklif verilmesi (Md.20); teklif ve ödemelerde geçerli para birimi (Md.21); tekliflerin sunulma şekli (Md.22); tekliflerin geçerlilik süresi (Md.24); geçici teminat (Md.26); teminat olarak kabul edilecek değerler (Md.27); geçici teminatın teslim yeri (Md.28); isteklilerden tekliflerine açıklık getirilmesinin istenilmesi (Md.32); bütün tekliflerin reddedilmesi ve ihalenin iptal edilmesi (Md.34); kesinleşen ihale kararının bildirilmesi (Md.38); sözleşmeye davet (Md.39); sözleşme yapılmasında isteklinin görev ve sorumluluğu (Md.41); sözleşme yapılmasında idarenin görev ve sorumluluğu (Md.43); ihalenin sözleşmeye bağlanması (Md.44) ve diğer hususlar (Md.46) hükümlerinde herhangi bir değişiklik yapılmasının gerekli olmadığı tespit edilmiştir. BİTİŞ üzerinde değişiklik yapılması gereken hükümlerle ilgili ilke ve öneriler Bölüm 4.2.2'de ele alınacaktır.

Ayrıca YİUY'nin eki olan ve geleneksel PTS'ye uygun olarak geliştirilen “İhale onay belgesi”, “Ön yeterlik ilanı”, “Ön ilan”, “Götürü bedel teklif mektubu örneği”, “Kesin teminat mektubu örneği”, “İş deneyim belgesi örneği”nde de bu

dokümanların YYY PTS`de kullanılabilmesine imkan veren düzenlemeler yapılmalıdır. YİUY`ye ait standart formların biçimlendirilmesine yönelik ilke ve öneriler Bölüm 4.2.5`de ele alınacaktır.

Tasarımcı seçimi için gerçekleştirilen danışmanlık hizmet alımı ihalelerinde ihale dokümanları proje ve kontrollük hizmetlerinin yapısına uygun olarak yeniden tasarlanmalıdır. Ancak bu dokümanlar tasarlandıktan sonra bu dokümanları dikte eden KİK, KİSK ve DH-İUY hükümlerinde aykırılık bulunup bulunmadığı tespit edilmelidir. Ayrıca tasarımcıdan talep edilen fiyat teklifi türü tasarımcının vereceği hizmetin niteliği dikkate alınarak yeniden ele alınmalıdır. Birim fiyat teklif türünün geçersiz hale gelmesi hususunda gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

Diğer taraftan proje ve kontrollük hizmetlerinin teminine ilişkin ilk doküman olan DH-ÖYŞ`nin proje ve kontrollük hizmetlerinin niteliği açısından uygunluğu incelendiğinde şartnamede bulunan idareye ilişkin bilgiler (Md.1); ihale ve ön yeterlik değerlendirmesine ilişkin bilgiler (Md.3); ön yeterlik ve ihale dokümanının görülmesi ve temini (Md.4); ön yeterlik dokümanının kapsamı (Md.5); bildirim ve tebligat esasları (Md.6); ön yeterlik kriterleri ve bunlara ilişkin belgeler (Md.8); ihalenin yabancı isteklilere açıklığı (Md.9); ihaleye katılamayacak olanlar (Md.10); ihale dışı bırakılma ve yasak fiil veya davranışlar (Md.11); ön yeterlik başvurusuna ilişkin giderler (Md.12); ön yeterlik dokümanına ilişkin açıklama yapılması (Md.13); ön yeterlik dokümanında değişiklik yapılması (Md.14); ön yeterlik değerlendirme saatinden önce ihalenin iptal edilmesi (Md.15); iş ortaklığı (Md.16); konsorsiyum (Md.17); ön yeterlik başvuru belgelerinin sunulması (Md.18); ön yeterlik başvurularının alınması ve açılması (Md.19); ön yeterlik başvurularının değerlendirilmesi (Md.20); ön yeterlik değerlendirmesinin sonuçlandırılması, kısa listenin oluşturulması ve ihaleye davet (Md.21); ihalenin iptali (Md.22) ve anlaşmazlıkların çözümü (Md.23) başlıklı maddelerinde açıklanan hükümlerin sistem ne olursa olsun her yeterlik şartnamesinde olması gereken standart bilgileri içerdiği belirlenmiştir. Maddeler altında yer alan açıklamaların yeni model önerisi için yeterli olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle söz konusu maddelerle ilgili herhangi bir düzenleme önerisi geliştirilmeyecektir. DH-ÖYŞ`nin üzerinde değişiklik yapılması gereken diğer hükümleriyle ilgili öneriler Bölüm 4.1.1`de ele alınacaktır.

DH-TİŞ`de yer alan idareye ilişkin bilgiler (Md.1); ihale dokümanının kapsamı (Md.4); bildirim ve tebligat esasları (Md.5); ihalenin yabancı isteklilere açıklığı



(Md.7); ihaleye katılmayacak olanlar (Md.8); ihale dışı bırakılma ve yasak fiil veya davranışlar (Md.9); teklif hazırlama giderleri (Md.10); ihale konusu iş hakkında bilgi edinme (Md.11); ihale dokümanında açıklama yapılması (Md.12); ihale dokümanında değişiklik yapılması (Md.13); ihale saatinden önce ihalenin iptal edilmesi (Md.14); iş ortaklığı (Md.15); konsorsiyum (Md.16); kısmi teklif verilmesi (Md.19); teklif ve ödemelerde geçerli para birimi (Md.20); teklif mektubunun şekli ve içeriği (Md.22); tekliflerin geçerlilik süresi (Md.23); teklif fiyata dahil olan giderler (Md.24); geçici teminat (Md.25); teminat olarak kabul edilecek değerler (Md.26); geçici teminatın teslim yeri (Md.27); geçici teminatın iadesi (Md.28); tekliflerin alınması, açılması ve değerlendirilmesi (Md.29); isteklilerden tekliflerine açıklık getirilmesinin istenilmesi (Md.30); mali puanların belirlenmesi (Md.33); ihalenin sonuçlandırılması (Md.34); bütün tekliflerin reddedilmesi ve ihalenin iptal edilmesi (Md.35); ihalenin karara bağlanması (Md.36); ihale kararının onaylanması veya iptali (Md.37); kesinleşen ihale kararının bildirilmesi (Md.38); sözleşmeye davet (Md.39); kesin teminat (Md.40); sözleşme yapılmasında isteklinin görev ve sorumluluğu (Md.41); ikinci en yüksek toplam puana sahip istekliye bildirim (Md.42); sözleşme yapılmasında idarenin görev ve sorumluluğu (Md.43); ihalenin sözleşmeye bağlanması (Md.44); sözleşmenin uygulanmasına ilişkin hususlar (Md.45) başlıklı maddelerin idari şartname önerisinde olduğu gibi yer almasının herhangi bir engel teşkil etmemesi nedeniyle bu maddelerde herhangi bir düzenlemenin yapılmasının gerekli olmadığı tespit edilmiştir. DH-TİŞ`de değişiklik yapılması gereken hükümler Bölüm 4.1.2`de detaylı olarak incelenecektir.

Ayrıca DH-İUY`nin eki olan ve geleneksel PTS`ye uygun olarak geliştirilen “Teknik teklif değerlendirme puanlama kriterleri tablosu”, “Teknik teklif üye değerlendirme formu”, “İhale onay belgesi”, “Ön yeterlik ilanı” ve “Ön ilan”da bu formların YYY PTS`de kullanılabilmesine imkan veren düzenlemeler yapılmalıdır. DH-İUY`ye ait söz konusu standart formların biçimlendirilmesine yönelik ilke ve öneriler Bölüm 4.1.4`de ele alınacaktır.

İş akış süreci açısından ise geleneksel sistemin süre, maliyet bilgisi ve kalite bakımından sahip olduğu zayıf yönleriyle ilgili düzenlemeler yapılmalıdır. Tespit edilen bu farklılıklarla ilgili çözüm önerileri Bölüm 4`de geliştirilecektir.

### **3.2 YYY PTS`de MS- YYY Sözleşmesi ve Genel Şartnamesiyle, Geleneksel PTS`deki MS- Yüklenici Sözleşmesi ve Genel Şartnamesinin İncelenmesi ve Karşılaştırılması**

YYY PTS sistemi, MS`nin ekibiyle (MS, tasarımcı ve YYY) kurduğu ilişkilerin sözleşmelere yansıtılmasına ihtiyaç duyulan bütünleşik bir kavramdır. Süreç tüm ekibin projenin tasarım, yapım ve teslim aşamalarında koordinasyonunu ve iletişimini gerektirmektedir. Ödemenin GMF`li maliyet + ücrete dayalı olduğu MS ve YYY arasındaki A133- 2009 ve CD- 500 standart sözleşme formlarıyla, A133-2009`a ait A201- 2007 sözleşme genel şartları projenin her aşamasında MS ve YYY`nin bu sistem altında uymaları gereken sözleşme şartlarını açık bir şekilde tanımlamaktadır. A133 sözleşmesi genel olarak:

- Genel şartlar
- YYY`nin sorumlulukları
- MS`nin sorumlulukları
- Yapım öncesi hizmetler bedeli ve hakedişleri
- Yapım hizmetleri bedeli
- Yapım için işin maliyeti
- Yapım hizmetleri için hakedişler
- Sigorta ve teminatlar
- Anlaşmazlıkların çözümü
- Fesih ya da askıya alma
- Çeşitli hükümler
- Sözleşmenin kapsamı

olmak üzere 12 ana maddeden oluşmaktadır. Bu hükümler çerçevesinde YYY`nin görevleri yapım öncesi aşama ve yapım aşaması olmak üzere iki bölümde değerlendirilmektedir.

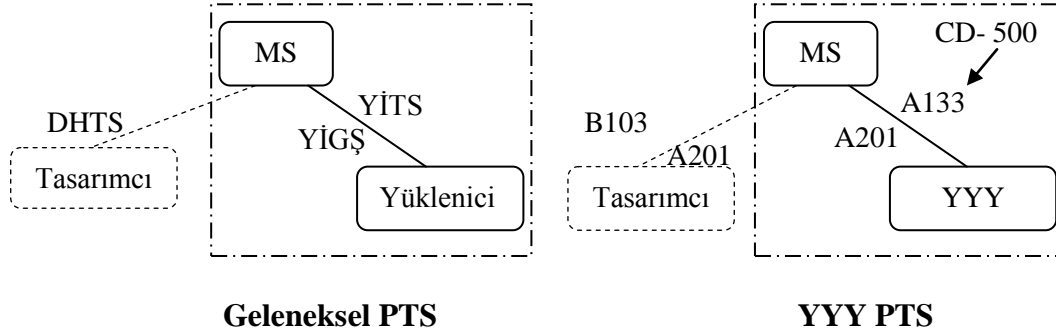
A201 sözleşme genel şartları aslında geleneksel PTS`ye ait sözleşmelerde kullanılmak üzere hazırlanmış bir dokümandır. Fakat aynı doküman A133 sözleşmesinin sözleşme genel şartı olarak da kullanılmaktadır. A201 YYY PTS için

kullanıldığında, dokümanda geçen “yüklenici” tanımını “YYY”yi ifade etmektedir. A201 sözleşme genel şartlarının ana maddeleri şunlardır:

- Genel şartlar
- MS
- YYY
- Tasarımcı
- Alt yükleniciler
- MS ya da münferit yükleniciler tarafından gerçekleştirilen yapım
- İş değişiklikleri
- Süre
- Hakedişler ve kabuller
- Kişilerin ve taşınmazların korunması
- Sigorta ve teminatlar
- Sözleşmeye aykırı işlerin tespiti ve düzeltilmesi
- Çeşitli hükümler
- Sözleşmenin feshi ya da askıya alma
- Hak talepleri ve anlaşmazlıklar

Çalışmanın bu bölümünde YYY PTS sözleşme dokümanlarıyla Türkiye`deki kamuya ait yapım ihalelerinde idare ve yüklenici arasındaki sözleşme ilişkisinin düzenlenmesinde kullanılan mevcut “Yapım İşlerine Ait Tip Sözleşme” (YİTS) ve “Yapım İşleri Genel Şartnamesi” (YİGŞ) arasında karşılaştırma yapılacaktır (Şekil 3.7). Bu bölümün temel amacı YİTS ve YİGŞ`de YYY PTS`nin uygulanabilmesi için üzerinde değişiklik ya da ilave yapılması gerekli olan hükümlerin tespit edilmesidir. Bu amaçla A133`teki geleneksel sistemden farklı olan ve sadece YYY sistemine özgü maddeler incelenecektir. Ayrıca YYY sisteminin kendine has yapısı nedeniyle YYY sözleşmelerinde yer alması zorunlu olup, geleneksel PTS`de bulunmayan hükümler ve sistemimizde YYY PTS uygulamasına engel teşkil eden hükümler belirlenecektir. A201 sözleşme genel şartlarının aynı zamanda geleneksel

PTS sözleşmesine ait sözleşme genel şartları da olması nedeniyle, bu değerlendirmede A201'in ancak A133'ün referans verdiği hükümlerine değinilecektir.



**Şekil 3.7:** Geleneksel PTS`deki MS-yüklenici sözleşme dokümanlarıyla YYY PTS`deki MS-YYY sözleşme dokümanlarının karşılaştırılması.

Bu bölümde uygulanacak olan yöntemin ilk adımı, incelenen konunun A133 hükümleri ve A133'ün A201'e referans verdiği hükümleri doğrultusunda açıklanmasından oluşmaktadır. İkinci adım YİTS ve YİĞŞ'deki konuya ilişkin ilgili hükümlerin değerlendirilmesini içermektedir. Üçüncü ve son adımda ise konu başlığı altında tablo şeklinde özetlenen bulgular dikkate alınarak, yeni modelin düzenlenmesinde YİTS ve YİĞŞ'de yapılması gereken değişikliklere ilişkin düzenlemeler tespit edilecektir. Tanımlanan bu yöntem uygulanarak öncelikle her iki sistemin sözleşme türünün farklılığından kaynaklanan engeller açısından daha sonra ise sözleşme ve genel şartname temel hükümlerinde yer alan diğer farklılıklar açısından inceleme yapılacaktır. Ayrıca A133 ve A133'ün A201'e referans verdiği hükümlerde bulunmayan, fakat CD- 500'de yer alan farklı hükümlerde bu değerlendirmeye eklenecektir.

### 3.2.1 Sözleşmenin türü

- **A133`deki Tespitler:**

YİĞŞ ve YİTS'yle YYY sistemi sözleşme ailesi karşılaştırıldığında, en önemli farklılıklardan birinin sözleşme türünden kaynaklandığı görülmektedir. YYY PTS sözleşmesi GMF'li maliyet + ücret sözleşmesidir. Bu sözleşme türüne göre YYY hizmetleri yapım öncesi aşama hizmetleri ve yapım aşaması hizmetleri olarak ayrılmaktadır. Her iki aşama için de YYY farklı yöntemlerle ücretlendirilmektedir.

Bu konularla ilgili değerlendirmeler çalışmanın ilerideki bölümlerinde detaylı olarak ele alınacaktır.

- **YİTS ve YİGŞ`deki Tespitler:**

YİTS ve YİGŞ`ye göre yapım işini üstlenen yükleniciyle yapılan sözleşmeler anahtar teslimi götürü bedel sözleşme, birim fiyat sözleşme ya da niteliği itibarıyla işin bir kısmının anahtar teslimi götürü bedel, bir kısmının ise birim fiyat sözleşmeyle gerçekleştirildiği karma sözleşme olmak üzere üç şekilde düzenlenmektedir (YİGŞ-Md.4; YİTS, Md.6).

YYY sisteminin yapısı nedeniyle, geliştirilecek olan model önerisinde götürü bedel sözleşme ya da birim fiyat sözleşme türünün uygulanması mümkün değildir. nkn yüklenicinin işin tamamı için toplam bir bedel önerdiği götürü bedel sözleşmenin yapılabilmesi için ön koşul, sözleşme aşamasından projeye ait tüm detayların eksiksiz olarak tanımlanmasıdır. Oysaki YYY sisteminde YYY`nin sürece tasarım aşamasında katılması ve tasarımla yapım aşamalarının birbirine paralel olarak ilerlemesinin bir sonucu olarak, sözleşme aşamasında tasarımın tamamlanmış olması durumu söz konusu değildir. Bu nedenle böyle bir sistemde işin tamamı için götürü bir bedel önerilemez.

Diğer taraftan birim fiyat sözleşme usulünün uygulanması halinde yine projenin tamamlanmamış olmasından dolayı idarenin işin maliyet sınırlaması hakkında bir öngörüye sahip olaması mümkün değildir. Bu durumda yapım işi için tahsis edilecek bütçenin önceden belirlenememesi ya da belirlenen bütçenin aşılması riskleri ortaya çıkmaktadır. Sözleşme türünden kaynaklanan farklılıklar izelge 3.2`de özetlenmektedir.

**Çizelge 3.2:** YYY PTS ve geleneksel PTS dokümanlarının sözleşme türü açısından karşılaştırılması.

Değerlendirme Kriteri	Geleneksel PTS	YYY PTS
Sözleşme türü	<ul style="list-style-type: none"><li>• Anahtar teslimi götürü bedel sözleşme</li><li>• Birim fiyat sözleşme</li><li>• Karma sözleşme</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• GMF`li maliyet + ücret sözleşmesi</li></ul>

- **Değerlendirme:**

Yukarıda açıklanan nedenlerle, YYY PTS`nin uygulanabilmesi için geliştirilecek “YYY PTS`de yapım işlerine ait tip sözleşme” (YYY-YİTS) nerisinde ve “YYY

PTS`de yapım işleri genel şartnamesi” (YYY-YİGŞ) önerisinde sözleşme türü GMF`li maliyet + ücret sözleşmesi olarak değiştirilmelidir.

### 3.2.2 Genel hükümler

- **A133`deki Tespitler:**

YYY PTS`nin uygulanmasına yönelik genel hükümler A133`ün 1. maddesinde sözleşme dokümanları, taraflar arasındaki ilişkiler ve genel şartlar olmak üzere üç alt başlık altında ele alınmaktadır. Söz konusu maddede genel hükümlere ilişkin açıklamalar şunlardır:

1. Sözleşme dokümanları:

Bu bölümde sözleşme dokümanlarının neler olduğu tanımlanmaktadır. Buna göre madde metninde:

- Sözleşme dokümanlarının sözleşme genel şartları (genel şartlar, ilave şartlar ve diğer şartlar), çizimler, şartnameler, zeyilname, sözleşmede belirtilen diğer belgeler ve sözleşmenin imzalanmasından sonra yapılan değişikliklerle ilgili dokümanlardan oluştuğu,
- MS`nin, YYY`nin teklif ettiği GMF önerisini kabulü üzerine hazırlanan GMF Belgesi (GMF Amendment) ve GMF`yle ilgili değişiklikler nedeniyle tasarımcı tarafından revize edilen belgelerin de sözleşme dokümanı olarak kabul edileceği,
- Değişiklik belgesi dışındaki diğer sözleşme dokümanlarıyla sözleşme arasında uyumsuzluk olması halinde sözleşmenin esas alınacağı

belirtilmektedir (A133- 2009, Md. 1.1).

2. Taraflar arasındaki ilişkiler:

Tarafların genel yükümlülüklerinin tanımlandığı bu bölümde:

- YYY`nin A133 sözleşmesiyle kurulan güven ve gizlilik ilişkisini kabul ederek tasarımcıyla işbirliği yapma konusunda MS`yle anlaşmaya vardığı,
- YYY`nin yapım işinin yönetilmesi, işlerin denetimi, yeterli iş gücü ve malzeme kaynağının sağlanması, işin süratli ve ekonomik bir şekilde gerçekleştirilmesi gibi konularda MS`nin çıkarlarını korumayı taahhüt ettiği,

- MS'nin ise YYY'nin talep ettiği bilgileri zamanında temin etmeyi ve hakedişleri zamanında ödemeyi taahhüt ettiği ifade edilmektedir (A133-2009, Md. 1.2).

Bu hükümden de anlaşılacağı gibi YYY PTS`de katılımcılar arasında kurulan ilişki güvene dayalı bir ilişkidir. Sözleşme şartları sadece MS'nin değil aynı zamanda YYY'nin de haklarını korumaya yöneliktir.

### 3. Genel şartlar:

Yapım öncesi aşamada A201'in ancak sözleşmede şart koşulan hükümlerinden, yapım aşamasında ise A201'den olduğu gibi faydalandığı belirtilmektedir (A133-2009, Md. 1.3).

#### • YİTS ve YİGŞ`deki Tespitler:

Sözleşme dokümanları açısından karşılaştırma yapıldığında, YİTS'nin GMF'li maliyet + ücret sözleşmesi olmamasından dolayı GMF Belgesi ve bu belgenin düzenlenmesiyle bağlantılı olan diğer dokümanların sözleşme dokümanları arasında yer almasının söz konusu olmadığı görülmektedir.

Yine A133`de sözleşme dokümanları alt başlığı altında, sözleşmenin eklerinin neler olduğu tanımlanarak sözleşme ekleri ve sözleşme arasında uyumsuzluk olması halinde sözleşmenin esas alınacağı ifade edilmektedir. YİTS`de ihale dokümanlarının neler olduğu tanımlanmakta ve sözleşme hükümleriyle ihale dokümanını oluşturan belgelerdeki hükümler arasında çelişki veya farklılık olması halinde ihale dokümanında yer alan hükümlerin esas alınacağı belirtilmektedir. Bu farklılık YYY PTS'nin uygulanması için herhangi bir engel teşkil etmediği için konuyla ilgili herhangi bir öneri geliştirilmeyecektir.

Sözleşme genel şartları açısından karşılaştırılma yapıldığında A133 sözleşmesinde yapım öncesi aşamada A201'in yalnızca sözleşmede şart koşulduğu durumlarda ve yapım aşamasında da her evrede kullanıldığı ifade edilmektedir. Proje süreci, yapım öncesi aşama ve yapım aşamasıyla bir bütün olarak değerlendirildiğinde, YYY-YİTS`de her iki aşama için de YYY-YİGŞ'nin kullanılmasının bir sakınca yaratmayacağı düşünülmektedir. Bu nedenle YYY-YİTS`de YYY-YİGŞ'nin kullanılmasıyla ilgili A133`de olduğu gibi herhangi bir ayırım yapılmayacaktır.

Her iki sistem arasında genel hükümler açısından tespit edilen farklılıklar Çizelge 3.3`de özetlenmektedir.

**Çizelge 3.3:** YYY PTS ve geleneksel PTS dokümanlarının genel hükümler açısından karşılaştırılması.

Değerlendirme Kriteri	Geleneksel PTS	YYY PTS
Genel hükümler (Sözleşme dokümanı olarak kabul edilen diğer belgeler)	Geçerli değildir	<ul style="list-style-type: none"><li>• GMF Belgesi ve</li><li>• GMF değişikliği nedeniyle revize edilen belgeler sözleşme dokümanı olarak kabul edilir</li></ul>

• **Değerlendirme:**

Bölüm 3.2.1`de YYY-YİTS`nin sözleşme türünün GMF`li maliyet + ücret sözleşmesi olmasının önerilmesi nedeniyle, sözleşme dokümanı olarak kabul edilen diğer belgeler açısından yukarıda yapılan değerlendirmeye uygun olarak GMF Belgesi ve GMF değişikliği nedeniyle revize edilen belgelerin sözleşmenin ekleri başlığı altında yer alması gerektiği tespit edilmiştir.

**3.2.3 YYY`nin sorumlulukları**

• **A133`deki Tespitler:**

YYY PTS sürecinin geleneksel PTS sürecinden farklılıklar göstermesi, YYY ve yüklenicinin görev ve sorumlulukları yönünden de birçok farklılığı ortaya çıkarmaktadır. A133 sözleşmesinin ikinci bölümünde yer alan “YYY`nin sorumlulukları” başlıklı bölümde YYY`nin görev ve sorumlulukları:

1. Yapım öncesi aşamadan kaynaklanan hizmetler (A133- 2009, Md.2.1),
2. GMF önerisi ve sözleşme süresinin belirlenmesi hizmetleri (A133- 2009, Md.2.2),
3. Yapım aşamasından kaynaklanan hizmetler (A133- 2009, Md.2.3),
4. Profesyonel hizmetler (A133- 2009, Md.2.4),
5. Tehlikeli maddeler (A133- 2009, Md.2.5)

olmak üzere beş alt bölümde ele alınmaktadır. “Yapım öncesi aşamadan kaynaklanan hizmetler” ve “GMF önerisi ve sözleşme süresinin belirlenmesi hizmetleri” başlıkları altında tanımlanan görevlerin YYY`nin yapım öncesi hizmetleri, “yapım aşamasından kaynaklanan hizmetler” başlığında tanımlanan görevlerin YYY`nin



yapım hizmetleri olduğu belirtilmektedir (A133- 2009, Md.2). Ayrıca profesyonel hizmetler ve tehlikeli maddeler konusunda A201 hükümlerine referans verilerek, burada tanımlanan hizmetlerin hem yapım öncesi aşama hem de yapım aşaması için geçerli olduğu ifade edilmektedir.

YYY ve MS`nin, tasarımcının da görüşünü alarak anlaşmaya varmaları halinde ve her iki aşamanın eş zamanlı ilerleyebildiği durumlarda yapım aşamasına yapım öncesi aşama tamamlanmadan başlanabilmesi mümkündür (A133- 2009, Md. 2). Dolayısıyla ilgili hüküm doğrultusunda aşamalı yapıma izin verilmektedir. Yine aynı hükme göre YYY, projeye ilişkin olarak YYY adına hareket etmekle yetkili bir temsilci belirlemekle yükümlüdür.

- **YİTS ve YİGŞ`deki Tespitler:**

Daha önceki bölümlerde tanımlandığı üzere geleneksel sistemde, yapım işi ancak tasarım tamamlandıktan sonra başlayabilmektedir. Böylelikle yüklenici tasarım aşamasında yer alamamaktadır. Bu nedenlerle YİTS ve YİGŞ`de YYY PTS`de olduğu gibi yüklenicinin görevleriyle ilgili olarak herhangi bir ayırım yapılamaz. Yapım süreci tasarım süreciyle paralel olarak yürütülemez. Dolayısıyla aşamalı yapımın uygulanabilmesi söz konusu değildir. Diğer taraftan YİGŞ`de, yüklenicinin işin devamı süresince işin başında bulunmasının esas olduğu belirtilmektedir. Yüklenici ancak noterce düzenlenmiş bir vekaletnameyle tam yetki almış ve idarece kabul edilmiş bir vekil bırakarak iş başından ayrılabilir (YİGŞ, Md.18.1). Bu nedenle yeni modelde YYY adına hareket etmekle yetkili bir temsilcinin belirlenmesi hususunda bir öneri geliştirilmeyecektir. Konuyla ilgili olarak yukarıda tanımlanan farklılıklar Çizelge 3.4`de özetlenmektedir.

**Çizelge 3.4:** YYY PTS ve geleneksel PTS dokümanlarının YYY`nin sorumlulukları açısından karşılaştırılması.

Değerlendirme Kriteri	Geleneksel PTS	YYY PTS
YYY`nin/ Yüklenicinin sorumlulukları	Yüklenicinin sorumlulukları yapım hizmetleriyle sınırlıdır.	YYY`nin sorumlulukları <ul style="list-style-type: none"><li>• Yapım öncesi hizmetler</li><li>• Yapım hizmetleri</li></ul> olmak üzere iki aşamada ele alınır.
Aşamalı yapıma izin verme	Geçerli değildir.	Yapım hizmetleri, yapım öncesi hizmetlerle eş zamanlı olarak ilerleyebilir.

- **Değerlendirme:**

Yapılan incelemede YYY PTS'nin uygulanabilirliği açısından YYY-YİTS'de YYY hizmetlerinin GMF önerisinin hazırlanmasını da içeren yapım öncesi hizmetleri ve yapım hizmetleri olmak üzere iki aşamada ele alınması gerektiği tespit edilmiştir. Model önerisinde uygun şartlar sağlanması halinde, yapım aşamasının yapım öncesi aşama tamamlanmadan başlayabilmesine izin veren düzenlemeler yapılmalıdır.

YYY PTS'nin KİK'e uygun olarak gerçekleştirilen yapım ihalelerinde uygulanabilmesi için mevcut sistemdeki yüklenicinin görev ve sorumluluklarının yeniden belirlenmesinde izlenilecek yolun tespiti açısından yapım öncesi aşama ve yapım aşamasında iki farklı aktörün görev ve sorumluluklarının karşılaştırılması oldukça önemlidir. Bu nedenle çalışmanın bu bölümünde öncelikle YYY'nin A133 ve A201'deki görev tanımları her iki aşama için ayrı ayrı yapılacaktır. Daha sonra ise tanımlanan bu görevler YİTS ve YİGŞ'de yer alan yüklenicinin görevleriyle karşılaştırılarak. Yeni model önerisinde yer alması gerekli olan görevler belirlenecektir.

### **3.2.3.1 YYY'nin yapım öncesi aşamadaki görev ve sorumlulukları**

- **A133'deki Tespitler:**

A133 sözleşmesinde, yapım öncesi aşamaya ait görev tanımlarının yanı sıra GMF önerisi ve sözleşme süresinin belirlenmesi hizmetinin de yapım öncesi hizmeti olduğu tanımlanmaktadır. Bu nedenle yapım öncesi hizmetleri A133'de:

1. Yapım öncesi hizmetleri (A133- 2009, Md.2.1)
2. GMF önerisi hizmetleri (A133- 2009, Md.2.2)

olmak üzere iki alt başlıkta incelenmektedir. Bu başlıkların yanı sıra daha önce de belirtildiği gibi “profesyonel hizmetler” ve “tehlikeli maddeler” hususundaki görevlerin hem yapım öncesi aşamada hem de yapım aşamasında geçerli olduğu ifade edilmektedir. Bu maddelerle ilgili olarak A201 sözleşme genel şartlarına referans verilmektedir. Bu nedenle belirtilen görevlere bu bölümde kısaca değinilecektir. Konuyla ilgili detaylı açıklamalar Bölüm 3.2.3.2'deki “YYY'nin yapım aşaması görevleri” başlığı altında ele alınacaktır.

YYY'nin geleneksel sistemdeki yükleniciden farklı olarak yapım öncesi aşamada yerine getirdiği görevler Çizelge 3.5'de özetlenmektedir.

**Çizelge 3.5:** YYY`nin yapım öncesi aşamadaki görev ve sorumlulukları.

<b>Yapım Öncesi Hizmetleri</b>		
<b>Görev Tanımı</b>	<b>Sözleşme</b>	<b>Madde</b>
1. Program ve bütçe ihtiyaçlarının değerlendirilmesi	A133- 2009	Md. 2.1.1
	CD- 500	Md. 3.3.1
2. Danışmanlık	A133- 2009	Md. 2.1.2
	CD- 500	Md. 3.3.2
3. Proje programının hazırlanması ve güncellenmesi	A133- 2009	Md. 2.1.3
	CD- 500	Md. 3.3.3
4. Aşamalı yapımla ilgili bilgi verme	A133- 2009	Md. 2.1.4
	CD- 500	Md. 3.3.6
5. İlk maliyet tahmini	A133- 2009	Md.2.1.5.1; Md. 2.1.5.2
	CD- 500	Md. 3.3.4.1; Md. 3.3.4.2; Md. 3.3.4.3; Md. 3.3.4.4
6. Muhtemel isteklilerin ilgilerinin geliştirilmesi	A133- 2009	Md. 2.1.6
	CD- 500	Md. 3.3.8
7. Yapım öncesinde temin edilmesi gerekli malzemelerin tedarikinin denetlenmesi	A133- 2009	Md. 2.1.7
	CD- 500	Md. 3.3.7
8. Çizim ve şartnamelerin yasalara uyumsuzluğunun MS'ye rapor edilmesi	A133- 2009	Md. 2.1.8
	CD- 500	Md. 3.3.5
9. Yasa ve yönetmeliklere uyma	A133- 2009	Md. 2.1.9
10. MS`nin sahadaki ekibiyle iş birliği yapma	CD- 500	Md. 3.5
11. Profesyonel hizmetler	A201- 2007	Md. 3.12.10
12. Tehlikeli maddelerle ilgili önlem alma	A201- 2007	Md. 10.3.1; Md. 10.3.2
<b>GMF önerisi hizmetleri</b>		
<b>Görev Tanımı</b>	<b>Sözleşme</b>	<b>Madde</b>
1. GMF önerisinin hazırlanması	A133- 2009	Md. 2.2.1
	CD- 500	Md. 3.4.1
2. Çizim ve şartnamelerdeki değişikliklerle GMF önerisinin tutarlı olmasının sağlanması	A133- 2009	Md. 2.2.2
	CD- 500	Md. 3.4.5
3. GMF önerisinin dayandığı temelleri açıklamak	A133- 2009	Md. 2.2.3
	CD- 500	Md. 3.4.2
4. Tahmini maliyetleri GMF önerisine dahil etmek	A133- 2009	Md. 2.2.4
5. GMF önerisiyle ilgili görüşmeler düzenlemek	A133- 2009	Md. 2.2.5
	CD- 500	Md. 3.4.3
6. GMF Belgesini düzenlemek	A133- 2009	Md. 2.2.6
7. Tasarımcının GMF Belgesine uygun olarak revize ettiği dokümanları kontrol etmek	A133- 2009	Md. 2.2.8
	CD- 500	Md. 3.4.4
8. Vergileri GMF önerisine dahil etmek	A133- 2009	Md. 2.2.9

YYY`nin A133 ve CD- 500 sözleşmelerinde yer alan ve Çizelge 3.5`de özetlenen yapım öncesi aşamadaki görev ve sorumlulukları şu şekilde açıklanmaktadır:

#### **Yapım Öncesi Hizmetleri:**

1. Program ve bütçe ihtiyaçlarının değerlendirilmesi:

MS'nin programının ve bütçe ihtiyaçlarının ön değerlendirmesini yapmalıdır (A133- 2009, Md. 2.1.1; CD- 500, Md. 3.3.1).

2. Danışmanlık:

Tasarımcı ve MS'yle projenin işleyişi ve koordinasyonu hakkında görüşmeler düzenlemelidir. Malzeme ve iş gücü maliyetleri, alternatif malzemeler ve tasarımlar hakkında yaptığı ön araştırmalarıyla ilgili bilgi vermelidir (A133- 2009, Md. 2.1.2; CD- 500, Md. 3.3.2).

3. Proje iş programının hazırlanması ve güncellenmesi:

Proje ihtiyaçlarına uygun proje işleyiş programını hazırlayarak bu programı periyodik olarak güncellemelidir. İşin ortaya çıkan detaylarıyla ve yapılan değişikliklerle ilgili maliyet tahminlerini hazırlamalıdır. İşin maliyet tahmini, onaylı proje bütçesini aştığı durumda MS ve tasarımcıyı maliyet aşımıyla ilgili olarak bilgilendirmelidir. Maliyet aşımının önlenmesi hususunda önerilerde bulunmalıdır (A133- 2009, Md. 2.1.3; CD- 500, Md. 3.3.3).

4. Aşamalı yapımla ilgili bilgi verme:

Hızlandırılmış programlama, aşamalı yapım ve geçici faaliyetlerin sağlanmasıyla ilgili maliyet değerlendirmesi de yaparak MS'ye tavsiyelerde bulunmalıdır (A133- 2009, Md. 2.1.4; CD- 500, Md. 3.3.6).

5. İlk maliyet tahmini:

Ön tasarım ve diğer tasarım kriterlerine dayanarak program ihtiyaçlarına ve alternatif malzeme ve sistem önerilerine ait ilk maliyet tahminini hazırlamalıdır (A133- 2009, Md. 2.1.5.1: Md. 2.1.5.2; CD- 500, Md. 3.3.4.1: Md. 3.3.4.2: Md. 3.3.4.3: Md. 3.3.4.4).

6. Muhtemel isteklilerin ilgilerinin geliştirilmesi:

Yapım öncesi aşamada, yapım aşaması için teklif verecek olan yüklenicilerin ve tedarikçilerin projeye ilgisini geliştirmelidir (A133- 2009, Md. 2.1.6; CD- 500, Md. 3.3.8).

7. Malzeme tedarikinin denetlenmesi:

Malzemelere ait tedarik programını hazırlayarak bu malzemelerin siparişi ve teslimini koordine etmelidir (A133- 2009, Md. 2.1.7; CD- 500, Md. 3.3.7).

MS'nin gerekli malzemeleri GMF'nin belirlenmesinden önce temin etmeye razı olduğu durumlarda, YYY'nin kabul edeceği sürede ve şartlarda bu malzemeler MS tarafından tedarik edilebilir. Bu malzemelerle ilgili sorumlulukları YYY üstlenir (A133- 2009, Md. 2.1.7).

8. Çizim ve şartnamelerin yasalara uyumsuzluğunun MS'ye rapor edilmesi:

YYY'nin çizimlerin ve şartnamelerin yasalara uygunluğunu saptaması gerekli olmamakla birlikte, YYY keşfettiği ya da bildiği uyumsuzlukları tasarımcı ve MS'ye rapor etmekle yükümlüdür (A133- 2009, Md. 2.1.8; CD- 500, Md. 3.3.5).

9. Yasa ve yönetmeliklere uyma:

Kendi görev alanına giren konularda yürürlükteki yasalara ve yönetmeliklere uymalıdır (A133- 2009, Md. 2.1.9).

10. MS'nin sahadaki ekibiyle iş birliği yapma:

MS'nin kendi ekibiyle yapım işine dahil olmak istemesi ya da MS'nin, YYY'nin ekibinden başka bir ekibin çalışmasını tercih etmesi halinde, YYY bu ekiplerin faaliyetleriyle kendi faaliyetlerini koordine ederek iş birliği sağlamalıdır (CD- 500, Md. 3.5).

Yapım aşamasının yanı sıra yapım öncesi aşama için de geçerli olan ve detaylı açıklama için A201'e referans verilen diğer görevler şunlardır:

11. Profesyonel hizmetler:

MS tarafından talep edilmesi halinde sistemler, malzemeler ve ekipmanlarla ilgili imalat çizimlerini içeren profesyonel tasarım hizmetlerinin lisanslı tasarım profesyoneli tarafından yerine getirilmesini sağlamalıdır (A201- 2007, Md. 3.12.10).

12. Tehlikeli maddelerle ilgili önlem alma:

Tehlikeli maddelerle ilgili sözleşme dokümanlarında yer alan her türlü ihtiyaçtan sorumludur (A201- 2007, Md. 10.3.1: Md. 10.3.2). Sözleşmenin gerçekleştirilmesiyle bağlantılı tüm iş güvenliği önlemlerinin ve programlarının başlatılması, sürdürülmesi ve yönetilmesinden sorumludur (A201- 2007, Md. 10.1). İşle ilgili çalışanlar ve işten etkilenebilecek diğer

kişilerin hasarlara, kazalara, kayıplara ve yaralanmalara karşı korunmasını sağlamak da YYY'nin sorumluluğundadır (A201- 2007, Md. 10.2).

### **GMF Önerisi Hizmetleri:**

1. GMF önerisinin hazırlanması:

MS'yle karşılıklı olarak kararlaştırılan bir zamanda tasarımcıya da danışarak MS'nin onayı ve kabulü için GMF önerisini hazırlamalıdır (A133- 2009, Md. 2.2.1; CD- 500, Md. 3.4.1).

2. Çizim ve şartnamelerdeki değişikliklerle GMF önerisinin tutarlı olmasının sağlanması:

Çizim ve şartnamelerin geliştirilmesi gerektiği ölçüde, GMF önerisinde de sözleşme dokümanlarıyla tutarlı değişiklikleri gerçekleştirmelidir (A133- 2009, Md. 2.2.2; CD- 500, Md. 3.4.5).

3. GMF önerisinin dayandığı temelleri açıklamak:

Çizim ve şartnamelerin listesi, sözleşme şartları, işin tahmin edilen maliyeti ve YYY ücreti, işin muhtemel kesin kabul tarihi vb konularda GMF önerisinin dayandığı temellerle ilgili yazılı açıklamada bulunmalıdır (A133- 2009, Md. 2.2.3; CD- 500, Md. 3.4.2).

4. Tahmini maliyetleri GMF önerisine dahil etmek:

Belgesi ibraz edilebilir maliyetler olarak kabul edilen, fakat değişiklik talimatında yer almayan tahmini maliyetleri GMF önerisine dahil etmelidir (A133- 2009, Md. 2.2.4).

5. GMF önerisiyle ilgili görüşmeler düzenlemek:

GMF önerisini incelemek üzere MS ve tasarımcıyla görüşmelerde bulunmalıdır (A133- 2009, Md. 2.2.5; CD- 500, Md. 3.4.3).

6. GMF Belgesini düzenlemek:

MS'nin GMF'yi kabul etmesinin ardından üzerinde anlaşılan GMF tutarını, GMF önerisinin dayandığı bilgileri ve varsayımları içeren GMF Belgesi'ni hazırlamalıdır (A133- 2009, Md. 2.2.6).

7. Tasarımcının GMF Belgesine uygun olarak revize ettiği dokümanları kontrol etmek:

GMF Belgesiyle, tasarımcı tarafından bu belgeye uygun olarak düzenlenmiş çizim ve şartnameler arasında tutarsızlık tespit etmesi durumunda, söz konusu farklılıklar hakkında MS ve tasarımcıyı uyarmalıdır (A133- 2009, Md. 2.2.8; CD- 500, Md. 3.4.4).

8. Vergileri GMF önerisine dahil etmek:

GMF'ye YYY tarafından gerçekleştirilen ve yasal olarak yürürlükte olan geçerli olsun ya da olmasın tüm satış, tüketim, kullanım ve benzer vergileri de dahil etmelidir (A133- 2009, Md. 2.2.9).

Bu görev ve sorumlulukların yanı sıra A133'e göre YYY, yapım aşaması başlamadan önce MS'nin yazılı izni olmadan, işin maliyeti kapsamında yer alan belgesi ibraz edilebilir maliyet kalemlerinin oluşmasına izin vermemelidir (A133- 2009, Md. 2.2.7).

• **YİTS ve YİGŞ'deki Tespitler:**

YİTS ve YİGŞ'de yukarıda tanımlanan yapım öncesi görevler söz konusu değildir. YYY'nin yapım öncesindeki hizmetleri konusundaki farklılıklar Çizelge 3.6'da özetlenmektedir.

**Çizelge 3.6:** YYY PTS ve geleneksel PTS dokümanlarının YYY'nin yapım öncesi hizmetleri açısından karşılaştırılması.

Değerlendirme Kriteri	Geleneksel PTS	YYY PTS
Yapım öncesi hizmetleri	Geçerli değildir.	YYY'nin yapım öncesi hizmetleri tanımlanmaktadır.

• **Değerlendirme:**

Yapılan incelemede YYY PTS'de YYY'nin yukarıda tanımlanan yapım öncesi hizmetlerinin YYY-YİTS'de de tanımlanması gerektiği belirlenmiştir. Bu nedenle YYY-YİTS'de YYY'nin GMF önerisinin hazırlanmasını da içeren yapım öncesi hizmetleri açıklanmalıdır.

**3.2.3.2 YYY'nin yapım aşamasındaki görevleri ve sözleşme şartları**

• **A133'deki Tespitler:**

YYY'nin yapım aşaması için tanımlanan görevleri A133 sözleşmesinin "Yapım aşaması" başlıklı 2.3 bölümünde ele alınmaktadır. A201 sözleşme genel şartlarının geleneksel PTS için de geçerli olması ve dolayısıyla A201'de yer alan hükümlerin

YYY PTS'ye özgü olmaması nedeniyle, bu bölümde de diğer bölümlerde olduğu gibi YYY'nin A201'de yer alan görevleri inceleme konusu değildir. Bununla birlikte A133'de A201'e referans verilmesi halinde ilgili hükümler A201'de tanımlanan şekliyle ele alınacaktır.

YYY'nin yapım hizmetleri A133'de:

1. Genel (A133- 2009, Md.2.3.1),
2. Sözleşme idaresi (A133- 2009, Md.2.3.2)

olmak üzere iki alt başlık altında incelenmektedir. Yapım aşamasının başlamasıyla ilgili olarak, genel hükümlerin yer aldığı Bölüm 2.3.1'de işin başlama tarihinin yapım aşamasının başlama tarihi anlamına geldiği ifade edilmektedir (A133- 2009, Md. 2.3.1.1). Ayrıca yapım aşamasının MS'nin işe başlama emrini yayınlamasından ya da MS'nin, YYY'nin hazırladığı GMF önerisini kabulünden sonra (hangisi daha önce meydana gelirse) başlayacağı belirtilmektedir (A133- 2009, Md. 2.3.1.2).

“Sözleşme idaresi” başlıklı Bölüm 2.3.2'de ise bazı hükümlerde A201'e de referans verilerek YYY'nin yapım aşamasındaki görev ve sorumlulukları tanımlanmaktadır. Tanımlanan görev ve sorumluluklar Çizelge 3.7'de YİTS ve YİGŞ'de yer alan yükleniciye ait görev ve sorumluluklarla karşılaştırılarak özetlenmektedir.



**Cizelge 3.7:** YYY PTS ve geleneksel PTS dokümanlarının YYY'nin ve yüklenicininin yapım aşaması görevleri açısından karşılaştırılması.

YYY PTS`de YYY`nin Yapım Aşamasındaki Görev ve Sorumlulukları (A133 ve A201)	İlgili Madde	Geleneksel PTS`de Yüklenicinin Yapım Aşamasındaki Görev ve Sorumlulukları (YİTS ve YİGŞ)	İlgili Madde
1. Kendi personeliyle gerçekleştiremediği işin kısımlarının alt sözleşmelerle yerine getirilmesi	A133- 2009, Md. 2.3.2.1	Geleneksel PTS`de geçerli olmakla birlikte YİTS ve YİGŞ`de benzer bir hüküm bulunmamaktadır.	
2. GMF'nin onaylanmasının ardından MS'nin farklı alt yüklenicilerle çalışmak istemesi halinde, süre ve maliyet artışına yönelik düzenleme talep etmek	A133- 2009, Md. 2.3.2.2	Geleneksel PTS`de geçerli olmakla birlikte YİTS ve YİGŞ için geçerli değildir.	
3. Alt sözleşmelere ait hakedişlerin sözleşmenin geçerli hakediş hükümlerine uygunluğunun sağlanması	A133- 2009, Md. 2.3.2.3	Geleneksel PTS`de geçerli olmakla birlikte, YİTS ve YİGŞ için geçerli değildir.	
4. "İlişkili taraf" konusunda bilgi verme	A133- 2009, Md. 2.3.2.4	Geleneksel PTS`de geçerli olmakla birlikte, YİTS ve YİGŞ`de benzer bir hüküm bulunmamaktadır.	
5. Katılımcılar arasında toplantıların düzenlenmesi	A133- 2009, Md. 2.3.2.5	YİTS ve YİGŞ`de geçerli değildir.	
6. İş programının hazırlanması	A133- 2009, Md.2.3.2.6 A201-2007, Md.3.10.1; Md.3.10.2; Md.3.10.3;	Yüklenici sözleşme veya eklerinde belirlenen süre için, idarece verilen örneklere uygun bir iş programı hazırlayarak, onaylanmak üzere idareye teslim eder.	YİGŞ, Md.17.1; YİTS, Md.12.1
7. Projeye ilgili ilerleme raporlarının tutulması	A133- 2009, Md. 2.3.2.7	İşyerlerinde, yapılan işlerin bütün ayrıntılarını kayıt altına almak için, şantiye günlük defteri, rölöve ve ataşman defterleri, bunlarla ilgili belgeler yükleniciyle birlikte yapı denetim görevlisi tarafından tutulur.	YİGŞ, Md.28.1
8. Maliyet kontrolü	A133- 2009, Md. 2.3.2.8	İdare adına yapılan böyle bir görev bulunmamaktadır.	
9. Profesyonel tasarım hizmetlerinin sağlanması	A133- 2009, Md.2.4 A201-2007, Md. 3.12.10		
10. Sahadaki tehlikeli maddelerle ilgili önlem alma	A133- 2009, Md.2.5 A201-2007, Md.10.3.1; Md.10.3.2	Geleneksel PTS`de geçerli olmakla birlikte, YİTS ve YİGŞ`de benzer bir hüküm bulunmamaktadır.	

Çizelge 3.7`de kısaca tanımlanan YYY`nin yapım aşamasındaki görevleri şunlardır:

1. Kendi personeliyle gerçekleştiremediği işin kısımlarının alt sözleşmelerle yerine getirilmesi:

Kendi personeliyle gerçekleştiremediği işin kısımlarını alt sözleşmelerle ya da yapacağı uygun anlaşmalarla yerine getirmelidir. MS YYY`nin bu işler için teklif alacağı kişileri belirleme hakkına sahiptir. YYY, alt yükleniciler ve malzeme tedarikçilerinden teklifleri alarak bu teklifleri tasarımcıya iletmelidir. MS ise tasarımcı ve YYY`nin tavsiyeleri doğrultusunda hangi teklifin kabul edileceğine karar vermelidir. YYY`den, makul bir itirazının olduğu herhangi bir kişiyle sözleşme yapması talep edilemez (A133- 2009, Md. 2.3.2.1).

2. GMF`nin onaylanmasının ardından MS`nin farklı alt yüklenicilerle çalışmak istemesi halinde süre ve maliyet artışına yönelik düzenleme talep etmesi:

GMF üzerinde anlaşma sağlanmasının ardından (1) YYY tarafından MS`ye bir alt yüklenici önerilmesine, (2) bu alt yüklenicinin işi yerine getirme konusunda yeterli olmasına, (3) bu alt yüklenicinin sözleşme dokümanlarında yer alan şartlara koşulsuz olarak uyan bir teklif sunmasına rağmen bu alt yüklenici MS tarafından kabul edilmeyebilir. MS farklı bir alt yüklenici seçilmesini önerebilir. Bu durumda YYY kendi önerisi dışındaki farklı alt yüklenicilerin tercih edilmesi nedeniyle ortaya çıkabilecek süre ve GMF artışıyla ilgili düzenlemelerin yapılması için değişiklik talimatının hazırlanmasını talep edebilir (A133- 2009, Md. 2.3.2.2).

3. Alt sözleşmelere ait hakedişlerin sözleşmenin geçerli hakediş hükümlerine uygunluğunun sağlanması:

Alt sözleşmeler ve diğer anlaşmalarda yer alacak olan hakedişler, A133`de belirtilen hakedişlerle uyumlu olmalıdır. Alt yüklenicilerle MS`nin izni olmadan maliyet + ücret üzerinden anlaşma yapılmamalıdır. Herhangi bir alt sözleşmenin maliyet + ücret üzerinden gerçekleşmesi halinde YYY, muhasebe kayıtlarının denetimiyle ilgili olarak, A133 sözleşmesinde yer alan MS`nin denetim haklarıyla aynı içerikte, MS`nin alt yükleniciler üzerinde de denetim hakkına sahip olmasını sağlamalıdır (A133- 2009, Md. 2.3.2.3).

4. “İlişkili taraf” konusunda bilgi verme:

“İlişkili taraf” tanımı YYY`yle herhangi bir iştirake sahip şirket ya da diğer girişimleri, YYY`nin yüzde 10 hisseye sahip olduğu bir işletmenin çalışanı ya da hissedarını, ya da YYY`nin yaptığı işleri kontrol etme yetkisine sahip kişiyi tanımlamaktadır (A133- 2009, Md. 6.10.1). YYY, MS`ye “ilişkili taraf” olarak nitelendirilebilecek bir teklifçiyi önerdiğinde, bu teklifçiyle arasındaki ilişkiyi MS`ye yazılı olarak bildirmelidir (A133- 2009, Md. 2.3.2.4).

5. Katılımcılar arasında toplantıların düzenlenmesi:

İşin durumu, programlaması, koordinasyonu, işleyişi ve prosedürlerle ilgili problemleri tartışmak için görüşmeler düzenlemelidir. Bu görüşmeleri yönetmeli, hazırladığı ilgili tutanakları MS ve tasarımcıya iletmelidir (A133- 2009, Md. 2.3.2.5).

6. İş programının hazırlanması:

GMF Belgesi`nin kabul edilmesi üzerine, A201`e uygun bir şekilde iş programını ve işin yüklenici teslim programını hazırlayarak MS ve tasarımcıya sunmalıdır (A133- 2009, Md. 2.3.2.6). Hazırlanan iş programı sözleşme dokümanlarında yer alan süre sınırlamalarını aşmamalı, proje ve işin şartlarının gerektirdiği durumlarda gözden geçirilerek yeniden düzenlenmelidir. İş programı sözleşmenin gerektirdiği kapsamda projenin tümüyle ilişkili olmalıdır. İşin çabuk ve verimli bir şekilde yerine getirilmesini sağlamalıdır (A201- 2007, Md. 3.10.1). Yüklenici teslim programı ise iş programıyla uyumlu olmalıdır. Tasarımcıya tamamlanan imalatları değerlendirmesi için bu programda yeterli süre verilmelidir. YYY`nin yüklenici teslim programını hazırlama konusunda başarısız olması durumunda, YYY bu imalatların değerlendirilmesi için gerekli olan süreye bağlı olarak ortaya çıkan sözleşme tutarındaki herhangi bir artış ya da sözleşme süresinin uzaması konularında sorumluluğa sahip değildir (A201- 2007, Md. 3.10.2). YYY, MS ve tasarımcıya sunduğu en son programa uygun olarak işleri yürütmek zorundadır (A201- 2007, Md. 3.10.3).

7. Projeye ilgili ilerleme raporlarının tutulması:

Projenin ilerleyişini kaydetmelidir. Ayda bir ya da MS`yle kararlaştırılan sıklıkta işin tamamlanma oranını ve MS tarafından gerekli görülen diğer bilgileri gösteren ilerleme raporlarını MS ve tasarımcıya yazılı olarak sunmalıdır. Her güne ait hava durumunu, devam eden işlerin bölümlerini, sahada çalışan işçi sayısını, sahada bulunan teçhizatların tanımını, iş ilerleyişini etkileyebilecek problemleri, kazaları, yaralanmaları ve MS tarafından talep edilen diğer bilgileri içeren, MS ve tasarımcının da ulaşabileceği günlük kayıtları tutmalıdır (A133- 2009, Md. 2.3.2.7).

8. Maliyet kontrolü:

Devam eden işler için fiili maliyetlerin, tamamlanmamış işlerle ilgili tahminlerin ve değişiklik önerilerinin düzenli olarak izlenmesini sağlayan bir maliyet kontrolü sistemi geliştirmelidir. İşin tahmin edilen maliyetleri ve fiili maliyetleri arasındaki değişiklikleri tanımlayarak MS ve tasarımcıya bu değişiklikleri rapor etmelidir. Elde ettiği bilgilere aylık raporlarında yer vermelidir (A133- 2009, Md. 2.3.2.8).

A133`de aşağıda tanımlanan hizmetlerin yapım öncesi aşama ve yapım aşamasının her ikisi için de geçerli olduğu belirtilmektedir. Bu hizmetler yapım öncesi aşamada tanımlanan görevler konusunun yanı sıra bu bölümde daha kapsamlı olarak ele alınmaktadır.

9. Profesyonel tasarım hizmetlerinin sağlanması:

YYY`den, profesyonel mimarlık ve mühendislik hizmetleri (bu hizmetler işin bir kısmı için sözleşme dokümanları tarafından talep edilmedikçe ya da YYY yapım araçları, teknikleri, metotları, sırası ve prosedürleriyle ilgili sorumluluklarını yerine getirmek için bu hizmetlere ihtiyaç duymadıkça) yerine getirmesi talep edilmez. Yasalara uygun olmayan profesyonel hizmetlerin gerçekleştirilmesi istenmez. Eğer sözleşme dokümanlarınca sistemler, malzemeler ve ekipmanlarla ilgili profesyonel tasarım hizmetleri YYY`den özellikle talep edilirse, MS ve tasarımcı tasarımla ilgili tüm uygulama ve tasarım kriterlerini belirlemelidir. YYY bu hizmetlerin tüm çizimlerde, hesaplamalarda, şartnamelerde, detay çizimlerinde ve diğer ilgili tüm evraklarda imzası ve mührü olacak lisanslı tasarım profesyoneli

tarafından yerine getirilmesini sağlayabilir. YYY sözleşme dokümanlarında belirtilen tasarım kriterlerinden ve bu kriterlerin uygulanmasının yeterliğinden sorumlu tutulamaz (A201-2007, Md. 3.12.10).

#### 10. Sahadaki tehlikeli maddelerle ilgili önlem alma:

YYY tehlikeli maddelerle ilgili sözleşme dokümanlarında yer alan her türlü ihtiyacın karşılanmasından sorumludur. Eğer YYY sözleşme dokümanlarında belirtilmeyen tehlikeli bir madde ya da cisimle karşılaşır ve alınan önlemler, sahada karşılaşılan madde ya da cisimden dolayı yaralanma ve ölümleri önlemekte yetersiz olursa, YYY etkilenen alandaki işi hemen durdurarak durumu MS ve tasarımcıya yazılı olarak bildirmelidir.

YYY'nin yazılı bildiriminden sonra tasarımcı, YYY tarafından rapor edilen malzeme ya da cismin varlığını ya da yokluğunu doğrulamak ve varlığının saptanması durumunda etkisiz hale getirmek üzere lisanslı bir laboratuvarı görevlendirmelidir. Aksi sözleşme belgelerinde belirtilmedikçe MS, YYY ve tasarımcıya bu görevi yerine getirecek kişi ya da kurumların isimlerini ve niteliklerini bildirmelidir. YYY ve tasarımcı, MS tarafından önerilen kişi ya da kurumla ilgili makul bir itirazlarının olup olmadığını MS'ye yazılı olarak bildirmelidir. İtirazları olması halinde MS, tasarımcı ve YYY'nin itirazının olmayacağı başka bir kişi ya da kurumu önermelidir. Malzeme veya cisim etkisiz hale getirildiğinde etkilenen bölgedeki iş, MS ve YYY'nin yazılı anlaşmalarıyla yeniden başlatılmalıdır. Bu durumda değişiklik talimatıyla sözleşme süresi uzatılabilir. YYY'nin makul gecikme maliyetleri eklenerek sözleşme tutarı artırılabilir (A201- 2007, Md. 10.3.1: Md. 10.3.2).

#### • **YİTS ve YİGŞ`deki Tespitler:**

YYY'nin geleneksel sistemde bulunmayan ve YYY PTS`ye özgü görevlerinin saptanabilmesi amacıyla, yukarıda belirtilen YYY'nin yapım aşamasındaki görev ve sorumlulukları YİTS ve YİGŞ`de yer alan yüklenicinin görev ve sorumluluklarıyla karşılaştırıldığında temel olarak benzerlikler görülmekle birlikte bazı farklılıklar da tespit edilmiştir. YİTS ve YİGŞ`de yer alan yüklenici görevlerinin yukarıda tanımlanan görevlerle benzerlik ya da farklılık gösteren yönleri aynı başlıklar altında aşağıda açıklanmaktadır:

- ✦ Kendi personeliyle gerçekleştiremediği işin kısımlarının alt sözleşmelerle yerine getirilmesi:

YYY PTS`ye özgü olmayan bu görev geleneksel PTS sözleşmeleri için de geçerlidir. YİTS ve YİGŞ`de ilgili herhangi bir hüküm bulunmamaktadır.

- ✦ GMF`nin onaylanmasının ardından MS`nin farklı alt yüklenicilerle çalışmak istemesi halinde süre ve maliyet artışına yönelik düzenleme talep etmesi:

Bu görev GMF`li maliyet + ücret sözleşmesiyle gerçekleştirilen geleneksel PTS sözleşmeleri için geçerli olmakla birlikte, YİTS`de sözleşme türünün anahtar teslimi götürü bedel, birim fiyat ya da karma sözleşme olması nedeniyle YİTS ve YİGŞ için geçerli değildir.

- ✦ Alt sözleşmelere ait hakedişlerin sözleşmenin geçerli hakediş hükümlerine uygunluğunun sağlanması:

YYY PTS`ye özgü olmayan bu görev geleneksel PTS sözleşmeleri için de geçerli olmakla birlikte, YİTS ve YİGŞ için geçerli değildir.

- ✦ “İlişkili taraf” konusunda bilgi verme:

YYY PTS`ye özgü olmayan bu görev geleneksel PTS sözleşmeleri için de geçerli olmakla birlikte, YİTS ve YİGŞ`de ilgili bir hüküm bulunmamaktadır.

- ✦ Katılımcılar arasında toplantıların düzenlenmesi:

Geleneksel sistemde yüklenicinin proje katılımcıları arasında toplantılar düzenleme konusunda MS adına yürüttüğü herhangi bir görevi yoktur. Yüklenicinin projenin ilerleyişini denetlemek amacıyla toplantıları yalnızca kendi adına düzenlemesi nedeniyle, bu toplantılarla ilgili olarak MS`ni bilgilendirme zorunluluğu da bulunmamaktadır. Diğer taraftan söz konusu görev YYY PTS`ye özgü bir görevdir.

- ✦ İş programının hazırlanması:

Yüklenici sözleşme veya eklerinde belirlenen süre için idare tarafından verilmiş olan örneklere uygun bir iş programı hazırlamakla ve hazırlanan bu iş programını onaylanması için idareye teslim etmekle yükümlüdür (YİTS, Md.12.1; YİGŞ, Md.17.1). YİTS ve YİGŞ`de yer alan bu görev, sözleşme bedeli üzerinden bir günde yapılması gereken iş tutarının hesaplanmasını ve

programın ödeneklerin yıllara göre dağılım esaslarıyla, varsa işin kısımlarıyla bitirme tarihleri de dikkate alınarak hazırlanmasını içermektedir (YİTS, Md.12.1). YİTS ve YİGŞ`de belirtilen bu görev kapsamında yüklenicinin teslim programını hazırlaması konusunda herhangi bir görev tanımı yer almamaktadır. Diğer taraftan bu görev YYY PTS`ye özgü bir görev değildir.

✦ Projeyle ilgili ilerleme raporlarının tutulması:

Yapılan işlerin detaylarını günlük olarak kayıt altına alabilmek için şantiye günlük defteri, rölöve ve ataşman defterleri yüklenici ve yapı denetim görevlisi tarafından tutulur (YİGŞ, Md.28.1). Bu kayıtlar dışında yükleniciden ayrıca MS`ye işin tamamlanma yüzdesini gösteren proje ilerleme raporu sunması talep edilmez. Geleneksel sistemde yüklenici bu tür değerlendirmeleri yalnızca kendisi için yapar. Bu bilgileri MS`yle paylaşma zorunda değildir.

✦ Maliyet kontrolü:

Geleneksel PTS`de yüklenici, maliyet kontrolünü yalnızca kendisi için yapmaktadır. MS`ye maliyet konusunda bilgi vermesi gerekli değildir. Bu nedenle YİTS ve YİGŞ`de yüklenicinin, maliyet kontrolüyle ilgili herhangi bir görevi bulunmamaktadır.

✦ Profesyonel tasarım hizmetlerinin sağlanması:

Yapım aşaması için YYY PTS`ye özgü olmayan bu görev geleneksel PTS sözleşmeleri için de geçerli olmakla birlikte, YİTS ve YİGŞ`de konuyla ilgili herhangi bir hüküm bulunmamaktadır.

✦ Sahadaki tehlikeli maddelerle ilgili önlem alma:

Yapım aşaması için YYY PTS`ye özgü olmayan bu görev geleneksel PTS sözleşmeleri için de geçerli olmakla birlikte, YİTS ve YİGŞ`de konuyla ilgili herhangi bir hüküm bulunmamaktadır.

• **Değerlendirme:**

Yukarıda yapılan incelemeler sonucunda YYY ve yüklenicinin yapım hizmetleri karşılaştırıldığında Çizelge 3.7`de belirtilen farklılıklar tespit edilmiştir. Buna göre:

- ✦ Kendi personeliyle gerçekleştiremediği işin kısımlarının alt sözleşmelerle yerine getirilmesi,
- ✦ GMF'nin onaylanmasının ardından MS'nin farklı alt yüklenicilerle çalışmak istemesi halinde süre ve GMF artışına yönelik düzenleme talep etmek,
- ✦ Alt sözleşmelere ait hakedişlerin sözleşmenin geçerli hakediş hükümlerine uygunluğunun sağlanması,
- ✦ “İlişkili taraf” konusunda bilgi verme,
- ✦ İş programının hazırlanması,
- ✦ Profesyonel tasarım hizmetlerinin sağlanması,
- ✦ Sahadaki tehlikeli maddelerle ilgili önlem alma

konularında A133`de tanımlanan görevlerin aslında YYY PTS`ye özgü görevler olmadığı belirlenmiştir. Söz konusu görevlerle ilgili hükümlerin geleneksel sistemde de geçerli olduğu tespit edilmiştir. Daha önce de belirtildiği üzere bu bölümde yalnızca YYY PTS`den kaynaklanan farklılıklar ele alınacağından, yukarıda tanımlanan görevlerle ilgili olarak herhangi bir öneri geliştirilmeyecektir. Diğer taraftan model önerisini geliştirmek amacıyla bu konularla ilgili olarak yapılacak öneriler Bölüm 4`de ele alınacaktır.

Katılımcılar arasında toplantıların düzenlenmesi görevi açısından değerlendirildiğinde, YYY`nin projenin ilerleyişi ve işlerin koordinasyonu gibi konularla ilgili olarak proje katılımcıları arasında düzenli toplantılar düzenlemesi ve bu toplantılar hakkında MS`yi bilgilendirmesi, katılımcılar arasındaki bilgi akışının ve dolayısıyla proje sürecinin kontrol altında tutulabilmesi açısından oldukça önemlidir. Geleneksel sistemde yüklenicinin bu tür toplantıları yalnızca kendi faaliyetlerinin koordinasyonu için yapması ve MS`yi bu toplantılarla ilgili olarak bilgilendirmemesi oldukça önemli bir eksikliklerdir. Bu nedenle YYY`nin katılımcılar arasında toplantılar düzenlenmesi hususundaki görevi YYY-YİTS`de yer almalıdır.

Projeyle ilgili ilerleme raporlarının tutulması görevi açısından değerlendirildiğinde, geleneksel sistemde yüklenicinin projenin ilerleme raporunun hazırlanması konusunda bir görevinin bulunmadığı, günlük olarak tutulan kayıtların sadece yüklenicinin işin ilerleyişini kayıt altına alması amacıyla hazırlandığı görülmektedir. A133`de tanımlanan ilerleme raporları ise tamamlanan işlerin sözleşme bedelinin ne



kadarına ulaştığının tespitini içermektedir. Bu görev kapsamında MS`ye bilgi vermek esastır. Bu nedenle YYY`nin projeyle ilgili ilerleme raporlarının tutulması hususundaki görevi YYY-YİTS`de yer almalıdır.

Maliyet kontrolü görevi açısından değerlendirildiğinde, geleneksel sistemde maliyet kontrolünü yüklenicinin kendi maliyetlerini kontrol amacıyla yaptığı görülmektedir. Fakat YYY`nin görevleri arasında yer alan maliyet kontrolü görevinin yerine getirilmesindeki temel amaç ise daha tamamlanmamış imalatların ve olası değişikliklerin MS adına tahmini maliyetlerinin belirlenmesini içeren maliyet kontrol sisteminin geliştirilmesidir. Yeni modelde üzerinde anlaşılan GMF önerisinin aşılması için YYY`nin maliyet kontrolü yaparak idareyi bilgilendirmesi, işin bütçe sınırları içinde tamamlanabilmesi açısından oldukça büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle YYY`nin maliyet kontrolü hususundaki görevi YYY-YİTS`de yer almalıdır.

#### **3.2.4. MS`nin görev ve sorumlulukları**

- **A133`deki Tespitler:**

YYY PTS`de MS`nin görev ve sorumlulukları A133 sözleşmesinin üçüncü bölümünde “Malsahibinin sorumlulukları” başlığı altında:

1. MS`den talep edilen bilgiler ve hizmetler (A133- 2009, Md.3.1),
2. MS`nin temsilcisi (A133- 2009, Md.3.2),
3. Tasarımcı (A133- 2009, Md.3.3)

olmak üzere üç alt başlıkta incelenmektedir. “MS`den talep edilen bilgiler ve hizmetler” başlığı altında yer alan hükümlerde MS`nin temel görevleri tanımlanmaktadır. MS`nin projeyle ilgili olarak kendisini temsil edecek yetkili bir temsilci belirlemesi hususu “MS`nin temsilcisi” alt başlığında, tasarımcının belirlenmesi hususu ise “tasarımcı” alt başlığında açıklanmaktadır.

Çalışmanın bu bölümünde yapılacak olan incelemede sistematik bir değerlendirme yapabilmek için, A133`de benzer bir sınıflama yapılmamasına rağmen, MS`nin görevleri YYY`nin görev ve sorumluluklarının tanımlandığı şekliyle yapım öncesi aşama görevleri ve yapım aşaması görevleri olmak üzere iki bölümde ele alınacaktır. İlgili dokümanlar arasında bu yöntemle yapılan karşılaştırma Çizelge 3.8`de özetlenmektedir.

**Çizelge 3.8:** YYY PTS ve geleneksel PTS dokümanlarının MS'nin görev ve sorumlulukları açısından karşılaştırılması.

YYY PTS`de MS`nin Yapım Öncesi Aşamadaki Görev ve Sorumlulukları	İlgili Madde	Geleneksel PTS`de İdare`nin Görev ve Sorumlulukları	İlgili Madde
• Proje ihtiyaçları hakkında bilgi vermek	A133- 2009, Md. 3.1.1	Anahtar teslim götürü bedel sözleşmelerde yapılacak işlerin uygulama projeleri, şartnameler ve diğer belgelerle birlikte sözleşmenin imzalanması sırasında yükleniciye teslim edilir.	YİĞŞ, Md. 11.1
		Birim fiyat esaslı sözleşmelerde işlerin ön veya kesin projeleri, şartnameler ve diğer belgelerle birlikte sözleşmenin imzalanması sırasında yükleniciye teslim edilir.	YİĞŞ, Md. 11.2
• Proje finansmanı hakkında garanti vermek	A133- 2009, Md. 3.1.2	KİK ve YİUY`nin ilgili hükümlerince ödeneği bulunmayan işler için ihaleye çıkılmaması nedeniyle idare proje finansmanı konusunda yükleniciye ihale aşamasında garanti verirken, YİTS ve YİĞŞ`de konuyla ilgili herhangi bir hüküm bulunmamaktadır.	
	A201- 2007, Md. 2.2.1		
	CD- 500, Md. 4.2		
• Strüktürel ve çevresel testlerin ve araştırmaların yapılmasını sağlayarak test sonuçları ve raporlar hakkında bilgi vermek	A133- 2009, Md. 3.1.4; Md. 3.1.4.1; Md. 3.1.4.3;	Yapım öncesi aşama geçerli olmamakla birlikte yapım aşamasında malzemenin teknik şartnamelere uygun olup olmadığını inceleyip gözden geçirmek için yapı denetim görevlisi istediği şekilde deneyler yapılabilir ve ister işyerinde, ister özel ya da resmi laboratuvarlarda olsun, bu deneylerin giderleri sözleşmesinde başka bir hüküm yoksa yüklenici tarafından karşılanır.	YİĞŞ, Md. 15.3
• Proje sahası hakkında bilgi vermek	A133- 2009, Md. 3.1.4.2	Geleneksel PTS`de geçerli olmakla birlikte, YİTS ve YİĞŞ`de benzer bir hüküm bulunmamaktadır.	
	A201- 2007, Md. 2.2.3		
	CD- 500, Md. 4.3.1		

**Çizelge 3.8 (devam):** YYY PTS ve geleneksel PTS dokümanlarının MS`nin görev ve sorumlulukları açısından karşılaştırılması.

• Kendi adına bir temsilci belirlemek	A133- 2009, Md. 3.2 A201- 2007, Md. 2.1.1	Geleneksel PTS`de geçerli olmakla birlikte, YİTS ve YİGŞ`de benzer bir hüküm bulunmamaktadır. Fakat yüklenicinin yerine getirdiği işlerle ilgili olarak MS`nin temsilcisi yapı denetim görevlisidir.	
• Tasarımcının görevlendirilmesi	A133- 2009, Md. 3.3	YİTS ve YİGŞ`de yapım aşamasında talep edilebilecek ilave hizmetleri de yerine getirmek üzere tasarımcıyı görevlendirme hususunda idare adına tanımlanan herhangi bir görev bulunmamaktadır.	
<b>YYY PTS`de MS`nin Yapım Aşamasındaki Görev ve Sorumlulukları</b>	<b>İlgili Madde</b>	<b>Geleneksel PTS`de İdare`nin Görev ve Sorumlulukları</b>	<b>İlgili Madde</b>
• Proje bütçesini oluşturmak ve güncellemek	A133- 2009, Md. 3.1.3	Bütçe ihale öncesinde idare tarafından belirlenmek zorunda olup, YİTS ve YİGŞ`de konuyla ilgili hüküm bulunmamaktadır.	
• YYY`nin yapım aşamasında talep ettiği bilgileri sağlamak	A133- 2009, Md. 3.1.4.4 A201- 2007, Md. 2.2.4	Geleneksel PTS`de geçerli olmakla birlikte, YİTS ve YİGŞ`de benzer bir hüküm bulunmamaktadır.	
• Sigorta ve finansal hizmetlerle ilgili yasal gereklilikleri yerine getirmek	A133- 2009, Md. 3.2.1	İşyerlerindeki her türlü araç, malzeme, ihzarat, iş ve hizmet makinaları, taşıtlar, tesislerle sözleşme konusu iş için, işin özellik ve niteliğine göre ihale dokümanında belirtilen şekilde, işe başlama tarihinden geçici kabul tarihine kadar geçen süre içinde oluşabilecek deprem, su baskını, toprak kayması, fırtına, yangın gibi doğal afetlerle hırsızlık, sabotaj gibi risklere karşı “inşaat sigortası (bütün riskler)”, geçici kabul tarihinden kesin kabul tarihine kadar geçecek süreye ilişkin ise yürürlükteki İnşaat Sigortası (Bütün Riskler) Genel Şartları çerçevesinde kapsamı ihale dokümanında belirtilen genişletilmiş bakım devresi teminatını içeren sigorta yaptırma zorunluluğu yükleniciye aittir.	YİGŞ, Md.9.1; Md.27.1.a YİTS, Md.7.1

YYY PTS`de Çizelge 3.8`de tanımlanan MS`nin yapım öncesi aşamadaki görev ve sorumlulukları şunlardır:

1. Proje ihtiyaçları hakkında bilgi vermek:

Proje amaçlarını, kısıtlarını, kriterlerini vb içeren yazılı bir programın da bulunduğu proje ihtiyaçları ve sınırları hakkında bilgi vermelidir (A133-2009, Md. 3.1.1).

2. Proje finansmanı hakkında garanti vermek:

GMF`nin yürürlüğe girmesinden önce, YYY`nin talebi halinde sözleşme altındaki sorumluluklarını yerine getirebileceğine ve proje finansmanı ile ilgili tedbirleri aldığına dair yazılı bir teminat hazırlayarak YYY`ye garanti vermelidir. Daha sonraki aşamalarda YYY böyle bir teminatı ancak MS`nin ödemeleri sözleşme dokümanlarına uygun olarak yapmaması ya da YYY`nin MS`nin ödeme yapma gücüyle ilgili haklı kaygılarının olması halinde talep edebilir. MS, teminatı sunmasının ardından YYY ve tasarımcıyı bilgilendirmeden finansal düzenlemeler konusunda herhangi bir değişiklik yapamaz (A133- 2009, Md. 3.1.2; A201- 2007, Md. 2.2.1; CD- 500, Md. 4.2).

3. Strüktürel ve çevresel testlerin ve araştırmaların yapılmasını sağlayarak test sonuçları ve raporları hakkında bilgi vermek:

Yapım öncesi aşama boyunca MS aşağıda açıklanmakta olan bilgileri en kısa süre içinde temin etmelidir. Ayrıca MS kendi kontrolü altındaki ve YYY`nin işi yerine getirmesiyle ilgili diğer bilgi ve hizmetleri de YYY`nin bu konularda yazılı olarak bilgi talep etmesi halinde en kısa sürede temin etmelidir. YYY, MS`nin sunduğu bilgilerin doğruluğuna güvenme hakkına sahip olmakla birlikte işin güvenli bir şekilde yürütülmesi konusunda gerekli tedbirleri de almalıdır (A133- 2009, Md. 3.1.4). MS kanunlar tarafından gerekli görülen testlerin ve araştırmaların yapılmasını, raporların hazırlanmasını ve ayrıca taraflar arasında anlaşılan strüktürel, mekanik, kimyasal vb testlerin yapılmasını sağlamalıdır (A133- 2009, Md. 3.1.4.1). Bu tür hizmetlerin YYY tarafından talep edilmesi halinde MS sondaj testleri, sızıntı testleri, sismik değerlendirmeler vb konularda yazılı rapor hazırlaması

ve önerilerde bulunması için jeoloji mühendisliği hizmetini de temin etmelidir (A133- 2009, Md. 3.1.4.3).

4. Proje sahası hakkında bilgi vermek:

Yaya yolları, arsa sınırı gibi proje sahasının fiziksel karakteristiklerini tanımlayan her türlü araştırmayı ve yasal bilgiyi temin etmelidir. Bu araştırmalar ve yasal bilgiler yapı sınırları, cadde, sokak ve kaldırımlar, komşu mülkiyetler; irtifak hakları, arsa sınırları; mevcut yapıların yerleri, ölçüleri ve bunlarla ilgili her türlü bilgi; faydalanılabilecek özel ya da kamusal hizmetlerin tespiti gibi konuları kapsamaktadır (A133- 2009, Md. 3.1.4.2; A201- 2007, Md. 2.2.3; CD- 500, Md. 4.3.1).

5. Kendi adına bir temsilci belirlemek:

MS projeye ilgili olarak kendisi adına hareket etmekle yetkili bir temsilciyi görevlendirmelidir. MS'nin görevlendirdiği bu temsilci, YYY'nin hizmetlerinde ya da işte gecikme olmaması için kararları hızlı bir şekilde değerlendirerek gerekli bilgileri aktarmalıdır (A133- 2009, Md.3.2; A201- 2007, Md.2.1.1). A201 sözleşme genel şartları tasarımcıya, yapım aşamasında sözleşme dokümanlarıyla ilgili problemler konusunda MS'nin temsilcisi olma görevini vermektedir (A201- 2007, Md.4.2.1). A201`de tanımlanan bu görev yapım aşamasıyla sınırlıdır. Genel olarak tasarımcı aksi sözleşmede belirtilmemişse böyle bir yetkiye sahip değildir (A133- 2009, Md.3.2; A201- 2007, Md.2.1.1).

6. Tasarımcının görevlendirilmesi:

B103- 2007 “MS ve tasarımcı arasındaki standart sözleşme formu” hükümlerinde yer alan görev ve sorumlulukların yanı sıra, yapım öncesi aşamada ve yapım aşamasında YYY tarafından talep edilebilecek ilave hizmetleri de yerine getirmek üzere tasarımcıyı görevlendirmelidir. Tasarımcıyla yapmış olduğu sözleşmenin bir kopyasını ve sözleşmedeki diğer değişiklikleri de YYY`ye iletmelidir (A133- 2009, Md.3.3).

MS'nin yerine getirmek zorunda olduğu yapım aşamasındaki görev ve sorumlulukları şunlardır:

7. Proje bütçesini oluşturmak ve güncellemek:

(1) Sözleşmede belirtilen işin maliyetini oluşturan kalemlere ait bütçeyi, (2) MS'nin diğer maliyetlerini ve (3) tüm bu maliyetlerle ilgili olası maliyetleri de içeren proje bütçesini hazırlamalıdır. Söz konusu bütçeyi periyodik olarak güncellemelidir. Bütçeyi artırdığında ya da azalttığında YYY ve tasarımcıyı bilgilendirmelidir. Bütçeyi artırdığında ya da azalttığında YYY ve tasarımcıyı bilgilendirmelidir. MS tasarımcıyla birlikte, YYY'ye de danışarak proje kapsamı ve kalitesiyle ilgili değişiklik yapabilir (A133- 2009, Md. 3.1.3).

8. YYY'nin yapım aşamasında talep ettiği bilgileri sağlamak:

Yapım aşaması boyunca MS sözleşmede kendisinden talep edilen her türlü bilgiyi en kısa süre içinde temin etmelidir. Ayrıca MS kendi kontrolü altındaki ve YYY'nin işi yerine getirmesiyle ilgili diğer bilgi ve hizmetleri de YYY'nin bu konularda yazılı olarak bilgi talep etmesi halinde en kısa sürede temin etmelidir (A133- 2009, Md. 3.1.4.4; A201- 2007, Md. 2.2.4).

9. Sigorta ve finansal hizmetlerle ilgili yasal gereklilikleri yerine getirmek:

MS proje için herhangi bir zamanda kendi ihtiyaçlarını ve çıkarlarını karşılamak amacıyla denetim hizmetleri de dahil olmak üzere tüm sigorta ve finansal hizmetlerle ilgili yasal gereklilikleri yerine getirmelidir (A133- 2009, Md. 3.2.1).

• **YİTS ve YİGŞ'deki Tespitler:**

Yukarıda tanımlanan bu görev başlıkları altında YİTS ve YİGŞ'de yer alan idarenin görevleri aşağıda incelenmektedir:

1. Proje ihtiyaçları hakkında bilgi vermek:

Anahtar teslimi götürü bedel sözleşmelerde yapılacak işlerin uygulama projeleri, şartnameler ve diğer belgelerle birlikte (YİGŞ, Md. 11.1); birim fiyat esaslı sözleşmelerde ise işlerin ön veya kesin projeleri, şartnameler ve diğer belgelerle birlikte sözleşmenin imzalanması sırasında yükleniciye teslim edilir (YİGŞ, Md. 11.2). Proje ihtiyaçları hakkında yüklenicinin ihtiyaç duyacağı bilgiler bu proje ve belgelerde yer almaktadır.

2. Proje finansmanı hakkında garanti vermek:

YYY PTS`ye özgü olmayan bu görev, geleneksel PTS sözleşmeleri için de geçerlidir. KİK`in 5. maddesinde ve YİUY`nin 4. maddesinde ödeneği bulunmayan hiçbir iş için ihaleye çıkılamayacağı belirtilirken, YİTS ve YİGŞ`de ise konuyla ilgili herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. KİK ve YİUY`de yer alan bu ön koşul, idarenin aslında yükleniciye ihale aşamasında proje finansmanı hakkında garanti verdiğinin de bir göstergesidir.

3. Strüktürel ve çevresel testlerin ve araştırmaların yapılmasını sağlayarak test sonuçları ve raporları hakkında bilgi vermek:

Geleneksel PTS`de yapım öncesi aşamanın bulunmaması nedeniyle, YİTS ve YİGŞ`de tanımlanan böyle bir görev bulunmamaktadır. Bununla birlikte YİGŞ`ye göre yapım sürecinde test ve araştırmalar yapı denetim görevlisinin talebiyle yapılmaktadır. Gerçekleştirilen testlerin bedeli ise yüklenici tarafından ödenmek kaydıyla istenildiği zaman yapılabilir (YİGŞ, Md. 15.3). Bu hükme göre sebebi her ne olursa olsun malzemenin teknik şartnameye uygunluğunu incelemek amacıyla yüklenici, yapı denetim görevlisinin gerekli gördüğü her tür testi yapmak zorundadır. İdarenin herhangi bir test yapma yükümlülüğü yoktur.

4. Proje sahası hakkında bilgi vermek:

YYY PTS`ye özgü olmayan bu görev, geleneksel PTS sözleşmeleri için de geçerli olmakla birlikte, YİTS ve YİGŞ`de konuyla ilgili herhangi bir hüküm bulunmamaktadır.

5. Kendi adına bir temsilci belirlemek:

YYY PTS`ye özgü olmayan bu görev, geleneksel PTS sözleşmeleri için de geçerlidir. YİTS ve YİGŞ`de bu konuyla ilgili doğrudan bir hüküm bulunmamaktadır. Bununla birlikte yüklenicinin yerine getirdiği işlerin denetlenmesi ve kontrol edilmesi konusunda MS`nin temsilcisi yapı denetim görevlisidir.

6. Tasarımcının görevlendirilmesi:

Tasarımcının yapım sürecinde görevlendirilmesiyle ilgili olarak YİTS ve YİGŞ`de tanımlanmış herhangi bir hüküm bulunmamaktadır.

7. Proje bütçesini oluşturmak ve güncellemek:

“Geleneksel PTS süreci” başlıklı Bölüm 3.1.2’de ele alındığı üzere KİK’e uygun olarak gerçekleştirilen yapım işlerinde proje bütçesi yüklenici seçiminden önce, işin keşfinin tamamlanmasının ardından ödenek tahsisi aşamasında belirlenir. Proje bütçesinin yüklenici seçiminden önce belirlenmiş olması nedeniyle, YİTS ve YİĞŞ’de konuyla ilgili olarak herhangi bir hüküm bulunmamaktadır.

8. Yapım aşamasında talep edilen bilgileri sağlamak:

YYY PTS’ye özgü olmayan bu görev geleneksel PTS sözleşmeleri için de geçerli olmakla birlikte, YİTS ve YİĞŞ’de konuyla ilgili herhangi bir hüküm bulunmamaktadır.

9. Sigorta ve finansal hizmetlerle ilgili yasal gereklilikleri yerine getirmek:

YİĞŞ’ye göre işyerlerindeki her türlü araç, malzeme, ihzarat, iş ve hizmet makinaları, taşıtlar, tesislerle sözleşme konusu iş için işin özellik ve niteliğine göre ihale dokümanında belirtilen şekilde, işe başlama tarihinden geçici kabul tarihine kadar geçen süre içinde oluşabilecek risklere karşı inşaat sigortası yapılması yüklenicinin görev ve sorumlulukları arasındadır. Geçici kabul tarihinden kesin kabul tarihine kadar geçecek süreye ilişkin de gerekli sigortanın yaptırılması yüklenicinin görevidir (YİĞŞ, Md.9.1; Md.27.1.a). Ayrıca sigorta bedellerinin karşılanması da yükleniciye aittir (YİTS, Md.7.1).

• **Değerlendirme:**

Yukarıdaki incelemeler doğrultusunda A133’de tanımlanan MS’nin:

- ✦ Proje ihtiyaçları hakkında bilgi vermek

konusundaki görevinin ülkemizdeki uygulamalarda da idareye ait bir görev olduğu belirlenmiştir. MS’nin:

- ✦ Proje sahası hakkında bilgi vermek,
- ✦ Kendi adına bir temsilci belirlemek,
- ✦ Yapım aşamasında talep edilen bilgileri sağlamak



konularındaki görevlerinin YYY PTS`ye özgü olmadığı tespit edilmiştir. Bu görevlerle ilgili olarak YİTS ve YİGŞ`de herhangi bir hüküm bulunmamakla birlikte tanımlanan görevlerin geleneksel sistemde de yer aldığı ve

- ✦ Proje finansmanı hakkında garanti vermek,
- ✦ Proje bütçesini oluşturmak ve güncellemek

konularındaki görevlerin ise idarenin yapım işini ihale edebilmesi için gerekli ödeneği hazırlama zorunluluğunda olması nedeniyle, söz konusu görevlerin aslında ihale öncesi aşamada zaten idare tarafından yerine getirilmiş olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle yapılan incelemeler sonucunda, bu görevlerle ilgili olarak herhangi bir öneri geliştirilmeyecektir.

Strüktürel ve çevresel testlerin ve araştırmaların yapılmasını sağlayarak test sonuçları ve raporlar hakkında bilgi verme görevi açısından değerlendirildiğinde, geleneksel sistemde yapım öncesi aşama bulunmadığı için YİTS ve YİGŞ`de tanımlanan böyle bir görev bulunmadığı tespit edilmiştir. Diğer taraftan yapım aşamasında yapı denetim görevlisi tarafından talep edilen testlerin yapılması yüklenicinin görevleri arasında yer almaktadır. YYY-YİTS ve YYY-YİGŞ`de bu görevlerin mevcut sistemde yapım sürecinde olduğu gibi yapım öncesi aşamada da YYY`nin görevleri arasında yer alması herhangi bir engel oluşturmayacaktır. Bu nedenle “yapım öncesi aşamada strüktürel ve çevresel testlerin ve araştırmaların yapılmasını sağlayarak test sonuçları ve raporlar hakkında bilgi verme” görevinin YYY tarafından yerine getirilmesi hususunda ilgili maddeye YYY-YİTS`ye eklenmesi gerektiği tespit edilmiştir.

Tasarımcının görevlendirilmesi konusundaki görevi açısından değerlendirildiğinde, YYY PTS`nin yapısından dolayı yapım aşamasındaki olası değişiklikler de göz önüne alınarak “yapım aşamasında YYY tarafından talep edilebilecek ilave tasarım hizmetlerini yerine getirmek üzere tasarımcıyı görevlendirme” görevinin idare tarafından yerine getirilmesi hususunda ilgili maddenin YYY-YİTS`ye eklenmesi gerektiği tespit edilmiştir.

Sigorta ve finansal hizmetlerle ilgili yasal gerekliliklerin yerine getirilmesi konusundaki görevi açısından değerlendirildiğinde, YİTS ve YİGŞ`de bu görevin yüklenici tarafından yerine getirildiği belirlenmiştir. Bu tür yükümlülüklerin idare tarafından gerçekleştirilmesinin idareye ek iş yükü ve maddi külfet getireceği, diğer

taftan yeni model önerisinde bu görevin YYY tarafından yerine getirilmesinin ise engel teşkil etmeyeceği saptanmıştır. Bu nedenle “sigorta ve finansal hizmetlerle ilgili yasal gerekliliklerin yerine getirilmesi” konusunda herhangi bir öneri geliştirilmesinin gerekli olmadığı tespit edilmiştir.

### **3.2.5 Yapım öncesi hizmetler bedeli ve hakedişler**

A133 sözleşmesine göre, MS ve YYY'nin önerilen GMF teklifi üzerinde anlaşamamalarından dolayı yapım aşamasının gerçekleşmemesi halinde, YYY'nin sadece yapım öncesi hizmetleri karşılığında ücretlendirilebilmesi için yapım öncesi hizmetler bedeli yapım hizmetleri bedelinden ayrı olarak hesaplanmaktadır. Yapım hizmetleri bedeli ve hakedişlerle ilgili hükümler geleneksel sistem için de geçerli olduğu için bu bölümde yalnızca yapım öncesi hizmetler bedeli ve hakedişleri ele alınacaktır.

- **A133`deki Tespitler:**

A133 sözleşmesinin “Yapım öncesi aşama hizmetler bedeli ve hakedişleri” başlıklı dördüncü bölümünde bu aşamaya ait bedelin ve hakedişlerin tespitiyle ilgili hususlar aşağıdaki başlıklar altında tanımlanmaktadır:

1. Yapım öncesi hizmetler bedeli:

Bölüm 3.2.3.1`de tanımlanan YYY'nin yapım öncesi hizmetleri karşılığında, MS tarafından ödenecek bedel bu aşamadaki hizmetlerin yerine getirilmesinde görev alan personel giderlerinden ve YYY'nin zorunlu ve klasik payından oluşmaktadır. Yapım öncesi hizmetler bedelinin belirlenmesi konusunda A133 sözleşmesinin uygulama yönergesinde üç farklı yöntem önerilmektedir (A133-2009- instructions, Md.4) (AIA, 2009c). Bu yöntemler:

- Üzerinde anlaşmaya varılan bir bedelle bu bedele eklenen belgesi ibraz edilen maliyet kalemlerinin toplanması,
- Yapım öncesi aşamada görevlendirilen personelin maaşlarını ve ek ödeme giderlerini içeren standart bir katsayının belirlenmesi ve personel sayısı ile belirlenen kat sayının çarpılarak yapım öncesi aşama bedelinin hesaplanması,

- Maksimum maliyet sınırının belirtilmesi şartıyla yapım öncesi aşamanın yerine getirilmesi sırasında ortaya çıkan fiili maliyetlerden oluşan toplam bedelin bulunması

şeklinde özetlenmektedir. Her üç yöntemle de belirlenen tutar, YYY'nin yapım öncesi hizmetleri karşılığında alacağı ücreti de içermektedir. Doğrudan personel giderlerinin katlarına dayanan bir hesaplama yöntemi seçildiğinde, belirlenen katsayı yapım öncesi hizmetler bedelinin hesaplanmasında şöyle kullanılmaktadır: Örneğin, yapım öncesi aşamada çalışan bir personelin saat başına aldığı ücretin 10\$ olduğu ve ortalama olarak 10 saat çalıştığı kabul edildiğinde doğrudan personel gideri 100\$ olacaktır. YYY ve MS katsayı oranını 1.5 olarak belirlediği, durumda ücret 150\$ olarak hesaplanacaktır. Bu örneğe göre YYY'nin ücreti, genel giderler vb tutarı toplamı 50\$ olacaktır. MS ve YYY'nin uygun kat sayısını nasıl belirledikleri pazar koşullarına, projenin türüne ve YYY'nin deneyimine bağlı olarak değişmektedir. Karşılıklı anlaşmanın sağlanması halinde yukarıda tanımlanan yöntemlerin dışında bir hesaplama yönteminin uygulanması da söz konusudur. Sözleşmede belirtilen yapım öncesi hizmetlerin sözleşme tarihinden itibaren belirtilen süre itibarıyla YYY'nden kaynaklanmayan nedenlerden dolayı tamamlanamaması halinde, süre artışına bağlı olarak YYY'nin yapım öncesi hizmetler bedelinde de düzenleme yapılabilmektedir (A133-2009, Md.4.1.3).

## 2. Hakedişler:

Aksi belirtilmedikçe hakedişler, yerine getirilen hizmetler oranında aylık olarak düzenlenir (A133-2009, Md.4.2.1). Ödemeler, YYY'nin hakedişin içerdiği işlere ait faturaları ibrazı üzerine yapılır. Fatura ibrazının ardından sözleşmede belirtilen süre içinde yapılmayan ödemeler karşılığında, MS sözleşmede belirtilen ve aylık ya da yıllık olarak belirlenen yüzde oranında YYY'ye gecikme faizi öder. Sözleşmede herhangi bir oranın belirtilmemesi durumunda ise yasal oranlar geçerli olur (A133-2009, Md.4.2.2). A133'de yer alan bu hüküm, YYY PTS'de MS'nin yanı sıra YYY'nin de haklarının gözetildiğinin önemli bir göstergesidir.

### • YİTS ve YİGŞ'deki Tespitler:

Geleneksel PTS'de daha önceki bölümlerde de belirtildiği üzere yüklenicinin, yapım öncesi aşamada herhangi bir görevi bulunmadığı için YİTS ve YİGŞ'de de bu

konuyla ilgili herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Yapım öncesi hizmetler bedeli ve hakedişleri açısından tespit edilen farklılıklar Çizelge 3.9`da özetlenmektedir.

**Çizelge 3.9:** YYY PTS ve geleneksel PTS dokümanlarının yapım öncesi hizmetler bedeli ve hakedişler açısından karşılaştırılması.

Değerlendirme Kriteri	Geleneksel PTS	YYY PTS
Yapım öncesi hizmetler bedeli	Geçerli değildir.	Yalnızca yapım öncesi aşamayla ilgili personel vb giderler ve yalnızca bu aşamaya ait YYY ücretini içerir, belirtilen yöntemlerle hesaplanır.
Yapım öncesi hizmetler hakedişleri	Geçerli değildir.	Hakedişler, YYY`nin ilgili faturaları ibrazı üzerine yapılır. MS tarafından yapılan gecikmeli ödemelerde gecikme faizi uygulanır.

- **Değerlendirme:**

YYY-YİTS`de yapım öncesi aşama ve yapım aşaması bedellerinin ve ilgili hakedişlerin ayrı ayrı tanımlanması, YYY ve MS`nin yapım aşaması konusunda anlaşamamaları halinde sözleşmenin daha kolay bir şekilde sona erdirilebilmesi açısından önemlidir. Bu nedenle yapım öncesi aşama ve yapım aşaması bedellerinin tespitiyle ilgili hususlara YYY-YİTS`de ayrı ayrı yer verilmelidir. Diğer taraftan bu bedellere ait hakedişlerin hesaplanmasına ilişkin usul ve esaslar yine ayrı başlıklar altında YYY-YİGS`de tanımlanmalıdır.

Yapım öncesi hizmetler bedelinin tespiti için A133`de belirtilen yöntemlerin uygulanmasında karşılaşılabilecek zorluklar göz önünde bulundurularak, YYY-YİTS`de YYY`nin ücretini de içeren yapım öncesi hizmetler bedeli götürü bir bedel üzerinden belirlenmelidir. Bu konuya ilişkin hususlar yukarıdaki incelemeler de dikkate alınarak YYY-YİTS`de yer almalıdır.

### 3.2.6 Anlaşmazlıkların çözümü

- **A133`deki Tespitler:**

MS ve YYY arasında oluşan her türlü anlaşmazlık A133`ün 9. maddesi olan “Anlaşmazlıkların çözümü” başlığı altındaki hükümler doğrultusunda çözümlenmektedir. A133`e göre MS ve YYY arasındaki anlaşmazlıkların çözümünde ilk karar verici tanımı yer almaktadır. Yapım aşamasında anlaşmazlıkların çözümü konusunda sözleşmede aksi belirtilmemişse ilk karar verici

ve arabulucunun tasarımcı olduğu belirtilmektedir (A133- 2009, Md.9.3). Bu aşamada kesin hakedişin ödenmesinden önce meydana gelen anlaşmazlıkların çözümünde ilk karar verici görüşünün alınmış olması şartı, arabuluculuk yönteminin uygulanabilmesi için bir ön koşul oluşturmaktadır. Arabuluculuk yöntemiyle çözülemeyen anlaşmazlıklar ise hakem yoluyla ya da ilgili mahkemeye başvurularak çözümlenebilir (A133- 2009, Md.9.2).

Anlaşmazlıkların giderilmesi için uygulanan bu yöntemler geleneksel sistem için de geçerli olmakla birlikte, geleneksel sistemden farklı olarak YYY'nin yapım öncesi aşama hizmetleriyle ilgili anlaşmazlıkların çözümünde ilk karar verici uygulaması geçerli değildir (A133- 2009, Md.9.1).

- **YİTS ve YİGŞ`deki Tespitler:**

YİGŞ`ye göre işin yürütülmesi veya kesin hesapların çıkarılması aşamasında yapı denetim görevlisiyle yüklenici arasında çıkabilecek anlaşmazlıkların çözümü idare tarafından gerçekleştirilir (YİGŞ, Md.14.4; Md.51.1). YİTS`nin yürütülmesi sırasında taraflar arasında doğabilecek anlaşmazlıkların çözümlenmesi Türk Mahkemelerince sağlanır. Yerli ve yabancı tüm isteklilerin katılımına açık şekilde yapılan ihalelerde, sözleşmenin yürütülmesi sırasında taraflar arasında çıkabilecek anlaşmazlıkların çözümünde Milletlerarası Tahkim Kanunu uygulanır. Hakemlerin görüşleri doğrultusunda anlaşmazlıklar giderilir (YİTS, Md. 31). Diğer taraftan Haziran 2012`de arabuluculuk uygulaması 6325 sayılı “Hukuk Uygulamalarında Arabuluculuk Kanunu”yla yasalaşsa da, kanunda arabuluculuğun ancak özel hukuk uyuşmazlıklarının çözümlenmesinde uygulanabileceği belirtilmektedir.

Anlaşmazlıkların çözümü açısından tespit edilen farklılıklar Çizelge 3.10`da özetlenmektedir.

**Çizelge 3.10:** YYY PTS ve geleneksel PTS dokümanlarının anlaşmazlıkların çözümü açısından karşılaştırılması.

Değerlendirme Kriteri	Geleneksel PTS	YYY PTS
İlk karar verici değerlendirmesi	Geçerli değildir	Yapım aşamasında arabuluculuk uygulaması için ön koşul olan “ilk karar verici değerlendirmesi”, yapım öncesi aşama için geçerli değildir

- **Değerlendirme:**

Anlaşmazlıkların giderilmesine ilişkin yöntemler karşılaştırıldığında, uygulanan yöntemlerin A133`ün, yapım öncesi aşamada ilk karar verici değerlendirmesinin geçerli olmaması konusundaki hükmü dışında geleneksel sistemdeki uygulamalardan farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Fakat bu tür uygulamaların YİTS ve YİGŞ`de yer almadığı, diğer taraftan arabuluculuk uygulamasının yasalaşmasına rağmen ancak özel hukuk uyuşmazlıklarında uygulanabildiği belirlenmiştir.

Yargının ve bürokrasi işlemlerinin yoğunluğu da göz önüne alındığında A133`de tanımlanan ilk karar verici değerlendirmesi, arabuluculuk ve hakem yoluyla çözüm yoluna gitme yöntemlerinin model önerisinde yer almasının avantaj sağlayacağı anlaşılmaktadır. Geleneksel sistemde yer alıp da bizde uygulaması olmayan bu metodlarla ilgili öneriler Bölüm 4`de ele alınacaktır.

### **3.2.7 Sözleşmenin feshi yada askıya alınması**

- **A133`deki Tespitler:**

A133`ün “Fesih ya da askıya alma” başlıklı 10. bölümünde sözleşmenin feshi konusu üç alt başlıkta ele alınmaktadır. Bu başlıklar şunlardır:

1. GMF oluşturulmadan önce fesih (A133- 2009, Md.10.1),
2. GMF oluşturulduktan sonra fesih (A133- 2009, Md.10.2),
3. Askıya alma (A133- 2009, Md.10.3)

İşin askıya alınması hususunda YYY PTS`yle geleneksel sistem arasında herhangi bir farklılık bulunmamaktadır. Bununla birlikte sözleşmenin feshiyle ilgili olarak YYY ve MS`nin sözleşmeyi GMF üzerinde anlaşmaya varmalarından önce veya sonra fesh etmeleri durumuna bağlı olmak üzere farklı uygulamalar söz konusudur. GMF üzerinde anlaşma sağlanmadan önce MS ve YYY, işin yapımının YYY tarafından üstlenilmesi konusunda henüz anlaşmaya varmamış oldukları için bu aşamada yapım sözleşmesinin henüz gerçekleşmediği kabul edilmektedir. GMF`nin belirlenmesinden önce yapım işinin MS`nin onayı üzerine başlaması halinde ise yapım sözleşmesinin gerçekleşmemesine rağmen YYY, MS tarafından sadece kendisine sorumluluk verilen işin belirli kısımları için yetkilendirilmiştir. İşin tamamını gerçekleştirme konusunda herhangi bir yükümlülüğe sahip değildir. GMF üzerinde anlaşıldıktan sonra ise bu durum değişmektedir. MS, YYY`ye işin maliyeti

ve YYY'nin ücretini içeren sözleşme bedelini ödemeyi kabul eder. Bu aşamada YYY anlaşılan GMF'yi aşmamak şartıyla işin tamamını bitirme konusunda yükümlülüğe sahip olur.

Bu iki farklı durum nedeniyle A133 sözleşmesinde sözleşmenin feshi konusu tarafların GMF konusunda anlaşmalarına bağlı olarak iki farklı aşamada ele alınmaktadır. Bu aşamalar şunlardır:

1. GMF oluşturulmadan önce sözleşmenin feshi durumunda:

GMF üzerinde anlaşılmadan önce MS, YYY'ye yedi gün önceden yazılı olarak bildirerek haklı bir sebep göstermeden sözleşmeyi feshedebilir. YYY ise kendi ya da herhangi bir alt yükleniciden kaynaklanmayan A201'de belirtilen özel durumların ortaya çıkması nedeniyle işin otuz gün süreyle durması halinde haklı sebeplere dayanarak MS'ye yedi gün önceden yazılı olarak bildirmek şartıyla sözleşmeyi feshedebilir (A133- 2009, Md.10.1.1). GMF üzerinde anlaşılmadan önce MS'nin sözleşmeyi feshetmesi için herhangi bir neden göstermesi şartı aranmaz. MS, A133 madde 10.1.2 ve madde 10.1.3'deki yükümlülüklerine bağlı olarak herhangi bir zamanda sözleşmeyi feshedebilir. Bu durumda YYY, fesih talimatını aldığı tarihe kadar gerçekleştirmiş olduğu yapım öncesi hizmetleri oranında ücretlendirilir. Bu ücret hiçbir durumda bu aşamanın tamamlanması halinde sözleşmede belirtilen YYY'nin alacağı ücretten fazla olamaz (A133- 2009, Md.10.1.2).

A201'e göre MS'nin sebep göstererek sözleşmeyi feshetmesi halinde iş başka biri tarafından tamamlanmadan önce YYY, MS'den herhangi bir ödeme talep edemez. Fakat A133'e göre GMF üzerinde anlaşılmadan önce YYY'nin yapım işine başlaması halinde, yukarıda da belirtildiği gibi yapım sözleşmesi yürürlüğe girmediğinden dolayı, YYY işin tamamından sorumlu olmadığı için MS'den ödeme talep etme hakkına sahiptir. Bu durumda YYY'nin anlaşmanın sona ermesine kadar olan yapım öncesi hizmetlere ilişkin ödemeye ek olarak, YYY'ye o tarihe kadar tamamlanmış olan işlerin maliyeti ve YYY'nin bu işlerle orantılı olarak alacağı ücret eklenir. Daha önce YYY'ye yapım aşamasıyla ilgili olarak yapılan ödemeler bu tutardan çıkartılarak geri kalan ödeme belirlenir (A133- 2009, Md.10.1.3). MS'de

YYY'nin sözleşmeye uygun olarak yerine getirmediği işler konusunda tazminat talep etme hakkına sahiptir.

2. GMF üzerinde anlaşma sağlandıktan sonra sözleşmenin feshi durumunda:

GMF üzerinde anlaşılmasıyla birlikte, YYY işin tamamını yerine getirme konusunda MS'yle anlaşmış olur. MS'nin haklı bir sebebe dayanmadan sözleşmeyi feshetmesi halinde YYY, madde 10.2.2'de belirtilen tüm ödemeleri talep etme hakkına sahiptir. Bu durumda GMF üzerinde anlaşılmadan fakat işin başlamasından sonra sözleşmenin feshedilmesi durumuyla aradaki fark, YYY'nin bu aşamada işin tamamından sorumlu olacağı için talep edeceği ücretin işin tamamını kapsamasıdır.

MS'nin haklı bir sebep göstermesi halinde de YYY ödeme talep etmek için işin tamamının başka bir kişi tarafından tamamlanmış olmasını beklemek zorundadır. Bu durumda uygulanacak yöntemler geleneksel sistemdeki uygulamalardan herhangi bir farklılık göstermemektedir. GMF üzerinde anlaşma sağlandıktan sonra gerçekleşen sözleşme feshinde izlenecek yol A201 sözleşme genel şartları hükümlerine göre belirlenir. YYY'ye ödenecek tutar madde 10.1.2 ve 10.1.3'de tanımlanan yöntemlerle hesaplanan bedelden daha yüksek olamaz (A133- 2009, Md. 10.2; Md.10.2.1; Md.10.2.2).

• **YİTS ve YİGŞ'deki Tespitler:**

YİGŞ'ye göre yüklenicinin mali acz içinde bulunması nedeniyle taahhüdünü yerine getiremeyeceğini bildirmesi halinde, kesin teminat ve varsa ek kesin teminat gelir kaydedilerek sözleşme genel hükümlere göre fesh edilir (YİGŞ, Md.47.1). İdarenin yüklenicinin taahhüdünü ihale dokümanı ve sözleşme hükümlerine uygun olarak yerine getirmediğini veya işin süresinde bitirmediğini tespit etmesi halinde, idarenin yazılı ihtarına rağmen aynı durumun devam etmesi durumunda ya da sözleşmenin uygulanması sırasında yüklenicinin yasak fiil ve davranışlarda bulunması halinde uyarıda bulunmaksızın kesin teminat ve varsa ek kesin teminat gelir kaydedilerek sözleşme genel hükümlere göre feshedilir (YİGŞ, Md.47.2.a-b).

Her iki sistemde sözleşmenin feshine ilişkin farklılıklar Çizelge 3.11'de özetlenmektedir.



**Çizelge 3.11:** YYY PTS ve geleneksel PTS dokümanlarının sözleşmenin feshi açısından karşılaştırılması.

Değerlendirme Kriteri	Geleneksel PTS	YYY PTS
Sözleşmenin feshi	Sözleşme feshinde farklı uygulamalar söz konusu değildir	Sözleşmenin feshi GMF'nin belirlenmiş olmasına bağlı olarak değişir

- **Değerlendirme:**

YYY sözleşmesinde sözleşmenin feshi durumunda uygulanacak olan yöntem GMF'nin belirlenmesine bağlı olarak değişmektedir. Çünkü GMF üzerinde anlaşmaya varılması yapım işinin YYY tarafından tamamen üstlenildiğinin ve yapım sözleşmesinin geçerli olduğunun bir ifadesidir. GMF belirlenmeden önce yapım işinin başlamış olması halinde, YYY işin yalnızca MS'nin talep ettiği kısımdan sorumludur. YİTS ve YİGŞ`de ise böyle bir uygulama geçerli değildir.

Yukarıdaki tespitler dikkate alınarak sözleşmenin feshi konusu YYY-YİTS`de “GMF üzerinde anlaşılmadan sözleşmenin feshi” ve “GMF üzerinde anlaşıldıktan sonra sözleşmenin feshi” olmak üzere iki alt başlık altında ele alınmalıdır. Ayrıca tarafların sözleşmeyi feshi şartları ve YYY`ye yapılacak ödemelerin hesaplanma yöntemleri YYY-YİGŞ`de tanımlanmalıdır.

### **3.3 YYY PTS`de MS- Mimar/Mühendis Sözleşmesiyle Geleneksel PTS`deki MS- Mimar/Mühendis Sözleşmesinin İncelenmesi ve Karşılaştırılması**

YYY PTS`nin başarılı bir şekilde uygulanması konusunda oldukça büyük bir öneme sahip olan diğer bir sözleşme ilişkisi de MS- mimar/mühendis arasında kurulan sözleşme ilişkisidir. YYY PTS`nin uygulanacağı geniş ve karmaşık projelerde MS ve tasarımcı arasındaki ilişkiyi düzenlemek üzere AIA tarafından B103- 2007 “Tasarımcı- MS arasındaki standart sözleşme formu” geliştirilmiştir. B103- 2007 sözleşme formu aslında geleneksel PTS için tasarlanmış bir sözleşme olmasına rağmen, bu sözleşme aynı zamanda YYY PTS için de kullanılmaktadır. Bu nedenle B103- 2007`de yer alan sözleşme hükümleri YYY PTS`ye özgü hükümler değildir. B103 sözleşmesi genel olarak:

- İlk bilgi,
- Tasarımcının sorumlulukları,
- Tasarımcının temel hizmetlerinin kapsamı,

- İlave hizmetler,
- MS`nin sorumlulukları,
- İşin maliyeti,
- Telif hakları ve lisanslar,
- Hak talepleri ve anlaşmazlıklar,
- Fesih ya da askıya alma,
- Çeşitli hükümler,
- Ücret,
- Özel hükümler ve şartlar,
- Sözleşmenin kapsamı

olmak üzere 13 ana maddeden oluşmaktadır. Bu düzenlemede tasarımcıdan MS için bir maliyet tahmini hazırlaması talep edilmemektedir. Bununla birlikte sözleşme hükümlerine göre tasarım gelişimi aşaması hizmetlerinin sonucu olarak, tasarımcının projeyi MS`nin bütçesini karşılayacak şekilde tasarlamayı taahhüt ettiği ifade edilmektedir. Sözleşmenin uygulanmasında dikkate alınması gereken sözleşme genel şartları da yine geleneksel PTS`nin de sözleşme genel şartları olan A201- 2007`de tanımlanmaktadır.

Türkiye`deki uygulamalarda ise KİK`e uygun olarak gerçekleştirilen proje ve kontrollük hizmetlerinin danışmanlık hizmet sunucularından sağlandığı görülmektedir. KİK`in 48. maddesinde bu hizmetlerin neler olduğu açıkça tanımlanmaktadır. Buna göre kanunun 48. maddesi daha önce de belirtildiği üzere: “Mimarlık ve mühendislik, etüt ve proje, harita ve kadastro, her ölçekte imar planı, imar uygulama, ÇED raporu hazırlanması, plan, yazılım geliştirme, tasarım, teknik şartname hazırlanması, denetim ve kontrolörlük gibi teknik, mali, hukuki veya benzeri alanlardaki hizmetlerin danışmanlık hizmet sunucularından alınır. Danışmanlık hizmetleri, bu bölümde yer alan hükümlere uygun olarak sadece belli istekliler arasında ihale usulüyle ihale edilir. Ancak yaklaşık maliyeti 13 üncü maddenin (b) bendinin (2) numaralı alt bendinde hizmet alımları için öngörülen üst limit tutarının dört katının altında kalan danışmanlık hizmetleri, hizmet alımı ihalesiyle gerçekleştirilebilir.” hükmündedir. Ayrıca DH-İUY`nin 6`ncı maddesinin

ikinci fıkrasında da KİK`de tanımlanan bu hizmetlerin kapsamı şöyle açıklanmaktadır:

“Kanunun 10.maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (2) numaralı alt bendinde belirtilen yapımla ilgili hizmet işlerinin tamamı danışmanlık hizmetlerinin kapsamında olup, bu işler aşağıda sayılmıştır:

- a) İmar planlarının hazırlanması
- b) Planlama, fizibilite ve yapılabilirlik etüdüleri
- c) Yapımla ilgili sondaj- zemin etüdüleri
- d) Topoğrafya çalışmaları ve harita işleri (sayısal kadastral harita hizmetleri hariç)
- e) Yapımla ilgili mühendislik ve mimarlık tasarım hizmetleri
- f) Yapımla ilgili mühendislik ve mimarlık tasarım kontrollüğü
- g) Yapım işi kontrollüğü ve yapı denetimi
- h) Yapım işi ihalesine ilişkin teknik şartname hazırlanması”

DH-İUY`de belirtilen bu hizmetler DHTS kullanılarak danışmanlık hizmet sunucularından sağlanmaktadır. Elli altı maddeden oluşan DHTS`nin temel hükümleri şunlardır:

Madde 1- Sözleşmenin tarafları

Madde 2- Taraflara ilişkin bilgiler

Madde 3- Sözleşmenin ve yazışmaların dili

Madde 4- Bildirimler

Madde 5- Tanımlar

Madde 6- İş tanımı

Madde 7- Sözleşmenin türü ve bedeli

Madde 8- Sözleşmenin ekleri

Madde 9- Sözleşmenin süresi

Madde 10- İşin yapılma yeri, işyeri teslim ve işe başlama tarihi

Madde 11- Vergi, resim ve harçlar ile sözleşmeyle ilgili diğer giderler

- Madde 12- Teminata ilişkin hükümler
- Madde 13- Ödeme yeri ve şartları
- Madde 14- Avans verilmesi, şartları ve miktarı
- Madde 15- Fiyat farkı
- Madde 16- Alt yükleniciye ilişkin bilgiler ve sorumluluklar
- Madde 17- Cezalar ve kesintiler
- Madde 18- Süre uzatımı verilecek haller ve şartları
- Madde 19- Kontrol teşkilatı ve yetkileri
- Madde 20- İşin yürütülmesine ilişkin kayıt ve tutanaklar
- Madde 21- İş programı
- Madde 22- Revize program
- Madde 23- Danışmanın görev ve sorumluluklarının devam etmesi
- Madde 24- İşin süresinden önce bitirilmesi
- Madde 25- Fikri ve sınai mülkiyet konusu haklar
- Madde 26- Danışmanın genel yükümlülükleri
- Madde 27- Mevzuata uygunluk
- Madde 28- Diğer danışman ve yüklenicilere olanakların sağlanması
- Madde 29- Danışmanın komisyon, indirim ve benzeri yollarla çıkar sağlayamaması
- Madde 30- Çelişen faaliyetlerde bulunma yasağı
- Madde 31- Gizlilik
- Madde 32- Koruma tedbirleri ve sigorta
- Madde 33- Rapor verme yükümlülüğü
- Madde 34- İdare tarafından temin edilen ekipman ve malzemeler
- Madde 35- Personel tanımı
- Madde 36- Personelin onaylanması
- Madde 37- Personelin görevden alınması ve/veya değiştirilmesi

Madde 38- Sorumlu müdür

Madde 39- Yardımlar ve kolaylıklar

Madde 40- Yer teslimi

Madde 41- Teslim, muayene, kabul işlemleri ve kesin hesap

Madde 42- Kesin hesap raporu

Madde 43- Sözleşmede değişiklik yapılması

Madde 44- Sözleşmenin devri

Madde 45- Danışmanın ölümü, iflası, ağır hastalığı, tutukluluğu veya mahkûmiyeti

Madde 46- Danışmanın sözleşmeyi feshetmesi

Madde 47- İdarenin sözleşmeyi feshetmesi

Madde 48- Sözleşmeden önceki yasak fiil veya davranışlar nedeniyle fesih

Madde 49- Sözleşmenin feshine ilişkin düzenlemeler

Madde 50- Mücbir sebeplerden dolayı Sözleşmenin feshi

Madde 51- Sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işler, iş eksilişi ve işin tasfiyesi

Madde 52- Danışmanın tazmin sorumluluğu

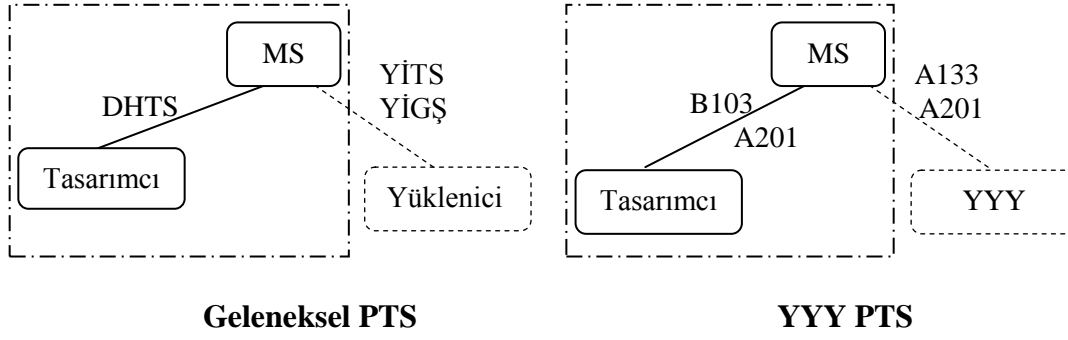
Madde 53- Hüküm bulunmayan haller

Madde 54 - Anlaşmazlıkların çözümü

Madde 55 - Diğer Hususlar

Madde 56 - Yürürlük

Bu bölümde YYY PTS`de MS- mimar/mühendis arasındaki sözleşme olan B103`le KİK`e uygun olarak gerçekleştirilen yapım işlerine ait danışmanlık hizmetlerinin yerine getirilmesinde idare- mimar/mühendis arasındaki sözleşme olan DHTS karşılaştırılacaktır (Şekil 3.8). Bu karşılaştırmada temel amaç, B103`ün aynı zamanda geleneksel PTS sözleşmesi olması ve bu nedenle YYY PTS`ye özgü bir sözleşme olmaması nedeniyle, yalnızca mevcut sistemimizin geliştirilmesine ve YYY PTS`nin uygulanmasına fayda sağlayacak B103`deki temel hükümlerin tespit edilmesidir.



**Şekil 3.8:** Geleneksel PTS`de MS- mimar/mühendis sözleşme dokümanlarıyla YYY PTS`de MS- mimar/mühendis sözleşme dokümanlarının karşılaştırılması.

Bu bölümde uygulanacak olan yöntem, öncelikle konunun B103 hükümlerine göre incelenmesi ve konu başlığı altında tanımlanan bulgular dikkate alınarak yeni modelin düzenlenmesinde DHTS`ye eklenmesi gereken hükümlerin tespitinden oluşmaktadır. Tasarımcı ve MS ilişkisinin doğru kurularak YYY PTS sürecinin verimli bir şekilde yürütülebilmesi amacıyla, her iki katılımcının görevleri net olarak belirlenmelidir. Bu nedenle tanımlanan bu yöntem uygulanarak, öncelikle B103 sözleşmesi tasarımcının üstlendiği görevler hususundaki maddeler üzerinden değerlendirilecektir. Daha sonra ise MS`nin üstlendiği görevler değerlendirilecektir. Değerlendirme sonucunda “YYY PTS`de proje ve kontrollük hizmeti alımlarına ait tip sözleşme” (PK-TS) önerisine ilişkin tespitlerde bulunulacaktır. Bu kapsamda DHTS`de özel olarak tanımlanmayan tasarımcı ve MS`nin görevlerinin PK-TS önerisinde sözleşmenin ekleri başlığı altında yer alması planlanan “teknik şartname” ekinde açıklanmasının gerekliliği ortaya konulacaktır. B103`de yer alan diğer hükümlerin YYY PTS`nin uygulanması konusunda geliştirilecek model önerisinde yer almasının zorunluluk teşkil etmemesi nedeniyle, bu hükümlerle ilgili olarak herhangi bir inceleme yapılmayacaktır.

Diğer taraftan bu bölümde yapılan incelemeler sonucunda DHTS`nin sözleşmenin tarafları (Md.1); taraflara ilişkin bilgiler (Md.2); sözleşmenin ve yazışmaların dili (Md.3); bildirimler (Md.4); sözleşmenin süresi (Md.9); vergi, resim ve harçlar ile sözleşmeyle ilgili diğer giderler (Md.11); avans verilmesi, şartları ve miktarı (Md.14); cezalar ve kesintiler (Md.17); kontrol teşkilatı ve yetkileri (Md.19); işin yürütülmesine ilişkin kayıt ve tutanaklar (Md.20); iş programı (Md.21); revize program (Md.22); danışmanın görev ve sorumluluklarının devam etmesi (Md.23); işin süresinden önce bitirilmesi (Md.24); fikri ve sınai mülkiyet konusu haklar (Md.25); danışmanın genel yükümlülükleri (Md.26); mevzuata uygunluk (Md.27);

danışmanın komisyon, indirim ve benzeri yollarla çıkar sağlayamaması (Md.29); çelişen faaliyetlerde bulunma yasağı (Md.30); gizlilik (Md.31); rapor verme yükümlülüğü (Md.33); personel tanımı (Md.35); personelin onaylanması (Md.36); personelin görevden alınması ve/veya değiştirilmesi (Md.37); sorumlu müdür (Md.38); yardımlar ve kolaylıklar (Md.39); yer teslimi (Md.40); kesin hesap raporu (Md.42); sözleşmenin devri (Md.44); yüklenicinin ölümü, iflası, ağır hastalığı, tutukluluğu veya mahkumiyeti (Md.45); danışmanın sözleşmeyi feshetmesi (Md.46); idarenin sözleşmeyi feshetmesi (Md.47); sözleşmeden önceki yasak fiil veya davranışlar nedeniyle fesih (Md.48); sözleşmenin feshine ilişkin düzenlemeler (Md.49); mücbir sebeplerden dolayı sözleşmenin feshi (Md.50); danışmanın tazmin sorumluluğu (Md.52); hüküm bulunmayan haller (Md.53); anlaşmazlıkların çözümü (Md.54); diğer hususlar (Md.55); yürürlük (Md.56); sözleşmenin imzalanması (Md.57) maddelerinin sözleşmede yer alması gereken standart bilgileri içermesi ve bu maddelerin PK-TS önerisinde yer almasının herhangi bir engel teşkil etmemesi nedeniyle bu maddelerde herhangi bir düzenleme yapılmasının gerekli olmadığı tespit edilmiştir. Diğer düzenlemelerle ilgili öneriler Bölüm 4.1.3`de ele alınacaktır.

### **3.3.1 Tasarımcının görevleri**

- **B103`deki Tespitler:**

Tasarımcının MS`yle yapmış olduğu sözleşme kapsamında üstlenmiş olduğu görevler, B103 sözleşmesinin üçüncü bölümünde “Tasarımcının temel hizmetlerinin kapsamı” başlığı altında ele alınmaktadır. Projenin tasarım aşamasından, ihale ve yapım aşamasına kadar olan süreçte oldukça geniş bir hizmet alanına sahip olan tasarımcının görevleri bu başlık altında:

- ✦ Temel hizmetler (B103- 2007, Md.3.1),
- ✦ Şematik tasarım aşaması hizmetleri (B103- 2007, Md.3.2),
- ✦ Tasarım gelişimi aşaması hizmetleri (B103- 2007, Md.3.3),
- ✦ Sözleşme dokümanlarının düzenlenmesi aşaması hizmetleri (B103- 2007, Md.3.4),
- ✦ İhale aşaması hizmetleri (B103- 2007, Md.3.5),
- ✦ Yapım aşaması hizmetleri (B103- 2007, Md.3.6)

olmak üzere altı alt başlıkta detaylı olarak tanımlanmaktadır. Bu hizmetlerin kapsamına girmeyen ilave hizmetlerin neler olduğu da sözleşmenin dördüncü bölümü olan “İlave hizmetler” maddesinde açıklanmaktadır. Bu bölümde tasarımcının yalnızca standart mimarlık hizmetleri inceleneceği için ilave hizmetler konusunda herhangi bir değerlendirme yapılmayacaktır.

Standart mimarlık hizmetleri kapsamında B103`de işaret edilen tasarımcının temel hizmetleri ana hatlarıyla şunlardır:

1. Tasarımcının temel hizmetlerini oluşturan yapısal, mekanik ve elektrik işleriyle ilgili mühendislik hizmetlerini üstlenmek (B103- 2007, Md.3.1).
2. Hizmetlerini MS`ye danışarak, katılımcılar arasında gerekli iletişimi kurarak ve MS`ye projenin ilerleyişi hakkında bilgi vererek yürütmek (B103- 2007, Md.3.1.1).
3. Hizmetlerini MS ya da MS`nin danışmanları tarafından sağlanan diğer hizmetlerle koordine etmek (B103- 2007, Md.3.1.2).
4. Sözleşmenin imzalanmasının ardından yerine getireceği hizmetlere ait programı hazırlayarak MS ve program danışmanına iletmek (B103- 2007, Md.3.1.3).
5. MS`nin talebi üzerine gerekli durumlarda program danışmanına bilgi vermek ve kendi hizmetlerini etkileyecek olan programla ilgili düzenlemelerin yapılmasında görev almak (B103- 2007, Md.3.1.4).
6. Proje programı doğrultusunda belirlenen süre limitlerine uymak (B103- 2007, Md.3.1.5).
7. Sözleşme dokümanlarını onaylatmak üzere ilgili kamu kurumları ve diğer yardımcı hizmet sağlayıcılarıyla iletişim kurmak (B103- 2007, Md.3.1.7).
8. Projeye ilgili olarak kamu kurumlarınca, MS tarafından doldurulması gereken dokümanların hazırlanmasında MS`ye yardımcı olmak (B103- 2007, Md.3.1.8).

Tasarımcının şematik tasarım aşaması hizmetleri ana hatlarıyla şunlardır:

1. MS tarafından sunulan bilgileri, MS`nin programını ve ayrıca kendi hizmetleriyle ilgili kanun ve sınırlamaları incelemek (B103- 2007, Md.3.2.1).



2. MS tarafından sunulan programı, işin maliyetine ait bütçeyi, proje sahasını, önerilen proje teslim metodunu ve diğer bilgileri incelemek; tespit ettiği hata ve eksiklikler konusunda MS`yi uyarmak (B103- 2007, Md.3.2.2).
3. MS`ye projeye ilgili ilk değerlendirmelerini sunmak, projenin tasarımı ve yapımı konusundaki alternatif yaklaşımları MS`yle birlikte değerlendirmek (B103- 2007, Md.3.2.3).
4. MS`yle birlikte kararlaştırılan proje ihtiyaçları doğrultusunda ön tasarım çalışmalarını hazırlamak ve MS`nin onayına sunmak (B103- 2007, Md.3.2.4).
5. MS`nin ön tasarım çalışmalarını onaylaması üzerine vaziyet planı, kat planları, kesitler vb çizimleri içeren şematik tasarım dokümanlarını hazırlamak (B103- 2007, Md.3.2.5); çevreye duyarlı öneriler geliştirmek (B103- 2007, Md.3.2.5.1); tasarımlarında alternatif malzeme ve yapım sistemlerini göz önünde bulundurmak (B103- 2007, Md.3.2.5.2).
6. Şematik tasarım dokümanlarını MS ve maliyet danışmanına sunmak ve bu dokümanları incelemek üzere maliyet danışmanı ile görüşmeler yapmak (B103- 2007, Md.3.2.6).
7. Maliyet danışmanının şematik tasarım aşamasıyla ilgili maliyet tahmini üzerine şematik tasarım dokümanlarını MS`nin onayına sunmak; MS`nin bütçesi nedeniyle ortaya çıkan değişiklikleri tasarım gelişimi aşamasında yerine getirmek (B103- 2007, Md.3.2.7).

Tasarımcının tasarım gelişimi aşaması hizmetleri ana hatlarıyla şunlardır:

1. MS`nin şematik tasarım dokümanlarını onaylamasına bağlı olarak yine MS`nin onayı için şematik tasarım dokümanlarındaki gelişmeyi gösteren tasarım gelişimi dokümanlarını hazırlamak (B103- 2007, Md.3.3.1).
2. Tasarım gelişimi dokümanlarını MS ve maliyet danışmanına sunmak; bu dokümanları incelemek üzere maliyet danışmanı ile görüşmeler yapmak (B103- 2007, Md.3.3.2).
3. Maliyet danışmanının tasarım gelişimi aşamasıyla ilgili maliyet tahmini üzerine tasarım gelişimi dokümanlarını maliyet aşımı olması halinde MS`nin talep ettiği gerekli düzenlemeleri de yaparak MS`nin onayına sunmak (B103- 2007, Md.3.3.3).

Tasarımcının sözleşme dokümanlarının düzenlenmesi konusundaki hizmetleri ana hatlarıyla şunlardır:

1. MS'nin tasarım gelişimi dokümanlarını onaylamasına ve MS'nin proje ihtiyaçları ve proje bütçesiyle ilgili düzenlemeler yapması konusunda yetkilendirmesine bağlı olarak MS'nin onayı için sözleşme dokümanlarını hazırlamak (B103- 2007, Md.3.4.1).
2. Yapım dokümanlarında proje üzerinde yetkili resmi makamların tasarım gerekliliklerine yer vermek (B103- 2007, Md.3.4.2).
3. MS ve YYY arasındaki tip sözleşme, sözleşme genel şartları vb gibi sözleşme dokümanlarının hazırlanması ve geliştirilmesi konusunda MS'ye yardımcı olmak (B103- 2007, Md.3.4.3).
4. Sözleşme dokümanlarının düzenlenmesi tamamlanmadan önce, sözleşme dokümanlarını MS ve maliyet danışmanına iletmek (B103- 2007, Md.3.4.4).
5. Maliyet danışmanının sözleşme aşaması sonundaki maliyet tahminine uygun olarak varsa gerekli düzenlemeleri yapmak ve MS'nin onayını almak (B103- 2007, Md.3.4.5).

Tasarımcının ihale aşaması hizmetleri ana hatlarıyla şunlardır:

1. Sözleşme dokümanlarının MS tarafından onayının ardından teklif veren adayların listelenmesi, tekliflerin alınması, tekliflere cevap verilmesi ve en uygun teklifin belirlenmesi gibi konularda MS'ye yardımcı olmak (B103- 2007, Md.3.5.1).
2. Açık ihale usulüyle gerçekleştirilen ihalelerde ihale dokümanlarını çoğaltarak, muhtemel teklifçilerle yapılacak olan ön ihale görüşmelerine katılarak, sözleşme dokümanlarıyla ilgili soruların cevaplarını hazırlayarak MS'ye yardımcı olmak (B103- 2007, Md.3.5.2).
3. Pazarlık usulüyle gerçekleştirilen ihalelerde ihale dokümanlarını çoğaltarak, görüşme yapılacak muhtemel adayların belirlenmesine ve belirlenen adaylarla pazarlık görüşmelerinin yapılmasına katılarak MS'ye yardımcı olmak (B103- 2007, Md.3.5.3).

Tasarımcının, içeriği esas olarak “sözleşme idaresi” ya da ülkemizdeki uygulamalarda “kontrollük” olan yapım aşaması hizmetleri ise kendi içinde şu alt konulara ayrılmaktadır:

- ✦ Genel hizmetler,
- ✦ İşin değerlendirilmesi,
- ✦ Hakediş raporları,
- ✦ Teslimatlar,
- ✦ İşte değişiklik,
- ✦ Projenin kabulü

Tasarımcının yapım aşaması görevleri yapım sözleşmesinin imzalanmasıyla başlayıp, tasarımcının kesin hakediş raporunu onaylamasıyla sona ermektedir (B103-2007, Md.3.6.1.3).

Bu konularla ilgili olarak tanımlanan görevler ana hatlarıyla şunlardır:

1. Genel hizmetler (B103- 2007, Md.3.6.1):

- MS ve YYY arasında yapılan sözleşmeye ait sözleşme idaresi görevini yürütmek (B103- 2007, Md.3.6.1.1).
- Yapım aşaması hizmetleri sırasında MS`ye tavsiyelerde bulunmak ve görüşmeler yapmak (B103- 2007, Md.3.6.1.2).

2. İşin değerlendirilmesiyle ilgili hizmetler (B103- 2007, Md.3.6.2):

- İşin ilerleyişi ve tamamlanan işlerin kalitesi hakkında bilgi sahibi olabilmek için uygun aralıklarda saha ziyaretleri yapmak; işin ilerleyişi, tespit ettiği hata ve eksikliklerle ilgili olarak MS`yi bilgilendirmek (B103- 2007, Md.3.6.2.1).
- Sözleşme dokümanlarına uygun olmayan işi reddetmek; gerekli gördüğü durumlarda test ve araştırma yapılmasını talep etmek (B103-2007, Md.3.6.2.2).
- MS ya da YYY`nin yazılı talebi üzerine sözleşme dokümanlarıyla ilgili sorunları yorumlamak ve karara bağlamak (B103- 2007, Md.3.6.2.3).

- Bu sorunları sözleşme dokümanlarıyla tutarlı ve anlaşılır olarak yorumlamak; karara bağlamak (B103- 2007, Md.3.6.2.4).
  - MS ve YYY tarafından başka bir kişi görevlendirilmediği sürece, MS ve YYY arasındaki hak talepleri konusunda ilk karar vericilik görevini yerine getirmek (B103- 2007, Md.3.6.2.5).
3. Hakediş raporlarının hazırlanmasıyla ilgili hizmetler (B103- 2007, Md.3.6.3):
- YYY'nin hakediş taleplerinin uygunluğunu incelemek; hakediş raporunu hazırlamak (B103- 2007, Md.3.6.3.1). Hakediş raporunu onaylaması tasarımcının yapılan işin kalitesi ve miktarının kontrolü için detaylı saha ziyaretleri yaptığının, yapım araç ve metotlarını, tekniğini yeniden gözden geçirdiğinin ya da YYY'nin daha önce yapılan ödemeleri nasıl kullandığı konusunda detaylı araştırmalar yaptığının bir göstergesi değildir (B103- 2007, Md.3.6.3.2).
  - Hakediş başvurularını ve raporlarını kaydetmek (B103- 2007, Md.3.6.3.3).
4. Teslimatlarla ilgili hizmetler (B103- 2007, Md.3.6.4):
- YYY'nin teslim programını incelemek (B103- 2007, Md.3.6.4.1).
  - Onaylanmış teslim programına uygun olarak YYY tarafından sunulan diğer imalat çizimlerini, ürün bilgilerini, örneklerini projeye ve sözleşme dokümanlarında yer alan bilgilere uygunluğu açısından incelemek ve onaylamak (B103- 2007, Md.3.6.4.2).
  - Sözleşme dokümanlarının YYY'nin profesyonel tasarım hizmetlerini sağlaması gerektirdiği durumda söz konusu hizmetlerin yerine getirilmesi konusundaki kriterleri belirlemek (B103- 2007, Md.3.6.4.3).
  - Sözleşme dokümanlarıyla ilgili bilgi taleplerini incelemek ve en kısa sürede yazılı olarak bu taleplere cevap vermek (B103- 2007, Md.3.6.4.4).
  - YYY tarafından tedarik edilen teslimatlarla ilgili kayıt tutmak (B103- 2007, Md.3.6.4.5).

5. İşte değişikliklerle ilgili hizmetler (B103- 2007, Md.3.6.5):

- Sözleşme süresine ve sözleşme bedeline etki etmeyecek sözleşme dokümanı kapsamındaki değişiklikleri yaparak MS`nin onayı için değişiklik emrini ve değişiklik talimatını hazırlamak (B103- 2007, Md.3.6.5.1).
- İşteki değişikliklerle ilgili gerekli kayıtları tutmak (B103- 2007, Md.3.6.5.2).

6. Projenin kabulüyle ilgili hizmetler (B103- 2007, Md.3.6.6):

- Geçici kabul ve kesin kabul tarihlerini belirlemek için gerekli araştırmaları yapmak; geçici kabul ve kesin kabul raporlarını onaylamak (B103- 2007, Md.3.6.6.1).
- İşin sözleşme dokümanlarına uygun olup olmadığını, YYY tarafından tamamlanan ya da düzeltilen işlerin listesinin doğruluğunu MS`yle birlikte incelemek (B103- 2007, Md.3.6.6.2).
- İşin geçici kabul için uygun olduğunun tespit edilmesi halinde, MS`yi YYY`ye ödenecek sözleşme bedelinin kalan kısmının tutarıyla ilgili olarak bilgilendirmek (B103- 2007, Md.3.6.6.3).
- Garanti onayı, son hakediş kesintileri vb gibi bilgileri YYY`den alıp MS`ye iletmek (B103- 2007, Md.3.6.6.4).
- MS`nin talebi üzerine, geçici kabul tarihinden itibaren 1 yıl süre içinde ek ücret talep etmeden hizmetlerin yerine getirilmesini değerlendirmek üzere MS`yle görüşme yapmak (B103- 2007, Md.3.6.6.5).

- **DHTS`deki Tespitler:**

KİK`e uygun olarak gerçekleştirilen yapım işleri incelendiğinde, yukarıda tanımlanan temel hizmetlerle tasarım süreciyle ilgili hizmetleri oluşturan şematik tasarım aşaması hizmetleri ve tasarım gelişimi aşaması hizmetlerinin DH- İUY`nin 6. maddesinin (b) ve (e) bendleri kapsamına girdiği görülmektedir. Söz konusu hizmetler idare ve danışmanlık hizmet sunucusu olan tasarımcı arasında imzalanan

DHTS`yle yerine getirilmektedir. Fakat DHTS`de bu hizmetlerle ilgili herhangi bir görev tanımı bulunmamaktadır.

Sözleşme dokümanlarının hazırlanması ve ihale aşaması hizmetleri incelendiğinde, sözleşme dokümanlarının hazırlanması görevinin uygulama projelerinin, imalat detaylarının ve teknik şartnamelerin hazırlanması gibi proje süreciyle bağlantılı görevleri içerdiği tespit edilmiştir. İhale aşaması görevlerinin de ihale aşamasında muhtemel teklifçilerin sözleşme dokümanları ve proje detayları hakkındaki sorularına cevap verilmesi gibi yine tasarımcının uzmanlık alanı içinde yer alan görevleri içerdiği görülmektedir.

Her ne kadar bu süreçler idarelerin varsa kendi Yapı İşleri Daire Başkanlığı`na yürütülsede, ihale sürecinde daha verimli bir sonuç alabilmek için bu iki aşamada da proje müellifinin de yer alması gerektiği ortaya çıkmaktadır. DH-İUY`nin 6. maddesinin (h) bendi kapsamına giren bu hizmetler de DHTS`yle gerçekleştirilmekle birlikte, DHTS`de bu içerikte tanımlanan herhangi bir görev tanımı bulunmamaktadır.

Tasarımcının sözleşme idaresi ya da kontrollük olarak da tanımlanan yapım aşaması hizmetleri açısından değerlendirilme yapıldığında, bu hizmetlerin yerine getirilmesiyle ilgili olarak dört farklı durumun söz konusu olduğu görülmektedir. Bu durumlar şunlardır:

1. Eğer ihaleyi yapan kurumun bünyesinde sözleşme idaresini ya da diğer adıyla kontrollüğü (ya da yapım işleri genel şartnamesindeki tanımıyla yapı denetim görevini) yapacak uzmanlar varsa bunlar tarafından,
2. Eğer ihaleyi yapan kurumun bünyesinde sözleşme idaresini ya da diğer adıyla kontrollüğü (ya da yapım işleri genel şartnamesindeki tanımıyla yapı denetim görevini) yapacak uzmanlar bulunmuyorsa proje müellifleri tarafından ya da
3. Eğer ihaleyi yapan kurumun bünyesinde sözleşme idaresini ya da diğer adıyla kontrollüğü (ya da yapım işleri genel şartnamesindeki tanımıyla yapı denetim görevini) yapacak uzmanlar bulunmuyorsa proje müellifleri dışında bu işi yapacak bir kontrollük firması tarafından yapılabilmektedir.
4. Eğer ihaleyi yapan kurumun bünyesinde sözleşme idaresini ya da diğer adıyla kontrollüğü (ya da yapım işleri genel şartnamesindeki tanımıyla yapı denetim

görevini) yapacak uzmanlar var olsa bile idare çeşitli nedenlerle bu işi ya proje müelliflerine ya da proje müellifleri dışında bir firmaya verebilir.

Birinci maddedeki durumun söz konusu olması halinde, bu görevler YİĞŞ`de çok sistemli ve tam olmasa da tanımlanmaktadır. Ancak diğer üç durumun söz konusu olması halinde bu hizmetler DH-İUY`nin 6. maddesinin (g) bendi kapsamına girdiği için yine DHTS`yle sağlanmak zorundadır. Diğer görevlerde olduğu gibi DHTS`de söz konusu görevlerle ilgili bir görev tanımı yer almamaktadır.

- **Değerlendirme:**

B103`de tanımlı olan tasarımcının görevleri açısından yapılan değerlendirme sonucunda, B103 sözleşmesinde tasarımcının projenin tasarım hizmetleri, sözleşme dokümanlarının hazırlanması hizmetleri, ihale hizmetleri ve yapım evresindeki sözleşme idaresi ya da kontrollük hizmetleri konusundaki görevlerinin detaylı olarak tanımlandığı görülmektedir. KİK`e uygun olarak gerçekleştirilen yapım işlerinde ise bu hizmetlerin nasıl sağlanacağıın idarenin kendi Yapı İşleri Daire Başkanlığı biriminin bulunup bulunmaması, projenin türü ve büyüklüğü, kontrollük hizmetlerinin niteliği vb gibi kriterlere bağlı olarak değiştiği tespit edilmiştir. Bu hizmetlerle ilgili olarak DHTS`de herhangi bir görev tanımının bulunmadığı saptanmıştır.

Diğer taraftan idarelerle yüklenici arasında yapılan inşaat sözleşmesinin eki olan YİĞŞ`de kontrollük hizmetlerini yerine getiren yapı denetim görevlisinin görevleri, şartnamenin içindeki maddelere dağıtılmış bulunmaktadır. Bu görevler burada incelenmeyecek olup, buna karşın Bölüm 4.1.3`de PK-TS`nin geliştirilmesinde dikkat edilmesi gereken temel ilke ve öneriler, belirtilen hizmetlerin danışmanlık hizmet sunucuları tarafından sağlanması durumu için yapım öncesindeki tasarımcı görevleri B103, yapım evresi görevleri ise hem B103 hem de YİĞŞ dikkate alınarak belirlenecektir.

### **3.3.2 MS`nin görevleri**

- **B103`deki Tespitler:**

MS`nin tasarımcıyla kurmuş olduğu ilişkide üstlenmiş olduğu görevler, B103`ün beşinci maddesinde “MS`nin sorumlulukları” başlığı altında tanımlanmaktadır. Ana hatlarıyla MS`nin B103 sözleşme ilişkisinde ifade edilen görevleri şunlardır:

1. Proje ihtiyaçları hakkında bilgi vermek:

Proje amaçlarını, kısıtlarını, kriterlerini vb içeren yazılı bir programın da bulunduğu proje ihtiyaçları ve sınırları hakkında bilgi vermelidir (B103-2007, Md.5.1).

2. Programlama danışmanını gevlendirmek:

Tüm proje programından sorumlu olacak programlama danışmanını gevlendirmelidir (B103- 2007, Md.5.2).

3. Proje bütçesini oluşturmak ve güncellemek:

Proje bütçesini periyodik olarak güncellemeli ve bütçeyle ilgili yaptığı düzenlemeler konusunda tasarımcıyı bilgilendirmelidir (B103- 2007, Md.5.3). MS aynı zamanda aşamalı ya da hızlı programlamanın fayda sağlayacağı durumlarda bu programların getireceği ek maliyetleri karşılamakla yükümlüdür (B103- 2007, Md.5.3.1).

4. Kendi adına bir temsilci belirlemek:

Projeyle ilgili olarak kendisi adına hareket etmekle yetkili bir temsilciyi gevlendirmelidir. Alınması gerekli kararları zamanında almalıdır (B103-2007, Md.5.4).

5. Proje sahası hakkında bilgi vermek:

Proje sahasının fiziksel karakteristiklerini tanımlayan her türlü araştırmaı yapmalıdır. Gerekli yasal bilgileri temin etmelidir (B103- 2007, Md.5.5).

6. Zemin etüdleriyle ilgili mühendislik hizmetlerini sağlamak:

Sondaj testleri, sızıntı testleri, sismik değerlendirmeler vb konularda yazılı rapor hazırlaması ve önerilerde bulunması için zemin etüdü hizmetlerini temin etmelidir (B103- 2007, Md.5.6).

7. MS`nin danışmanlarının hizmetleriyle tasarımcının hizmetlerini koordine etmek:

MS`nin danışmanları tarafından yerine getirilen hizmetlerle tasarımcının hizmetlerini koordine etmelidir. Gerekli durumlarda sözleşmede yer almayan danışmanlık hizmetlerini de sağlamalıdır (B103- 2007, Md.5.7).



8. Strüktürel ve çevresel testlerin ve araştırmaların yapılmasını sağlayarak test sonuçları ve raporları hakkında bilgi vermek:

Kanunlar tarafından gerekli görölen testlerin ve araştırmaların yapılmasını, raporların hazırlanmasını sağlamalıdır (B103- 2007, Md.5.8).

9. Sigorta ve finansal hizmetlerle ilgili yasal gereklilikleri yerine getirmek:

Kendi ihtiyaçlarını ve çıkarlarını karşılamak için tüm sigorta ve finansal hizmetlerle ilgili yasal gereklilikleri yerine getirmelidir (B103- 2007, Md.5.9).

10. Projede tespit ettiği hataları tasarımcıya bildirmek:

Projede tasarımcı hizmetlerindeki ihmal ya da tutarsızlıklardan kaynaklanan herhangi bir hata tespit etmesi halinde tasarımcıyı bilgilendirmelidir (B103- 2007, Md.5.10).

11. Tasarımcı dışındaki diğer katılımcılarla kurduğu iletişim konusunda tasarımcıyı bilgilendirmek:

Tasarımcı hizmetlerine etki edebilecek olan herhangi bir doğrudan iletişimden tasarımcıyı hemen haberdar etmelidir (B103- 2007, Md.5.11).

12. Tasarımcının hizmetlerinin yapım sözleşmesinde yer alan hizmetleriyle koordinasyonunu sağlamak:

Yapım sözleşmesi imzalanmadan önce tasarımcının yapım sözleşmesinde yer alan görev ve sorumluluklarını, tasarımcı- MS sözleşmesinde yer alan tasarımcı hizmetleriyle koordine etmelidir (B103- 2007, Md.5.12).

13. Tasarımcının proje sahasına girişini sağlamak:

Yapım işine başlanmasından önce, tasarımcının proje sahasına girebilmesini sağlamalıdır (B103- 2007, Md.5.13).

- **DHTS`deki Tespitler:**

B103 sözleşmesinde yer alan MS`nin yukarıdaki görev başlıkları altında, DHTS`de idarenin de benzer görevlerinin var olup olmadığı aşağıda incelenmektedir:

1. Proje ihtiyaçları hakkında bilgi vermek:

İlgili hüküm bulunmamaktadır.

2. Programlama danışmanını görevlendirmek:

İlgili hüküm bulunmamaktadır.

3. Proje bütçesini oluşturmak ve güncellemek:

İlgili hüküm bulunmamaktadır.

4. Kendi adına bir temsilci belirlemek:

DHTS`ye göre idarenin temsilcisi kontrol teşkilatıdır. DHTS`nin “Kontrol teşkilatı ve yetkileri” başlıklı 19. maddesinde işin sözleşme ve eklerinde belirtilen standartlara uygun olarak yürütülmesi konusundaki denetimin, idare tarafından Kontrol Teşkilatı aracılığıyla yapılacağı belirtilmektedir (DHTS, Md.19).

5. Proje sahası hakkında bilgi vermek:

İlgili hüküm bulunmamaktadır.

6. Zemin etüdleriyle ilgili mühendislik hizmetlerini sağlamak:

İlgili hüküm bulunmamaktadır.

7. MS`nin danışmanlarının hizmetleriyle tasarımcının hizmetlerini koordine etmek:

İlgili hüküm bulunmamaktadır.

8. Strüktürel ve çevresel testlerin ve araştırmaların yapılmasını sağlayarak test sonuçları ve raporları hakkında bilgi vermek:

İlgili hüküm bulunmamaktadır.

9. Sigorta ve finansal hizmetlerle ilgili yasal gereklilikleri yerine getirmek:

DHTS`nin “Koruma tedbirleri ve sigorta” başlıklı 32. maddesinde idare tarafından öngörülmesi halinde iş ve işyerinin sigortalanmasına ilişkin sorumluluğun kime ait olacağı bildirilmesi hususunda ilgili hüküm yer almaktadır. Yapılan işin niteliğine göre idare tarafından da sigortayla ilgili düzenleme yapılabilmektedir (DHTS, Md.32).

10. Projede tespit ettiği hataları tasarımcıya bildirmek:

DHTS`nin “Kontrol teşkilatı ve yetkileri” başlıklı 19. maddesinde işin sözleşme ve eklerinde belirtilen standartlara uygun olarak yürütülüp

yürütülmediği konusundaki denetimin idare tarafından Kontrol Teşkilatı aracılığıyla yapılacağı belirtilmektedir (DHTS, Md.19). Ayrıca yapılan işlerin kayıtlarını tutmak ve işlerin ilerleme durumu hakkında idareye rapor vermek de kontrol teşkilatının görevidir. Kontrol teşkilatının tespit ettiği hatalar da bu yolla tasarımcıya yazılı olarak bildirilir.

11. Tasarımcı dışındaki diğer katılımcılarla kurduğu iletişim konusunda tasarımcıyı bilgilendirmek:

İlgili hüküm bulunmamaktadır.

12. Tasarımcının hizmetlerinin yapım sözleşmesinde yer alan hizmetleriyle koordinasyonunu sağlamak:

İlgili hüküm bulunmamaktadır.

13. Tasarımcının proje sahasına girişini sağlamak:

DHTS'nin "Yardımlar ve kolaylıklar" başlıklı 39. maddesinde danışmanlara, alt yüklenicilere ve personele sağlanması düşünülen yardımların yapılması öngörülmesi halinde, bu yardım ve kolaylıkların belirtileceği hüküm idare tarafından doldurulması için boş bırakılmıştır. İdare gerekli gördüğü durumda tasarımcının proje sahasına girmesinin kolaylaştırılacağı hususunu bu madde altında bildirebilir.

• **Değerlendirme:**

Yukarıdaki incelemeler doğrultusunda B103`de tanımlanan MS`nin:

- ✦ Kendi adına bir temsilci belirlemek,
- ✦ Sigorta ve finansal hizmetlerle ilgili yasal gereklilikleri yerine getirmek,
- ✦ Projede tespit ettiği hataları tasarımcıya bildirmek,
- ✦ Tasarımcının proje sahasına girişini sağlamak

konularındaki görevleriyle ilgili olarak DHTS`de de benzer hükümlerin bulunması nedeniyle, mevcut sistemde bu görevlerin idareye ait görevler olduğu tespit edilmiştir. Diğer taraftan:

- ✦ Proje ihtiyaçları hakkında bilgi vermek,
- ✦ Programlama danışmanını görevlendirmek,

- ✦ Proje bütçesini oluşturmak ve güncellemek,
- ✦ Proje sahası hakkında bilgi vermek,
- ✦ Zemin etüdleriyle ilgili mühendislik hizmetlerini sağlamak,
- ✦ MS'nin danışmanlarının hizmetleriyle tasarımcının hizmetlerini koordine etmek,
- ✦ Strüktürel ve çevresel testlerin ve araştırmaların yapılmasını sağlayarak test sonuçları ve raporları hakkında bilgi vermek,
- ✦ Tasarımcı dışındaki diğer katılımcılarla kurduğu iletişim konusunda tasarımcıyı bilgilendirmek,
- ✦ Tasarımcının hizmetlerinin yapım sözleşmesinde yer alan hizmetleriyle koordinasyonunu sağlamak

konularındaki görevlerle ilgili olarak DHTS`de ilgili bir hüküm bulunmadığı belirlenmiştir. DHTS`de, B103`de olduğu gibi “İdarenin görev ve sorumlulukları” adı altında tanımlanmış bir başlık da yoktur. Bu tespitler doğrultusunda PK-TS önerisinde yer alacak olan ve daha önceki tespitlerde de belirtilen tasarımcı görev ve sorumluluklarıyla paralel olacak şekilde, idarenin görev ve sorumlulukları da yukarıdaki başlıklar altında tanımlanmalıdır.

#### **4. TÜRKİYE'DEKİ KAMU YAPIM İHALELERİNDE YYY PTS MODELİ İÇİN İHALE VE SÖZLEŞME DOKÜMANLARININ BİÇİMLENDİRİLMESİNE YÖNELİK İLKE VE ÖNERİLER**

YYY PTS'nin Türkiye'deki kamu yapılarının yapımında uygulanabilmesi amacıyla, KİK'in mevcut geleneksel PTS ihale ve sözleşme dokümanlarında ve bunların dayandığı yönetmelik ve yasalarda yapılması gereken değişiklikler için gerekli ilke ve önerileri belirlemeyi amaçlayan bu çalışmanın üçüncü bölümünde YYY PTS'yle Türkiye'deki kamu ihalelerinde uygulanan geleneksel PTS süreci, her iki sistemdeki MS- YYY/ yüklenici ve MS- tasarımcı sözleşmelerinin ve genel şartnamelerinin yapıları ayrı ayrı açıklanmıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda YYY PTS'nin uygulanmasına yönelik mevcut sistemde yapılması gereken değişiklikler tespit edilmiştir.

Çalışmanın bu bölümünde ise YYY PTS'nin iki temel unsuru olan proje ve kontrollük hizmetleriyle YYY hizmetlerinin karşılanmasında KİK'in mevcut ihale ve sözleşme dokümanlarının biçimlendirilebilmesine, bu biçimlendirmenin geçerliliği için KİK, KİSK ve ilgili yönetmeliklerde yapılması gerekli düzenlemelere yönelik ilke ve öneriler belirlenecektir. İlke ve önerilerin belirlenmesinde temel prensip, Bölüm 3'de elde edilen tespitlerin çalışmanın bu bölümüne yansıtılması şeklinde olacaktır. Sistemin uygulanabilmesi için üzerinde öneri geliştirilecek ihale süreci dokümanları Şekil 4.1'de özetlenmektedir. Bu bölümde öneride bulunulacak olan tasarımcı seçim süreci ihale dokümanları:

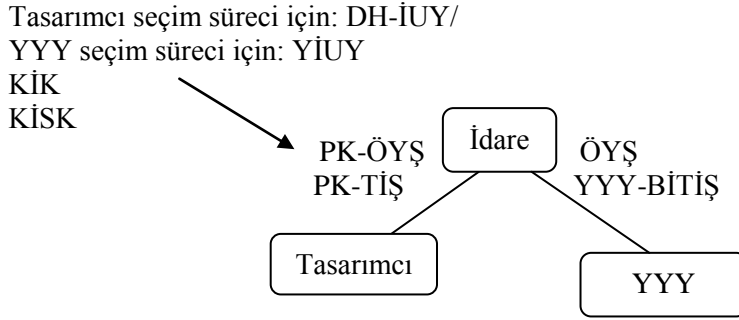
- Proje ve kontrollük hizmeti alımlarında uygulanacak tip ön yeterlik şartnamesi (PK-ÖYŞ),
- Proje ve kontrollük hizmeti alımlarında uygulanacak tip idari şartnamedir (PK-TİŞ).

YYY seçim süreci ihale dokümanları:

- Tip ön yeterlik şartnamesi (ÖYŞ)

- YYY ihalesi için tip idari şartnamedir (YYY-BİTİŞ).

Ayrıca bu önerilerin geçerliliği için yapılacak düzenlemelerin bu ihale dokümanlarının dayanağı olan KİK, KİSK ve bunların yanı sıra tasarımcı seçim süreci için DH-İUY'ye, YYY seçim süreci için ise YİUY'ye aykırılıkları incelenecektir.



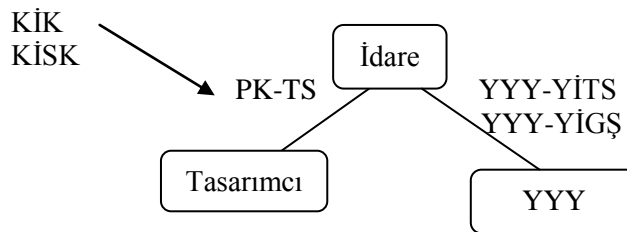
**Şekil 4.1:** YYY PTS'nin uygulanabilmesine ilişkin ilke ve önerilerin geliştirileceği ihale dokümanları.

Öneri geliştirilecek bir diğer alan da sözleşme ailelerinin tasarlanmasıdır. Bu amaçla Şekil 4.2'de özetlenen idare- tasarımcı ve idare- YYY ilişkisini düzenleyen aşağıdaki sözleşme ailelerinin tasarlanmasıyla ilgili ilke ve öneriler geliştirilecektir. Öneride bulunulacak olan idare- tasarımcı arasındaki sözleşme dokümanı:

- Proje ve kontrollük hizmetleri tip sözleşmesi (PK-TS),

İdare- YYY arasındaki sözleşme ilişkisini düzenleyen sözleşme dokümanları ise;

- YYY tip sözleşmesi (YYY-YİTS),
- YYY sözleşmesi genel şartnamesidir (YYY-YİĞŞ).



**Şekil 4.2:** YYY PTS'nin uygulanabilmesine ilişkin ilke ve önerilerin geliştirileceği sözleşme dokümanları.

Ayrıca bu önerilerin geçerliliğini sağlamak üzere her iki sözleşme ailesi için yapılan önerilerin KİK, KİSK ve bağlı olduğu yönetmeliğe aykırılıkları incelenecektir. Bu bölümde uygulanacak olan yöntemin ilk adımı Bölüm 3`de ilgili dokümana ilişkin tespitlerin özetlenmesini içermektedir.

İkinci adımda ise öncelikle söz konusu dokümanda aynı şekilde kalacak ya da değişiklik yapılacak hükümler çizelge üzerinde gösterilecektir. Yapılması gerekli değişiklikler ilgili çizelgedelerde söz konusu değişikliğin yalnızca ifade değişikliğini içerdiği durumda “terim” değişikliği; ilgili hükme herhangi bir cümlenin eklenmesini, çıkarılmasını ya da değiştirilmesini içerdiği durumda “cümle” değişikliği ve hükmün içeriksel olarak tamamen değişmesinin gerekli olduğu durumda “içerik” değişikliği olmak üzere üç alt kategoriye ayrılacaktır. Eklenmesi ya da tamamen kaldırılması gereken hükümler de ayrıca çizelgede ifade edilecektir.

Üçüncü ve son adımda düzenleme yapılması önerilen hükme ilişkin öneriler tek tek açıklanacaktır.

#### **4.1 YYY PTS`de Proje ve Kontrollük Hizmetleri İhale ve Sözleşme Dokümanlarının Biçimlendirilmesine Yönelik İlke ve Öneriler**

Çalışmanın bu bölümünde YYY PTS uygulamalarında tasarımcının temin edilmesini sağlayacak ve tasarımcı- idare arasında kurulacak ilişkiyi düzenleyecek ihale ve sözleşme dokümanlarıyla ilgili ilke ve öneriler belirlenecektir.

Bölüm 3.1.1`de yapılan incelemelerde YYY PTS`nin uygulanacağı geniş ve karmaşık projelerde MS ve tasarımcı arasındaki ilişkiyi düzenlemek üzere AIA tarafından geliştirilen B103- 2007 “Tasarımcı- MS Arasındaki Standart Sözleşme Formu”`nun kullanıldığı tespit edilmiştir. Bölüm 3.1.2`de açıklanan KİK`e uygun olarak gerçekleştirilen yapım işlerinde ise danışmanlık hizmet sunucusundan alınan tasarım hizmetinin, belli istekliler arasında ihale usulüyle DH-ÖYŞ ve DH-TİŞ`de yer alan hükümlere göre temin edildiği belirlenmiştir. Danışmanlık hizmet sunucusuyla idare arasındaki sözleşme ilişkisinin de DHTS`yle sağlandığı tespit edilmiştir. Söz konusu sözleşme ve ihale dokümanlarının hazırlanmasında idarelerin DH-İUY, KİK ve KİSK hükümlerine uygun olarak hareket etmelerinin zorunlu olduğu saptanmıştır.

Her iki PTS'nin karşılaştırıldığı Bölüm 3.1.3`de yapılan incelemeler sonucunda, mevcutta uygulanmakta olan ihale türüyle proje ve kontrollük hizmetinin yanı sıra kanunda belirtilen diğer pek çok hizmetin de temin ediliyor olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle proje ve kontrollük hizmet alımı ihalelerinde ihale ve sözleşme dokümanlarının proje ve kontrollük hizmetlerinin yapısına uygun olarak yeniden tasarlanması gerektiği saptanmıştır.

Bölüm 3.3`de sözleşme dokümanları arasında yapılan karşılaştırmada ise B103`de yer alan sözleşme hükümlerinin YYY PTS`ye özgü hükümler olmaması nedeniyle B103 ve DHTS yalnızca tasarımcının üstlendiği görevler ve MS`nin üstlendiği görevler açısından incelenmiştir. Sözleşmenin diğer maddeleriyle ilgili herhangi bir değerlendirme yapılmamıştır.

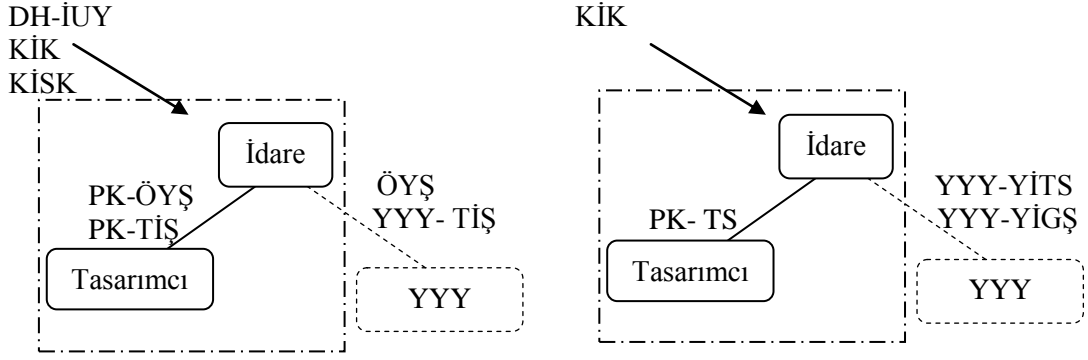
Yukarıda kısaca özetlenen tespitlere dayanılarak YYY PTS`nin uygulanacağı proje ve kontrollük hizmetlerine ait ihale ve sözleşme dokümanlarının yeniden tasarlanmasında dikkate alınması gereken ilke ve önerileri belirlemeyi amaçlayan bu bölümde, üç ayrı dokümanın biçimlendirilmesine yönelik öneriler geliştirilecektir. Bu dokümanlar şunlardır:

- Proje ve kontrollük hizmeti alımlarında uygulanacak tip ön yeterlik şartnamesi (PK-ÖYŞ),
- Proje ve kontrollük hizmeti alımlarında uygulanacak tip idari şartname (PK-TİŞ),
- Proje ve kontrollük hizmeti alımlarına ait tip sözleşme (PK-TS)

Bu üç dokümanın biçimlendirilmesine yönelik ilke ve öneriler belirlendikten sonra bunların söz konusu dokümanların dayanağı olan DH-İUY, KİK ve KİSK`e aykırılıkları incelenecektir. Tespitler doğrultusunda değişiklik önerileri geliştirilecektir.

Düzenleme yapılacak ihale ve sözleşme dokümanlarıyla bu dokümanların bağlı olduğu yönetmelik ve kanunlar Şekil 4.3`de özetlenmektedir.





**Şekil 4.3:** YYY PTS'de proje ve kontrollük hizmetlerinin temini için geliştirilecek ihale ve sözleşme dokümanlarıyla, düzenleme yapılacak ilgili yönetmelik ve kanunlar.

Çalışmanın daha önceki bölümlerinde ifade edildiği gibi YYY PTS için AIA'nın geliştirdiği sözleşmeler bir "sözleşme ailesi" şeklinde tasarlanmıştır. Yani MS'nin gerek tasarımcı gerekse YYY'yle yaptığı sözleşmeler içeriksel olarak birbirleriyle ilişkili olarak hazırlanmıştır. KİK için geliştirilmesi söz konusu olan bu dokümanlarla ilgili öneriler de, benzer şekilde birbirleriyle ilişkili ve birbirlerini destekler biçimde olacaktır.

#### **4.1.1 Belli istekliler arasında ihale usulünde proje ve kontrollük hizmeti alımlarında uygulanacak ön yeterlik şartnamesinin biçimlendirilmesine yönelik ilke ve öneriler**

Danışmanlık hizmet alımı ihalelerinde ihaleye teklif verebilmek için ön yeterlik şartlarına sahip adayların tespiti amacıyla hazırlanan DH-ÖYŞ, seçim sürecinin ilk ve en önemli dokümanıdır. YYY PTS önerisinde mevcut DH-ÖYŞ'nin, bir yeterlik şartnamesinin bütün işlevlerini yerine getirecek şekilde yeniden tasarlanmasının önerileceği bu bölümde, öncelikle DH-ÖYŞ'nin içeriği kısaca açıklanacaktır. Daha sonra ise tezin üçüncü bölümünde konuyla ilgili olarak tespit edilen bulgular özetlenecektir. Şartnamenin proje ve kontrollük hizmetlerinin kapsamına ve gereklerine uygunluğunun sağlanabilmesi için üzerinde düzenleme yapılması gereken hükümleri tek tek ele alınacaktır.

YYY PTS sürecinin incelendiği Bölüm 3.1.1'deki incelemeler sonucunda, YYY PTS'de proje ve kontrollük hizmetlerinin temini için tasarımcı seçim sürecinde özel olarak tanımlanmış bir uygulama bulunmadığı tespit edilmiştir. Diğer taraftan Bölüm 3.1.2'deki incelemeler sonucunda da, ülkemizdeki kamuya ait yapım işlerinde proje ve kontrollük hizmetlerinin KİK'in 48. maddesine göre belli istekliler arasında ihale

usulünde danışmanlık hizmet alımı ihaleleriyle temin edildiği belirlenmiştir. Ancak bu ihalelere ait dokümanlarda proje ve kontrollük hizmetlerine özgü bir içeriğin tanımlanmadığı saptanmıştır. Bölüm 3.1.3`de yapılan değerlendirmeler ışığında, YYY PTS`deki tasarımcı seçim süreciyle geleneksel sistemdeki tasarımcı seçim süreci arasında bir fark bulunmadığı belirlenmiştir. Ayrıca geleneksel sistemde tasarımcının YYY PTS`deki tasarımcıyla benzer işlevlere sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle proje ve kontrollük hizmetlerinin, mevcut danışmanlık hizmet alımı ihaleleri dokümanlarında söz konusu hizmetlere ilişkin gerekli düzenlemeler yapılarak sağlanmasının YYY PTS açısından herhangi bir engel teşkil etmeyeceği belirlenmiştir.

Üçüncü bölümdeki bu tespitler doğrultusunda DH-ÖYŞ`nin “Proje ve Kontrollük Hizmeti Alımlarında Uygulanacak Tip Ön Yeterlik Şartnamesi” (PK-ÖYŞ) adı altında yeniden düzenlenmesi ve bu yeni şartnamenin proje ve kontrollük hizmetlerinin temininde ön yeterlik şartnamesi olarak kullanılması önerilmektedir. Ancak uygulamanın başarılı olabilmesi için ön yeterlik şartnamesi önerisinde yalnızca proje ve kontrollük hizmetlerine özgü bir içeriğin tanımlanması oldukça önemlidir. Bu nedenle düzenlemelerle ilgili öneriler, proje ve kontrollük hizmetlerinin yapısı göz önüne alınarak geliştirilecektir. DH-ÖYŞ hükümlerinin düzenlenmesiyle ilgili öneriler Çizelge 4.1`de özetlenmektedir.

**Çizelge 4.1:** DH-ÖYŞ maddelerinin düzenlenmesine ilişkin öneriler.

Madde No/ Başlık	Aynı Şekilde Kullanılabilir	Değiştirilmeli		
		Terim	Cümle	İçerik
<b>Md.1.</b> İdareye ilişkin bilgiler	X			
<b>Md.2.</b> İhale konusu danışmanlık hizmetine ilişkin bilgiler			X	
<b>Md.3.</b> İhale ve ön yeterlik değerlendirmesine ilişkin bilgiler	X			
<b>Md.4.</b> Ön yeterlik ve ihale dokümanının görülmesi ve temini	X			
<b>Md.5.</b> Ön yeterlik dokümanının kapsamı	X			
<b>Md.6.</b> Bildirim ve tebligat esasları	X			
<b>Md.7.</b> Ön yeterlik başvurusu için gereken belgeler		X		
<b>Md.8.</b> Ön yeterlik kriterleri ve bunlara ilişkin belgeler	X			
<b>Md.9.</b> İhalenin yabancı isteklilere açıklığı	X			
<b>Md.10.</b> İhaleye katılamayacak olanlar	X			
<b>Md.11.</b> İhale dışı bırakılma ve yasak fiil veya davranışlar	X			
<b>Md.12.</b> Ön yeterlik başvurusuna ilişkin giderler	X			
<b>Md.13.</b> Ön yeterlik dokümanına ilişkin açıklama yapılması	X			
<b>Md.14.</b> Ön yeterlik dokümanında değişiklik yapılması	X			
<b>Md.15.</b> Ön yeterlik değerlendirme saatinden önce ihalenin iptal edilmesi	X			
<b>Md.16.</b> İş ortaklığı	X			
<b>Md.17.</b> Konsorsiyum	X			
<b>Md.18.</b> Ön yeterlik başvuru belgelerinin sunulması	X			
<b>Md.19.</b> Ön yeterlik başvurularının alınması ve açılması	X			
<b>Md.20.</b> Ön yeterlik başvurularının değerlendirilmesi	X			
<b>Md.21.</b> Ön yeterlik değerlendirmesinin sonuçlandırılması, kısa listenin oluşturulması ve ihaleye davet	X			
<b>Md.22.</b> İhalenin iptali	X			
<b>Md.23.</b> Anlaşmazlıkların çözümü	X			

Çizelge 4.1`de görüldüğü üzere şartnamenin iki maddesinde düzenleme yapılması önerilmektedir. Söz konusu bu düzenlemeler aşağıdaki gibidir:

- **Md.2. İhale konusu danışmanlık hizmetine ilişkin bilgiler:** Maddenin 2.c numaralı alt bendinde ihale konusu danışmanlık hizmetinin “miktarı (fiziki) ve türü” ibaresi yer almaktadır. Proje ve kontrollük hizmetinin sağlanmasında hizmetin niteliği itibariyle fiziki miktarının hesaplanmasının mümkün olmaması nedeniyle, bu madde alt bendi geçersiz hale geldiği için şartname metninden kaldırılmalıdır.

- **Md.7. Ön yeterlik başvurusu için gereken belgeler:** Madde metninde adayların ön yeterlik başvuruları kapsamında sunmaları gerekli olan belgelerin neler olduğu ve bu belgelerin hangi mercilerden temin edileceği, örneğin “ilgili meslek odası” gibi çok genel ifadeler kullanılarak tanımlanmaktadır. Ön yeterlik şartnamesinin yalnızca proje ve kontrollük hizmetlerinin temininde kullanılmak üzere tasarlanması önerilmektedir. Bu nedenle bu tür genel ifadeler kullanmak

yerine, proje ve kontrollük hizmetlerine özgün terimler kullanılarak madde metni yeniden düzenlenmelidir.

#### **4.1.2 Belli istekliler arasında ihale usulünde proje ve kontrollük hizmeti alımlarında uygulanacak tip idari şartnamenin biçimlendirilmesine yönelik ilke ve öneriler**

DH-TİŞ danışmanlık hizmet alımı ihalelerinde ihale süreciyle ilgili genel bilgilerin yer aldığı dokümandır. YYY PTS önerisinde mevcut DH-TİŞ`nin proje ve kontrollük hizmetlerinin temininde kullanılmak üzere yeniden tasarlanmasının önerileceği bu bölümde, çalışmanın üçüncü bölümünde konuyla ilgili olarak tespit edilen bulgular özetlenecektir. DH-TİŞ`nin proje ve kontrollük hizmetlerinin kapsamına ve gereklerine uygunluğunun sağlanabilmesi için üzerinde düzenleme yapılması gereken hükümleri tek tek ele alınacaktır.

Bölüm 3.1.3`de yapılan incelemeler sonucunda YYY PTS`de tasarımcı seçim süreciyle ilgili tanımlanmış özel bir seçim yönteminin bulunmadığı tespit edilmiştir. Bu nedenle, mevcut DH-TİŞ`nin aşağıdaki öneriler dikkate alınarak yeniden düzenlenmesi ve “Proje ve Kontrollük Hizmet Alımlarında Uygulanacak Tip İdari Şartname” (PK-TİŞ) adı altında YYY PTS`de proje ve kontrollük hizmetlerinin temininde kullanılması önerilmektedir. DH-TİŞ hükümlerinin düzenlenmesiyle ilgili öneriler Çizelge 4.2`de özetlenmektedir.

**Çizelge 4.2: DH-TİŞ maddelerinin düzenlenmesine ilişkin öneriler.**

Madde No/ Başlık	Aynı Şekilde Kullanılabilir	Değiştirilmeli		
		Terim	Cümle	İçerik
Md.1. İdareye ilişkin bilgiler	X			
Md.2. İhale konusu danışmanlık hizmetine ilişkin bilgiler				X
Md.3. İhaleye ilişkin bilgiler			X	
Md.4. İhale dokümanının kapsamı	X			
Md.5. Bildirim ve tebligat esasları	X			
Md.6. İhaleye girebilmek için gereken belgeler			X	
Md.7. İhalenin yabancı isteklilere açıklığı	X			
Md.8. İhaleye katılmayacak olanlar	X			
Md.9. İhale dışı bırakılma ve yasak fiil veya davranışlar	X			
Md.10. Teklif hazırlama giderleri	X			
Md.11. İhale konusu iş hakkında bilgi edinme	X			
Md.12. İhale dokümanında açıklama yapılması	X			
Md.13. İhale dokümanında değişiklik yapılması	X			
Md.14. İhale saatinden önce ihalenin iptal edilmesi	X			
Md.15. İş ortaklığı	X			
Md.16. Konsorsiyum	X			
Md.17. Alt yükleniciler			X	
Md.18. Teklif ve sözleşme türü			X	
Md.19. Kısmi teklif verilmesi	X			
Md.20. Teklif ve ödemelerde geçerli para birimi	X			
Md.21. Tekliflerin sunulma şekli			X	
Md.22. Teklif mektubunun şekli ve içeriği	X			
Md.23. Tekliflerin geçerlilik süresi	X			
Md.24. Teklif fiyata dahil olan giderler	X			
Md.25. Geçici teminat	X			
Md.26. Teminat olarak kabul edilecek değerler	X			
Md.27. Geçici teminatın teslim yeri	X			
Md.28. Geçici teminatın iadesi	X			
Md.29. Tekliflerin alınması, açılması ve değerlendirilmesi	X			
Md.30. İsteklilerden tekliflerine açıklık getirilmesinin istenilmesi	X			
Md.31. Teknik değerlendirme kriterleri				X
Md.32. Teknik puanların belirlenmesi			X	
Md.33. Mali puanların belirlenmesi	X			
Md.34. İhalenin sonuçlandırılması	X			
Md.35. Bütün tekliflerin reddedilmesi ve ihalenin iptal edilmesi	X			
Md.36. İhalenin karara bağlanması	X			
Md.37. İhale kararının onaylanması veya iptali	X			
Md.38. Kesinleşen ihale kararının bildirilmesi	X			
Md.39. Sözleşmeye davet	X			
Md.40. Kesin teminat	X			
Md.41. Sözleşme yapılmasında isteklinin görev ve sorumluluğu	X			
Md.42. İkinci en yüksek toplam puana sahip istekliye bildirim	X			
Md.43. Sözleşme yapılmasında idarenin görev ve sorumluluğu	X			
Md.44. İhalenin sözleşmeye bağlanması	X			
Md.45. Sözleşmenin uygulanmasına ilişkin hususlar	X			
Md.46. Fiyat farkı				X

DH-TİŞ`nin tasarlanmasında mevcut şartnamenin aşağıda açıklanan maddeleri üzerinde düzenleme yapılması gerekmektedir:

- **Md.2. İhale konusu danışmanlık hizmetine ilişkin bilgiler:** Proje ve kontrollük hizmetinin sağlanmasında hizmetin niteliği itibariyle ölçülebilir bir oranı bulunmamaktadır. Bu sebeple hizmetin fiziki miktarının hesaplanmasının mümkün olmaması nedeniyle, hizmetin “miktarı (fiziki) ve türünün” bildirildiği maddenin 2.c numaralı alt bendindeki “miktarı (fiziki)” ibaresi geçersiz hale geldiği için kaldırılmalıdır. Bu madde bendinde yalnızca hizmetin niteliğinin ne olduğu hususuna yer verilmelidir. Örneğin talep edilen hizmetlerin bir hastane binası için sağlanacak olan proje ve kontrollük hizmetinin mimari, statik, elektrik, mekanik ve diğer sistemlerin avan projelerinin, kesin projelerinin, uygulama projelerinin yapılması, imalat teknik şartnamelerinin hazırlanması, yaklaşık maliyet hesaplarının yapılması, yapım kontrollüğü vb hizmetlerden hangilerini içerdiği hizmetin niteliğinin ortaya konulabilmesi açısından açıkça ifade edilmelidir. Tasarımcının tip sözleşmede yer alacak görev ve sorumlulukları da kendisinden talep edilecek hizmetin burada belirtilen niteliğine uygun olarak belirlenmelidir.

- **Md. 3. İhaleye ilişkin bilgiler:** İhaleyle ilgili bilgilerin yer aldığı bu maddede, geleneksel PTS`nin yanı sıra YYY PTS`nin de kullanılmasının proje teslim sistemleri açısından çeşitlilik meydana getirmesi nedeniyle “uygulanacak proje teslim sistemi türü” ibaresine yer verilmelidir.

- **Md.6. İhaleye girebilmek için gereken belgeler:** Maddenin 6.1.f numaralı alt bendinde, isteklilerden alt yüklenicilere yaptırmayı düşündükleri işleri belirtmelerinin istenip istenmeyeceği hususu idarelerin inisiyatifine bırakılmıştır. Özellikle proje hizmetinin yerine getirilmesinde tasarımcının statik, elektrik ve benzeri konularda diğer alt disiplinlerle bir arada çalışması her zaman bir zorunluluktur. Alt disiplinlerle çalışılması sırasında tasarımcının bu alt hizmetleri yerine getirecek personeli bünyesinde bulundurması durumu ya da alt yüklenicilik hizmetlerini dışarıdan temin etmesi durumu söz konusu olabilir. Bu tür alt hizmetlerin uygun nitelikteki personel tarafından yerine getirilip getirilmediği idarece tespit edilebilmelidir. Tasarımcının alt hizmetleri kendi personeliyle sağlaması halinde ofisinde bulunan personel listesi, bu personelin özellikleri, görevleri ve deneyimleri belirtilmelidir. Tasarımcının dışarıdan temin edeceği alt hizmetlerle ilgili olarak da alt yüklenicilerin listesi, bu alt yüklenicilerin özellikleri,

görevleri ve deneyimleri belirtilmelidir. Söz konusu hususlar idarenin inisiyatifine bırakılmadan zorunlu olarak madde metninde yer almalıdır.

- **Md.17. Alt yükleniciler:** Alt yüklenicilere yaptırılması düşünülen işlerin listesinin isteklilerden talep edilmesine ilişkin bu maddede de Md.6.1.f`de açıklanan nedenlerden ötürü, bu tür alt yüklenicilik hizmetlerinin tasarımcının kendi bünyesindeki personeli tarafından sağlanması ya da dışarıdan temin edilmesi durumlarının her ikisinde de alt yüklenicilerin ya da mevcut personelin özellikleri, görevleri ve deneyimleri hakkında bilgi içeren listeye idarenin inisiyatifine bırakılmadan zorunlu olarak madde metninde yer verilmelidir.

- **Md.18. Teklif ve sözleşme türü:** Bölüm 3.1.1`de açıklandığı üzere B103 sözleşmesinde fiyat teklifinin belirlenmesi için birçok farklı yöntem tanımlanmıştır. DH-TİŞ`de ise fiyat teklifi türü götürü bedel sözleşme ve birim fiyat sözleşme olmak üzere iki farklı şekilde ele alınmaktadır. Ancak Bölüm 3.1.3`de yapılan değerlendirmeler sonucunda, proje hizmetleri temininin genellikle götürü bedel sözleşmeyle gerçekleştiği tespit edilmiştir. Bu uygulamanın teammül haline geldiği belirlenmiştir. Bu tespit doğrultusunda sözleşme türünün model önerisinde götürü bedel sözleşme olarak tanımlanması önerilmektedir. Bu nedenle madde metninde sözleşme türünün götürü bedel sözleşme olduğu hükmü yer almalıdır.

- **Md.21. Tekliflerin sunulma şekli:** Sözleşme türünün götürü bedel sözleşme olması nedeniyle, maddenin 21.1 numaralı alt bendindeki birim fiyat teklifi sözleşmede toplam bedelin hesaplanma yönteminin tanımlandığı 18.1 numaralı dip not yeni düzenlemede idari şartname metninden kaldırılmalıdır.

- **Md.31. Teknik değerlendirme kriterleri:** Özellikle proje hizmetinin sağlanmasında proje başarısının tasarımcının nitelikleriyle doğrudan ilişkili olması nedeniyle, değerlendirme sürecinde adayların sahip oldukları teknik nitelikleri önem kazanmalıdır. Bu sebeple adayların teknik değerlendirmeleri genel kriterler üzerinden değil, proje ve kontrollük hizmetlerine özgü teknik değerlendirme kriterleri üzerinden yapılmalıdır. Bölüm 3.1.1`de kısaca değinilen B305- 1993 “Tasarımcı Yeterlik Bildirimi” (Architect`s Qualification Statement) formunda da teknik kriterler detaylı bir şekilde ele alınmaktadır. Sekiz alt başlıktan oluşan formun birinci bölümünde isteklinin iş adresi, iletişim bilgileri, organizasyon türü gibi genel bilgiler; genel niteliklerin bildirilmesi başlıklı ikinci bölümünde ihale konusu işi

yerine getirmek için firmanın sahip olduğu niteliklerinin kısa özeti; genel bilgiler başlıklı üçüncü bölümünde firmanın profesyonel geçmişi, anahtar teknik personelinin niteliği ve sayısı, ödülleri, profesyonel üyelikleri hakkında bilgiler; bağlantılı profesyonel hizmetler başlıklı bölümünde projede görev alması planlanan elektrik mühendisi, makine mühendisi, içmimar vb gibi diğer proje danışmanları ve onların benzer işlerdeki danışmanlık hizmeti deneyimiyle ilgili bilgiler; projeler başlıklı bölümünde tamamlanan ya da devam eden benzer projelerin kısa tanımı, büyüklüğü, maliyeti, tamamlanma süresi, MS bilgileri; referanslar başlıklı bölümünde belirtilen projelerle ilgili referans olabilecek önceki işverenlerin iletişim bilgileri; potansiyel çıkar çatışmalarının beyanı başlıklı bölümde tasarımcının daha önce doğrudan ya da dolaylı olarak çıkar çatışması yaşamış olduğu iş birlikleri hakkındaki bilgileri ve işin niteliğine göre verilmesi istenen diğer bilgiler de ek bilgiler başlıklı bölümde talep edilmektedir. Bu başlıklar altında talep edilen bilgiler adayların vereceği hizmetle ilgili deneyimlerinin ve yeterliliklerinin ortaya konulması açısından oldukça önemlidir. Bu nedenle ihale aşamasında değerlendirmenin daha sağlıklı yapılabilmesi açısından, bu maddede yer alan teknik değerlendirme kriterleri yukarıdaki kriterler dikkate alınarak detaylandırılmalıdır.

- **Md.32. Teknik puanların belirlenmesi:** Sözleşme türünün götürü bedel sözleşme olması nedeniyle, birim fiyat sözleşmelerde birim fiyat teklif cetvelinde aritmetik hata olup olmadığının kontrol edilmesi hususundaki Md. 32.4 geçersiz hale geleceği için yeni düzenlemede idari şartname metninden kaldırılmalıdır.

- **Md. 46. Fiyat farkı:** Tasarımcıdan kaynaklanmayan sebeplerden ötürü idarenin projede değişiklik yapılmasını talep etmesi durumunda ve bu değişikliğin tasarımcıya ek maliyet getirmesi halinde bu ek maliyetin, tasarımcının sözleşme bedeline eklemesi gerekmektedir. Örneğin uygulama projesi tamamlanan bir projede idare projede değişiklik yapılmasını talep ettiğinde, tasarımcı bu değişikliği yerine getirmek için tüm çizim ve hesaplamaları yeniden yapmak zorunda kalacaktır. Bu durum da sözleşme bedelinin artmasına neden olacaktır. Bu nedenle benzer sebeplerden ötürü sözleşme bedelinin artırılabilmesi madde metninde yer almalıdır. Madde başlığı da sözleşme bedelinde artış olarak değiştirilmelidir.



#### **4.1.3 YYY PTS`de proje ve kontrollük hizmeti alımlarına ait tip sözleşmenin biçimlendirilmesine yönelik ilke ve öneriler**

Danışmanlık hizmet alımı ihaleleri sonucunda ihale üzerinde kalan istekliyle idare arasında imzalanan DHTS, danışmanlık hizmetinin kapsamı ve hizmetin gerçekleştirilmesiyle ilgili temel hususların karara bağlandığı sözleşme formudur. Taraflar arasındaki ilişkinin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi açısından, bu sözleşmede yer alan görev ve sorumluluklarla sözleşme şartlarının doğru bir şekilde tanımlanması oldukça büyük önem taşımaktadır. Proje ve kontrollük hizmetlerinin yerine getirilmesi için DHTS`nin bu hizmetlere özgü olarak yeniden tasarlanmasının önerileceği bu bölümde, üçüncü bölümde ortaya konulan tespitler göz önünde bulundurularak sözleşme maddelerinin düzenlenmesinde dikkat edilmesi gereken ilke ve öneriler belirlenecektir.

YYY PTS ve geleneksel PTS`deki MS-tasarımcı sözleşmesinin karşılaştırıldığı Bölüm 3.3`de yapılan incelemeler sonucunda, YYY PTS`ye ait B103- 2007 MS-tasarımcı sözleşmesinde MS ve tasarımcının görevlerinin detaylı olarak tanımlandığı tespit edilmiştir. Sözleşmenin tüm maddelerinin doğrudan proje ve kontrollük hizmetlerine yönelik olarak biçimlendirildiği belirlenmiştir. Diğer taraftan proje ve kontrollük hizmetlerinin ve bunun yanı sıra yapıyla ilgili diğer danışmanlık hizmetlerinin yerine getirilmesi için Kamu İhale Kurumu tarafından yayınlanan DHTS`de yerine getirilecek hizmetlerin kapsamıyla ilgili herhangi bir tanım ve açıklamanın yapılmadığı saptanmıştır. Söz konusu tanım ve açıklamaların idareler tarafından “teknik şartname” olarak yazılmasının öngörüldüğü tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra sözleşmenin diğer maddelerinin de DH-İUY`de tüm hizmetler için geçerli olacak şekilde genel olarak ifade edildiği belirlenmiştir. Yapılan bu değerlendirmeler sonucunda B103 sözleşmesiyle karşılaştırıldığında DHTS`nin taraflar arasında anlaşmazlıklara neden olabilecek ve hizmetin kalitesini olumsuz etkileyecek sorunlu bir yapıya sahip olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu problemlerin ortadan kaldırılabilmesi için Kamu İhale Kurumu proje ve kontrollük hizmetlerinin sağlanmasında, idarelerin ve tasarımcının görevlerinin belirlenmesi hususunu kurumların insiyatifine bırakmamalıdır. Bu amaçla DHTS`de tarafların her aşamaya ait görevleri ayrı ayrı tanımlamalıdır.

Bu tespitler doğrultusunda YYY PTS`de proje ve kontrollük hizmetlerinin yerine getirilebilmesi için prensip olarak DHTS`den yararlanılarak bir “Proje ve Kontrollük

Hizmeti Alımlarına Ait Tip Sözleşme” (PK-TS) yeniden tasarlanmalıdır. Diğer taraftan idarenin, kontrollük hizmeti gibi tasarımcının hizmetlerinden yalnızca birinin ya da bir kısmının bağımsız bir danışman tarafından yerine getirilmesini talep etmesi halinde, işin o kısmını içeren görevlerin tanımlanması için geliştirilecek olan PK-TS modifiye edilerek kullanılmalıdır. Kontrollük hizmetleri sözleşmesi ayrıca tasarlanmalıdır. Bu durumda idare-tasarımcı arasındaki PK-TS`de kontrollük görevlerine ilişkin hükümler yer almamalıdır.

Bölüm 3.3`de de belirtildiği gibi B103`de yer alan diğer hükümlerin YYY PTS`nin uygulanmasına yönelik model önerisinde yer almasının zorunluluk teşkil etmemesi nedeniyle, PK-TS`nin tasarlanmasında B103`ün yalnızca MS ve tasarımcının görev ve sorumlulukları konusundaki hükümlerinden yararlanılacaktır. DHTS hükümlerinin düzenlenmesiyle ilgili öneriler Çizelge 4.3`de özetlenmektedir.

**Çizelge 4.3: DHTS maddelerinin düzenlenmesine ilişkin öneriler.**

Madde No/ Başlık	Aynı Şekilde Kullanılabilir	Değiştirilmeli			Eklenmeli
		Terim	Cümle	İçerik	
Md.1. Sözleşmenin tarafları	X				
Md.2. Taraflara ilişkin bilgiler	X				
Md.3. Sözleşmenin ve yazışmaların dili	X				
Md.4. Bildirimler	X				
Md.5. Tanımlar			X		
Md.6. İş tanımı				X	
Md.7. Sözleşmenin türü ve bedeli			X		
Md.8. Sözleşmenin ekleri				X	
Md.9. Sözleşmenin süresi	X				
Md.10. İşin yapılma yeri, işyeri teslim ve işe başlama tarihi		X			
Md.11. Vergi, resim ve harçlar ile sözleşmeyle ilgili diğer giderler	X				
Md.12. Teminata ilişkin hükümler		X			
Md.13. Ödeme yeri ve şartları			X		
Md.14. Avans verilmesi, şartları ve miktarı	X				
Md.15. Fiyat farkı				X	
Md.16. Alt yükleniciye ilişkin bilgiler ve sorumluluklar			X		
Md.17. Cezalar ve kesintiler	X				
Md.18. Süre uzatımı verilecek haller ve şartları			X		
Md.19. Kontrol teşkilatı ve yetkileri	X				
Md.20. İşin yürütülmesine ilişkin kayıt ve tutanaklar	X				
Md.21. İş programı	X				
Md.22. Revize program	X				
Md.23. Danışmanın görev ve sorumluluklarının devam etmesi	X				
Md.24. İşin süresinden önce bitirilmesi	X				
Md.25. Fikri ve sınai mülkiyet konusu haklar	X				
Md.26. Danışmanın genel yükümlülükleri	X				
Md.27. Mevzuata uygunluk	X				
Md.28. Diğer danışman ve yüklenicilere olanakların sağlanması				X	
Md.29. Danışmanın komisyon, indirim ve benzeri yollarla çıkar sağlayamaması	X				
Md.30. Çelişen faaliyetlerde bulunma yasağı	X				
Md.31. Gizlilik	X				
Md.32. Koruma tedbirleri ve sigorta				X	
Md.33. Rapor verme yükümlülüğü	X				
Md.34. İdare tarafından temin edilen ekipman ve malzemeler			X		
Md.35. Personel tanımı	X				
Md.36. Personelin onaylanması	X				
Md.37. Personelin görevden alınması ve/veya değiştirilmesi	X				
Md.38. Sorumlu müdür	X				
Md.39. Yardımlar ve kolaylıklar	X				
Md.40. Yer teslimi	X				

**Cizelge 4.3 (devam):** DHTS maddelerinin düzenlenmesine ilişkin öneriler.

<b>Md.41.</b> Teslim, muayene, kabul işlemleri ve kesin hesap				X	
<b>Md.42.</b> Kesin hesap raporu	X				
<b>Md.43.</b> Sözleşmede değişiklik yapılması				X	
<b>Md.44.</b> Sözleşmenin devri	X				
<b>Md.45.</b> Yüklenicinin ölümü, iflası, ağır hastalığı, tutukluluğu veya mahkumiyeti	X				
<b>Md.46.</b> Danışmanın sözleşmeyi feshetmesi	X				
<b>Md.47.</b> İdarenin sözleşmeyi feshetmesi	X				
<b>Md.48.</b> Sözleşmeden önceki yasak fiil veya davranışlar nedeniyle fesih	X				
<b>Md.49.</b> Sözleşmenin feshine ilişkin düzenlemeler	X				
<b>Md.50.</b> Mücbir sebeplerden dolayı sözleşmenin feshi	X				
<b>Md.51.</b> Sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işler, iş eksilişi ve işin tasfiyesi				X	
<b>Md.52.</b> Danışmanın tazmin sorumluluğu	X				
<b>Md.53.</b> Hüküm bulunmayan haller	X				
<b>Md.54.</b> Anlaşmazlıkların çözümü	X				
<b>Md.55.</b> Diğer hususlar	X				
<b>Md.56.</b> Yürürlük	X				
<b>Md.57.</b> Sözleşmenin imzalanması	X				
<b>Eklenmesi Gereken Maddeler</b>					
İdarenin diğer danışmanları					X
İdarenin görev ve sorumlulukları					X

Mevcut DHTS'nin aşağıda ele alınan maddeleri üzerinde proje ve kontrollük hizmetleri sözleşmesinin niteliğine uygun olarak bazı düzenlemeler yapılmalıdır. Bu amaçla öncelikle sözleşmenin yalnızca proje ve kontrollük hizmetleri sözleşmesi olarak tasarlanması nedeniyle, ön yeterlik şartnamesi ve idari şartname önerisinde belirtildiği gibi sözleşmede yer alan genel tanımlamalardan kaçınılarak bu hizmetlere özgü tanımlamalar yapılmalıdır. Sözleşme genelinde yer alan “danışmanlık hizmeti” ifadesi yerine “proje ve kontrollük hizmeti” ifadesi kullanılmalıdır. Değişiklik yapılması önerilen diğer maddeler ise şunlardır:

• **Md.5. Tanımlar:** Sözleşme formu önerisi YYY PTS'de kullanılmak üzere tasarlanacağı için sözleşmede kullanılan ifadelerin kısa tanımlarının yer aldığı bu maddede YYY tanımına da yer verilmelidir. Ayrıca bu madde altında bulunan danışman tanımında danışmanın hangi meslek disiplinine mensup katılımcı olduğu ifade edilmemektedir. Bu tanımlamada danışmanın, danışmanlık hizmeti vermek üzere idareyle sözleşme imzalayan mimar/tasarımcı olduğu açıkça belirtilmelidir. Diğer taraftan “işin meydana getirildiği yerler ile iş süresince geçici veya sürekli olarak kullanılan diğer yerler” olarak açıklanan “işyeri” kavramı, burada yapılan

tanımlamaya göre yapımın gerçekleştirileceği inşaat sahasını ifade etmektedir. Oysaki tasarımcı, proje ve kontrollük hizmetinin yerine getirilmesinde burada ifade edilen anlamıyla işyerinde imalata ilişkin herhangi bir faaliyet gerçekleştirilmemektedir. Dolayısıyla bu tanım geçersiz hale gelmektedir. Bu nedenle işyeri tanımı proje hizmetleri için proje hizmetinin yerine getirildiği yer olan mimari proje ofisini, kontrollük hizmetleri için ise kontrollük hizmetinin yerine getirildiği inşaat sahasını ifade edecek şekilde yeniden yapılmalıdır.

- **Md.6. İş tanımı:** İdareden işin adı, niteliği, türü ve miktarını içerecek şekilde bir tanımlama yapılmasının istendiği bu maddede, proje ve kontrollük hizmetlerinin kapsamıyla ilgili oldukça genel bilgilerin yer aldığı görülmektedir. Oysaki Bölüm 3.3.1`de de incelendiği üzere B103 sözleşmesinin tasarımcının hizmetlerinin kapsamı başlıklı maddesinde (B103- 2007, Md.3) tanımlanan görevler, aslında yapılacak işin tanımını oldukça açık bir şekilde ortaya koymaktadır. B103`de tasarımcı hizmetleri temel hizmetler (B103- 2007, Md.3.1), şematik tasarım aşaması hizmetleri (B103- 2007, Md.3.2), tasarım gelişimi aşaması hizmetleri (B103- 2007, Md.3.3), sözleşme dokümanlarının düzenlenmesi aşaması hizmetleri (B103- 2007, Md.3.4), ihale aşaması hizmetleri (B103- 2007, Md.3.5), yapım aşaması hizmetleri (B103- 2007, Md.3.6) olmak üzere altı alt başlıkta incelenmektedir. Ele alınan her madde tasarımcıdan talep edilen hizmetleri yani işin tanımını ifade etmektedir. DHTS`de ise benzer bir iş tanımı bulunmamaktadır. Yine Bölüm 3.3.1`de ele alındığı üzere kontrollük hizmetleri açısından incelendiğinde, idareyle yüklenici arasında yapılan inşaat sözleşmesinin eki olan YİĞŞ`de kontrollük hizmetlerini yerine getiren yapı denetim görevlisinin görevlerinin şartnamenin içindeki maddelere dağıtılmış olduğu görülmektedir. Bu nedenle iş tanımı listesi bu madde altında oluşturulmalıdır. Bu işler genel olarak tanımlanmalıdır. İş tanımı listesinin oluşturulmasında Bölüm 3.3.1`deki incelemede de tespit edildiği gibi işin niteliğine göre idarelerin yapım öncesindeki tasarımcı görevleri B103, yapım evresi görevleri ise hem B103 hem de YİĞŞ dikkate alınarak belirlenmelidir. Böylelikle sözleşme çerçevesinde belirlenen kontrollük görevleriyle YİĞŞ`de yer alan kontrollük görevlerinin paralellüğünün sağlanması da mümkündür.

- **Md.7. Sözleşmenin türü ve bedeli:** Tip idari şartname önerisinde de belirtildiği üzere, sözleşme türünün götürü bedel sözleşme olmasının önerilmesi

nedeniyle madde metninde sözleşme türünün götürü bedel sözleşme olduğu hükmü yer almalıdır.

- **Md.8. Sözleşmenin ekleri:** Tasarımın belirli bir kaliteye ulaşması ve başarının sağlanabilmesi için “İşin tanımı” başlıklı 6. maddede belirtilen görevlerin her birinin nasıl gerçekleştirileceğine ilişkin teknik şartnamelerin ayrı ayrı yazılmasında büyük yarar vardır. Örneğin tasarımcının kontrollük hizmetini gerçekleştirirken saha ziyaretlerinde bulunmasıyla ilgili görevini nasıl yerine getireceği işin niteliğine göre farklılıklar gösterebilir. Bu durumda saha ziyaretlerinin gerçekleştirilmesiyle ilgili her türlü detay teknik şartnamede yer almalıdır. Bu örnekten de anlaşılacağı üzere her bir göreve ilişkin olarak birden fazla teknik şartname yazılmalıdır. Ayrıca görevlere ilişkin hazırlanan teknik şartnamelerin sözleşmenin eki olduğu madde metninde belirtilmelidir.

- **Md.10. İşin yapılma yeri, işyeri teslimi ve işe başlama tarihi:** Proje ve kontrollük hizmetlerinin yerine getirilmesinde tasarımcı imalata ilişkin herhangi bir görev üstlenmediği için tasarımcıya işyerinin teslim edilmesi durumu söz konusu değildir. Bu nedenle işyerinin teslimine ilişkin hüküm geçersiz hale geleceğinden, “işyeri teslimi” ifadesi madde metninden kaldırılmalıdır.

- **Md.12. Teminata ilişkin hükümler:** “Fiyat farkı” teriminin yerine “sözleşme bedelinde artış” ifadesi kullanılacağı için, maddenin 12.2.1 numaralı alt bendinde yer alan fiyat farkına ilişkin hüküm, “sözleşme bedelinde artış” ifadesi kullanılarak yeniden düzenlenmelidir.

- **Md.13. Ödeme yeri ve şartları:** Sözleşme türünün götürü bedel sözleşme olması nedeniyle, birim fiyat sözleşmeye ait hükümler madde metninden kaldırılmalıdır.

- **Md.15. Fiyat farkı:** Bölüm 4.1.2'deki idari şartname önerisinde de ele alındığı üzere, tasarımcıdan kaynaklanmayan sebeplerden ötürü sözleşme bedelinin artırılabilmesi hususu bu madde metninde de yer almalıdır. Bu nedenle madde başlığı da “Sözleşme bedelinde artış” olarak değiştirilmelidir.

- **Md.16. Alt yükleniciye ilişkin bilgiler ve sorumluluklar:** İdari şartnamenin ilgili hükmünde isteklilerden, alt yüklenicilere yaptırmayı düşündükleri işleri belirtmelerinin talep edilmesi durumunda, sözleşmenin bu maddesi altında alt yüklenicilerin adı, ticaret ünvanı, açık adresi ve üstlendikleri işler gibi alt

yüklenicilere ilişkin bilgilerin de tanımlanması istenmektedir. Yine bu madde altında idari şartnamede alt yüklenici listesinin talep edilmesiyle ilgili bir hükmün bulunmaması halinde, danışmanın işin bir kısmını idarenin iznini alarak alt yükleniciye yaptırabileceği belirtilmektedir. B103 sözleşmesinde ise alt yüklenicilerin kimler olduğu konusunda detaylı açıklamalara sözleşme metninde zorunlu olarak yer verilmektedir (B103, 2007, Md.1.1.12). PK-TİŞ`de de alt yüklenicilerle ilgili bilgilerin idarenin insiyatifine bırakılmadan zorunlu olarak madde metninde yer verilmesinin önerilmesi nedeniyle, bu öneriye paralel olarak sözleşme önerisinin bu maddesinde de alt yüklenici bilgileri yer almalıdır. Diğer taraftan DHTS`de statik, elektrik vb işleri gerçekleştirecek alt yüklenicilerin görev ve sorumluluklarını nasıl gerçekleştireceklerine ilişkin herhangi bir hükme de yer verilmemektedir. Oysaki B103 sözleşmesinde bu tür alt yüklenicilik hizmetlerinin yerine getirilmesinde alt yüklenicilerin, tasarımcının proje hizmetleri için sözleşmede tanımlanan görevleriyle aynı görevlere sahip olduğu belirtilmektedir (B103, 2007, Md.3.1). Bu hükme göre örneğin elektrik tesisat projesini hazırlayan bir elektrik mühendisi, kendi yaptığı işle ilgili olarak şematik tasarım aşamasından işin kabulü aşamasına kadar tasarımcının bu aşamalar için tanımlanan sorumluluklarına benzer sorumluluklar üstlenmektedir. Görevlerin tanımlanmış olması taraflar arasındaki görev ve sorumluluk sınırlarının doğru bir şekilde çizilmesi ve ilişkilerin düzenlenmesi açısından oldukça önemlidir. Bu nedenle B103 sözleşmesinde olduğu gibi alt yüklenicilerin, tasarımcının proje hizmetleri için tanımlanan görevleriyle aynı görevlere sahip olduğu hususu madde metninde yer almalıdır.

- **Md.18. Süre uzatımı verilecek haller ve şartları:** Sözleşme türünün götürü bedel sözleşme olması nedeniyle, birim fiyat sözleşmeye özgü 18.3 numaralı madde alt bendi geçersiz hale geleceği için madde metninden kaldırılmalıdır. Bu maddeye göre süre uzatımı ancak madde metninde yer alan mücbir sebepler ve idareden kaynaklanan sebepler nedeniyle gerçekleşebilmektedir. Sözleşmenin 51. maddesinde iş artışı ve eksilişi yapılmasına herhangi bir kritere bağlı olmadan imkan veren bir düzenleme yapılması önerilmiştir. Bu nedenle madde metni ilave işler nedeniyle iş artışının ortaya çıkması halinde gerekli süre uzatımının yapılması hususunu içerecek şekilde yeniden düzenlenmelidir.

- **Md.28. Diğer danışman ve yüklenicilere olanakların sağlanması:** Madde metninde danışmanın, idarenin isteklerine uygun olarak idare tarafından

görevlendirilen diğer danışmanlara, yüklenicilere ve işçilerine işlerini yapmaları için gereken imkanları sağlaması gerektiği belirtilmektedir. Özellikle proje hizmetinin gerçekleştirilmesi sürecindeki ofis ortamında, tasarımcı çalışanlarının yanı sıra idare tarafından bu maddede tanımlandığı gibi görevlendirilen başka yüklenicinin ya da işçinin görev alması durumu söz konusu değildir. Diğer taraftan idarenin örneğin zemin etüdü yapılması, topoğrafya hizmetlerinin yerine getirilmesi gibi danışmanlık hizmet alım ihaleleriyle temin edilen diğer hizmetler için başka bir danışmanı görevlendirmesi halinde, bu danışmanın tasarımcıyla iletişim kuracak işçisi değil, ancak teknik personeli olabilir. Böyle bir ilişki içerisinde de tasarımcı bahsi geçen diğer danışmanlara, ancak işlerini yapmaları için projelerin temin edilmesi ve projede yer alan bilgilerin açıklanması hususlarında yardımcı olabilir. Bu örneklerden de anlaşılacağı üzere bu maddedeki tanımlamaların yapım işleri için geçerli olması ve bu hükmün proje hizmetleri için yanlış bir terminolojiye sahip olması nedeniyle madde metni, proje ve kontrollük hizmetlerine uygun olarak yeniden düzenlenmelidir. Bu amaçla tasarımcının idare tarafından görevlendirilen diğer danışman ve yüklenicilere, idarenin isteklerine uygun olarak proje ve kontrollük hizmetleri kapsamı içine giren sınırlar ölçüsünde gerekli olanakları sağlaması gerektiği hususunu içerecek şekilde madde metni yeniden tasarlanmalıdır.

- **Md.32. Koruma tedbirleri ve sigorta:** Madde metninin 32.1 numaralı alt bendinde danışmanın, işin devamı süresince kaza, zarar ve kayıpların meydana gelmesini önlemek amacıyla her türlü güvenlik önlemini alması gerektiği belirtilmektedir. Ayrıca danışmanın aldığı güvenlik önlemlerine ilişkin giderlerin tümünün kendisine ait olduğu ifade edilmektedir. Proje hizmetinin yerine getirilmesinde hizmetin yapılacağı yer tasarımcının kendi ofisidir. Ofis ortamında bu madde alt bendinde belirtilen koruma tedbirlerinin alınması durumu söz konusu değildir. Diğer taraftan bu hüküm danışmanın kontrollük hizmetini sağlaması durumunda şantiye sahasında şantiye ofisi kurması halinde, diğer bir deyişle şantiyede gerçekleştirilen kontrollük hizmetlerinde geçerlidir. YİĞŞ'nin "İş ve işyerlerinin korunması ve sigortalanması" başlıklı 9.maddesine göre yüklenicinin yapım işinde işe başlama tarihinden geçici kabul tarihine kadar karşılaşılabilecek risklere karşı "inşaat sigortası (bütün riskler)", geçici kabul tarihinden kesin kabul tarihine kadar geçecek süreye ilişkin olarak ise yürürlükteki İnşaat Sigortası (Bütün Riskler) Genel Şartları çerçevesinde sigorta yaptırmakla yükümlü olduğu



belirtilmektedir. Ayrıca aynı maddenin 9.11 numaralı alt bendine göre iş ve işyerlerinin korunması konusunda gerek kontrollük tarafından istenen gerekse yüklenicinin kendi arzusuna göre uyguladığı güvenlik ve koruma önlemlerine ilişkin giderlerin tümü de yükleniciye aittir. Belirtilen nedenlerden dolayı bu madde alt bendi hizmetin doğrudan şantiyede görev yapmayı gerektiren kontrollük hizmetini içermesi durumunda, YİGŞ`de de belirtildiği gibi koruma tedbirlerinin alınması ve sigorta yapılması görevinin yükleniciye ait olduğu hususunu içerecek şekilde yeniden düzenlenmelidir. Diğer taraftan aynı maddenin 32.4 numaralı alt bendinde isteklilerden profesyonel sorumluluk sigortası yaptırımlarının talep edilip edilmeyeceği idarelerin insiyatifine bırakılmıştır. Ülkemizde yalnızca hekimler için zorunlu tutulan profesyonel sorumluluk sigortası yurt dışındaki uygulamalara bakıldığında her tür meslek disiplini için hizmet verebilmenin ön şartı niteliğindedir. Benzer olarak B103 sözleşmesinin 2.5.1 maddesinde de tasarımcının profesyonel sorumluluk sigortası yaptırması zorunlu olarak talep edilmektedir. Şantiye ortamında genel güvenlik önlemlerinin alınması ve inşaat sigortası (bütün riskler) yaptırılması sorumluluğu yükleniciye aitse de, tasarımcının gerek proje gerekse kontrollük hizmetlerini yerine getirmesi sırasındaki ihmalden ya da kusurlu davranışından dolayı meydana gelebilecek kaza, zarar ve kayıpların karşılanması açısından profesyonel sorumluluk sigortası yaptırması hususu Kamu İhale Kurumu tarafından incelenmelidir. Sigorta yapılabilmesi mümkün ise bunun proje müelliflerince yaptırılması istenmelidir.

- **Md.34. İdare tarafından temin edilen ekipman ve malzemeler:** Madde metninde sözleşme kapsamındaki hizmetlerin yürütülmesi için idare tarafından danışmana verilen ya da idarenin sağladığı finansmanla danışman tarafından satın alınan malzeme ve teçhizatın idarenin mülkü olacağı ifade edilmektedir. Bu madde de yalnızca kontrollük hizmetinin şantiyede gerçekleştirilmesi durumu için geçerli olabilir. Bu hükmün ofis ortamında gerçekleştirilen proje hizmeti için değil, yalnızca şantiyede gerçekleştirilecek kontrollük hizmeti için geçerli olduğu madde metninde yer almalıdır.

- **Md.41. Teslim, muayene, kabul işlemleri ve kesin hesap:** Teslim, muayene ve kabul işlemlerinin nasıl yapılacağıyla ilgili hususların açıklandığı bu maddede yer alan ifadelerde yapım işine özgü tanımlamalar bulunmaktadır. Örneğin yapılan incelemede işte önemli ve işin fonksiyonelliğini engellediği için idarenin ihtiyacını

karşılama açısından kabul edilemez eksiklik ya da kusurların bulunması halinde kabul aşamasına geçilemeyeceği belirtilmektedir. Proje ve kontrollük hizmetleri açısından ele alındığında, yapım hizmetinde olduğu gibi bu hizmetin yerine getirilmesinde “işin fonksiyonelliğinin engellenmesi” durumu söz konusu değildir. Ancak işin yapımdan önceki aşamasında tasarımcı tarafından teslim edilen çizim, hesap, teknik şartname, yaklaşık maliyet hesabı ve mahal listeleri gibi dokümanlarda eksik ve kusur söz konusu olabilir. Sunulan bu dokümanlarda eksik ya da kusur bulunması halinde ise kabul yapılamaz. Bu nedenle maddenin söz konusu dokümanlardaki kusurlar düşünülerek yeniden formüle edilmesi gerekmektedir. Diğer taraftan kontrollük hizmetiyle ilgili olarak kontrollük görevi tamamlandıktan sonra, yani yapım işi bittikten sonra kontrollüğün yapım süreci dokümanlarını düzgün ve sistemli bir arşiv oluşturarak idareye teslim etmesi gereklidir. Bu görevin de eksik ve kusurlu yapılması halinde işin ikinci aşamasının kabulü yapılmamalıdır. Madde metni kabul işlemlerinin yapılabilmesi için proje ve kontrollük görevlerinin bu özellikleri göz önüne alınarak somut bir biçimde yeniden düzenlenmelidir.

- **Md.43. Sözleşmede değişiklik yapılması:** Madde, sözleşme hükümlerinde sözleşme imzalandıktan sonra, sözleşme bedelinin aşılması ve idareyle danışmanın karşılıklı olarak anlaşması kaydıyla, ancak işin yapılma veya teslim yeriyle, işin süresinden önce yapılması veya teslim edilmesi durumunda işin süresi ve bu süreye uygun olarak ödeme şartlarına ait hususlarda değişiklik yapılabileceği hükmündedir. Söz konusu değişiklikler ise yalnızca işin süresi ve bu süreye uygun olarak ödeme şartlarına ait hususlarda yapılabilmektedir. Bu hallerin dışında sözleşme hükümlerinde değişiklik yapılamayacağı veya ek sözleşme düzenlenemeyeceği madde metninde ifade edilmektedir. Bu hüküm tasarımcı tarafından yapılacak değişikliğin sözleşmede de değişiklik yapılmasını zorunlu kılması halinde, içerdiği kriterlerden dolayı değişikliğin yapılmasını engelleyici bir niteliğe sahiptir. Örneğin tasarımcının tasarım aşamasında yaptığı bir değişiklik önerisinin yerine getirilebilmesi, işin tanımı kısmında yer alacak olan tasarımcının görevleri arasında olmayan ve tasarımcı tarafından yerine getirilmesi gereken yeni bir görevin ortaya çıkmasına neden olabilir. Bu yeni görevin mevcut madde metninde belirtildiğinin aksine sözleşme bedelinin aşılmasına ya da sürenin uzamasına neden olması halinde, görevin yerine getirilmesiyle ilgili olarak sözleşmede değişiklik yapılması durumu da söz konusu olmayacaktır. “Sözleşme

kapsamında yaptırılacak ilave işler, iş eksilişi ve işin tasfiyesi” başlıklı madde 51’de yapılması gerekli olan zorunlu değişikliklerin gerekçesi idareye bildirilmek kaydıyla idarenin onayı alındıktan sonra yapılabilmesine imkan veren bir düzenlemenin yapılması önerilmiştir. Bu nedenle bu maddede de değişikliklerin gerekli hallerde sözleşmeye de yansıtılmasına imkan veren bir düzenleme yapılarak, bu hükümde yer alan sözleşmede değişikliğe ilişkin ön şartlar kaldırılmalıdır. Madde metni yeniden revize edilmelidir.

• **Md.51. Sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işler, iş eksilişi ve işin tasfiyesi:** Sözleşme türünün götürü bedel sözleşme olması nedeniyle, bu madde altında yer alan birim fiyat sözleşmeye ait madde dip notu geçersiz hale geleceği için kaldırılmalıdır. Diğer taraftan bu maddede iş artışı ya da eksilişinin KİSK’in 24. maddesine uygun olarak yapılabileceği belirtilmektedir. KİSK’in 24. maddesi “...Mal ve hizmet alımlarıyla yapım sözleşmelerinde, öngörülemeyen durumlar nedeniyle bir iş artışının zorunlu olması halinde, artışa konu olan iş;

a) Sözleşmeye esas proje içinde kalması,

b) İdareyi külfete sokmaksızın asıl işten ayrılmasının teknik veya ekonomik olarak mümkün olmaması,

şartlarıyla, anahtar teslimi götürü bedel ihale edilen yapım işlerinde sözleşme bedelinin % 10'una, birim fiyat teklif almak suretiyle ihale edilen mal ve hizmet alımlarıyla yapım işleri sözleşmelerinde ise % 20 'sine kadar oran dahilinde, süre hariç sözleşme ve ihale dokümanındaki hükümler çerçevesinde aynı yükleniciye yaptırılabilir.” hükmündedir. Yine aynı hükme göre işin bu şartlar dahilinde tamamlanamayacağına anlaşılması durumunda ise artış yapılmaksızın hesap genel hükümlere göre tasfiye edilir. Ancak bu durumda, işin tamamının ihale dokümanı ve sözleşme hükümlerine uygun olarak yerine getirilmesi zorunludur. İş eksilişinin söz konusu olduğu durumda da yine KİSK madde 24`de “Sözleşme bedelinin % 80'inden daha düşük bedelle tamamlanacağı anlaşılan işlerde, yüklenici işi bitirmek zorundadır. Bu durumda yükleniciye, yapmış olduğu gerçek giderleri ve yüklenici karına karşılık olarak, sözleşme bedelinin % 80'i ile sözleşme fiyatlarıyla yaptığı işin tutarı arasındaki bedel farkının % 5'i geçici kabul tarihindeki fiyatlar üzerinden ödenir” hükmü yer almaktadır. Proje ve kontrollük hizmetleri açısından değerlendirildiğinde, bu hükmün hizmetin başarısını engelleyecek olumsuz bir

içeriğe sahip olduğu görülmektedir. Örneğin proje hizmetinin yerine getirilmesinde özellikle tasarım sürecinde projenin başarıya ulaşması için bazı zorunlu değişikliklere ihtiyaç duyulabilir. Benzer bir şekilde kontrollük hizmetinin yerine getirilmesinde kontrollüğün haftada bir kez şantiye sahasına gitmesinin öngörüldüğü bir projede, hizmetin tam olarak yerine getirilebilmesi için kontrollüğün daha fazla sayıda saha ziyaretinde bulunması konusunda bir değişikliğin yapılması durumu da söz konusu olabilir. Ortaya çıkan bu zorunlu değişikliklerin KİSK`in 24.maddesinde tanımlanan şartlara uygun olmaması halinde bu değişiklikleri yerine getirmek de mümkün olmayacaktır. Böylelikle gerek proje hizmeti gerekse kontrollük hizmeti hedeflenen başarıyla sonuçlanmayacaktır. Oysaki bu tür hizmetlerde gerekli değişiklikler herhangi bir alt kritere bağlı olmadan fakat idareye uygun gerekçeler bildirilerek ve idareden gerekli izinler alınarak zorunlu durumlarda yapılabilir. Bu nedenle madde metni iş artışı ya da eksilişine neden olan geçerli gerekçelerin idareye bildirilmesi ve idarenin onayının alınması halinde iş artışı ve eksilişinin yapılabileceği hususunu içerecek şekilde yeniden düzenlenmelidir.

Yukarıda açıklanan ve üzerinde değişiklik yapılması önerilen hükümlerin yanı sıra B103`de yer alan bazı maddelerden faydalanılarak bazı yeni hükümlerin eklenmesinde de fayda vardır. Bu yeni maddelerin başlıkları ve düzenlenmesiyle ilgili öneriler aşağıda açıklanmaktadır:

- **İdarenin diğer danışmanları:** B103 sözleşmesinde MS`nin varsa diğer danışmanlarının kimler olduğuna ve bu danışmanların iletişim bilgilerine yer verilmektedir (B103- 2007, Md.1.1.10). YYY`nin tasarımcı seçiminden önce seçilmesi halinde, YYY görevini üstlenecek firma ve bu firmanın iletişim adresiyle ilgili bilgilerin sözleşmede yer alması katılımcılar arasındaki ilişkinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi ve tarafların birbirlerini tanımaları açısından oldukça önemlidir. Bu nedenle diğer danışmanlarla ilgili bilgilerin yer alacağı “İdarenin diğer danışmanları” başlıklı madde sözleşme metnine eklenmelidir.

- **İdarenin görev ve sorumlulukları:** MS`nin görev ve sorumluluklarının karşılaştırıldığı Bölüm 3.3.2`de yapılan tespitler sonucunda DHTS`de idarenin:

- ✦ Proje ihtiyaçları hakkında bilgi vermek,
- ✦ Programlama danışmanını görevlendirmek,
- ✦ Proje bütçesini oluşturmak ve güncellemek,

- ✦ Proje sahası hakkında bilgi vermek,
- ✦ Zemin etüdleriyle ilgili mühendislik hizmetlerini sağlamak,
- ✦ MS'nin danışmanlarının hizmetleriyle tasarımcının hizmetlerini koordine etmek,
- ✦ Strüktürel ve çevresel testlerin ve araştırmaların yapılmasını sağlayarak test sonuçları ve raporları hakkında bilgi vermek,
- ✦ Tasarımcı dışındaki diğer katılımcılarla kurduğu iletişim konusunda tasarımcıyı bilgilendirmek,
- ✦ Tasarımcı hizmetlerinin, yapım sözleşmesinde yer alan hizmetleriyle koordinasyonunu sağlamak

konularında herhangi bir göreve sahip olmadığı tespit edilmiştir. Bu tespitler doğrultusunda “İdarenin görev ve sorumlulukları” madde başlığı altında yukarıdaki görevler B103 sözleşmesinin hükümlerinden faydalanılarak tanımlanmalıdır.

#### **4.1.4 Danışmanlık hizmet alımı ihaleleri uygulama yönetmeliğindeki standart formların biçimlendirilmesine yönelik ilke ve öneriler**

Bölüm 3.1.3'deki incelemeler sonucunda DH-İUY'nin eki olan bazı formlarda da düzenlemeler yapılması gerektiği tespit edilmiştir. Söz konusu formlar geleneksel PTS'ye özgü olarak tasarlanmıştır. YYY PTS'nin geleneksel sistemden farklı bir PTS alternatifi olması nedeniyle, YYY sisteminde kullanılmak üzere bu formlar özel olarak düzenlenmelidir. Söz konusu formlarda yapılması gereken değişiklikler şunlardır:

- **Tablo 1. Teknik teklif değerlendirme puanlama kriterleri:** Mevcut tanımlanan değerlendirme kriterlerine yeni teknik değerlendirme kriterleri eklenerek YYY PTS için yeniden düzenlenmelidir.

- **Teknik teklif üye değerlendirme formu:** YYY PTS uygulamalarındaki proje ve kontrollük hizmetlerinin temininde kullanılmak üzere yeniden düzenlenmelidir.

- **İhale onay belgesi:** Proje ve kontrollük hizmetinin sağlanmasında hizmetin niteliği itibarıyla fiziki miktarının hesaplanmasının mümkün olmaması nedeniyle, PK-ÖYŞ'nin 2. maddesinde “miktarı (fiziki)” ibaresinin geçersiz hale gelmesi

önerilmiştir. Bu öneri nedeniyle belgede yer alan “işin tahmini miktarı” ibaresi, YYY PTS için düzenlenecek onay belgesinde yer almamalıdır. YYY PTS`nin proje teslim sistemleri açısından çeşitlilik yaratması nedeniyle, proje teslim sistemi usulüne ilişkin bilgi de onay belgesinde tanımlanmalıdır.

- **Ön yeterlik ilanı:** Yukarıda da belirtildiği gibi YYY PTS`nin geleneksel PTS dışında bir sistem olması proje teslim sistemleri açısından çeşitlilik oluşturduğundan proje teslim sistemi usulüne ilişkin bilgi ön yeterlik ilanında yer almalıdır.

- **Ön İlan:** İhale onay belgesi ve ön yeterlik ilanında olduğu gibi proje teslim sistemi usulüne ilişkin bilgi ön ilanda da yer almalıdır.

#### **4.1.5 YYY PTS için biçimlendirilecek proje ve kontrollük hizmeti ihale ve sözleşme dokümanlarının geçerliliği için danışmanlık hizmet alımı ihaleleri uygulama yönetmeliğinde ve kamu ihale yasasında yapılması gereken değişiklikler**

YYY PTS uygulanarak KİK`e uygun olarak gerçekleştirilecek yapım işlerinde proje ve kontrollük hizmetlerinin yerine getirilebilmesi için tasarımcı seçim sürecinde ön yeterlik şartnamesi olarak kullanılan DH-ÖYŞ; ihale süreciyle ilgili genel bilgilerin yer aldığı DH-TİŞ; idare ve tasarımcı arasındaki sözleşme ilişkilerinin düzenlenmesi amacıyla hazırlanan DHTS hükümlerinin üzerinde yapılması gereken değişikliklere ilişkin ilke ve öneriler önceki bölümlerde ele alınmıştır.

KİK`de ön yeterlik şartnamesi ve diğer ihale dokümanlarında yer alan hükümlerin 4734 sayılı KİK, 4735 sayılı KİSK ve DH-İUY hükümlerine aykırı bir durum içermemesi gerektiği belirtilmektedir. Bu nedenle, çalışmanın bu bölümünde incelenen ihale dokümanları için önerilen değişikliklerin belirtilen kanun ve yönetmeliğe uygunluğu incelenecek ve aykırılıklar tespit edilecektir.

KİK, KİSK ve DH-İUY`nin, önerilecek YYY PTS`nin yanı sıra uygulanmakta olan geleneksel PTS`ye hükmeden genel kanun ve yönetmelik olması nedeniyle çalışmanın bu bölümünde söz konusu kanun ve yönetmeliğin ilgili maddeleri formüle edilmeyecek, yalnızca YYY PTS`nin uygulanabilmesi için aykırı hükümlerin nasıl düzenlenmesi gerektiğine ilişkin öneriler geliştirilecektir.

DH-İUY, KİK kapsamındaki idarelerin danışmanlık hizmet alımı ihalelerinde uygulayacakları usul ve esasları düzenlemek amacıyla hazırlanmış yönetmeliktir.

YYY PTS'nin uygulanması için geliştirilecek olan sistem önerisinin bileşenleri olan proje ve kontrollük hizmetleri ön yeterlik şartnamesi, idari şartname ve tip sözleşmesinin uygulanabilmesi için DH-İUY'de düzenleme yapılması önerilen maddeler Çizelge 4.4'de gösterilmektedir.

**Çizelge 4.4:** DH-İUY'nin proje ve kontrollük hizmetlerinin yerine getirilmesi açısından düzenlenmesine ilişkin öneriler.

Madde No/ Başlık	Aynı Şekilde Kullanılabilir	Değiştirilmeli		
		Terim	Cümle	İçerik
Md.1. Amaç ve Kapsam	X			
Md.2. Dayanak	X			
Md.3. Tanımlar	X			
Md.4. Temel ilkeler	X			
Md.5. Yerli istekli	X			
Md.6. Danışmanlık hizmetlerinin kapsamı	X			
Md.7. İş tanımının belirlenmesi	X			
Md.8. Bildirim ve tebligat esasları	X			
Md.9. Yaklaşık maliyete ilişkin ilkeler	X			
Md.10. Yaklaşık maliyetin hesaplanmasına esas miktar ve fiyatların tespiti	X			
Md.11. Yaklaşık maliyetin hesaplanması ve güncellenmesi	X			
Md.12. İhale ve ön yeterlik dokümanının içeriği	X			
Md.13. İhale kaydı, ihale ve ön yeterlik dokümanının hazırlanması	X			
Md.14. Ön yeterlik şartnamesi			X	
Md.15. İdari şartname			X	
Md.16. Teknik şartname			X	
Md.17. Sözleşme tasarısı			X	
Md.18. İhale onayının alınması	X			
Md.19. İhale komisyonunun kurulması ve çalışma esasları				X
Md.20. İhale işlem dosyası	X			
Md.21. Ön yeterlik ilanı	X			
Md.22. Ön ilan	X			
Md.23. Davet süresinin kısaltılması	X			
Md.24. İlanın uygun olmaması	X			
Md.25. İhale ve ön yeterlik dokümanının görülmesi, ön yeterlik dokümanının satın alınması ve EKAP üzerinden indirilmesi	X			
Md.26. İhale ve ön yeterlik dokümanında değişiklik veya açıklama yapılması	X			
Md.27. İhale veya son başvuru saatinden önce ihalenin iptal edilmesi	X			
Md.28. Yeterliğin belirlenmesinde uyulacak ilkeler	X			
Md.29. İstenecek belgeler	X			
Md.30. Belgelerin sunulmuş şekli	X			
Md.31. İş ortaklığı	X			
Md.32. Konsorsiyum	X			
Md.33. Bankalardan temin edilecek belgeler	X			
Md.34. Bilanço veya eşdeğer belgeler	X			
Md.35. İş hacmini gösteren belgeler	X			

**Çizelge 4.4 (devam): DH-İUY'nin proje ve kontrollük hizmetlerinin yerine getirilmesi açısından düzenlenmesine ilişkin öneriler.**

<b>Md.36.</b> İş hacmine ilişkin belge tutarlarının güncellenmesi	X			
<b>Md.37.</b> Aday veya isteklinin mesleki faaliyetini sürdürdüğünü ve teklif vermeye yetkili olduğunu gösteren belgeler	X			
<b>Md.38.</b> İş deneyimini gösteren belgeler	X			
<b>Md.39.</b> Organizasyon yapısına ve personel durumuna ilişkin belgeler	X			
<b>Md.40.</b> Makine, teçhizat ve diğer ekipmana ilişkin belgeler	X			
<b>Md.41.</b> Kalite ve standarda ilişkin belgeler	X			
<b>Md.42.</b> İş deneyim belgesi düzenlemeye yetkili kurum ve kuruluşlar	X			
<b>Md.43.</b> Belge düzenleme koşulları	X			
<b>Md.44.</b> Belge için başvuru	X			
<b>Md.45.</b> İş deneyim tutarının tespiti	X			
<b>Md.46.</b> İş deneyim belgelerinin verilmesi	X			
<b>Md.47.</b> İş deneyim belgesi düzenlenemeyecek işlerde iş deneyimini gösteren belgeler ve bu belgelerde aranacak kriterler	X			
<b>Md.48.</b> Değerlendirmeye ilişkin esaslar	X			
<b>Md.49.</b> İş deneyim tutarının güncellenmesi	X			
<b>Md.50.</b> İhale komisyonlarının inceleme yetkisi	X			
<b>Md.51.</b> İhale dışı bırakılma	X			
<b>Md.52.</b> İhaleye katılamayacak olanlar	X			
<b>Md.53.</b> Ön yeterlik başvurularının alınması ve açılması	X			
<b>Md.54.</b> Ön yeterlik değerlendirmesi	X			
<b>Md.55.</b> İhaleye davet	X			
<b>Md.56.</b> Başvuru ve teklif mektuplarının şekli	X			
<b>Md.57.</b> Tekliflerin geçerlilik süresi	X			
<b>Md.58.</b> Teminatlar	X			
<b>Md.59.</b> Tekliflerin sunulması	X			
<b>Md.60.</b> Tekliflerin alınması ve teknik tekliflerin açılması	X			
<b>Md.61.</b> Teknik ve mali tekliflerin değerlendirilmesi	X			
<b>Md.62.</b> Teknik ve mali puan ağırlık katsayılarının belirlenmesi	X			
<b>Md.63.</b> Teknik değerlendirmede dikkate alınacak kriterler				X
<b>Md.64.</b> Teknik puanlama	X			
<b>Md.65.</b> Mali tekliflerin açılması ve puanlama	X			
<b>Md.66.</b> Toplam puanların belirlenmesi, görüşmeye davet ve ihalenin karara bağlanması	X			
<b>Md.67.</b> Bütün tekliflerin reddedilmesi ve ihalenin iptali	X			
<b>Md.68.</b> İhalenin karara bağlanması ve onaylanması	X			
<b>Md.69.</b> Kesinleşen ihale kararının bildirilmesi	X			
<b>Md.70.</b> İhale üzerinde kalan isteklinin sözleşmeye davet edilmesi	X			
<b>Md.71.</b> İhale üzerinde kalan isteklinin sözleşmeyi imzalamaması	X			
<b>Md.72.</b> İhale sonucunun ilanı	X			
<b>Md.73.</b> Yürürlükten kaldırılan yönetmelik	X			
<b>Md.74.</b> Yürürlük	X			
<b>Md.75.</b> Yürütme	X			

Çizelge 4.4'de düzenleme yapılması öngörülen hükümlerle ilgili öneriler aşağıda açıklanmaktadır:



• **Md.14. Ön yeterlik şartnamesi:** YYY PTS uygulamalarındaki proje ve kontrollük hizmetlerinin temininde, ön yeterlik şartnamesinin “Proje ve Kontrollük Hizmeti Alımlarında Uygulanacak Tip Ön Yeterlik Şartnamesi” esas alınarak hazırlanacağı hükmü madde metninde yer almalıdır.

• **Md.15. İdari şartname:** YYY PTS uygulamalarındaki proje ve kontrollük hizmetlerinin temininde idari şartnamenin, “Proje ve Kontrollük Hizmeti Alımlarında Uygulanacak Tip İdari Şartname” esas alınarak hazırlanacağı hükmü madde metninde yer almalıdır.

• **Md.16. Teknik şartname:** Bölüm 4.1.3’de de önerildiği gibi YYY PTS uygulamalarındaki proje ve kontrollük hizmetlerinin temininde, tasarımcının yerine getireceği görevlerin her birinin nasıl gerçekleştirileceğine ilişkin teknik şartnamelerin gereken durumlarda ayrı ayrı hazırlanabileceği hususu madde metninde yer almalıdır.

• **Md. 17. Sözleşme tasarısı:** YYY PTS uygulamalarındaki proje ve kontrollük hizmetlerinin temininde sözleşme tasarısının, “Proje ve Kontrollük Hizmeti Alımlarına Ait Tip Sözleşme” esas alınarak hazırlanacağı hükmü madde metninde yer almalıdır.

• **Md.19. İhale komisyonunun kurulması ve çalışma esasları:** Maddenin 1. alt bendi ihale komisyonunun, ihale ilanı ve ön yeterlik ilanı ya da davet tarihinden en geç üç gün içinde kurulması gerektiği hükmündedir. İhale sürecinin ilk evresinden itibaren sağlıklı ve kontrollü bir şekilde yürütülebilmesi için her iki PTS uygulamasında da ihale komisyonunun sürecin başlangıcında kurulması hususunu içerecek şekilde madde metni yeniden düzenlenmelidir.

• **Md. 63. Teknik değerlendirmede dikkate alınacak kriterler:** PK-TİŞ önerisinde, değerlendirmelerin proje ve kontrollük hizmetlerine özgü teknik değerlendirme kriterleri üzerinden yapılması ve bu amaçla teknik değerlendirme kriterlerinin artırılması önerilmiştir. Bu nedenle madde metninde YYY PTS uygulamalarındaki proje ve kontrollük hizmetlerinin temini için yapılacak olan teknik değerlendirmede dikkate alınacak yeni kriterler yer almalıdır.

Yapılması gerekli değişikliklerin, kamu hukukuna tabi olan veya kamunun denetimi altında bulunan veya kamu kaynağı kullanan kamu kurum ve kuruluşlarının yapacakları ihalelerde uygulanacak esas ve usulleri belirlemek amacıyla hazırlanan

4734 sayılı KİK'e uygunluğu incelendiğinde, KİK'in Çizelge 4.5'de belirtilen hükümlerinde düzenleme yapılması gerektiği tespit edilmiştir.

**Çizelge 4.5:** KİK'in proje ve kontrollük hizmetlerinin yerine getirilmesi açısından düzenlenmesine ilişkin öneriler.

Madde No/ Başlık	Aynı Şekilde Kullanılabilir	Değiştirilmeli			Eklenmeli
		Terim	Cümle	İçerik	
Md.1. Amaç	X				
Md.2. Kapsam	X				
Md.3. İstisnalar	X				
Md.4. Tanımlar			X		
Md.5. Temel ilkeler	X				
Md.6. İhale Komisyonu				X	
Md.7. İhale işlem dosyası	X				
Md.8. Eşik değerler	X				
Md.9. Yaklaşık maliyet	X				
Md.10. İhaleye katılımda yeterli kuralları	X				
Md.11. İhaleye katılmayacak olanlar	X				
Md.12. Şartnameler				X	
Md.13. İhale ilan süreleri ve kuralları ile ön ilan	X				
Md.14. Ortak girişimler	X				
Md.15. Alt yükleniciler			X		
Md.16. İhale saatinden önce ihalenin iptal edilmesi	X				
Md.17. Yasak fiil veya davranışlar	X				
Md.18. Uygulanacak ihale usulleri	X				
Md.19. Açık ihale usulü	X				
Md.20. Belli istekliler arasında ihale usulü	X				
Md.21. Pazarlık usulü	X				
Md.22. Doğrudan temin	X				
Md.23. Tasarım yarışmaları	X				
Md.24. İhale ilânlarında bulunması zorunlu hususlar			X		
Md.25. Ön yeterlik ilânlarında bulunması zorunlu hususlar			X		
Md.26. İlânın uygun olmaması	X				
Md.27. İhale ve ön yeterlik dokümanının içeriği ve idari şartnamede yer alması zorunlu hususlar			X		
Md.28. İhale ve ön yeterlik dokümanının verilmesi	X				
Md.29. İhale dokümanında değişiklik veya açıklama yapılması	X				
Md.30. Tekliflerin hazırlanması ve sunulması	X				
Md.31. Başvuru belgelerinin sunulması	X				
Md.32. Tekliflerin geçerlilik süresi	X				
Md.33. Geçici teminat	X				
Md.34. Teminat olarak kabul edilecek değerler	X				
Md.35. Teminat mektupları	X				
Md.36. Tekliflerin alınması ve açılması	X				

**Çizelge 4.5 (devam): KİK`in proje ve kontrollük hizmetlerinin yerine getirilmesi açısından düzenlenmesine ilişkin öneriler.**

<b>Md.37.</b> Tekliflerin değerlendirilmesi	X				
<b>Md.38.</b> Aşırı düşük teklifler	X				
<b>Md.39.</b> Bütün tekliflerin reddedilmesi ve ihalenin iptali	X				
<b>Md.40.</b> İhalenin karara bağlanması ve onaylanması	X				
<b>Md.41.</b> Kesinleşen ihale kararlarının bildirilmesi	X				
<b>Md.42.</b> Sözleşmeye davet	X				
<b>Md.43.</b> Kesin teminat	X				
<b>Md.44.</b> Sözleşme yapılmasında isteklinin görev ve sorumluluğu	X				
<b>Md.45.</b> Sözleşme yapılmasında idarenin görev ve sorumluluğu	X				
<b>Md.46.</b> İhalenin sözleşmeye bağlanması	X				
<b>Md.47.</b> Sonuç bildirimini	X				
<b>Md.48.</b> Danışmanlık hizmetleri			X		
<b>Md.49.</b> Ön yeterlik ve isteklilerin belirlenmesi			X		
<b>Md.50.</b> İhaleye davet	X				
<b>Md.51.</b> Tekliflerin hazırlanması ve verilmesi	X				
<b>Md.52.</b> Tekliflerin hazırlanması ve verilmesi				X	
<b>Md.53.</b> Kamu İhale Kurumu	X				
<b>Md.54.</b> İhalelere yönelik başvurular	X				
<b>Md.55.</b> İdareye şikayet başvurusu	X				
<b>Md.56.</b> Kuruma itirazın şikayet başvurusu	X				
<b>Md.57.</b> Yargısal inceleme	X				
<b>Md.58.</b> İhalelere katılmaktan yasaklama	X				
<b>Md.59.</b> İhalelere katılmaktan yasaklama	X				
<b>Md.60.</b> İhalelere katılmaktan yasaklama	X				
<b>Md.61.</b> Bilgi ve belgeleri açıklama yasağı	X				
<b>Md.62.</b> İdarelerce uyulması gereken diğer kurallar	X				
<b>Md.63.</b> Yerli istekliler ile ilgili düzenlemeler	X				
<b>Md.64.</b> Sürelerin hesabı	X				
<b>Md.65.</b> Bildirim ve tebligat esasları	X				
<b>Md.66.</b> Değişiklik yapılması	X				
<b>Md.67.</b> Eşik değerler ve parasal limitlerin güncellenmesi	X				
<b>Md.68.</b> Uygulanmayacak hükümler	X				
<b>Md.69.</b> Yürürlük	X				
<b>Md.70.</b> Yürütme	X				
<b>Eklenmesi Gereken Maddeler</b>					
Uygulanacak proje teslim sistemleri					X

Çizelge 4.5`de düzenleme yapılması öngörülen hükümlerle ilgili öneriler aşağıda açıklanmaktadır:

- **Md. 4. Tanımlar:** KİK`in uygulanmasında tabi olunan kanun, yönetmelik ve diğer ihale dokümanlarında yer alan bazı ifadelerin tanımlarını içeren bu madde altında YYY ve YYY PTS tanımlarına yer verilmelidir.

- **Md.6. İhale komisyonu:** DH-İUY`nin “İhale komisyonunun kurulması ve çalışma esasları” başlıklı 19. maddesinde, ihale sürecinin ilk evresinden itibaren sağlıklı ve kontrollü bir şekilde yürütülebilmesi için her iki PTS`de ihale komisyonunun sürecin başlangıcında kurulması hususunu içeren bir düzenleme yapılması önerilmiştir. Bu önerinin geçerliliğinin sağlanabilmesi için ihale komisyonunun kurulmasına ilişkin usul ve esasların tanımlandığı madde metninde, her iki PTS`de de ihale komisyonunun ihale sürecinin başlangıcında oluşturulacağı hükmü yer almalıdır.

- **Md.12. Şartnameler:** PK-TS`nin 8. maddesinde tasarımcının yerine getireceği görevlere ait teknik şartnamelerin hazırlanması ve sözleşmenin eki olarak tanımlanması önerilmiştir. Önerinin geçerliliğinin sağlanabilmesi için YYY PTS uygulamalarında proje ve kontrollük hizmetinin temininde tasarımcının yerine getireceği görevlerin her birinin nasıl gerçekleştirileceğine ilişkin teknik şartnamelerin gereken durumlarda ayrı ayrı hazırlanabileceği hususu madde metninde yer almalıdır.

- **Md. 15. Alt yükleniciler:** PK-TİŞ`nin 17. maddesinde ve PK-TS`nin 16. maddesinde alt yükleniciler ve alt yüklenicilere yaptırılması düşünülen işlerle ilgili bilgilere idarenin inisiyatifine bırakılmadan zorunlu olarak yer verilmesi önerilmiştir. Önerinin geçerliliğinin sağlanabilmesi için madde metni YYY PTS uygulamalarında proje ve kontrollük hizmetinin temininde alt yükleniciler ve alt yüklenicilere yaptırılması düşünülen işlerle ilgili bilgi verilmesinin zorunlu olduğu hususunu içerecek şekilde yeniden düzenlenmelidir.

- **Md. 24. İhale ilanlarında bulunması zorunlu hususlar:** İhale ilanlarında belirtilmesi zorunlu hususların açıklandığı maddede, geleneksel PTS`nin yanı sıra YYY PTS`nin de kullanılmasının proje teslim sistemleri açısından çeşitlilik meydana getirmesi nedeniyle “uygulanacak proje teslim sistemi türü” ibaresine yer verilmelidir.

- **Md. 25. Ön yeterlik ilanlarında bulunması zorunlu hususlar:** PK-ÖYŞ`nin 2. maddesinde ve PK-TİŞ`in 2. maddesinde proje ve kontrollük hizmetinin sağlanmasında hizmetin niteliği itibariyle fiziki miktarının hesaplanmasının mümkün olmaması nedeniyle “miktarı (fiziki)” ibaresinin geçersiz hale gelmesi önerilmiştir. Önerinin geçerliliğinin sağlanabilmesi için ön yeterlik ilanında belirtilmesi gereken

zorunlu hususların yer aldığı bu maddede, ön yeterlik ilanında hizmetin miktarına ilişkin bilginin yer alması hususunun YYY PTS uygulamalarındaki proje ve kontrollük danışmanlık hizmeti alımlarında geçerli olmadığına ilişkin gerekli düzenleme yapılmalıdır. Ayrıca kanunun 24. maddesi için önerildiği üzere, bu maddede de “uygulanacak proje teslim sistemi türü” ibaresine yer verilmelidir.

- **Md. 27. İhale ve ön yeterlik dokümanının içeriği ve idari şartnamede yer alması zorunlu hususlar:** Yukarıda da belirtildiği üzere PK-ÖYŞ`nin 2. maddesinde ve PK-TİŞ`in 2. maddesinde proje ve kontrollük hizmetinin sağlanmasında hizmetin niteliği itibariyle fiziki miktarının hesaplanmasının mümkün olmaması nedeniyle “miktarı (fiziki)” ibaresinin geçersiz hale gelmesi önerilmiştir. Önerinin geçerliliğinin sağlanabilmesi için idari şartnamede belirtilmesi gereken zorunlu hususların yer aldığı bu maddede, idari şartnamede hizmetin miktarına ilişkin bilginin yer alması hususunun YYY PTS uygulamalarındaki proje ve kontrollük danışmanlık hizmet alımlarında geçerli olmadığına ilişkin gerekli düzenleme yapılmalıdır. Ayrıca bu maddede de “uygulanacak proje teslim sistemi türü” ibaresine yer verilmelidir. İdari şartname önerisinin 46. maddesinde ve tip sözleşme önerisinin 15. maddesinde “fiyat farkı” ifadesinin yerine “sözleşme bedelinde artış” ifadesi kullanılmasının önerilmesi nedeniyle, YYY PTS uygulamalarındaki proje ve kontrollük danışmanlık hizmeti alımlarında “fiyat farkı” ifadesinin kullanıldığı (s) alt bendinde gerekli düzenleme yapılmalıdır.

- **Md. 48. Danışmanlık hizmetleri:** Geliştirilen sistem önerisinde proje ve kontrollük hizmetlerinin bu hizmetlere özgü olarak tasarlanan dokümanlarla temin edilmesi önerilmiştir. Bu nedenle YYY PTS uygulamalarındaki proje ve kontrollük danışmanlık hizmetlerinin PK-ÖYŞ, PK-TİŞ ve PK-TS esas alınarak temin edilmesini içerecek şekilde madde metni yeniden düzenlenmelidir. Ayrıca idari şartname önerisinin 18. maddesinde ve tip sözleşme önerisinin 7. maddesinde sözleşme türünün götürü bedel sözleşme olmasının önerilmiştir. Bu önerinin geçerliliğinin sağlanabilmesi için madde metninde YYY PTS uygulamalarındaki proje ve kontrollük danışmanlık hizmetlerinin anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeyle temin edileceği hususu yer almalıdır.

- **Md. 49. Ön yeterlik ve isteklilerin belirlenmesi:** Ön yeterlik ilanında ve dokümanlarında yer alması gereken genel hususların belirtildiği bu maddede, YYY PTS uygulamalarındaki proje ve kontrollük hizmetlerinin temininde ön yeterlik

şartnamesinin “Proje ve Kontrollük Hizmeti Alımlarında Uygulanacak Tip Ön Yeterlik Şartnamesi” esas alınarak hazırlanacağı hükmü yer almalıdır.

• **Md. 52. Tekliflerin değerlendirilmesi ve ihalenin yapılması:** PK-TİŞ önerisinin 31. maddesinde, değerlendirmelerin proje ve kontrollük hizmetlerine özgü teknik değerlendirme kriterleri üzerinden yapılması ve bu amaçla teknik değerlendirme kriterlerinin artırılması önerilmiştir. Bu önerilerin geçerliliğinin sağlanabilmesi için madde metninde YYY PTS`nin uygulandığı projelerde, proje ve kontrollük hizmetlerinin temini için yapılacak olan teknik değerlendirmede dikkate alınacak yeni kriterlere ilişkin genel bilgilere yer verilmelidir.

Yukarıdaki düzenlemelerin yanı sıra KİK`e aşağıdaki madde eklenmelidir:

• **Uygulanacak proje teslim sistemleri:** YYY PTS`nin mevcut kanunda uygulanmayan bir sistem olması ve geleneksel sistemle birlikte çeşitlilik yaratması nedeniyle “Uygulanacak proje teslim sistemleri” başlığı altında her iki proje teslim sistemi kısaca tanımlanmalıdır.

Ön yeterlik ve ihale dokümanları üzerinde yapılan düzenlemelerin KİK`in yukarıda tanımlanan maddelerinde değişikliklere neden olan hükümleri Çizelge 4.6`da özetlenmektedir.

**Çizelge 4.6:** KİK maddelerinin proje ve kontrollük hizmetlerinin yerine getirilmesi açısından düzenlenmesine neden olan ihale ve sözleşme dokümanlarının ilgili hükümleri.

KİK Madde No/ Başlık	İlgili Doküman	Madde No
<b>Md.4.</b> Tanımlar	Tüm dokümanlar	Genel
<b>Md.6.</b> İhale komisyonu	DH-İUY	Md.19
<b>Md.12.</b> Şartnameler	PK-TS	Md.8
<b>Md.15.</b> Alt yükleniciler	PK-TİŞ	Md.17
	PK-TS	Md.16
<b>Md.24.</b> İhale ilânlarında bulunması zorunlu hususlar	Tüm dokümanlar	Genel
<b>Md.25.</b> Ön yeterlik ilânlarında bulunması zorunlu hususlar	PK-ÖYŞ	Md.2
	PK-TİŞ	Md.2
<b>Md.27.</b> İhale ve ön yeterlik dokümanının içeriği ve idari şartnamede yer alması zorunlu hususlar	PK-ÖYŞ	Md.2
	PK-TİŞ	Md.2, Md.46
	PK-TS	Md.15
<b>Md.48.</b> Danışmanlık hizmetleri	PK-TİŞ	Md.18
	PK-TS	Md.7
<b>Md.49.</b> Ön yeterlik ve isteklilerin belirlenmesi	PK-ÖYŞ	Genel
<b>Md.52.</b> Tekliflerin hazırlanması ve verilmesi	PK-TİŞ	Md.31

KİK`e göre yapılan ihalelere ilişkin sözleşmelerin düzenlenmesi ve uygulanmasıyla ilgili esas ve usulleri belirlemek amacıyla düzenlenen KİSK incelendiğinde, kanunun

Çizelge 4.7`de özetlenen maddelerinde düzenleme yapılması gerektiği görülmektedir.

**Çizelge 4.7:** KISK`in proje ve kontrollük hizmetlerinin yerine getirilmesi açısından düzenlenmesine ilişkin öneriler.

Madde No/ Başlık	Aynı Şekilde Kullanılabilir	Değiştirilmeli		
		Terim	Cümle	İçerik
<b>Md.1.</b> Amaç	X			
<b>Md.2.</b> Kapsam	X			
<b>Md.3.</b> Tanımlar	X			
<b>Md.4.</b> İlkeler	X			
<b>Md.5.</b> Tip sözleşmeler	X			
<b>Md.6.</b> Sözleşme türleri			X	
<b>Md.7.</b> Sözleşmede yer alması zorunlu hususlar			X	
<b>Md.8.</b> Fiyat farkı verilebilmesi		X		
<b>Md.9.</b> İş ve işyerinin sigortalanması				X
<b>Md.10.</b> Mücbir sebepler	X			
<b>Md.11.</b> Denetim, muayene ve kabul işlemleri	X			
<b>Md.12.</b> Ek kesin teminat		X		
<b>Md.13.</b> Kesin teminat ve ek kesin teminatların geri verilmesi	X			
<b>Md.14.</b> İade edilemeyen teminatlar	X			
<b>Md.15.</b> Sözleşmede değişiklik yapılması			X	
<b>Md.16.</b> Sözleşmenin devri	X			
<b>Md.17.</b> Yüklenicinin ölümü, iflası, ağır hastalığı, tutukluluğu veya mahkumiyeti	X			
<b>Md.18.</b> Yüklenicinin ortak girişim olması halinde ölüm, iflas, ağır hastalık, tutukluluk veya mahkumiyeti	X			
<b>Md.19.</b> Yüklenicinin sözleşmeyi feshetmesi	X			
<b>Md.20.</b> İdarenin sözleşmeyi feshetmesi	X			
<b>Md.21.</b> Sözleşmeden önceki yasak fiil veya davranışlar nedeniyle fesih	X			
<b>Md.22.</b> Sözleşmenin feshine ilişkin düzenlemeler	X			
<b>Md.23.</b> Mücbir sebeplerden dolayı sözleşmenin feshi	X			
<b>Md.24.</b> Sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işler, iş eksilişi ve işin tasfiyesi				X
<b>Md.25.</b> Yasak fiil ve davranışlar	X			
<b>Md.26.</b> İhalelere katılmaktan yasaklama	X			
<b>Md.27.</b> Yüklenicilerin ceza sorumluluğu	X			
<b>Md.28.</b> Görevlilerin ceza sorumluluğu	X			
<b>Md.29.</b> Bilgi ve belgeleri açıklama yasağı	X			
<b>Md.30.</b> Yapım işlerinde yüklenicilerin ve alt yüklenicilerin sorumluluğu	X			
<b>Md.31.</b> Yapı denetim görevlilerinin sorumluluğu	X			
<b>Md.32.</b> Danışmanlık hizmeti sunucularının sorumluluğu	X			
<b>Md.33.</b> Tedarikçilerin sorumluluğu	X			
<b>Md.34.</b> Hizmet sunucularının sorumluluğu	X			
<b>Md.35.</b> Teminat	X			

**Çizelge 4.7 (devam):** KİSK`in proje ve kontrollük hizmetlerinin yerine getirilmesi açısından düzenlenmesine ilişkin öneriler.

<b>Md.36.</b> Hüküm bulunmayan haller	X			
<b>Md.37.</b> Tebligat	X			
<b>Md.38.</b> Değişiklik yapılması	X			
<b>Md.39.</b> Uygulanmayacak hükümler	X			
<b>Md.40.</b> Yürürlük	X			
<b>Md.41.</b> Yürütme	X			

Çizelge 4.7`de düzenleme yapılması öngörülen hükümlerle ilgili öneriler aşağıda açıklanmaktadır:

- **Md. 6. Sözleşme türleri:** İdari şartname önerisinin 18. maddesinde ve tip sözleşme önerisinin 7. maddesinde sözleşme türü götürü bedel sözleşme olarak önerildiğinden, madde metninde YYY PTS uygulamalarındaki proje ve kontrollük danışmanlık hizmetlerinin, anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeyle temin edileceği hususu yer almalıdır.

- **Md.7. Sözleşmede yer alması zorunlu hususlar:** Sözleşmede belirtilmesi zorunlu hususların ele alındığı maddenin (a) alt bendinde işin adı, niteliği, türü ve miktarı hakkındaki bilginin sözleşmede yer alması gerektiği belirtilmektedir. PK-ÖYŞ`nin 2. maddesinde ve PK-TİŞ`in 2. maddesinde proje ve kontrollük hizmetinin sağlanmasında hizmetin niteliği itibariyle fiziki miktarının hesaplanmasının mümkün olmaması nedeniyle “miktarı (fiziki)” ibaresinin geçersiz hale gelmesi önerilmiştir. Bu önerilerin geçerliliğinin sağlanabilmesi için “işin miktarı” konusundaki bilginin YYY PTS`nin uygulandığı proje ve kontrollük hizmetlerinin temininde talep edilmeyeceği hususunu içerecek şekilde madde metni düzenlenmelidir. Aynı maddenin (d) alt bendinde alt yüklenicilere ilişkin bilgilerin ve alt yüklenicilerin sorumluluklarına ilişkin bilgilerin sözleşmede yer alıp almayacağı hususu idarelerin inisiyatifine bırakılmıştır. PK-TİŞ`in 17. maddesinde ve PK-TS`nin 16. maddesinde alt yüklenicilerle ilgili bilgilerin idarenin inisiyatifine bırakılmadan zorunlu olarak madde metninde yer verilmesi önerilmiştir. Bu önerilerin geçerliliğinin sağlanabilmesi için madde metninde YYY PTS uygulamalarındaki proje ve kontrollük danışmanlık hizmetlerinin temininde alt yüklenicilerle ilgili bilgi verilmesinin zorunlu olduğu hususunu içerecek şekilde gerekli düzenleme yapılmalıdır. Yine PK-TİŞ`nin 46. maddesinde ve PK-TS`nin 15. maddesinde “fiyat farkı” ifadesinin yerine “sözleşme bedelinde artış” ifadesinin kullanılmasının önerilmesi nedeniyle, YYY PTS uygulamalarındaki proje ve kontrollük danışmanlık



hizmetlerinin temininde “fiyat farkı” ifadesinin kullanıldığı (g) alt bendinde “sözleşme bedelinde artış” ifadesinin kullanılacağı hususu yer almalıdır.

- **Md.8. Fiyat farkı verilebilmesi:** PK-TİŞ önerisinin 46. maddesinde ve PK-TS önerisinin 15. maddesinde “fiyat farkı” ifadesinin yerine “sözleşme bedelinde artış” ifadesinin kullanılması önerilmiştir. Bu nedenle YYY PTS uygulamalarındaki proje ve kontrollük danışmanlık hizmetlerinin temininde “fiyat farkı” ifadesinin kullanıldığı (s) alt bendinde “sözleşme bedelinde artış” ifadesinin kullanılacağı hususu yer almalıdır.

- **Md. 9. İş ve işyerinin sigortalanması:** PK-TS önerisinin 32. maddesinde tasarımcının gerek proje gerekse kontrollük hizmetlerini yerine getirmesi sırasındaki ihmalden ya da kusurlu davranışından dolayı meydana gelebilecek kaza, zarar ve kayıpların karşılanması açısından profesyonel sorumluluk sigortası yaptırması hususunun Kamu İhale Kurumu tarafından incelenmesi ve sigortanın proje müelliflerince yaptırılması konusunda bir öneri geliştirilmişti. Bu önerinin geçerliliğinin sağlanabilmesi için madde metni proje ve kontrollük hizmetleri sağlayıcısının profesyonel sorumluluk sigortası yaptırması hususunu içerecek şekilde yeniden düzenlenmelidir.

- **Md. 12. Ek kesin teminat:** PK-TİŞ önerisinin 46. maddesinde ve PK-TS önerisinin 15. maddesinde “fiyat farkı” ifadesinin yerine “sözleşme bedelinde artış” ifadesi kullanılmasının önerilmesi nedeniyle, ek kesin teminatın nasıl hesaplanacağını belirtildiği bu maddede YYY PTS uygulamalarındaki proje ve kontrollük danışmanlık hizmetlerinin temininde “fiyat farkı” ifadesinin yerine “sözleşme bedelinde artış” ifadesi kullanılacağı yer almalıdır.

- **Md.15. Sözleşmede değişiklik yapılması:** PK-TS önerisinin “Sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işler, iş eksilişi ve işin tasfiyesi” başlıklı 51. maddesinde yapılması gerekli olan zorunlu değişikliklerin gerekçesi idareye bildirilmek kaydıyla idarenin onayı alındıktan sonra yapılabilmesine imkan veren bir düzenlemenin yapılması önerilmiştir. Ayrıca değişikliklerin gerekli hallerde sözleşmeye de yansıtılmasına imkan vermek amacıyla sözleşmede değişikliğe ait ilgili hükümde yer alan ön şartların kaldırılması önerilmiştir. Bu önerilerin geçerliliğinin sağlanabilmesi için YYY PTS`de proje ve kontrollük danışmanlık

hizmetlerinin temini için madde metninde yer alan sözleşmede değişiklik yapılmasına ilişkin ön şartların geçerli olmayacağı hususu yer almalıdır.

• **Md.24.Sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işler, iş eksilişi ve işin tasfiyesi:** PK-TS önerisinin 51. maddesinde iş artışı ya da eksilişine neden olan geçerli gerekçelerin idareye bildirilmesi ve idarenin onayının alınması halinde iş artışı ve eksilişinin yapılabileceği hususunu içerecek şekilde yeniden düzenleme yapılması önerilmiştir. Önerinin geçerliliğinin sağlanabilmesi için madde metni YYY PTS`de proje ve kontrollük danışmanlık hizmetlerinin temini için bu düzenlemeyle paralel hususları içerecek şekilde ayrı bir madde alt bendi olarak yeniden düzenlenmelidir.

Ön yeterlik ve ihale dokümanları üzerinde yapılan düzenlemelerin KİSK maddelerinde değişikliklere neden olan hükümleri Çizelge 4.8`de özetlenmektedir.

**Çizelge 4.8:** KİSK maddelerinin proje ve kontrollük hizmetlerinin yerine getirilmesi açısından düzenlenmesine neden olan ihale ve sözleşme dokümanlarının ilgili hükümleri.

KİSK Madde No/ Başlık	İlgili Doküman	Madde No
<b>Md.6.</b> Sözleşme türleri	PK-TİŞ	Md.18
	PK-TS	Md.7
<b>Md.7.</b> Sözleşmede yer alması zorunlu hususlar	PK-ÖYŞ	Md.2
	PK -TİŞ	Md.2, 17, 46
	PK -TS	Md.15
<b>Md.8.</b> Fiyat farkı verilebilmesi	PK -TİŞ	Md.46
	PK -TS	Md.15
<b>Md.9.</b> İş ve işyerinin sigortalanması	PK -TS	Md.32
<b>Md.12.</b> Ek kesin teminat	PK -TİŞ	Md.46
	PK -TS	Md.15
<b>Md.15.</b> Sözleşmede değişiklik yapılması	PK -TS	Md.51
<b>Md.24.</b> Sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işler, iş eksilişi ve işin tasfiyesi	PK -TS	Md.51

#### **4.2 YYY PTS`de YYY Hizmetleri İhale ve Sözleşme Dokümanlarının Biçimlendirilmesine Yönelik İlke ve Öneriler**

YYY PTS ve geleneksel PTS`de YYY ve yüklenici hizmetlerinin teminine ait ihale ve sözleşme dokümanlarında yer alan farklılıklar Bölüm 3`de ele alınmıştır. Bölüm 3.1.1`de yapılan incelemelerde YYY PTS`de YYY`nin niteliklere dayalı bir seçim süreci uygulanarak seçildiği tespit edilmiştir. Bölüm 3.2`deki incelemelerde ise YYY PTS`nin uygulanacağı projelerde taraflar arasındaki ilişkilerin ödemenin GMF`lı maliyet + ücrete dayalı olduğu MS ve YYY arasındaki A133- 2009 “YYY- MS Arasındaki Standart Sözleşme Formu” ve A201- 2007 sözleşme genel şartlarıyla

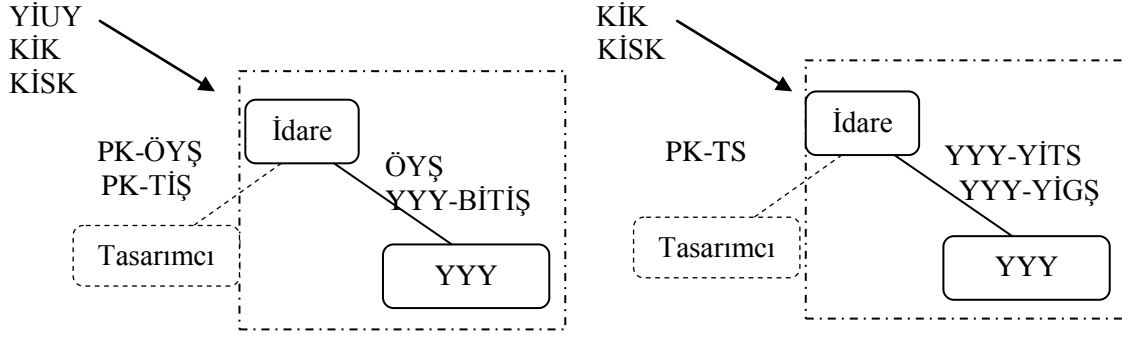
sağlandığı belirlenmiştir. Diğer taraftan geleneksel PTS sürecinin ele alındığı Bölüm 3.1.2`de ise yüklenici hizmetinin ÖYŞ ve BİTİŞ`de yer alan hükümlere uygun olarak, belli istekliler arasında ihale usulüyle ekonomik açıdan en avantajlı teklifin belirlenmesi yöntemiyle temin edildiği saptanmıştır. Yükleniciyle idare arasındaki ilişkinin YİTS ve bu sözleşmenin genel şartnamesi olan YİGŞ`yle düzenlendiği belirlenmiştir. Söz konusu sözleşme ve ihale dokümanlarının hazırlanmasında idarelerin YİUY, KİK ve KİSK hükümlerine uygun olarak hareket etmelerinin zorunlu olduğu tespit edilmiştir.

Her iki sistemin sözleşme ve genel şartnamelerinin karşılaştırıldığı Bölüm 3.2`de ise sözleşme türü, genel hükümler, YYY`nin yapım öncesi ve yapım evresi sorumlulukları, MS`nin görev ve sorumlulukları, yapım öncesi hizmetler bedeli ve hakedişler, anlaşmazlıkların çözümü, sözleşmenin feshi ya da askıya alınması konularında farklılıklar saptanmıştır.

Üçüncü bölümde detaylı bir şekilde ele alınan bu tespitler doğrultusunda, YYY PTS`de YYY hizmetlerine ait ihale ve sözleşme dokümanlarının biçimlendirilmesiyle ilgili ilke ve önerileri belirlemeyi amaçlayan bu bölümde, aşağıdaki dokümanların biçimlendirilmesine yönelik ilke ve öneriler geliştirilecektir:

- Tip ön yeterlik şartnamesi (ÖYŞ)
- YYY ihalesi için tip idari şartname (YYY-BİTİŞ)
- YYY tip sözleşmesi (YYY-YİTS)
- YYY sözleşmesi genel şartnamesi (YYY-YİGŞ)

Söz konusu dokümanların biçimlendirilmesine yönelik ilke ve öneriler belirlendikten sonra değişiklik önerilerinin bu dokümanların dayanağı olan yönetmelik ve yasalara aykırılıkları incelenecektir. İlke ve önerilerin belirleneceği ihale ve sözleşme dokümanlarıyla bağlı oldukları kanun ve yönetmelikler Şekil 4.4`de belirtilmektedir.



**Şekil 4.4:** YYY PTS'de YYY hizmetinin temini için geliştirilecek ihale ve sözleşme dokümanlarıyla, düzenleme yapılacak ilgili yönetmelik ve kanunlar.

#### **4.2.1 Belli istekliler arasında ihale usulünde YYY tip ön yeterlik şartnamesinin biçimlendirilmesine yönelik ilke ve öneriler**

Bölüm 3.1.3'de yapılan incelemelerde geleneksel PTS için kullanılmakta olan mevcut ön yeterlik şartnamesi hükümlerinde YYY PTS'nin uygulanmasına engel olan herhangi bir hükmün bulunmadığı tespit edilmiştir. Bu nedenle YYY PTS için özel bir ön yeterlik şartnamesi biçimlendirilmesi yerine, mevcut ÖYŞ'nin her iki PTS için de kullanılması önerilmektedir.

Bununla birlikte YYY PTS'nin geleneksel PTS'yle birlikte proje teslim sistemleri açısından çeşitlilik yaratması nedeniyle, adayların ihalesi yapılacak olan işin proje teslim sistemi hakkında bilgi sahibi olabilmeleri açısından ÖYŞ'nin "İhaleye ve ön yeterlik değerlendirmesine ilişkin bilgiler" başlıklı 3. maddesinde proje teslim türüne ilişkin bilgiyi içerecek olan "proje teslim sistemi türü" ibaresinin yer alması gerekmektedir.

Diğer taraftan "YYY'nin yapım öncesi aşamadaki görev ve sorumlulukları" başlıklı Bölüm 3.2.3.1'de de ele alındığı üzere YYY yapım öncesi aşamada da oldukça önemli görevlere sahiptir. YYY'nin bu görevleri yerine getirebilmesi için yapım aşamasında olduğu gibi yapım öncesi aşamada da yönetim deneyimine sahip olması gerekmektedir. Bu nedenle ön yeterlik şartnamesinin ön yeterlik başvurusunda bulunabilmek için gerekli belgelerin açıklandığı "Ön yeterlik başvurusu için gereken belgeler ve yeterlik kriterleri" başlıklı 7. maddesinde, YYY PTS uygulamalarında adayların yapım öncesi aşamada yönetim deneyimine ilişkin iş deneyim belgesi sunması gerektiği hususu yer almalıdır.

#### **4.2.2 Belli istekliler arasında ihale usulünde YYY tip idari şartnamesinin biçimlendirilmesine yönelik ilke ve öneriler**

BİTİŞ, KİK'e uygun olarak gerçekleştirilen yapım işleri ihalelerinde ihale süreciyle ilgili bilgilerin açıklandığı ihale dokümanıdır. YYY PTS'nin uygulanacağı yapım işi ihalelerinde kullanılmak üzere mevcut BİTİŞ'in yeniden tasarlanmasının önerileceği bu bölümde, konuyla ilgili olarak tezin üçüncü bölümünde tespit edilen bulgular özetlenecektir. BİTİŞ'in yapım işinin kapsamına ve gereklerine uygunluğunun sağlanabilmesi için üzerinde düzenleme yapılması gereken hükümleri tek tek ele alınacaktır.

Bölüm 3.1.1'de ele alınan YYY seçim sürecinde, YYY'nin niteliklere dayalı bir seçim süreciyle seçildiği tespit edilmiştir. Bu süreçte önce proje için gerekli görülen niteliklerin ve projeye ilgili açıklayıcı bilgilerin nitelik talep formuyla (RFQ) adaylara bildirildiği, adayların RFQ'da istenen bilgiler doğrultusunda doldurdukları RFQ'nun eki olan nitelik bildirim formuyla (SOQ) başvuruda bulunduğu ve ikinci aşamada ise aranan niteliklere sahip olduğu tespit edilen firmalardan teknik teklif sunmalarının (RFP) talep edildiği belirlenmiştir. Adaylar arasından belirlenen en nitelikli istekliyle hizmet kapsamı ve yapım öncesi aşama maliyetleri üzerinde görüşmeler yapıldığı saptanmıştır. Bu yolla en nitelikli istekliyle, yapım öncesi hizmetleri içeren mali teklifi üzerinde de anlaşmaya varıldığı tespit edilmiştir. Diğer taraftan geleneksel PTS sürecinin ele alındığı Bölüm 3.1.2'de yüklenici seçim sürecinin belli istekliler arasında ihale usulüyle ekonomik açıdan en avantajlı teklifin belirlenmesi yöntemiyle gerçekleştiği belirlenmiştir. ÖYŞ'deki yeterlik kriterlerini sağlayan adaylardan işi gerçekleştirmeyi taahhüt ettikleri fiyat teklifini de içeren teklifin alındığı tespit edilmiştir. Yapılan değerlendirme sonucunda ihalenin ekonomik açıdan en avantajlı teklif sahibi istekli üzerinde bırakıldığı görülmüştür. Bölüm 3.1.3'deki değerlendirme sonucunda da model önerisinde YYY seçiminde ekonomik açıdan en avantajlı teklife dayalı seçim metodu yerine niteliklere dayalı seçim metodunun uygulanması gerektiği saptanmıştır.

Yukarıda kısaca özetlenen bu tespitler doğrultusunda BİTİŞ'in "YYY PTS'de Belli İstekliler Arasındaki İhale Usulü ile Elde Edilen Yapım İşlerinde Uygulanacak Tip İdari Şartname"(YYY-BİTİŞ) adı altında yeniden düzenlenmesi ve bu yeni şartnamenin YYY PTS'de YYY hizmetinin temininde idari şartname olarak kullanılması önerilmektedir. Ayrıca bu şartnamede adayların teknik teklifleriyle

birlikte sunacakları mali teklifin yalnızca yapım öncesi hizmetler bedelini içermesi hususunda düzenleme yapılması önerilmektedir.

İdari şartname ihale dosyasında yer alan ve tüm teklif sahiplerinin ihalenin şartları ve prosedürleri hakkında bilgilendirildiği dokümandır. Dolayısıyla YYY-BİTİŞ önerisinde sadece adaylardan talep edilecek teknik teklife ve yapım öncesi hizmetleri içeren mali teklife ilişkin şartlar ve prosedürler tanımlanmalıdır. Bu nedenle her iki teklifin kapsamıyla ilgili öneriler ilgili madde hükümlerinde detaylı olarak açıklanacaktır. Diğer taraftan GMF teklifinin tekliflerin değerlendirilmesi sonunda ihaleyi alan YYY'yle ilgili olması nedeniyle, GMF teklifiyle ilgili tüm hususlar idare- YYY sözleşmesinde ele alınacaktır. BİTİŞ hükümleriyle ilgili olarak yapılması gerekli düzenlemelere ilişkin tespitler Çizelge 4.9'da özetlenmektedir.

**Çizelge 4.9: BİTİŞ maddelerinin düzenlenmesine ilişkin öneriler.**

Madde No/ Başlık	Aynı Şekilde Kullanılabilir	Değiştirilmeli			Kaldırılmalı/ Eklenmeli
		Terim	Cümle	İçerik	
Md.1. İdareye ilişkin bilgiler	X				
Md.2. İhale konusu işe ilişkin bilgiler	X				
Md.3. İhaleye ilişkin bilgiler	X				
Md.4. İhale dokümanının görülmesi ve temini	X				
Md.5. İhale dokümanının kapsamı				X	
Md.6. Bildirim ve tebligat esasları	X				
Md.7. İhaleye katılabilmek için gereken belgeler ve yeterlik kriterleri			X		
Md.8. İhalenin yabancı isteklilere açıklığı	X				
Md.9. İhaleye katılamayacak olanlar	X				
Md.10. İhale dışı bırakılma ve yasak fiil veya davranışlar	X				
Md.11. Teklif hazırlama giderleri	X				
Md.12. İşin yapılacağı yerin görülmesi	X				
Md.13. İhale dokümanına ilişkin açıklama yapılması	X				
Md.14. İhale dokümanında değişiklik yapılması	X				
Md.15. İhale saatinden önce ihalenin iptal edilmesi	X				
Md.16. İş ortaklığı	X				
Md.17. Konsorsiyum	X				
Md.18. Alt yükleniciler				X	
Md.19. Teklif ve sözleşme türü				X	
Md.20. Kısmi teklif verilmesi	X				
Md.21. Teklif ve ödemelerde geçerli para birimi	X				
Md.22. Tekliflerin sunulma şekli	X				
Md.23. Teklif mektubunun şekli ve içeriği				X	
Md.24. Tekliflerin geçerlilik süresi	X				
Md.25. Teklif fiyata dahil olan giderler				X	
Md.26. Geçici teminat	X				
Md.27. Teminat olarak kabul edilecek değerler	X				
Md.28. Geçici teminatın teslim yeri	X				
Md.29. Geçici teminatın iadesi		X			
Md.30. Tekliflerin alınması ve açılması				X	
Md.31. Tekliflerin değerlendirilmesi				X	
Md.32. İsteklilerden tekliflerine açıklık getirilmesinin istenilmesi	X				
Md.33. Aşırı düşük teklifler				X	
Md.34. Bütün tekliflerin reddedilmesi ve ihalenin iptal edilmesi	X				
Md.35. Ekonomik açıdan en avantajlı teklifin belirlenmesi					X
Md.36. İhalenin karara bağlanması				X	
Md.37. İhale kararının onaylanması veya iptali				X	
Md.38. Kesinleşen ihale kararının bildirilmesi	X				
Md.39. Sözleşmeye davet	X				

**Çizelge 4.9 (devam):** BİTİŞ maddelerinin düzenlenmesine ilişkin öneriler.

<b>Md.40.</b> Kesin teminat		X			
<b>Md.41.</b> Sözleşme yapılmasında isteklinin görev ve sorumluluğu	X				
<b>Md.42.</b> Ekonomik açıdan en avantajlı ikinci teklif sahibine bildirim		X			
<b>Md.43.</b> Sözleşme yapılmasında idarenin görev ve sorumluluğu	X				
<b>Md.44.</b> İhalenin sözleşmeye bağlanması	X				
<b>Md.45.</b> Sözleşmenin uygulanması ve diğer hususlar				X	
<b>Md.46.</b> Diğer hususlar	X				
<b>Eklenmesi Gereken Maddeler</b>					
En nitelikli teklifin belirlenmesi					X

Çizelge 4.9'da düzenleme yapılması öngörülen hükümlerle ilgili öneriler aşağıda açıklanmaktadır:

- **Md.5. İhale dokümanının kapsamı:** İdari şartnamenin 19. maddesinde yapım hizmetlerinin GMF'li maliyet + ücret sözleşmesiyle gerçekleştirilmesi önerildiğinden, ihale dokümanında yer alan belgelerin tanımlandığı bu madde metninde GMF Belgesi'nin de ihale dokümanı olduğu hükmü yer almalıdır. Ayrıca maddenin 5.1.e numaralı alt bendinde anahtar teslimi götürü bedel ve birim fiyat sözleşmelerde sözleşmenin niteliğine göre ihale dokümanında bulunması gereken diğer belgelerin neler olduğu açıklanmaktadır. YYY PTS'nin GMF'li maliyet + ücret sözleşmesiyle gerçekleştirilmesinin önerilmesi nedeniyle, söz konusu madde alt bendi geçersiz hale geleceği için madde metninden kaldırılmalıdır.

- **Md.7. İhaleye katılabilmek için gereken belgeler ve yeterlik kriterleri:** Maddenin 7.1.f numaralı alt bendinde, isteklilerden alt yüklenicilere yaptırmayı düşündükleri işleri belirtmelerinin istenip istenmeyeceği hususu idarelerin inisiyatifine bırakılmıştır. Bölüm 3.2.3.2'de YYY'nin yapım aşaması hizmetleri incelendiğinde A133 sözleşmesinin 2.3.2.1 maddesine göre YYY'nin kendi personeliyle gerçekleştiremediği işi, alt sözleşmelerle yerine getirmesi konusunda sorumluluğa sahip olduğu görülmektedir. Bu hükümden de anlaşılacağı üzere hizmet alanının kapsamı ve çeşitliliği nedeniyle, YYY'nin diğer alt disiplinlerle bir arada çalışması her zaman bir zorunluluktur. Alt yüklenicilerle çalışılması sırasında YYY'nin bu alt hizmetleri yerine getirecek personeli bünyesinde bulundurması durumu ya da alt yüklenicilik hizmetlerini dışarıdan temin etmesi durumu söz konusu olabilir. Bu tür alt hizmetlerin uygun nitelikteki personel tarafından yerine getirilip getirilmediğinin idarece tespit edilebilmesi açısından, YYY'nin alt hizmetleri kendi



personeliyle sağlaması halinde her iki aşama için görevlendireceği personel listesini, bu personelin özelliklerini, görevlerini ve deneyimlerini belirtmesi hususu madde metninde yer almalıdır. Benzer olarak YYY'nin dışarıdan temin edeceği alt hizmetlerle ilgili alt yüklenicilerin listesini, bu alt yüklenicilerin özelliklerini, görevlerini ve deneyimlerini belirtmesi hususu, idarenin insiyatifine bırakılmadan zorunlu olarak madde metninde yer alması gerekmektedir. Diğer taraftan bu gereklilik YYY PTS'ye özgü bir gereklilik olmayıp yapılan öneri geleneksel PTS için de geçerlidir. Mevcut idari şartnamede alt yüklenici bilgilerinin ancak idarenin talebi halinde bildirilmesinin idarenin alt yüklenicilerin yeterliliğini tespit edebilmesi açısından oldukça büyük bir eksikliklerdir. YYY PTS'nin yapısından kaynaklanmayan, ama sistemin başarısı için gerekli olan bu öneri madde metninde yer almalıdır.

- **Md.18. Alt yükleniciler:** İsteklilerden alt yüklenicilere yaptırılması düşünülen işlerin listesinin talep edilmesine ilişkin olarak düzenlenen bu maddede de Md.7.1.f'de açıklanan nedenlerden ötürü, bu tür alt yüklenicilik hizmetlerinin YYY'nin kendi bünyesindeki personeli tarafından sağlanması ya da dışarıdan temin edilmesi durumlarının her ikisinde de alt yüklenicilerin ya da mevcut personelin özellikleri, görevleri ve deneyimleri hakkında bilgi içeren listeye idarenin insiyatifine bırakılmadan zorunlu olarak yer verilmelidir. Ayrıca Bölüm 3.1.2'de yapılan incelemelerde de bu maddenin işin tamamının alt yüklenici marifetiyle yapılamayacağı hükmünü içerdiği tespit edilmiştir. Diğer taraftan YYY PTS uygulamalarında böyle bir koşul bulunmamaktadır. Bu hüküm YYY'nin işin niteliği nedeniyle işin tamamını alt yükleniciler aracılığıyla yerine getirmeyi talep etmesi halinde, YYY PTS'nin uygulanmasına engel teşkil edeceği için madde metninden kaldırılmalıdır.

- **Md.19. Teklif ve sözleşme türü:** Bölüm 3.1.3'de her iki PTS arasında yapılan karşılaştırmada ve Bölüm 3.2.1'de A133 ve YİTS'nin sözleşme türleri açısından yapılan karşılaştırmada, YYY PTS uygulamalarında sözleşme türünün GMF'li maliyet + ücret sözleşmesi olduğu tespit edilmiştir. Bölüm 3.2.1'de, model önerisinde sözleşme türünün GMF'li maliyet + ücret sözleşmesi olarak belirlenmesi gerektiği saptanmıştır. Diğer taraftan bu sistemde YYY'nin görev kapsamının yapım öncesi aşama ve yapım aşaması olmak üzere iki farklı aşamada tanımlandığı belirlenmiştir. "Yapım öncesi hizmetler bedeli ve hakedişler" başlıklı Bölüm 3.2.5'de yapılan incelemelerde A133 sözleşmesine göre, MS ve YYY'nin önerilen

GMF teklifi üzerinde anlaşamamalarından dolayı yapım aşamasının gerçekleşmemesi halinde, YYY'nin sadece yapım öncesi hizmetleri karşılığında ücretlendirilebilmesi için yapım öncesi hizmetler bedelinin yapım hizmetleri bedelinden ayrı olarak hesaplandığı belirlenmiştir. Yapım öncesi hizmetler bedelinin hesaplanmasında A133'de belirtilen yöntemlerin uygulanmasında karşılaşılabilecek zorluklar göz önünde bulundurularak, YYY'nin yapım öncesi hizmetler bedelinin götürü bir bedel üzerinden belirlenmesi gerektiği tespit edilmiştir. Bu tespitler doğrultusunda yapılan önerilerin geçerliliğinin sağlanabilmesi için madde metninde sözleşme türünün GMF'li maliyet + ücret sözleşmesi olduğu yer almalıdır. Diğer taraftan model önerisinde niteliklere dayalı bir seçim sürecinin uygulanması esas olmakla birlikte, hizmet kapsamı ve maliyet müzakereleri aşamasında en nitelikli olarak tespit edilen adayla gerçekleştirilecek görüşmelerde yapım öncesi aşamaya ait fiyat teklifi konusunda anlaşma sağlanması sırasında güçlük yaşanması (adayın en nitelikli aday olarak belirlenmesi durumunu kullanarak fiyat teklifini yüksek tutması gibi) söz konusu olabilir. Bu güçlükler göz önünde bulundurularak ihale aşamasında isteklilerden sunacakları hizmetlerin kapsamı, her iki aşamaya ait öneri iş planları, her iki aşamada görevlendirilmesi öngörülen personel bilgileri gibi konuları içeren teknik tekliflerinin beraberinde yapım öncesi aşama hizmetlerinin karşılığı olan götürü bedel üzerinden belirlenen mali teklif sunmaları da talep edilmelidir. Fakat adayların değerlendirilmesinde mali teklife ait değerlendirme kat sayısı düşük tutulmalıdır. Böylelikle mali teklifin en nitelikli adayın belirlenmesinde temel belirleyici kriter olmaması sağlanmalıdır.

- **Md.23. Teklif mektubunun şekli ve içeriği:** Madde metninin içeriği, ihale aşamasında adayların sunacağı teknik teklifin ve yapım öncesi hizmetlere ilişkin mali teklifin şekli ve içeriğine uygun olarak yeniden düzenlenmelidir. Madde altında adaylardan yapım öncesi ve yapım aşamasına ait sunacakları hizmetlerin kapsamı, her iki aşamaya ait öneri iş planları, her iki aşamada görevlendirilmesi öngörülen personel bilgileri vb konuları kapsayan teknik teklifte ayrıca, talep edilecek bilgilerin neler olduğu gibi hususlar yer almalıdır. Diğer taraftan adayların sunacakları mali teklifin yalnızca yapım öncesi aşama hizmetlerini içereceği madde metninde belirtilmelidir.

- **Md.25. Teklif fiyata dahil olan giderler:** “Teklif ve sözleşme türü” başlıklı 19. maddede de önerildiği üzere, isteklilerden talep edilen götürü bedel fiyat teklifi

yalnızca yapım öncesi aşama hizmetlerini kapsamaktadır. Fakat madde metninde yer alan giderlerden örneğin harç, yapı kullanım izin belgesi, nakliye vb giderler işin yapım aşamasına dahil olabilecek nitelikteki giderlerdir. Bu nedenle madde metni teklif edilecek fiyatın yapım öncesi aşamayı kapsayacağı düşünülerek düzenlenmelidir. Bu aşamada teklif fiyata dahil olacak giderleri içerecek şekilde madde yeniden formüle edilmelidir.

- **Md.29. Geçici teminatın iadesi:** Ekonomik açıdan en avantajlı teklife dayalı seçim metodu yerine niteliklere dayalı seçim metodunun önerilmesi nedeniyle, madde metninde yer alan “ekonomik açıdan en avantajlı ikinci teklif sahibi” ifadesi yerine “en nitelikli ikinci teklif sahibi” ifadesi kullanılarak madde metni yeniden düzenlenmelidir.

- **Md.30. Tekliflerin alınması ve açılması:** Yalnızca fiyat tekliflerinin alınması ve açılması konusunda açıklama içeren madde metni, isteklilerden mali teklifin yanı sıra teknik teklif de talep edileceği için teknik teklifle ilgili hususları da içerecek şekilde yeniden düzenlenmelidir.

- **Md.31. Tekliflerin değerlendirilmesi:** Yalnızca fiyat tekliflerinin değerlendirilmesi konusunda açıklama içeren madde metni, isteklilerden mali teklifin yanı sıra teknik teklif de talep edileceği için her iki teklifin değerlendirme yöntemini de içerecek şekilde yeniden düzenlenmelidir.

- **Md.33. Aşırı düşük teklifler:** Madde metninde, aşırı düşük tekliflerin yapım yönteminin ekonomik olması, seçilen teknik çözümler ve teklif sahibinin işin yerine getirilmesinde kullanacağı avantajlı koşullar, teklif edilen işin özgünlüğü gibi hususların istekli tarafından belgelendirilmesi halinde komisyon kararıyla değerlendirmeye alınabileceği belirtilmektedir. Belirtilen bu hususlar yapım aşamasıyla ilişkili hususlar olup, diğer taraftan isteklilerin teklif edeceği bedelin yapım öncesi aşamaya ilişkin olması nedeniyle madde metni yapım öncesi aşamaya uygun olarak yeniden düzenlenmelidir.

- **Md.35. Ekonomik açıdan en avantajlı teklifin belirlenmesi:** Niteliklere dayalı seçim metodunun uygulanmasının önerilmesi nedeniyle geçersiz hale geleceği için idari şartnameden kaldırılmalıdır.

- **Md.36. İhale nin karara bağlanması:** İhale nin ekonomik açıdan en avantajlı teklifi veren istekli üzerinde kalacağının belirtildiği bu madde niteliklere dayalı seçim metoduna uygun olarak yeniden düzenlenmelidir.

- **Md.37. İhale kararının onaylanması veya iptali:** Niteliklere dayalı seçim metoduna uygun olarak yeniden düzenlenmelidir.

- **Md.40. Kesin teminat:** Maddenin birinci alt bendinde ihale üzerinde bırakılan istekliden sözleşme imzalanmadan önce, ihale bedelinin % 6'sı oranında kesin teminat alınacağı hükmü yer almaktadır. Teklif edilen bedelin yalnızca yapım öncesi aşamayı içermesi nedeniyle "ihale bedeli" ifadesi yerine "yapım öncesi hizmetler bedeli" ifadesi kullanılmalıdır.

- **Md.42. Ekonomik açıdan en avantajlı ikinci teklif sahibine bildirim:** İhale üzerinde bırakılan istekliyle sözleşmenin imzalanamaması durumunda, ekonomik açıdan en avantajlı ikinci teklif fiyatının ihale yetkilisince uygun görülmesi kaydıyla, bu teklif sahibi istekliyle sözleşme imzalanabileceği belirtilmektedir. Seçimin niteliklere dayalı seçim yöntemiyle yapılmasının önerilmesi nedeniyle, madde başlığı "En nitelikli ikinci adaya bildirim" olarak değiştirilmelidir. Madde metni en nitelikli birinci adayla sözleşme yapılamaması halinde görüşmelerin en nitelikli ikinci adayla sürdürüleceği hususunu içerecek şekilde yeniden düzenlenmelidir.

- **Md.45. Sözleşmenin uygulanması ve diğer hususlar:** İdare tarafından sözleşmenin uygulanmasında fiyat farkının hesaplanıp hesaplanmayacağı konusunun, bu maddenin 45.3 numaralı madde alt bendinde açıklanması ön görülmektedir. Fakat proje ve kontrollük hizmetleri için de önerildiği gibi YYY`den ya da tasarımcıdan kaynaklanmayan sebeplerden ötürü idarenin projede bir değişiklik yapılmasını talep etmesi durumunda ve bu değişikliğin YYY`nin yapım öncesi hizmetleri için önerdiği götürü bedele ek maliyet getirmesi halinde YYY`nin bu ek maliyeti yapım öncesi için teklif ettiği götürü bedele eklemesi gerekecektir. Örneğin yapım öncesi aşamada uygulama projesi tamamlanan bir projede idare değişiklik yapılmasını talep ettiğinde, tasarımcı bu değişikliği yerine getirmek için tüm çizim ve hesaplamaları yeniden yapmak zorunda kalacaktır. Paralel olarak YYY`de ilave hizmetler yerine getirmek zorunda kalacaktır. Bu da YYY`nin götürü bedel teklifinin artmasına neden olacaktır. Bu nedenle YYY`den kaynaklanmayan sebeplerden ötürü yapım öncesi

aşama için önerilen götürü bedel teklifte artış olabileceği madde metninde yer almalıdır. Fiyat artışının idare tarafından kabul edilmesini gerektiren durumlar sıralanmalıdır.

İdari şartnamenin biçimlendirilmesinde aşağıda açıklanan hüküm idari şartnameye eklenmelidir:

- **En nitelikli teklifin belirlenmesi:** İstekliler arasında yapılacak değerlendirme ağırlıklı olarak niteliklere dayalı olacağından, idari şartnamenin 4. bölümüne “En nitelikli teklifin belirlenmesi” başlıklı madde eklenmelidir. Bu madde altında en nitelikli teklifin belirlenmesine ilişkin usul ve esaslara yer verilmelidir. Ön yeterliğin değerlendirilmesine benzer bir şekilde teknik teklife ait alt kriterler ve mali teklife ait değerlendirme ağırlık kat sayıları belirlenmelidir. Fakat en nitelikli adayın belirlenmesinde mali teklifin belirleyici olmaması için mali teklife ait değerlendirme ağırlık kat sayı oranı düşük tutulmalıdır.

#### **4.2.3 YYY tip sözleşmesinin biçimlendirilmesine yönelik ilke ve öneriler**

YİTS, KİK'e uygun olarak gerçekleştirilen yapım işlerinde idare ve yüklenici arasındaki görev ve sorumluluk ilişkisini düzenleyen sözleşme dokümanıdır. Mevcut YİTS'nin YYY PTS'nin uygulanacağı yapım işi ihalelerinde kullanılması amacıyla, YYY PTS'nin yapısına uygun olarak yeniden tasarlanmasının önerileceği bu bölümde, öncelikle Bölüm 3'de konuyla ilgili olarak tespit edilen bulgular özetlenecektir. Daha sonra YİTS'nin idare ve YYY arasındaki ilişkinin kapsamına ve gereklerine uygunluğunun sağlanabilmesi açısından üzerinde düzenleme yapılması gereken hükümleri tek tek ele alınacaktır.

YYY PTS'de MS-YYY sözleşmesi olan A133 ile geleneksel PTS'deki MS-yüklenici sözleşmesi olan YİTS'nin incelendiği ve karşılaştırıldığı Bölüm 3.2'de, A133 sözleşmesinin geleneksel sistemden farklı olan ve sadece YYY sistemine özgü maddeleri incelenmiştir. YİTS'de, YYY PTS'nin uygulanabilmesi için mevcut sistemde üzerinde değişiklik ya da ilave yapılması gerekli olan alanlar tespit edilmiştir. Bu bölümde yapılan incelemelerde her iki sistem arasında sözleşme türü, YYY'nin görev ve sorumlulukları, MS'nin görev ve sorumlulukları, yapım öncesi hizmetler bedeli ve hakedişler, anlaşmazlıkların çözümü ve sözleşmenin feshi ya da askıya alınması konularında YYY PTS'nin uygulanmasını engelleyen farklılıkların bulunduğu belirlenmiştir.

Çalışmanın bu bölümünde Bölüm 3.2`de detaylı olarak ele alınan farklılıklarla ilgili gerekli değişiklikler yapılarak, YİTS`nin “YYY PTS`de Yapım İşlerine Ait Tip Sözleşme”(YYY-YİTS) adı altında yeniden düzenlenmesi ve bu yeni sözleşmenin YYY PTS`de idare-YYY ilişkisini düzenleyen sözleşme olarak kullanılması önerilmektedir. GMF teklifi yalnızca ihale üzerinde kalan ve sözleşme imzalanan istekliden talep edileceği için GMF teklifine ilişkin hususlara sözleşmenin ilgili maddelerinde yer verilecektir. Bölüm 3.2`deki tespitlere dayanılarak YİTS`de üzerinde değişiklik yapılması gerekli olduğu belirlenen hükümler Çizelge 4.10`da özetlenmektedir.

**Çizelge 4.10: YİTS maddelerinin düzenlenmesine ilişkin öneriler.**

Madde No/ Başlık	Aynı Şekilde Kullanılabilir	Değiştirilmeli			Eklenmeli
		Terim	Cümle	İçerik	
<b>Md.1.</b> Sözleşmenin tarafları		X			
<b>Md.2.</b> Taraflara ilişkin bilgiler	X				
<b>Md.3.</b> İşin adı, yapılma yeri, niteliği, türü ve miktarı	X				
<b>Md.4.</b> Sözleşmenin dili	X				
<b>Md.5.</b> Tanımlar	X				
<b>Md.6.</b> Sözleşmenin türü ve bedeli				X	
<b>Md.7.</b> Sözleşme bedeline dahil olan giderler				X	
<b>Md.8.</b> Sözleşmenin ekleri				X	
<b>Md.9.</b> İşe başlama ve bitirme tarihi				X	
<b>Md.10.</b> Teminata ilişkin hükümler				X	
<b>Md.11.</b> Ödeme yeri ve şartları				X	
<b>Md.12.</b> İş programı				X	
<b>Md.13.</b> Avans verilmesi, şartları ve miktarı				X	
<b>Md.14.</b> Fiyat farkı ödenmesi ve hesaplanması şartları				X	
<b>Md.15.</b> Alt yükleniciler				X	
<b>Md.16.</b> Montaj, işletmeye alma, eğitim, bakım onarım, yedek parça gibi destek hizmetlerine ait şartlar	X				
<b>Md.17.</b> İşin ve işyerinin korunması ve sigortalanması				X	
<b>Md.18.</b> Süre uzatımı verilebilecek haller ve şartları	X				
<b>Md.19.</b> Teslim, muayene ve kabul işlemlerine ilişkin şartlar	X				
<b>Md.20.</b> Teminat süresi	X				
<b>Md.21.</b> Yapı denetimi ve sorumluluğuna ilişkin şartlar				X	
<b>Md.22.</b> Yüklenicilerin/alt yüklenicilerin sorumluluğu				X	
<b>Md.23.</b> Teknik personel, makine, teçhizat ve ekipman bulundurulması	X				
<b>Md.24.</b> Sözleşmede değişiklik yapılması				X	

**Çizelge 4.10 (devam): YİTS maddelerinin düzenlenmesine ilişkin öneriler.**

<b>Md.25.</b> Gecikme halinde uygulanacak cezalar ve sözleşmenin feshi				X	
<b>Md.26.</b> Sözleşmenin feshine ilişkin şartlar				X	
<b>Md.27.</b> Sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işler, iş eksilişi ve işin tasfiyesi	X				
<b>Md.28.</b> Sözleşmede bulunmayan işlere ait birim fiyat tespiti				X	
<b>Md.29.</b> Yüklenicinin sözleşme konusu iş ile ilgili çalıştıracağı personele ilişkin sorumlulukları	X				
<b>Md.30.</b> (Başlıksız)				X	
<b>Md.31.</b> Anlaşmazlıkların çözümü				X	
<b>Md.32.</b> Hüküm bulunmayan haller	X				
<b>Md.33.</b> Diğer hususlar	X				
<b>Md.34.</b> Yürürlük	X				
<b>Md.35.</b> Sözleşmenin imzalanması	X				
<b>Eklenmesi Gereken Maddeler</b>					
İdarenin görev ve sorumlulukları					X
GMF teklifi					X

Çizelge 4.10'da düzenleme yapılması öngörülen hükümlerle ilgili öneriler aşağıda açıklanmaktadır:

- **Md.1. Sözleşmenin tarafları:** Sözleşme önerisinin sadece YYY sistemine özgü şekilde düzenlenmesinin önerilmesi nedeniyle, sözleşmenin taraflarının kimler olduğunun belirtildiği bu madde metninde “yüklenici” ifadesi kaldırılarak yerine “YYY” ifadesi kullanılmalıdır. Bu değişiklik aynı ifadenin kullanıldığı sözleşmenin diğer tüm madde metinlerinde de yapılmalıdır.

- **Md.6. Sözleşmenin türü ve bedeli:** Sözleşme türleri açısından karşılaştırmanın yapıldığı Bölüm 3.2.1'de model önerisinde sözleşme türünün GMF'li maliyet + ücret sözleşmesi olarak değiştirilmesi gerektiği belirlenmiştir. Yapım öncesi hizmetler açısından karşılaştırmanın yapıldığı “Yapım öncesi hizmetler bedeli ve hakedişler” başlıklı Bölüm 3.2.5'de ise, A133'de yapım öncesi hizmetler bedelinin ve yapım hizmetleri bedelinin birbirlerinden ayrı olarak ele alındığı tespit edilmiştir. Diğer taraftan YYY'nin yapım öncesi hizmetler bedelinin götürü bir bedel üzerinden belirlenmesi gerektiği saptanmıştır. Ayrıca GMF'li maliyet + ücretten oluşan yapım evresi hizmetler bedelinin, tasarıma ilişkin dokümanların tasarımcı tarafından karşılıklı anlaşılabilir yüzde oranında (%50- 75 gibi) tamamlanmasının ardından belirlenmesi gerektiği tespit edilmiştir. Yapılan bu tespitlere uygun bir şekilde madde metni yeniden formüle edilmelidir. Bu amaçla anahtar teslimi götürü bedel sözleşme, birim fiyat sözleşme ve karma sözleşmeye

özgü ifadeler kaldırılmalıdır. Madde metninde sözleşme türünün GMF'li maliyet + ücret sözleşmesi olduğu belirtilmelidir. Sözleşme bedeli konusu ise yapım öncesi aşama hizmetler bedeli ve yapım aşaması hizmetler bedeli olmak üzere iki farklı alt başlık altında açıklanmalıdır. Yapım öncesi aşama hizmetler bedeli alt başlığında:

- ✦ Söz konusu bedelin götürü bedel üzerinden belirleneceği belirtilmelidir.
- ✦ Söz konusu bedelin yalnızca YYY'nin yapım öncesi aşamada yerine getireceği hizmetleri kapsadığı belirtilmelidir.
- ✦ Tarafların üzerinde anlaştıkları yapım öncesi hizmetler bedeli tutarına yer verilmelidir.

Yapım evresi hizmetler bedeli alt başlığında ise:

- ✦ Söz konusu bedelin yapım işinin maliyeti ve bu aşamaya ait YYY ücretinin toplamından oluşan GMF teklifiyle belirleneceği belirtilmelidir.
- ✦ Söz konusu bedelin yalnızca YYY'nin yapım aşamasında yerine getireceği hizmetleri kapsadığı belirtilmelidir.
- ✦ YYY ücretinin belirlenme yöntemi tanımlanmalıdır.

A133 sözleşmesine göre YYY ücreti, götürü bir bedel olarak belirlenebileceği gibi, tarafların işin maliyetinin belirli bir yüzdesi karşılığında anlaşmasıyla da tespit edilebilmektedir (A133- 2009, mad.5.1.1). YYY ücretinin maliyetler üzerinden belirli bir yüzdeyle belirlenmesi durumunda yaşanabilecek sıkıntılar dikkate alınarak, madde metninde YYY ücretinin götürü bedel üzerinden belirleneceği hususuna yer verilmelidir. Diğer taraftan söz konusu yapım hizmetleri bedelini içeren GMF teklifine ilişkin hususlar, sözleşmeye eklenmesi önerilecek olan “GMF teklifi” başlıklı maddeyle ilgili açıklamalarda detaylı olarak ele alınacaktır. Yapım aşamasında işin maliyetini oluşturan kalemler ise “Sözleşme bedeline dahil olan giderler” başlıklı 7. maddede tanımlanacaktır.

• **Md.7. Sözleşme bedeline dahil olan giderler:** Madde metninde sözleşme bedeline dahil olan giderler tanımlanmaktadır. YİTS'nin sadece yapım aşamasına ilişkin hizmetleri içeren bir sözleşme olması nedeniyle, söz konusu giderlerden yapı kullanım izin belgesi gibi bazı giderler yalnızca yapım aşamasına özgü giderlerdir. Diğer taraftan ulaşım ve sigorta gibi giderler yapım öncesi aşamada da oluşabilecek giderlerdir. “Sözleşmenin türü ve bedeli” başlıklı 6. maddede yapım öncesi hizmetler



bedeli ve yapım hizmetleri bedelinin iki ayrı alt madde başlığı altında ele alınması önerilmiştir. Bu öneriye benzer bir şekilde bu madde başlığı da, her iki aşamada sözleşme bedeline dahil olacak giderler birbirinden farklı olacağı için, iki farklı alt başlıkta ele alınmalıdır. “Yapım öncesi aşama hizmetler bedeline dahil olan giderler” alt başlığında, bu aşama için teklif edilen götürü bedele dahil olacak giderler tanımlanmalıdır. Diğer taraftan YYY PTS`de yapım aşamasında işin maliyetinin nasıl hesaplanacağı hususu oldukça önemlidir. Söz konusu maliyetler YYY`nin, GMF teklifine dahil edeceği giderler olup, A133 sözleşmesinin “Yapım aşaması için işin maliyeti” başlıklı bölümünde (A133- 2009, Md.6) detaylı olarak açıklanmaktadır. Bu nedenle yapım aşamasında işin maliyeti olarak kabul edilebilecek ve GMF teklifine dahil edilebilecek giderler YYY-YİTS önerisinin bu maddesinde “Yapım aşaması hizmetler bedeline dahil olan giderler” alt başlığında, A133 sözleşmesinin ilgili hükümlerinden faydalanılarak tanımlanmalıdır. Bu maliyetler şunlardır:

- ✦ Belgesi ibraz edilebilir maliyetler: YYY tarafından işin gerçekleştirilmesi sırasında “işin maliyeti” olarak ortaya çıkan maliyetler.
- ✦ İşçilik maliyetleri: Yapım işini gerçekleştirmek üzere doğrudan YYY tarafından çalıştırılan sahadaki işçilerin ücretleri; idarenin izniyle saha dışındaki atölyelerde çalışan işçilerin ücretleri; idarenin onayıyla sahada görevlendirilen YYY`nin denetleyici ve idari personelinin ücretleri; iş için gerekli olan malzeme ve ekipmanların fabrika ve atölyelerdeki üretim sürecini ya da nakliyesini hızlandırmak için görevli YYY`nin denetleyici ve idari personelinin çalışma süreleri karşılığında aldıkları ücretler; bu işçilere ait vergi, sigorta, sağlık vb giderler.
- ✦ Alt sözleşme maliyetleri: Alt sözleşmelere uygun olarak YYY`nin alt yüklenicilere yapmış olduğu ödemeler.
- ✦ Yapım işine ilişkin malzeme ve ekipman maliyetleri: Malzeme ve ekipmanın taşınmasını, depolanmasını içeren maliyetler; işin bitiminde idarenin malı haline gelecek olan, kullanılmayan ya da satışlarından elde edilecek gelirin işin toplam maliyetinden düşülmesi kaydıyla, idarenin isteğiyle YYY tarafından satılabilir fazla malzemelere ait maliyetler.

- ✦ Diğer malzeme ve ekipmanların, geçici faaliyetlerin ve ilgili kalemlerin maliyetleri: İşin gerçekleştirilmesi sırasında YYY'nin çalıştırdığı işçilere ait olmayan ama kullanılan malzeme, ekipman, el araçları vb nin taşıma, depolama, kurulum maliyetleri ve ilk kullanım anındaki maliyetleri üzerinden hesaplanmak kaydıyla tamamen tüketilmemiş olan malzeme, ekipman, el araçları vb ye ait maliyetler; YYY personeline ait olmayan makine, ekipman ve araçların kiralama, taşıma, bakım vb maliyetleri; molozların sahadan uzaklaştırılması ve imha edilmesiyle ilgili maliyetler; dokümanların basılması, posta ve kargo ücretleri, sahadaki telefon görüşmeleri vb giderlere ait maliyetler; YYY'nin denetleyici ve idari personelinin işle bağlantılı seyahatlerine ait maliyetler; idarenin izni ile saha dışında depolanan malzeme ve ekipmanın depolama maliyeti.
- ✦ Muhtelif maliyetler: Sigorta primleri, YYY'nin sorumlu olduğu vergiler, ücretler ve bina yapım izinleri, gerekli testlere ait laboratuvar ücretleri vb maliyetler .
- ✦ Diğer maliyetler ve beklenmedik durumlardan oluşan maliyetler: İdare tarafından yazılı olarak onaylanmak kaydıyla işin gerçekleştirilmesi sırasında ortaya çıkan diğer maliyetler; tehlikelerden, kazalardan korunmak için alınan acil önlemlere ait maliyetler; YYY'nin sorumluluklarını yerine getirmesi sırasındaki hatasından kaynaklanmamak şartıyla sigorta kapsamına girmemesi halinde YYY, alt yüklenici ya da tedarikçiler tarafından yerine getirilen işteki hasarın ya da uygun olmayan işin düzeltilmesi ya da tamirinin karşılanmasıyla ilgili maliyetler.

Ayrıca bu madde altında A133`de olduğu gibi belgesi ibraz edilemeyen, yani işin maliyetine dahil edilmeyecek olan aşağıdaki maliyetler de tanımlanmalıdır:

- ✦ Belgesi ibraz edilemeyen maliyetler: Sözleşmede işin maliyeti tanımına girenler haricindeki, YYY'nin şantiye ofisinde çalışanların dışında idari ofiste çalışan personele ait maaş ve diğer ücretler; şantiye ofisi dışındaki YYY'nin diğer idari ofislerinin giderleri; sözleşmede işin maliyeti tanımına girenler dışındaki sabit ve genel giderler; YYY'nin sermaye giderleri; sözleşmede işin maliyeti tanımına girenler dışındaki YYY, alt yüklenici, malzeme tedarikçileri ya da işin gerçekleştirilmesi konusunda bu kişiler tarafından

doğrudan ya da dolaylı olarak görevlendirilen herhangi bir kişinin hatasından ya da ihmalden kaynaklanan maliyetler; sözleşmede belirtilmeyen her türlü maliyet; idare tarafından onaylanan değişiklik talimatına dahil edilen maliyetler dışındaki GMF'nin aşılmasına neden olabilecek maliyetler; yapım öncesi hizmetlerinden kaynaklanan maliyetler.

- **Md.8. Sözleşmenin ekleri:** Sözleşmenin eklerinin neler olduğunun tanımlanışı bu maddede anahtar teslimi götürü bedel sözleşme, birim fiyat sözleşme ve karma sözleşmeye ait açıklamalar kaldırılmalıdır. Bölüm 3.2.2`de genel hükümler açısından yapılan karşılaştırma sonucunda, GMF Belgesi ve GMF değişikliği nedeniyle revize edilen belgelerin YYY-YİTS`de sözleşmenin ekleri başlığı altında yer alması önerilmiştir. Bu önerinin geçerliliğinin sağlanabilmesi için söz konusu belgelerin de sözleşme eki olduğu hususuna madde metninde yer verilmelidir. GMF Belgesinin içeriğiyle ilgili öneriler Bölüm 4.2.5`de ele alınacaktır.

- **Md.9. İşe başlama ve bitirme tarihi:** Bölüm 3.1.1`deki YYY PTS süreci ve Bölüm 3.2.3.2`deki YYY`nin yapım aşamasındaki görev ve sorumluluklarıyla sözleşme şartları açısından yapılan incelemede, yapım aşamasının MS`nin işe başlama emrini yayınlamasından ya da MS`nin YYY`nin hazırladığı GMF teklifini kabulünden sonra (hangisi daha önce meydana gelirse) başladığı belirlenmiştir. Yapım işinin bitiş tarihine GMF teklifinde yer verildiği tespit edilmiştir. Bu bağlamda işe başlama ve bitirme tarihleriyle ilgili hükümlerin yer aldığı bu maddede, yukarıdaki tespitler doğrultusunda bir düzenleme yapılmalıdır. Diğer taraftan A133 sözleşmesine göre YYY`nin yapım öncesi aşama hizmetleri sözleşmenin imzalanma tarihinde başlayacağı ve bu hizmetlerin sözleşmede belirtilen gün içinde tamamlanması gerektiği ifade edildiğinden, bu kapsamda madde metni A133`e benzer bir şekilde yeniden düzenlenmelidir.

- **Md.10. Teminata ilişkin hükümler:** YYY PTS`de yapım aşaması hizmetler bedelinin sözleşme tarihinde tespit edilememesi nedeniyle, maddenin “Kesin teminat” başlıklı 10.1. numaralı alt bendinde, YYY-BİTİŞ`in “Kesin teminat” başlıklı 40. maddesinde de önerildiği üzere, YYY`den talep edilen teminatın yalnızca yapım öncesi aşamaya ait teminat bedeli olduğu belirtilmelidir. Ayrıca “Ek kesin teminat” başlıklı 10.2 numaralı madde alt bendinde de yapım aşaması, idarenin GMF teklifini kabulünün ardından başlayacağı için GMF teklifinin kabulünden sonra YYY`den yapım aşaması hizmetlerine karşılık gelen ek kesin teminatın talep

edileceği hususu yer almalıdır. YYY'nin idarenin yazılı talebi üzerine yapım işine GMF belgesi imzalanmadan başlaması halinde, bu işe karşılık gelecek oranda ek kesin teminatın YYY tarafından ödenmesi gerektiği de belirtilmelidir. Yine YYY-BİTİŞ önerisinin “Sözleşmenin uygulanmasına ilişkin hususlar” başlıklı 45. maddesinde de belirtildiği gibi, YYY'den kaynaklanmayan sebeplerden ötürü yapım öncesi aşama için önerilen götürü bedel teklifte ve yapım aşaması için önerilen GMF teklifinde artış olması durumu söz konusu olabilir. Bu nedenle aynı madde alt bendinde, her iki aşama için üzerinde anlaşılan bedellerde YYY'den kaynaklanmayan bir artış olması durumunda, bu artışa ilişkin ek kesin teminatın YYY'den talep edilmesi hususu yer almalıdır.

- **Md.11. Ödeme yeri ve şartları:** “Yapım öncesi hizmetler bedeli ve hakedişler” başlıklı Bölüm 3.2.5`de yapılan incelemelerin sonucunda, yapım öncesi aşama ve yapım aşaması hakedişlerinin ayrı başlıklar altında tanımlanması gerektiği tespit edilmiştir. Bu nedenle madde metninde YYY`ye yapılacak hakediş ödemelerinin “yapım öncesi aşama hakedişleri” ve “yapım aşaması hakedişleri” olmak üzere iki farklı şekilde yapılacağı belirtilmelidir. Diğer taraftan hakediş ödemelerinin nasıl yapılacağıyla ilgili usul ve esaslar YİGS`nin “Geçici hakediş raporları” başlıklı 39. maddesinde ele alınacaktır.

- **Md.12. İş programı:** YYY'nin yapım öncesi aşamadaki sorumluluklarının ele alındığı Bölüm 3.2.3.1`de YYY'nin proje iş programının hazırlanması ve güncellenmesi konusunda sorumluluğa sahip olduğu belirlenmiştir. YYY'nin yapım aşamasındaki sorumluluklarının ele alındığı Bölüm 3.2.3.2`de ise yapım işinin gerçekleştirilmesi hususunda iş programı hazırlama konusunda sorumluluğa sahip olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla her iki aşamada YYY'den hazırlaması talep edilen programların içeriğinin birbirinden farklı olduğu saptanmıştır. Bu nedenle YYY'nin hazırlayacağı iş programının kapsamı ve niteliği her iki aşama için ayrı ayrı tanımlanacak şekilde madde metni yeniden düzenlenmelidir.

- **Md.13. Avans verilmesi şartları ve miktarı:** Avans verilir verilmeyeceği hususu madde metninde idarenin insiyatiline bırakılmıştır. Avans verilmesinin öngörülmesi halinde avans verme şartları bu maddede tanımlanmaktadır. Fakat burada belirtilen avansın şantiyenin kurulması, lüzumlu makine ve ekipmanın nakli vb giderleri karşılamak üzere verilebileceği konusundaki ön şartlar, yapım aşamasına yönelik çalışmalara ilişkindir. YYY'nin yapım aşamasının yanı sıra yapım öncesi

aşamada da görev ve sorumluluklara sahip olması ve gerekli durumlarda bu aşama için de avans talebinde bulunabileceği göz önüne alınarak, madde metni avans verilmesi şartlarına ilişkin hususlar her iki aşama için ayrı ayrı tanımlanacak şekilde yeniden düzenlenmelidir.

- **Md.14. Fiyat farkı ödenmesi ve hesaplanması şartı:** YYY-BİTİŞ önerisinin “Sözleşmenin uygulanmasına ilişkin hususlar” başlıklı 45. maddesinde de belirtildiği gibi madde metninde YYY`den kaynaklanmayan sebeplerden ötürü, yapım öncesi aşama için önerilen götürü bedel teklifte ve yapım aşaması için önerilen GMF teklifinde artış durumunun söz konusu olabileceği belirtilmelidir. Bu sebeplerin neler olduğu açıklanmalıdır. Diğer taraftan fiyat farkı verilip verilmeyeceğinin idarenin inisiyatifine bırakıldığı 14.2 numaralı madde alt bendi, madde metninden çıkarılmalıdır.

- **Md.15. Alt yükleniciler:** YYY-BİTİŞ`in “Alt yükleniciler” başlıklı 18. maddesinde de belirtildiği gibi idarenin inisiyatifine bırakılmadan YYY`nin çalıştırdığı alt yüklenicilerin ya da mevcut personelin özellikleri, görevleri ve deneyimleri hakkında bilgi içeren listeye zorunlu olarak madde metninde yer verilmelidir. Diğer taraftan maddenin 15.2 numaralı alt bendi işin tamamının alt yüklenicilere yaptırılmayacağı hükmündedir. Oysaki her iki PTS`nin karşılaştırıldığı Bölüm 3.1.3`de alt yüklenicilerin çalıştırma şartı açısından yapılan değerlendirmede, YYY PTS uygulamalarında böyle bir koşulun bulunmadığı tespit edilmiştir. Bu hüküm, YYY`nin işin niteliği nedeniyle işin tamamını alt yükleniciler aracılığıyla yerine getirmeyi talep etmesi halinde YYY PTS`nin uygulanmasına engel teşkil edeceği için YYY-BİTİŞ`in 18. maddesi için de önerildiği gibi madde metninden kaldırılmalıdır.

- **Md.17. İşin ve iş yerinin korunması ve sigortalanması:** Mevcut YİTS`nin sadece yapım aşamasını kapsayan hizmetlere ait bir sözleşme olması nedeniyle, işin ve iş yerinin korunması, sigortalanması hususlarının ele alındığı bu madde yalnızca yapım aşamasındaki hizmetleri kapsamaktadır. YYY`nin yapım öncesi aşamada da yerine getirdiği hizmetler olduğundan, madde metni her iki aşama için koruma tedbirlerinin alınması ve sigorta yaptırılması hususlarını içerecek şekilde yeniden düzenlenmelidir.

• **Md.21. Yapı denetimi ve sorumluluğuna ilişkin şartlar:** “Tasarımcının görevleri” başlıklı Bölüm 3.3.1’de tasarımcının sözleşme idaresi ya da kontrollük (YİĞŞ’deki tanımıyla yapı denetim görevi) olarak da tanımlanan yapım aşaması hizmetleri açısından yapılan değerlendirmede, bu hizmetlerin yerine getirilmesiyle ilgili olarak dört farklı durumun söz konusu olduğu tespit edilmiştir. Yapı denetim görevinin ihaleyi yapan kurumun bünyesinde yapı denetim görevini yapacak uzmanlar varsa bunlar tarafından, bu görevi yapacak uzmanlar bulunmuyorsa proje müellifleri tarafından ya da proje müellifleri dışında bu işi yapacak bir kontrollük firması tarafından yapılabileceği saptanmıştır. Diğer taraftan ihaleyi yapan kurumun bünyesinde yapı denetim görevini yapacak uzmanlar var olsa bile idarenin çeşitli nedenlerle bu işi ya proje müelliflerine ya da proje müellifleri dışında bir firmaya verebildiği tespit edilmiştir. Ayrıca YİĞŞ’de kontrollük hizmetlerini yerine getiren yapı denetim görevlisinin görevlerinin şartnamenin içindeki maddelere dağıtılmış olduğu belirlenmiştir. Bölüm 4.1’de ise YYY PTS’nin uygulanacağı proje ve kontrollük hizmetlerine ait ihale ve sözleşme dokümanlarının yeniden tasarlanması önerilmiştir. Bu amaçla Bölüm 4.1.3’de PK-TS üzerinde yapılması gerekli olan düzenlemelere ilişkin ilke ve öneriler belirlenmiştir. Çalışmada PK-TS’nin “İşin tanımı” başlıklı 6. maddesinde tasarımcının, kontrollüğü de içeren tüm görevlerinin işin tanımını oluşturduğu ifade edilmiştir. Sözleşmenin “Sözleşmenin ekleri” başlıklı 8. maddesinde, 6. maddede belirtilen iş tanımlarının her birinin nasıl yerine getirileceği konusunda her bir işe ilişkin teknik şartnamenin yazılması önerilmiştir. Bu nedenle işlerin denetimi, yapı denetim görevlisinin yetkileri gibi konularda YİĞŞ hükümlerinin geçerli olduğunun belirtildiği bu maddede, yapı denetim görevlisinin yetki ve sorumluluklarının belirlenmesi hususunda geliştirilecek olan YYY-YİĞŞ hükümlerinin yanı sıra, bu hizmetin tasarımcı tarafından yerine getirilmesi halinde tasarımcı-idare arasındaki sözleşme hükümlerinin ve ilgili teknik şartnamelerin bağlayıcı olduğu belirtilmelidir. Diğer taraftan söz konusu hizmetin dışarıdan temin edilmesi halinde ise kontrollük- idare arasındaki sözleşme hükümlerinin ve ilgili teknik şartnamelerin bağlayıcı olduğu madde metninde yer almalıdır.

• **Md.22. Yüklenicilerin/ alt yüklenicilerin sorumluluğu:** YİTS’nin bu maddesinde, yüklenicilerin/alt yüklenicilerin sorumlulukları hususunda YİĞŞ hükümlerinin uygulanacağı belirtilmektedir. Tarafların görev ve sorumluluk ilişkilerinin belirlendiği başlıca doküman olan bu sözleşmede, işi yerine getiren

katılımcı olan yüklenicinin görevlerine ve bu görevlerin kapsamına ilişkin herhangi bir açıklama bulunmamaktadır. YYY PTS uygulamalarında YYY'nin projenin her aşamasında önemli görevlere sahip olması nedeniyle, YYY-YİTS önerisinde bu görevlerin açık bir dille ifade edilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle madde başlığı “YYY'nin ve alt yüklenicilerin görev ve sorumlulukları” olarak değiştirilmelidir. YYY'nin sorumluluklarının incelendiği Bölüm 3.2.3`de tespit edilen YYY'nin yapım öncesi aşamadaki ve yapım aşamasındaki görev ve sorumlulukları ayrı alt başlıklar halinde detaylı olarak tanımlanmalıdır. “YYY'nin yapım öncesi aşamadaki görevleri” başlığı altında, mevcut sistemde yapım öncesi aşama söz konusu olmadığı için, Bölüm 3.2.3.1`de ele alınan A133 sözleşmesindeki tüm yapım öncesi aşama görevleri tanımlanmalıdır.

“YYY'nin yapım aşamasındaki görevleri” başlığı altında ise Bölüm 3.2.3.2`de YİTS`de yer almayan şu görevler tanımlanmalıdır:

1. Katılımcılar arasında toplantıların düzenlenmesi: Projenin ilerleyişi ve işlerin koordinasyonu gibi konularla ilgili olarak proje katılımcıları arasında düzenli toplantılar düzenlemek, bu toplantılar hakkında idareyi bilgilendirmek.
2. Projeyle ilgili ilerleme raporlarının tutulması: Projenin ilerleyişini kaydetmek; ayda bir ya da idareyle kararlaştırılan sıklıkta işin tamamlanma oranlarıyla idare tarafından gerekli görülen diğer bilgileri gösteren ilerleme raporlarını idare ve tasarımcıya yazılı olarak sunmak; işle ilgili idare ve tasarımcının da ulaşabileceği her türlü günlük kaydı tutmak.
3. Maliyet kontrolü yapmak: Devam eden işler için fiili maliyetlerin, tamamlanmamış işlerle ilgili tahminlerin ve değişiklik önerilerinin düzenli olarak izlenmesini sağlayan bir maliyet kontrolü sistemi geliştirmek; işin tahmin edilen maliyetleri ve fiili maliyetleri arasındaki değişiklikleri tanımlayarak idare ve tasarımcıya bu değişiklikleri rapor etmek.

Ayrıca alt yüklenicilerin işlerini yerine getirmeleri sırasında sahip oldukları görev ve sorumluluklar da bu madde altında tanımlanmalıdır.

- **Md.24. Sözleşmede değişiklik yapılması:** Madde metni sözleşme hükümlerinde sözleşme imzalandıktan sonra, sözleşme bedelinin aşılması ve idareyle yüklenicinin karşılıklı olarak anlaşması kaydıyla ve ancak işin yapılma yeri ile işin süresinden önce yapılması kaydıyla, yalnızca işin süresi ve bu süreye uygun

olarak ödeme şartlarına ait hususlarda değişiklik yapılabileceği hükmündedir. Bu hüküm tasarım ve yapım sürecinin paralel olarak ilerlediği YYY PTS`de tasarımcı tarafından yapılacak olan herhangi bir değişikliğin idare ve YYY arasındaki sözleşmede de değişiklik yapılmasını zorunlu kılması halinde, içerdieği kriterlerden dolayı değişikliğin yapılmasını engelleyici bir niteliğe sahiptir. Örneğin tasarımcının tasarım aşamasında yaptığı bir değişiklik önerisinin yerine getirilebilmesi, YYY`nin görevleri arasında olmayan ve YYY tarafından yerine getirilmesi gereken yeni bir görevin ortaya çıkmasına neden olabilir. Bu yeni görevin mevcut madde metninde belirtildiğinin aksine sözleşme bedelinin aşılmasına ya da sürenin uzamasına neden olması halinde, görevin yerine getirilmesiyle ilgili olarak sözleşmede değişiklik yapılması durumu da söz konusu olmayacaktır. Bu nedenle değişikliklerin gerekli hallerde sözleşmeye de yansıtılmasına imkan veren bir düzenleme yapılarak, bu hükümdede yer alan sözleşmede değişikliğe ilişkin ön şartlar kaldırılmalı ve madde metni yeniden formüle edilmelidir.

• **Md.25. Gecikme halinde uygulanacak cezalar ve sözleşmenin feshi:** Gecikme halinde uygulanacak cezaların nasıl hesaplanacağıyla ilgili açıklamaları içeren bu hükümdede, yüklenicinin sözleşmeye uygun olarak işi süresinde bitirmediği takdirde gecikme cezasının idare tarafından sözleşmede belirtilecek oranda sözleşme bedeli üzerinden hesaplanacağı belirtilmektedir. YYY-YİTS önerisinde YYY`nin yapım öncesi hizmetler bedelinin ve yapım hizmetleri bedelinin birbirinden ayrı tanımlanmasının önerilmesi nedeniyle, madde metninde gecikmenin yapım öncesi aşamada yaşanması halinde gecikme cezasının götürü bedel olarak belirlenen yapım öncesi hizmetler bedeli üzerinden, gecikmenin yapım aşamasında yaşanması halinde ise yapım aşaması hizmetler bedeli üzerinden belirlenmesi gerektiği hususu yer almalıdır. Ayrıca aynı maddede ihtarda belirtilen sürenin bitmesine rağmen aynı durumun devam etmesi halinde kesin teminatın gelir kaydedileceği belirtilmektedir. YİTS`nin “Teminata ilişkin hükümler” başlıklı 10. maddesinde kesin teminatın yapım öncesi hizmetler için talep edilmesi ve GMF sözleşmesinin imzalanmasının ardından YYY`den yapım aşamasına karşılık gelen ek kesin teminatın talep edilmesi önerilmiştir. Bu nedenle madde metni bu öneri dikkate alınarak yeniden düzenlenmelidir. Madde metninde gecikmenin yapım öncesi aşamada devam etmesi halinde yapım öncesi aşama için verilen kesin teminatın, yapım aşamasında devam etmesi halinde ise yapım aşaması için verilen ek kesin teminatın gelir kaydedileceği



hususuna yer verilmelidir. Diğer taraftan Bölüm 3.2.5`de yapılan incelemeler sonucunda, YYY`nin hakediş talebine ilişkin fatura ibrazının ardından sözleşmede belirtilen süre içinde yapılmayan ödemeler karşılığında, MS`nin sözleşmede belirtilen ve aylık ya da yıllık olarak belirlenen yüzde oranında YYY`ye gecikme faizi ödediği belirlenmiştir. Bu hükmün YYY PTS sözleşmesinde MS`nin yanı sıra YYY`nin de haklarının gözetildiğinin göstergesi olduğu saptanmıştır. Bu nedenle madde metninde idarenin YYY`nin hakediş talebine ilişkin fatura ibrazının ardından ne kadar süre içinde ödeme yapmak zorunda olduğu yer almalıdır. Ayrıca ödemenin zamanında yapılmaması halinde idare tarafından YYY`ye ödenecek gecikme faizi oranı da taraflar arasında belirlenecek şekilde madde metninde yer almalıdır.

• **Md. 26. Sözleşmenin feshine ilişkin şartlar:** Sözleşmenin feshi ya da askıya alınması açısından karşılaştırmanın yapıldığı Bölüm 3.2.7`de sözleşmenin feshi konusunun YYY-YİTS`de “GMF üzerinde anlaşılmadan sözleşmenin feshi” ve “GMF üzerinde anlaşıldıktan sonra sözleşmenin feshi” olmak üzere iki alt başlık altında ele alınması gerektiği tespit edilmiştir. Ayrıca tarafların sözleşmeyi fesih şartları ve YYY`ye yapılacak ödemelerin hesaplanma yöntemlerinin de YYY-YİĞŞ`de tanımlanması gerektiği saptanmıştır. Bu tespitlere uygun olarak sözleşmenin feshi konusu bu madde altında “GMF üzerinde anlaşılmadan sözleşmenin feshi” ve “GMF üzerinde anlaşıldıktan sonra sözleşmenin feshi” olmak üzere iki alt başlık altında ele alınmalıdır. “GMF üzerinde anlaşılmadan sözleşmenin feshi” başlığı altında:

- ✦ İdarenin YYY`ye yedi gün önceden yazılı olarak bildirerek haklı bir sebep göstermeden sözleşmeyi feshedebileceği,
- ✦ YYY`nin kendi ya da herhangi bir alt yükleniciden kaynaklanmayan sebeplerden dolayı, YYY-YİĞŞ`de belirtilen özel durumların ortaya çıkması nedeniyle işin otuz gün süreyle durması halinde, haklı sebeplere dayanarak idareye yedi gün önceden yazılı olarak bildirmek şartıyla sözleşmeyi feshedebileceği,
- ✦ Bu durumda YYY`nin fesih talimatını aldığı tarihe kadar gerçekleştirmiş olduğu yapım öncesi hizmetleri oranında ücretlendirileceği ve bu ücretin hiçbir durumda yapım öncesi aşamasının tamamlanması halinde sözleşmede belirtilen YYY`nin alacağı ücretten fazla olamayacağı

belirtilmelidir. GMF üzerinde anlaşılmadan sözleşmenin feshi durumunda YYY`ye yapılacak ödemenin hesaplanma yöntemi de bu alt başlık altında tanımlanmalıdır. GMF üzerinde anlaşılmadan önce YYY`nin yapım işine başlaması halinde yapım sözleşmesi henüz yürürlüğe girmediği için YYY`nin işin tamamından sorumlu olmaması nedeniyle, işin tamamlanmasını beklemeksizin idareden ödeme talep etme hakkına sahip olduğu Bölüm 3.2.7`de tespit edilmiştir. Madde metninde YYY`ye yapılacak ödemenin hesaplanma yöntemi şu şekilde tanımlanmalıdır:

- ✦ Anlaşmanın sona ermesine kadar olan yapım öncesi hizmetleri bedelinin tutarıyla,
- ✦ Fesih tarihine kadar tamamlanmış olan işlerin maliyeti ve YYY`nin bu işlerle orantılı olarak alacağı ücretin toplamından,
- ✦ Daha önce YYY`ye yapım aşamasıyla ilgili olarak yapılan ödemelerin çıkartılmasıyla bulunan bedel

İdare söz konusu durumda YYY`nin sözleşmeye uygun olarak yerine getirmediği işler konusunda tazminat talep etme hakkına da sahip olmalıdır. “GMF üzerinde anlaşıldıktan sonra sözleşmenin feshi” başlığı altında:

- ✦ İdarenin haklı bir sebep göstermesi halinde YYY`nin ödeme talep etmek için işin tamamının başka bir kişi tarafından tamamlanmış olmasını beklemek zorunda olduğu,
- ✦ İdarenin kendi yararına sebep göstermeden sözleşmeyi feshetmesi halinde YYY`nin ödeme talep etme hakkına sahip olacağı; bu durumda YYY`nin bu aşamada işin tamamından sorumlu olması nedeniyle, talep edeceği ücretin işin tamamını kapsayacağı

hususlarına yer verilmelidir.

• **Md.28. Sözleşmede bulunmayan işlere ait birim fiyat tespiti:** Sözleşmede bulunmayan işlere ait birim fiyatların tespitine ilişkin olarak YİĞŞ`nin 22. maddesinin geçerli olduğu belirtilmektedir. YYY-YİTS`nin “Sözleşme türü ve bedeli” başlıklı 6. maddesinde YYY`nin yapım süreci hizmetleri bedelinin nasıl hesaplanacağı açıklanmıştır. “Sözleşme bedeline dahil olan giderler” başlıklı 7. maddesinde hangi maliyetlerin işin maliyetini oluşturduğu tanımlanmıştır. YYY PTS`de yeni imalatın maliyeti de sözleşmede yer alan bu tanımlamalara uygun olarak

hesaplanmaktadır. Bu nedenle madde metninde, herhangi bir değişiklik durumunda bu değişiklikle ilgili imalata ait maliyetin, diğer imalatların maliyetleri nasıl hesaplanıyorsa o şekilde hesaplanacağı hususuna yer verilmelidir. Ayrıca ortaya çıkan bu maliyetin GMF teklifine yansıtılmasının zorunlu olduğu da belirtilmelidir.

- **Md.30. (Başlıksız):** Anahtar teslimi götürü bedel sözleşme, birim fiyat sözleşme ve karma sözleşme için farklı madde başlıklarının kullanıldığı ve sözleşme türünün özelliğine göre farklı içeriklerin tanımlandığı bu maddede, birim fiyat sözleşme ve karma sözleşmeye özgü açıklamalar kaldırılmalıdır. Götürü bedel sözleşme için önerilen “Geçici kabul noksanlığı” madde başlığı, madde başlığı olarak kullanılmalıdır. Madde metni geçici kabul noksanlığının tespit edilmesi halinde geçici kabul yapılacak tarihe kadar olan süreye ilişkin teminatın YYY`den alınması hususundaki açıklamaları içerecek şekilde yeniden düzenlenmelidir.

- **Md.31. Anlaşmazlıkların çözümü:** “Anlaşmazlıkların çözümü” başlıklı Bölüm 3.2.6`da YYY PTS`de uygulanan yöntemlerin geleneksel sistemdeki uygulamalardan farklılık göstermediği belirlenmiştir. Hukuk uyuşmazlıklarının arabuluculuk yöntemiyle çözümünü öngören kanun tasarısı 2012 yılının Haziran ayında kabul edilerek yasalaştırılmasına rağmen, bu kanunun özel hukuk uyuşmazlıklarını kapsamı nedeniyle YYY PTS model önerisinde uygulanamayacağı tespit edilmiştir. Ayrıca diğer uygulamaların da YİTS`de yer almadığı saptanmıştır. Diğer taraftan YYY PTS`de uygulanan ilk karar verici değerlendirmesi ve hakem yoluyla çözüm yoluna gitme yöntemlerinin model önerisinde yer almasının avantaj sağlayacağıın belirlenmesi nedeniyle, madde metninde bu yöntemlere ilişkin açıklamalar yer almalıdır. İdare ve YYY arasındaki anlaşmazlıkların çözümünde ilk karar verici tanımına yer verilmelidir. Yapım aşamasında anlaşmazlıkların çözümü konusunda ilk karar vericinin kim olacağıın belirlenmesi hususu idarenin insiyatifine bırakılacak şekilde madde metni yeniden düzenlenmelidir.

YYY-YİTS`nin biçimlendirilmesinde aşağıda açıklanan hükümler sözleşmeye eklenmelidir:

- **İdarenin görev ve sorumlulukları:** YYY PTS`yle geleneksel PTS`de MS`nin görev ve sorumluluklarının karşılaştırıldığı Bölüm 3.2.4`de yapılan tespitler sonucunda:

1. İdarenin strüktürel ve çevresel testlerin ve araştırmaların yapılmasını sağlayarak test sonuçları ve raporlar hakkında bilgi verme konusunda herhangi bir göreve sahip olmaması nedeniyle, “yapım öncesi aşamada strüktürel ve çevresel testlerin ve araştırmaların yapılmasını sağlayarak test sonuçları ve raporlar hakkında bilgi verme” hususundaki görevin,
2. İdarenin tasarımcının görevlendirilmesi konusunda da herhangi bir göreve sahip olmaması nedeniyle, “yapım aşamasında YYY tarafından talep edilebilecek ilave tasarım hizmetlerini yerine getirmek üzere tasarımcıyı görevlendirme” hususundaki görevin

YYY-YİTS`de idarenin görevleri arasında yer alması gerektiği tespit edilmiştir. Bu tespitler doğrultusunda “İdarenin görev ve sorumlulukları” madde başlığı altında, yukarıdaki görevler ve bu görevlerin yerine getirilmesine ilişkin hususlar, A133 sözleşmesinin ilgili hükümlerinden faydalanılarak tanımlanmalıdır.

- **GMF teklifi:** YYY-YİTS`de sözleşme türünün GMF`li maliyet + ücret sözleşmesi olması nedeniyle, sözleşme metnine “GMF teklifi” başlığında yeni bir madde eklenmelidir. Madde metninde GMF teklifinin yapım aşamasında işin maliyeti olarak tanımlanan giderlerle bu giderlere karşılık gelen YYY ücretinin toplamından oluştuğu belirtilmelidir. YYY`nin GMF teklifini bu teklifin verilebilmesi için gerekli kararların verilmiş olduğu zamanda sunacağı, YYY`nin yapım hizmetleri bedelinin teklif ettiği GMF`yi aşmayacağını taahhüt ettiği, taahhüt edilen GMF`nin aşılması halinde YYY`nin idareden hiçbir ek ücret talep etmeden fiyat aşımını üstleneceği madde metninde yer almalıdır. Diğer taraftan işin GMF teklifinin altında tamamlanması halinde elde edilen farkın idare ve YYY arasında hangi oranda paylaşılacağı hususuna da yer verilmelidir. Ayrıca projede idare tarafından onaylanan değişikliklerin söz konusu olması halinde YYY`nin teklif ettiği GMF`de ve işin tamamlanma süresinde de gerekli değişikliklerin yapılacağı belirtilmelidir.

#### **4.2.4 YYY genel şartnamesinin biçimlendirilmesine yönelik ilke ve öneriler**

YİĞŞ, KİSK`e göre sözleşmeye bağlanan yapım işlerinin yürütülmesinde uygulanacak genel esasları belirlemek amacıyla hazırlanan sözleşme dokümanıdır. Mevcut YİĞŞ`nin YYY PTS`nin uygulanacağı yapım işi ihalelerinde kullanılması amacıyla YYY PTS`nin özellikleri dikkate alınarak yeniden tasarlanmasının

önerileceği bu bölümde, öncelikle konunun Bölüm 3`deki incelenme yöntemi açıklanacaktır. Daha sonra YİĞŞ`nin YYY PTS`nin yapısına uygunluğunun sağlanabilmesi açısından üzerinde değişiklik yapılması gereken hükümleri ele alınacaktır.

Bölüm 3.2`de yapılan incelemelerde, YYY PTS`de A133 MS-YYY sözleşmesinin genel şartnamesi olan A201`in aynı zamanda geleneksel PTS`de MS-YYY sözleşmesine ait sözleşme genel şartları olarak da kullanılması sebebiyle, A201`in ancak A133`ün referans verdiği hükümlerine değinilmiştir. Bu nedenle A201 ve YİĞŞ arasında herhangi bir karşılaştırma yapılmamıştır. Diğer taraftan Bölüm 3.2`de YYY PTS`ye özgü olduğu tespit edilen farklılıklar, YİĞŞ`nin ilgili hükümleri de dikkate alınarak incelenmiştir.

Çalışmanın bu bölümünde Bölüm 3.2`de tespit edilen farklılıklarla ilgili gerekli değişiklikler yapılarak, YİĞŞ`nin “YYY PTS`de Yapım İşleri Genel Şartnamesi”(YYY-YİĞŞ) adı altında yeniden düzenlenmesi ve bu yeni şartnamenin YYY PTS`de idare-YYY ilişkisini düzenleyen sözleşme olan YYY-YİTS`nin genel şartnamesi olarak kullanılması önerilmektedir. Bu önerinin uygulanabilmesi için YİĞŞ`de üzerinde değişiklik yapılması gereken hükümler Çizelge 4.11`de özetlenmektedir.

**Çizelge 4.11: YİĞŞ maddelerinin düzenlenmesine ilişkin öneriler.**

Madde No/ Başlık	Aynı Şekilde Kullanılabilir	Değiştirilmeli		
		Terim	Cümle	İçerik
Md.1. Amaç			X	
Md.2. Kapsam	X			
Md.3. Başlıklar ve yorum	X			
Md.4. Tanımlar			X	
Md.5. Bildirimler, olurlar, onaylar, belgeler ve tespitler	X			
Md.6. İşyerinin yükleniciye teslimi			X	
Md.7. Yüklenicinin kendi ihtiyacı için kullanacağı yerler	X			
Md.8. Malzeme ocakları	X			
Md.9. İş ve işyerlerinin korunması ve sigortalanması				X
Md.10. İşyerlerinin temizlenmesi ve tesislerin kaldırılması	X			
Md.11. Projelerin yükleniciye teslimi				X
Md.12. Projelerin uygulanması				X
Md.13. Projelerin tesliminde gecikme olması		X		
Md.14. İşlerin denetimi	X			
Md.15. Yapı denetim görevlisinin yetkileri				X
Md.16. Yapı denetim görevlisi için gerekli binaların yapılması	X			
Md.17. İş programı				X
Md.18. Yüklenicinin iş başında bulunması	X			
Md.19. İşin yürütülmesi için gerekli personel ve araçlar				X
Md.20. Alt yüklenicilerin çalıştırılması ve sorumlulukları				X
Md.21. Sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işler, iş eksilişi ve işin tasfiyesi				X
Md.22. Sözleşmede bulunmayan işlerin fiyatının tespiti				X
Md.23. Sözleşme ve eklerine uymayan işler	X			
Md.24. Hatalı, kusurlu ve eksik işler	X			
Md.25. Yüklenicinin bakım ve düzeltme sorumlulukları	X			
Md.26. Yüklenicinin kusuru dışındaki hasar ve zararlar	X			
Md.27. Yükleniciye ait giderler	X			
Md.28. Ataşmanlar ve ilgili diğer defterler	X			
Md.29. İşin süresi ve sürenin uzatılması				X
Md.30. Malzeme ocaklarının kullanma şartları ve ocak değişiklikleri	X			
Md.31. Mevcut yapıların yıkılması	X			
Md.32. Kazı ve yıkmalarda bulunan değerli eşya	X			
Md.33. Kazılardan veya devlete ait yıkmalardan çıkarılan malzeme	X			
Md.34. Çalışanların hakları ve çalışma şartları	X			
Md.35. Çalışanların sağlık işleri	X			
Md.36. Çalışanların kazaya uğramaları	X			
Md.37. Çalışanların yiyeceği ve içeceği	X			
Md.38. Yüklenicinin çalıştırdığı kişilerin uygunsuzlukları	X			
Md.39. Geçici hakediş raporları				X
Md.40. Kesin hakediş raporu ve hesap kesilmesi				X
Md.41. Geçici kabul		X		
Md.42. Teminat süresi		X		
Md.43. Teminat süresindeki bakım ve giderler	X			
Md.44. Kesin kabul	X			
Md.45. Kesin teminatın iadesine ait şartlar				X
Md.46. Sözleşmenin devri	X			

**Çizelge 4.11 (devam):** YYY-YİĞŞ maddelerinin düzenlenmesine ilişkin öneriler.

<b>Md.47.</b> Sözleşmenin feshi ve tasfiye durumları				X
<b>Md.48.</b> Sözleşmenin feshi halinde yüklenicinin mallarının satın alınması	X			
<b>Md.49.</b> Yüklenicinin ölümü, iflası, ağır hastalığı, tutukluluğu veya mahkumiyeti				X
<b>Md.50.</b> Yüklenicinin ortak girişim olması halinde ölüm, iflas, ağır hastalık, tutukluluğu veya mahkumiyet				X
<b>Md.51.</b> Anlaşmazlıkların çözümü	X			

Çizelge 4.11'de düzenleme yapılması öngörülen hükümlerle ilgili öneriler aşağıda açıklanmaktadır:

- **Md.1. Amaç:** YYY-YİĞŞ'nin yalnızca YYY PTS'yle gerçekleştirilecek yapım işlerinde kullanılmak üzere düzenlenmiş sözleşme genel şartları dokümanı olması önerilmektedir. Bu nedenle şartnamenin hazırlanma amacının tanımlandığı maddede, şartnamenin YYY PTS'nin uygulandığı yapım işlerinin yürütülmesinde uygulanacak genel esasları belirlemek amacıyla hazırlandığı hususu yer almalıdır.

- **Md.4. Tanımlar:** YYY-YİTS önerisinin yalnızca YYY PTS'nin uygulanacağı yapım işlerinin yürütülmesinde kullanılmak üzere tasarlanan bir sözleşme olması nedeniyle sözleşme ve genel şartnamede kullanılan ifadelerin kısa tanımlarının yer aldığı bu maddede YYY, tasarımcı, GMF, GMF'li maliyet + ücret, GMF belgesi tanımlarına da yer verilmelidir. Şartnamenin tüm maddelerinde “yüklenici” ifadesi yerine “YYY” ifadesi kullanılmalıdır. Sözleşme türünün GMF'li maliyet + ücret sözleşmesi olarak değiştirilmesi önerildiği için anahtar teslimi götürü bedel sözleşme, birim fiyat sözleşme, karma sözleşme tanımlamaları ve bu sözleşmelere özgü tanımlar içeren iş grubu, iş kalemi tanımlamaları madde metninden kaldırılmalıdır. Diğer taraftan yapım öncesi hizmetler bedelinin götürü bedel üzerinden belirlenmesinin önerilmesi nedeniyle, götürü bedel fiyat tanımına madde metninde yer verilmelidir. Bu madde altında yer alan “iş programı” yalnızca yapım aşamasındaki hizmetlerin programlanmasını içeren bir tanıma sahiptir. YYY-YİTS'nin “İş programı” başlıklı 12. maddesinde YYY'nin yapım öncesi aşama için “proje iş programı”, yapım aşaması için “iş programı” hazırlaması hususunda öneri geliştirilmiştir. Bu nedenle iş programı tanımı YYY'nin yapım evresi hizmetleri dikkate alınarak yeniden düzenlenmelidir. Diğer taraftan yapım öncesi aşamada hazırlanacak olan “proje iş programı” tanımına da madde metninde yer verilmelidir.

- **Md. 6. İşyerinin yükleniciye teslimi:** İşyerinin yükleniciye teslimiyle ilgili hususların açıklandığı maddenin 1. alt bendinde işyerinin sözleşme imzalandıktan

sonra yükleniciye teslim edileceği belirtilmektedir. YYY PTS`de yapım aşaması tarafların GMF teklifi üzerinde anlaşmaları ve GMF belgesini imzalamalarının ardından başlamaktadır. Bu nedenle madde alt bendi işyerinin YYY`ye GMF belgesi imzalandıktan sonra teslim edileceği hususunu içerecek şekilde düzenlenmelidir. Ayrıca maddenin 7. alt bendi zorunlu hallerde sözleşme bedelinin aşılması ve karşılıklı anlaşılması halinde yükleniciye teslim edilmiş olan işyerlerinde değişiklik yapılabileceği hükmündedir. YYY PTS`de yapım aşamasında esas olan bedel YYY`nin teklif ettiği GMF olduğu için madde alt bendinde yer alan “sözleşme bedeli” ifadesi “GMF teklifi” olarak değiştirilmelidir.

- **Md. 9. İş ve işyerlerinin korunması ve sigortalanması:** Mevcut YİĞŞ`nin sadece yapım aşamasını kapsayan hizmetlere ait bir sözleşme genel şartnamesi olması nedeniyle, işin ve iş yerinin korunması ve sigortalanması hususunun ele alındığı bu madde yalnızca yapım aşamasındaki hizmetleri kapsamaktadır. YYY`nin yapım öncesi aşamada da yerine getirdiği hizmetler olduğundan, madde metni her iki aşama için koruma tedbirlerinin alınması ve sigorta yaptırılması hususlarını içerecek şekilde yeniden düzenlenmelidir. Diğer taraftan maddenin 2. alt bendinde sigortaya esas alınacak bedellerin neler olduğu konusunda açıklama yer almaktadır. YYY PTS`de YYY yapım öncesi aşama hizmetlerini götürü bedel üzerinden, yapım aşaması hizmetlerini GMF teklifi üzerinden gerçekleştirdiği için, sigortaya esas alınacak bedeller hususu yapım öncesi aşama bedeli ve yapım aşaması bedeli olmak üzere her iki aşama için ayrı ayrı ele alınmalıdır.

- **Md.11. Projelerin yükleniciye teslimi:** Anahtar teslimi götürü bedel sözleşme, birim fiyat sözleşme ve karma sözleşmelere ilişkin açıklamalar içeren madde alt bendleri geçersiz hale geleceğinden madde metninden kaldırılmalıdır. Maddenin 4. alt bendinde uygulama projelerinin yüklenici tarafından hazırlanmasının istenebileceği ifade edilmektedir. Maddenin 7. alt bendinde ise uygulama projeleri ister yüklenici tarafından ister idare tarafından hazırlanmış olsun, uygulama sırasında yapılmış değişiklikleri içeren ve işin bitmiş durumunu gösteren nihai projelerin yüklenici tarafından hazırlanacağı belirtilmektedir. Oysaki YYY`nin görevlerinin incelendiği Bölüm 3.2.3`de de ele alındığı üzere, YYY`nin uygulama projesi hazırlama ya da değişiklikleri uygulama projeleri üzerine aktarma gibi bir sorumluluğu yoktur. A201 sözleşmesine göre YYY, yalnızca işin belli parçalarını tarif etmek ve işi sözleşme dokümanlarında açıklanan bilgilere ve tasarım konseptine



uygun olarak yerine getirdiğini göstermek amacıyla imalat çizimlerini yapmak konusunda göreve sahiptir. Diğer taraftan uygulama projelerinin hazırlanması ve gerekli değişikliklerin uygulama projelerine yansıtılması tasarımcının görevleri arasındadır. Bu nedenle maddenin bu alt bendi de geçersiz hale geleceği için madde metninden kaldırılmalıdır. Uygulama projelerinin hazırlanması ve GMF değişikliği nedeniyle uygulama projelerinde ortaya çıkan değişikliklerin tasarımcı tarafından yerine getirileceği hususu madde metninde yer almalıdır.

- **Md.12. Projelerin uygulanması:** YYY-YİGŞ önerisinin 11. maddesinde uygulama projelerinin hazırlanmasının YYY'nin görevleri arasında olmadığı konusundaki tespite uygun olarak maddenin 1. alt bendinde uygulama projesinin yüklenici tarafından hazırlanması durumuna ilişkin ifade kaldırılmalıdır. Ayrıca maddenin birim fiyat sözleşmeye özgü şartlar içeren 2. alt bendi geçersiz hale geleceği için madde metninden kaldırılmalıdır. Diğer taraftan YYY-YİTS'nin "Sözleşmede değişiklik yapılması" başlıklı 24. maddesinde ihtiyaç duyulan değişikliklerin gerekli hallerde sözleşmeye de yansıtılmasına imkan veren bir düzenleme yapılması önerilmiştir. Bu nedenle sözleşme konusu işlerle ilgili değişiklik yapılmaksızın işin tamamlanmasının fiilen imkansız olduğu hallerde idarenin sözleşmeye uygun olarak gerekli değişiklikleri yapmaya yetkili olduğunun belirtildiği 4. alt madde bendinde de bu öneriye uygun bir düzenleme yapılmalıdır. Değişiklik yapılmasına ilişkin tanımlanan ön koşul kaldırılmalıdır.

- **Md. 13. Projelerin tesliminde gecikme olması:** Madde metninde projelerin tesliminde gecikme olması halinde sözleşmedeki iş süresinin de uzatılacağı hükmü yer almaktadır. YYY-YİTS'nin "İşe başlama ve bitirme tarihi" başlıklı 9. maddesinde yapım hizmetinin süresinin ve bitiş tarihinin GMF teklifinde yer alması önerilmiştir. Bu nedenle madde metninde "sözleşmedeki iş süresi" ifadesi yerine "GMF teklifindeki iş süresi" ifadesi kullanılarak gerekli düzenleme yapılmalıdır.

- **Md. 15. Yapı denetim görevlisinin yetkileri:** Bölüm 3.3.1`de kontrollük hizmetleri açısından yapılan incelemelerde, YİGŞ`de kontrollük hizmetlerini yerine getiren yapı denetim görevlisinin görevlerinin şartnamenin içindeki maddelere dağıtılmış olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle proje ve kontrollük hizmetlerinin temini için idare- tasarımcı arasındaki sözleşme ilişkisinin düzenlenmesi amacıyla kullanılması öngörülen PK-TS önerisiyle ilgili ilke ve önerilerin belirlendiği Bölüm 4.1.3`de, PK-TS'nin "İş tanımı" başlıklı 6. maddesi altında iş tanımı listesinin

oluşturularak bu işlerin genel olarak tanımlanması önerilmiştir. Sözleşmenin “Sözleşmenin ekleri” başlıklı 8. maddesi altında da iş tanımı listesinde belirtilen görevlerin her birinin nasıl gerçekleştirileceğine ilişkin teknik şartnamelerin sözleşmenin eki olacak şekilde ayrı ayrı yazılması önerilmiştir. Kontrollük hizmetini de içeren yapım evresi görevlerine ait iş tanımı listesinin oluşturulmasında sözleşme çerçevesinde belirlenen kontrollük görevleriyle YİĞŞ`de yer alan kontrollük görevlerinin paralelliğinin sağlanması açısından, hem B103 hem de YİĞŞ hükümlerinin dikkate alınması önerilmiştir. Ayrıca kontrollük görevinin tasarımcı dışında bağımsız bir danışman tarafından yerine getirilmesinin talep edilmesi halinde ise, kontrollük hizmetlerine ait görevlerin tanımlanması için PK-TS`nin modifiye edilerek kontrollük sözleşmesinin hazırlanması önerilmiştir. Bu önerilere paralel olarak kontrollük görevleri B103 sözleşmesinde yer alan tasarımcının kontrollük görevlerinden de faydalanılarak bu madde altında yeniden düzenlenmelidir. Diğer taraftan YYY-YİTS önerisinin “Yapı denetimi ve sorumluluklarına ilişkin şartlar” başlıklı 21. maddesi için de önerildiği gibi kontrollük hizmetlerinin gerçekleştirilmesinde YYY-YİĞŞ hükümlerinin yanı sıra, yapı denetim görevlisinin yetki ve sorumluluklarının belirlenmesi hususunda, bu hizmetin tasarımcı tarafından yerine getirilmesi halinde tasarımcı- idare arasındaki sözleşme hükümlerinin ve teknik şartnamelerin, dışarıdan temin edilmesi halinde kontrollük- idare arasındaki sözleşme hükümleri ve teknik şartnamelerin de bağlayıcı olduğu madde metninde yer almalıdır.

- **Md. 17. İş programı:** YYY-YİTS`nin “İş programı” başlıklı 12. maddesinde YYY`nin yapım öncesi aşama için “proje iş programı”, yapım aşaması için “iş programı” hazırlaması önerilmiştir. YYY-YİTS`ye paralel olarak her iki aşama için YYY`den talep edilen iş programlarının içeriği madde metninde yer alacak şekilde gerekli düzenleme yapılmalıdır.

- **Md. 19. İşin yürütülmesi için gerekli personel ve araçlar:** Madde metninde yalnızca yapım hizmetlerinin yerine getirilmesine ilişkin gerekli personel ve araçlarla ilgili açıklamalar yer almaktadır. Bu nedenle madde, yapım hizmetlerinin YYY`nin yapım öncesi aşama hizmetlerinin yürütülmesi için gerekli personel ve araçlar dikkate alınarak yeniden düzenlenmelidir. Ayrıca maddenin 3. alt bendi yüklenicinin işin sözleşme süresi içinde bitirilmesi için gerekli malzeme ve işçiyi iş başında bulduracağı hükmündedir. Yapım işinin süresinin GMF teklifiyle karara

bağlanması nedeniyle, sözleşmede yapım işinin süresi hakkında herhangi bir bilgi yer almayacaktır. Bu nedenle madde metninde bulunan “sözleşme süresi içinde” ifadesi kaldırılmalıdır. Bu ifade yerine “GMF teklifinde yer alan yapım aşaması süresi içinde” ifadesi kullanılmalıdır.

• **Md. 20. Alt yüklenicilerin çalıştırılması ve sorumlulukları:** Maddenin 3. alt bendi işin tamamının alt yüklenici marifetiyle yapılamayacağı hükmünü içermektedir. Bölüm 3.1.2`de yapılan incelemelerde YYY PTS uygulamalarında böyle bir koşulun bulunmadığı tespit edilmiştir. Bu hükmün YYY`nin işin niteliği nedeniyle işin tamamını alt yükleniciler aracılığıyla yerine getirmeyi talep etmesi halinde YYY PTS`nin uygulanmasına engel teşkil ettiği saptanmıştır. Bu nedenle söz konusu hüküm madde metninden kaldırılmalıdır. Diğer taraftan YYY-BİTİŞ`in “Alt yükleniciler” başlıklı 18. maddesinde ve YYY-YİTS`nin aynı başlıklı 15. maddesinde belirtildiği gibi idarenin insiyatifine bırakılmadan YYY`nin çalıştırdığı alt yüklenicilerin ya da mevcut personelin özellikleri, görevleri ve deneyimleri hakkında bilgi içeren listeye zorunlu olarak sözleşmede yer verileceği hususu madde metninde belirtilmelidir.

• **Md.21. Sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işler, iş eksilişi ve işin tasfiyesi:** Madde metninde iş artışının ancak maddede yer alan ön koşulların sağlanması halinde söz konusu olabileceği belirtilmektedir. Aksi halde herhangi bir artış yapılmadan hesabın tasfiye edileceği ifade edilmektedir. Ayrıca iş eksilişi durumunda da sözleşme bedelinin % 80'inden daha düşük bedelle tamamlanacağı anlaşılan işlerde yüklenicinin işi bitirmek zorunda olduğu ifade edilmektedir. YYY`nin hizmetleri açısından değerlendirildiğinde, bu hükmün hizmetin başarısını engelleyecek olumsuz bir içeriğe sahip olduğu görülmektedir. YYY-YİTS önerisinde sözleşme türü GMF + ücret sözleşmesi olarak önerilmiştir. Bu sözleşme türü, niteliği itibariyle değişikliklere olanak tanıyan bir sözleşmedir. Diğer taraftan YYY PTS esnek ve değişikliklere açık bir yapıya sahiptir. Bu sistemde sözleşme süresi ve bedeline etki eden değişikliklerin gerçekleştirilebilmesi için ortaya çıkan değişikliğin işin süresine ve maliyetine yansıtılması zorunludur. A133 sözleşmesinin 5.2.2 maddesinde GMF teklifinin değişiklik talimatıyla gerçekleştirilen iş ilavelerine ve eksiltmelerine bağlı olduğu, 5.2.1 maddesinde de GMF`nin zaman zaman bu değişikliklere uygun olarak düzenlendiği belirtilmektedir. Bu nedenlerle madde metni, iş artışı ve eksilişinin tanımlanan ön koşullar olmadan, işin süresi ve YYY`nin

GMF teklifi üzerinde de gerekli düzenlemeler yapılmak kaydıyla karşılıklı anlaşılabilir yapılabileceği hususunu içerecek şekilde yeniden düzenlenmelidir.

- **Md. 22. Sözleşmede bulunmayan işlerin fiyatının tespiti:** Madde metni proje değişikliği şartlarının gerçekleştiği durumlarda, fiyatı verilmemiş iş kalemlerinin oluşması halinde bu iş kalemleriyle ilgili fiyat hesaplamalarında sözleşmede belirtilen yöntemler uygulanarak belirlenecek olan birim fiyatların geçerli olacağı hükmünü içermektedir. YYY-YİTS'nin "Sözleşme türü ve bedeli" başlıklı 6. maddesinde YYY'nin yapım süreci hizmetleri bedelinin nasıl hesaplanacağı açıklanmıştır. "Sözleşme bedeline dahil olan giderler" başlıklı 7. maddesinde ise hangi maliyetlerin işin maliyetini oluşturduğu tanımlanmıştır. YYY PTS'de yeni imalatın maliyeti de sözleşmede yer alan bu tanımlamalara uygun olarak hesaplanmaktadır. Bu nedenle madde metninde, herhangi bir değişiklik durumunda bu değişiklik ile ilgili imalata ait maliyetin diğer imalatların maliyetleri nasıl hesaplanıyorsa o şekilde hesaplanacağı hususuna yer verilmelidir. Ayrıca ortaya çıkan bu maliyetin GMF teklifine yansıtılmasının zorunlu olduğu da belirtilmelidir.

- **Md.29. İşin süresi ve sürenin uzatılması:** YYY-YİTS'nin "İşe başlama ve bitirme tarihi" başlıklı 9. maddesinde de önerildiği gibi yapım öncesi aşamanın başlama tarihinin YYY-YİTS'nin imzalanma tarihi olduğu ve yapım öncesi aşama süresinin sözleşmede idare tarafından belirlenecek süre olduğu madde metninde yer almalıdır. Yapım aşamasının başlama tarihinin ise GMF teklifinin kabul tarihi ya da idarenin işe başlama emrini yayınlama tarihi olduğu belirtilmelidir. Ayrıca yapım işinin süresinin ve bitirme tarihinin GMF teklifinde belirtileceği de madde metninde açıklanmalıdır. Diğer taraftan YYY-YİTS'ye "GMF teklifi" başlığı altında eklenmesi önerilen hükme uygun olarak, projede idare tarafından onaylanan değişikliklerin söz konusu olması halinde taraflar arasında imzalanan GMF belgesinde yer alan işin tamamlanma süresinde de gerekli değişikliklerin yapılacağı belirtilmelidir.

- **Md. 39. Geçici hakediş raporları:** Hakediş raporlarının düzenlenmesinde uyulması gereken usul ve esasların açıklandığı söz konusu maddede anahtar teslimi götürü bedel sözleşme, birim fiyat sözleşme ve karma sözleşmeye ait hükümler geçersiz hale geleceği için madde metninden kaldırılmalıdır. Diğer taraftan YYY-YİTS'nin "Ödeme yeri ve şartları" başlıklı 11. maddesinde YYY'ye yapılacak ödemelerle ilgili hususların her iki aşama için ayrı ayrı tanımlanması önerilmiştir. Bu

nedenle hakediş raporlarının hazırlanması hususu, “Yapım öncesi hizmetler bedeli ve hakedişler” başlıklı Bölüm 3.2.5`de yer alan tespitlerdeki farklılıklar dikkate alınarak yapım öncesi aşama ve yapım aşaması için ayrı ayrı tanımlanmalıdır. Bu amaçla “Yapım öncesi aşama hakedişleri” başlığı altında:

- ✦ Söz konusu hakedişlerin yalnızca yapım öncesi aşamayla ilgili personel vb giderleri ve yalnızca bu aşamaya ait YYY ücretini içerdiği,
- ✦ Hakedişlerin yerine getirilen hizmetler oranında aylık olarak ödeneceği

belirtilmelidir. Bölüm 3.2.5`de sözleşmede belirtilen süre içinde yapılmayan ödemeler karşılığında, MS`nin sözleşmede belirtilen ve aylık ya da yıllık olarak belirlenen yüzde oranında YYY`ye gecikme faizi ödediği belirlenmiştir. Bu hükmün YYY PTS sözleşmesinde MS`nin yanı sıra YYY`nin de haklarının da gözetildiğinin göstergesi olduğu saptanmıştır. Bu nedenle bu madde alt bendinde idarenin, sözleşmede belirtilen süre içinde ödeme yapmaması halinde YYY`ye sözleşmede belirtilen oranda gecikme faizi ödeyeceği hususu yer almalıdır.

“Yapım aşaması hakedişleri” alt başlığında A133 sözleşmesinin 7. maddesinden de faydalanılarak:

- ✦ Bu hakedişlerin yalnızca yapım aşamasıyla ilgili YYY-YİTS`nin “Sözleşme bedeline dahil olan giderler” başlıklı 7. maddesinde işin maliyetine dahil edilebilecek giderler olarak belirtilen maliyetler ve yalnızca bu aşamaya ait YYY ücretini içerdiği,
- ✦ Her hakediş başvurusuyla birlikte maaş bordroları, kasa kayıtları, faturalar ve çek belgeleri gibi YYY`nin yaptığı nakit ödemelerin kanıtları olan belgeleri ibraz etmesi gerektiği,
- ✦ İlk hakediş başvurusunda bulunmadan önce YYY`nin kontrollüğe tüm sözleşme bedelini kapsayan hakediş programını sunmasının zorunlu olduğu

belirtilmelidir. Yapım aşaması hakedişlerine ilişkin bir diğer önemli konu bu hakedişlerin hesaplanma yöntemiyle ilgilidir. Madde alt bendinde A133`ün 7.1.7 maddesinde de açıklandığı gibi hakedişlerin:

- ✦ Her işe ait tamamlanma yüzdesiyle hakediş programındaki işin bu kısma tahsis edilen GMF payının çarpımıyla belirlenen tutarın,

- ✦ Temin edilen ve sahada ya da idarenin izniyle saha dışında depolanan malzeme ve ekipmanın GMF`de ayrılmış olan tutarın,
- ✦ Yapılan işe karşılık gelen YYY`nin ücreti tutarıyla toplamından,
- ✦ YYY`nin gerçekleştirdiği işlerin durdurulma yüzdesinin, idarenin daha önce yaptığı ödemelerin tutarının, varsa YYY`nin ibraz etmesi gerekli olan fakat hakediş başvurusunda sunmadığı belgelerde yer alan tutarın, varsa tasarımcının hakediş raporunda onaylamadığı tutarın çıkarılmasıyla hesaplanacağı

belirtilmelidir. Ayrıca kontrollüğün hakediş raporunu onaylamasından sonra, idarenin sözleşme bedeliyle ilgili hakedişleri zamanında ödemek zorunda olduğu da madde alt bendinde yer almalıdır.

• **Md.40. Kesin hakediş raporu ve hesap kesilmesi:** Anahtar teslimi götürü bedel sözleşme, birim fiyat sözleşme ve karma sözleşmeye ait hükümler geçersiz hale geleceği için madde metninden kaldırılmalıdır. Diğer taraftan sözleşme türünün GMF`li maliyet + ücret olmasının önerilmesi nedeniyle, hesap kesilmesi hususu sözleşme türü dikkate alınarak yeniden düzenlenmelidir. Bu konuda A133`ün “Kesin hakediş” başlıklı 7.2 maddesinden faydalanılmalıdır. Sözleşme bedelinin ödenmemiş kısmını oluşturan kesin hakediş ödemesinin:

- ✦ YYY`nin işin düzeltilmesinden sorumlu olduğu kısmı haricindeki bölümlerle ilgili yapım işi tamamlandıktan,
- ✦ YYY işin maliyetiyle ilgili son muhasebe hesabını ve son hakediş başvurusunu sunduktan,
- ✦ Bu belgeler kontrollük tarafından incelenerek kesin hakediş başvurusu onaylandıktan sonra

yapılabileceği madde metninde yer almalıdır. İdarenin muhasebe departmanının ya da bu konuda görevlendirdiği danışmanın, işin maliyetinin YYY`nin sunduğu kesin hesapta bildirilen maliyetten daha düşük olması gerektiğini bildirmesi halinde, YYY`nin sorunun çözümü için itirazda bulunabileceği belirtilmelidir. Belirtilen sürede itirazda bulunulmaması durumunda ise idare tarafından belirlenen tutarın bağlayıcı olduğu madde metninde yer almalıdır. Ayrıca işin GMF teklifinin altında

tamamlanması halinde, elde edilen farkın idare ve YYY arasında nasıl paylaşılacağı gibi hususlara madde metninde yer verilmelidir.

- **Md. 41. Geçici kabul:** Maddenin 4. alt bendinde, yapılan işin eksik ve kusurlu kısımlarının sözleşme bedelinin %5'inden fazla olmaması halinde kabul komisyonunun oluşturulabileceği belirtilmektedir. Yapım aşaması bedelinin teklif edilen GMF'yle belirlenmesi nedeniyle, alt bentde yer alan "sözleşme bedeli" ifadesi yerine "GMF teklifi" ifadesi kullanılmalıdır. Ayrıca 14. alt madde bendinde işin süresinden önce bitirilmesi halinde, sözleşmedeki iş bitim tarihi beklenmeden işin kabulünün yapılacağı hususu yer almaktadır. Yapım işinin bitim tarihinin GMF teklifinde yer alması nedeniyle "sözleşmedeki iş bitim tarihi" ifadesi yerine, "GMF teklifindeki iş bitim tarihi" ifadesi kullanılmalıdır.

- **Md. 42. Teminat süresi:** Teminat süresinin belirlenmesine ilişkin hususların yer aldığı maddenin 2. alt bendindeki "işin sözleşmede öngörülen bitim tarihi" ifadesi yerine, yapım işinin bitim tarihi GMF teklifinde yer alacağı için "işin GMF teklifinde öngörülen bitim tarihi" ifadesi kullanılmalıdır.

- **Md. 45. Kesin teminatın iade edilmesine ait şartlar:** Madde metninde kesin teminatlar ve varsa ek kesin teminatların yükleniciye iade edilmesiyle ilgili hususlar tanımlanmaktadır. YYY-YİTS'nin "Teminata ilişkin hükümler" başlıklı 10. maddesinde YYY'den sözleşmenin imzalanması sırasında talep edilen kesin teminatın yalnızca yapım öncesi aşama hizmetlerini kapsamaması önerilmiştir. Ayrıca yapım aşaması hizmetleri idarenin GMF teklifini kabulüyle başlayacağı için, GMF belgesinin imzalanmasının ardından YYY'den bu aşamaya ait ek kesin teminatın talep edilmesi önerilmiştir. Bu nedenle madde metni her iki aşama için talep edilen teminatlar dikkate alınarak yeniden formüle edilmelidir. Bu amaçla YYY'ye iade edilen kesin teminatın yapım öncesi aşamaya ilişkin olduğu, ek kesin teminatın ise yapım aşamasına ilişkin olduğu belirtilmelidir.

- **Md. 47. Sözleşmenin feshi ve tasfiye durumları:** Sözleşmenin feshi ya da askıya alınması açısından karşılaştırmanın yapıldığı Bölüm 3.2.7'de tarafların sözleşmeyi fesih şartları ve YYY'ye yapılacak ödemelerin hesaplanma yöntemlerinin YYY-YİGŞ'de tanımlanması gerektiği tespit edilmiştir. Bu nedenle söz konusu hususlar A201'de yer alan açıklamalara benzer bir şekilde madde metninde tanımlanmalıdır. Bu amaçla YYY'nin ve idarenin sözleşmeyi feshetmesine ilişkin

şartlar ayrı başlıklar altında açıklanmalıdır. “YYY`nin sözleşmeyi feshine ilişkin şartlar” başlığı altında:

- ✦ YYY`nin kendisinden kaynaklanmayan nedenlerle işin durdurulması halinde sözleşmeyi feshetme hakkına sahip olduğu ve söz konusu durumların neler olduğu hususları,
- ✦ İdarenin sorumluluklarını yerine getirmemesi durumunda YYY`nin sözleşmeyi feshetme hakkına sahip olduğu hususu,
- ✦ YYY`nin sözleşmeyi feshine neden olan söz konusu durumların ortaya çıkması halinde, YYY`nin bu sebeplerin maliyetini, genel gider ve karını da ekleyerek idareden talep edebileceği hususu

yer almalıdır. “İdarenin sözleşmeyi feshine ilişkin şartlar” başlığı altında:

- ✦ İdarenin haklı bir sebeple sözleşmeyi feshetme hakkına sahip olduğu ve söz konusu hakların neler olduğu hususları,
- ✦ Bu durumda sözleşme bedelinin ödenmemiş miktarı, yapı denetim görevlisinin hizmet ve masraf bedelleriyle idareden kaynaklanan zararlar da dahil olmak üzere, işin tamamlanma maliyetinden fazla ise aradaki miktarın YYY`ye ödeneceği hususu,
- ✦ Söz konusu maliyetler ve zararların sözleşme bedelinin ödenmemiş miktarını aşması halinde, YYY`nin aradaki farkı idareye ödemekle yükümlü olduğu hususu,
- ✦ İdarenin kendi yararına sözleşmeyi feshetmesi ya da durdurması durumunda YYY`ye tamamlanmış işle ilgili ödemelerin yanı sıra, gerçekleşmemiş işle ilişkin genel gider ve karın da dahil edildiği işin feshedilmesinden kaynaklanan maliyetlerinin karşılığının ödeneceği hususu yer almalıdır.

• **Md. 49. Yüklenicinin ölümü, iflası, ağır hastalığı, tutukluluğu veya mahkumiyeti:** Yüklenicinin ölümü halinde kesin teminatın iade edilmesine ilişkin hususların yer aldığı madde metni, yapım öncesi aşama ve yapım aşaması için talep edilen teminatlar dikkate alınarak yeniden formüle edilmelidir.

• **Md. 50. Yüklenicinin ortak girişim olması halinde ölüm, iflas, ağır hastalık, tutukluluk veya mahkumiyet:** Yüklenicinin ortak girişim olması halinde ortaklardan birinin ölümü durumunda kesin teminatın iade edilmesine ilişkin



hususların yer aldığı madde metni, yapım öncesi aşama ve yapım aşaması için talep edilen teminatlar dikkate alınarak yeniden formüle edilmelidir.

#### **4.2.5 Yapım ihaleleri uygulama yönetmeliğindeki standart formların biçimlendirilmesine yönelik ilke ve öneriler**

YYY PTS`nin geleneksel PTS dışında bir sistem olması proje teslim sistemleri açısından çeşitlilik yaratmaktadır. Bu nedenle YİUY`nin eki olan bazı standart formlarda da YYY PTS`ye özgü değişiklikler yapılmalıdır.

Standart formlarda yer alan “ekonomik açıdan en avantajlı teklif” ifadesi yerine YYY PTS uygulamalarında “en nitelikli teklif” ifadesinin kullanılacağı belirtilmelidir. Üzerinde değişiklik yapılması önerilen standart formlar şunlardır:

- **İhale onay belgesi:** Yapılacak olan ihalede uygulanacak PTS usulüne ilişkin bilgiye yer verilmelidir. İhale aşamasında isteklilerden talep edilen teklifin yapım öncesi aşama hizmetlerini kapsamı nedeniyle, “yaklaşık maliyet” ifadesi yerine YYY PTS uygulamalarında “yapım öncesi aşamaya ilişkin yaklaşık maliyet” ifadesinin kullanılacağı belirtilmelidir.

- **Ön yeterlik ilanı:** Yapılacak olan ihalede uygulanacak PTS usulüne ilişkin bilgiye yer verilmelidir.

- **Ön ilan:** Yapılacak olan ihalede uygulanacak PTS usulüne ilişkin bilgiye yer verilmelidir.

- **Götürü bedel teklif mektubu örneği:** İstekliler tarafından idareye sunulacak olan yapım öncesi aşama hizmetlerine ait götürü bedel teklif mektubu örneği YYY PTS uygulamalarında kullanılmak üzere düzenlenmelidir.

- **Kesin teminat mektubu örneği:** YYY-BİTİŞ ve YYY-YİTS`de yapım öncesi hizmetler bedeli için kesin teminatın, yapım hizmetleri bedeli için ise ek kesin teminatın talep edilmesinin önerilmesi nedeniyle, YYY PTS uygulamaları için “Kesin teminat mektubu örneği” ayrıca düzenlenmelidir.

- **Ek kesin teminat mektubu örneği:** YYY-BİTİŞ ve YYY-YİTS`de yapım öncesi hizmetler bedeli için kesin teminatın, yapım hizmetleri bedeli için ise ek kesin teminatın talep edilmesinin önerilmesi nedeniyle, YYY PTS uygulamalarında kullanılmak üzere “Ek kesin teminat mektubu örneği” düzenlenmelidir.

- **İş deneyim belgesi örneği:** ÖYŞ`de YYY PTS uygulamalarında isteklilerden yapım öncesi hizmetlere ait iş deneyim belgesi sunmalarının talep edilmesi nedeniyle, “YYY`nin yapım öncesi hizmetlere ilişkin iş deneyim belgesi örneği” YYY PTS uygulamalarında kullanılmak üzere düzenlenmelidir.

Mevcut formlarda yapılması gereken bu değişikliklerin yanı sıra, YYY PTS uygulamalarında idare ve YYY`nin GMF teklifi üzerinde anlaşmaları halinde taraflar arasında imzalanacak olan “GMF Belgesi”de YİUY`nin eki olacak şekilde düzenlenmelidir.

- **GMF Belgesi:** YYY PTS sürecinin incelendiği Bölüm 3.1.1`de GMF önerisi aşamasında, detaylı tasarım dokümanları %50- %75 oranında tamamlandığında YYY`nin projenin tamamı için GMF önerisini hazırladığı belirlenmiştir. GMF önerisinin kabulü halinde tarafların GMF belgesi imzaladıkları tespit edilmiştir. YYY-YİTS sözleşmesinin “Sözleşmenin ekleri” başlıklı maddesinde ise GMF belgesinin sözleşmenin ekleri arasında yer alması önerilmiştir. Bu nedenle YİUY`nin eki olacak şekilde YYY PTS uygulamaları için GMF belgesi düzenlenmelidir. Bu belgede yapım işinin tamamlanma tarihi, GMF teklifinin dayandığı koşullar vb konularda bilgiler yer almalıdır.

#### **4.2.6 YYY PTS için biçimlendirilecek YYY ihale ve sözleşme dokümanlarının geçerliliği için yapım işleri ihaleleri uygulama yönetmeliğinde ve kamu ihale yasasında yapılması gereken değişiklikler**

YYY PTS uygulanarak KİK`e uygun olarak gerçekleştirilecek yapım işlerinde YYY seçim sürecinde ön yeterlik şartnamesi olarak kullanılan ÖYŞ, ihale süreciyle ilgili genel bilgilerin yer aldığı YYY-BİTİŞ, idare ve tasarımcı arasındaki sözleşme ilişkilerinin düzenlenmesi amacıyla hazırlanan YYY-YİTS ve YYY-YİGŞ hükümleri üzerinde yapılması gereken değişikliklere ilişkin ilke ve öneriler önceki bölümlerde ele alınmıştır.

KİK`de ön yeterlik şartnamesi ve diğer ihale dokümanlarında yer alan hükümlerin 4734 sayılı KİK, 4735 sayılı KİSK ve YİUY hükümlerine aykırı bir durum içermemesi gerektiği belirtilmektedir. Bu nedenle çalışmanın bu bölümünde ihale ve sözleşme dokümanları için önerilen değişikliklerin belirtilen kanun ve yönetmeliğe uygunluğu incelenecek ve aykırılıklar tespit edilecektir.

KİK, KİSK ve YİUY'nin önerilecek YYY PTS'nin yanı sıra uygulanmakta olan geleneksel PTS'ye de hükmeden genel kanun ve yönetmelik olması nedeniyle, çalışmanın bu bölümünde söz konusu kanun ve yönetmeliğin ilgili maddeleri formüle edilmeyecektir. Yalnızca YYY PTS'nin uygulanabilmesi için aykırı hükümlerin nasıl düzenlenmesi gerektiğine ilişkin öneriler geliştirilecektir.

YİUY, KİK kapsamındaki idarelerin yapım işleri ihalelerinde uygulayacakları usul ve esasları düzenlemek amacıyla hazırlanmış yönetmeliktir. YYY PTS'nin uygulanması için geliştirilecek olan sistem önerisine ait ihale ve sözleşme dokümanlarının geçerliliğinin sağlanabilmesi için YİUY'nin düzenleme yapılması önerilen maddeleri Çizelge 4.12`de gösterilmektedir.

**Çizelge 4.12:** YİUY`nin YYY hizmetlerinin yerine getirilmesi açısından düzenlenmesine ilişkin öneriler.

Madde No/ Başlık	Aynı Şekilde Kullanılabilir	Değiştirilmeli		
		Terim	Cümle	İçerik
Md.1. Amaç ve Kapsam	X			
Md.2. Dayanak	X			
Md.3. Tanımlar			X	
Md.4. Temel ilkeler	X			
Md.5. İhalelerde uyulması zorunlu hususlar			X	
Md.6. Yerli istekli	X			
Md.7. Bildirim ve tebligat esasları	X			
Md.8. Yaklaşık maliyete ilişkin ilkeler			X	
Md.9. Yaklaşık maliyetin hesaplanmasına esas miktarın tespiti				X
Md.10. Yaklaşık maliyet hesabına esas fiyat ve rayiçlerin tespiti				X
Md.11. Yaklaşık maliyetin hesaplanması ve güncellenmesi	X			
Md.12. Uygulanacak ihale usulünün tespiti ve ihale kaydı			X	
Md.13. İhale ve ön yeterlik dokümanının içeriği	X			
Md.14. İhale ve ön yeterlik dokümanının hazırlanması	X			
Md.15. İdari şartname			X	
Md.16. Ön yeterlik şartnamesi	X			
Md.17. Teknik şartname	X			
Md.18. Sözleşme tasarısı			X	
Md.19. İhale onayının alınması	X			
Md.20. İhale komisyonunun kurulması ve çalışma esasları				X
Md.21. İhale işlem dosyası	X			
Md.22. İhale ve ön yeterlik ilanı	X			
Md.23. Ön ilan	X			
Md.24. İhale ilan ve davet sürelerinin kısaltılması	X			
Md.25. İlanın uygun olmaması	X			
Md.26. İhale ve ön yeterlik dokümanının görülmesi, satın alınması ve EKAP üzerinden indirilmesi	X			
Md.27. İhale ve ön yeterlik dokümanında değişiklik veya açıklama yapılması	X			
Md.28. İhale veya son başvuru saatinden önce ihalenin iptal edilmesi	X			
Md.29. Yeterliğin belirlenmesinde uyulacak ilkeler	X			
Md.30. İstenecek belgeler			X	
Md.31. Belgelerin sunulmuş şekli	X			
Md.32. İş ortaklığı	X			
Md.33. Konsorsiyum	X			
Md.34. Bankalardan temin edilecek belgeler	X			
Md.35. Bilanço veya eşdeğer belgeler	X			
Md.36. İsteklinin iş hacmini gösteren belgeler	X			
Md.37. İş hacmine ilişkin belge tutarlarının güncellenmesi	X			
Md.38. Aday veya isteklinin mesleki faaliyetini sürdürdüğünü ve teklif vermeye yetkili olduğunu gösteren belgeler	X			
Md.39. İş deneyimini gösteren belgeler			X	
Md.40. İsteklinin organizasyon yapısı ve personel durumuna ilişkin belgeler	X			

**Çizelge 4.12 (devam):** YİUY`nin YYY hizmetlerinin yerine getirilmesi açısından düzenlenmesine ilişkin öneriler.

<b>Md.41.</b> Makine, teçhizat ve diğer ekipmana ilişkin belgeler	X			
<b>Md.42.</b> Kalite yönetim sistem belgesi ve çevre yönetim sistem belgesi	X			
<b>Md.43.</b> İş deneyim belgesi düzenlemeye yetkili kurum ve kuruluşlar	X			
<b>Md.44.</b> Belge düzenleme koşulları				X
<b>Md.45.</b> Belge için başvuru	X			
<b>Md.46.</b> İş deneyim tutarının tespiti				X
<b>Md.47.</b> İş deneyim belgelerinin verilmesi				X
<b>Md.48.</b> Değerlendirmeye ilişkin esaslar				X
<b>Md.49.</b> İş deneyim tutarının güncellenmesi				X
<b>Md.50.</b> İhale komisyonlarının inceleme yetkisi	X			
<b>Md.51.</b> Müteahhitlik karneleri	X			
<b>Md.52.</b> İhale dışı bırakılma	X			
<b>Md.53.</b> İhaleye katılmayacak olanlar	X			
<b>Md.54.</b> Başvuru ve teklif mektuplarının şekli	X			
<b>Md.55.</b> Tekliflerin geçerlilik süresi	X			
<b>Md.56.</b> Teminatlar				X
<b>Md.57.</b> Başvuruların ve tekliflerin alınması, açılması ve belgelerdeki bilgi eksikliklerinin tamamlanması	X			
<b>Md.58.</b> Başvuruların değerlendirilmesi	X			
<b>Md.59.</b> Tekliflerin değerlendirilmesi	X			
<b>Md.60.</b> Aşırı düşük teklifler				X
<b>Md.61.</b> Ekonomik açıdan en avantajlı teklifin belirlenmesi				X
<b>Md.62.</b> Fiyat dışı unsurlar ve bu unsurlara yönelik düzenleme		X		
<b>Md.63.</b> Yerli istekliler lehine fiyat avantajı uygulanan ihalelerde ekonomik açıdan en avantajlı teklifin belirlenmesi				X
<b>Md.64.</b> Tekliflerin eşit olması			X	
<b>Md.65.</b> Bütün tekliflerin reddedilmesi ve ihalenin iptali	X			
<b>Md.66.</b> İhalenin karara bağlanması ve onaylanması			X	
<b>Md.67.</b> Kesinleşen ihale kararının bildirilmesi	X			
<b>Md.68.</b> İhale üzerinde kalan isteklinin sözleşmeye davet edilmesi	X			
<b>Md.69.</b> İhale üzerinde kalan isteklinin sözleşmeyi imzalamaması			X	
<b>Md.70.</b> İhale sonucunun ilanı	X			
<b>Md.71.</b> Yürürlükten kaldırılan yönetmelik	X			
<b>Md.72.</b> Yürürlük	X			
<b>Md.73.</b> Yürütme	X			

Çizelge 4.12`de düzenleme yapılması öngörülen hükümlerle ilgili öneriler aşağıda açıklanmaktadır:

• **Md.3. Tanımlar:** Yönetmelikte kullanılan ifadelerin kısa tanımlarının yer aldığı bu maddede geleneksel PTS, YYY PTS, YYY, GMF, GMF`li maliyet + ücret, GMF belgesi tanımlarına yer verilmelidir. Yönetmeliğin her iki proje teslim sistemine hükmeden yönetmelik olması nedeniyle, YYY PTS uygulamalarında “yüklenici” ifadesinin “YYY” ifadesi anlamına geldiği belirtilmelidir. Diğer taraftan bu madde altında “iş” kavramı “yapım işi” olarak tanımlanmıştır. YYY PTS`de iş

kavramı yapım öncesi hizmetleri de içerdiğinden YYY PTS uygulamaları için “iş” tanımı ayrıca yapılmalıdır.

• **Md.5. İhalelerde uyulması zorunlu hususlar:** Maddenin 1.c numaralı alt bendi arsa temin edilmeden, mülkiyet, kamulaştırma ve gerekli hallerde imar işlemleri tamamlanmadan ve uygulama projeleri tamamlanmadan ihaleye çıkılamayacağı hükmündedir. Bölüm 3.1.3’de “yapım işinin ihaleye çıkarılması” açısından yapılan karşılaştırmada, YYY PTS’de sistemin doğası nedeniyle YYY’nin tasarım evresi öncesinde projeye dahil olduğu belirlenmiştir. YYY’nin tasarım aşamasında yapım deneyimiyle MS’ye danışmanlık sağladığı saptanmıştır. Bu nedenle de projenin tamamlanmış olma şartı YYY sisteminin hiçbir aşamasında aranmamaktadır. YYY’nin arsa seçimi konusunda da tasarım evresi öncesinde idareye danışmanlık yapması söz konusu olabilir. Belirtilen bu nedenlerden dolayı bu hükmün YYY PTS uygulamalarında geçerli olmadığı hususu madde metninde yer almalıdır.

• **Md.8. Yaklaşık maliyete ilişkin ilkeler:** YYY PTS ihalelerinde idari şartnamede de önerildiği üzere, isteklilerden ihale aşamasında talep edilen fiyat teklifi yalnızca YYY’nin yapım öncesi aşama hizmetlerini kapsamaktadır. İdare ihale öncesi aşamada yapım öncesi aşamaya ilişkin yaklaşık maliyet konusunda bilgi sahibi olmalıdır. Bu nedenle madde metninde YYY PTS uygulamalarında yaklaşık maliyet hesabının ihale öncesi aşamada yapım öncesi aşama bedeline ilişkin olarak hesaplanması gerektiği hususu yer almalıdır.

• **Md.9. Yaklaşık maliyetin hesaplanmasında esas miktarların tespiti:** Yaklaşık maliyet hesabına esas miktarların tespiti için yapılması gerekli çalışmalar madde metninde açıklanmaktadır. Fakat bu maddede yer alan çalışmaların yalnızca yapım aşamasına ilişkin yaklaşık maliyetin hesaplanmasıyla ilgili çalışmaları içerdiği görülmektedir. Diğer taraftan projelerin tamamlanmış olması zorunluluğu, metraj listelerinin hazırlanması zorunluluğu gibi yapılması gerekli çalışmalara ilişkin koşullar, daha önce de açıklandığı üzere YYY PTS’nin yapısına uygun koşullar değildir. Bu nedenle madde metninde YYY PTS uygulamalarında, yaklaşık maliyet hesabına esas miktarların tespiti amacıyla, yapılması gerekli olan çalışmaların kapsamı yapım öncesi aşama hizmetleri dikkate alınarak tanımlanmalıdır.

• **Md.10. Yaklaşık maliyetin hesabına esas fiyat ve rayiçlerin tespiti:** YYY PTS uygulamalarında yapım öncesi aşama için yaklaşık maliyet hesabına esas fiyat ve rayiçlerin tespit yöntemi, bu aşamanın nitelikleri dikkate alınarak ayrıca tanımlanmalıdır.

• **Md.12. Uygulanacak ihale usulünün tespiti ve ihale kaydı:** Uygulanacak ihale usulünün yanı sıra uygulanacak PTS türünün de belirlenmesi gerektiğine madde metninde yer verilmelidir. Bu nedenle madde başlığı “Uygulanacak ihale usulü ve PTS`nin tespiti ve ihale kaydı” şeklinde değiştirilmelidir. Bu değişikliğe paralel olarak yönetmeliğin 3. bölüm başlığı da “İhale usulü ve PTS`nin tespiti, ihale ve ön yeterlik dokümanı” olarak değiştirilmelidir.

• **Md.15. İdari şartname:** YYY PTS uygulamalarındaki YYY hizmetlerinin temininde, idari şartnamenin “YYY PTS`de Belli İstekliler Arasında İhale Usulü ile Elde Edilen Yapım İşlerinde Uygulanacak Tip İdari Şartname” esas alınarak hazırlanacağı hükmü madde metninde yer almalıdır.

• **Md.18. Sözleşme tasarısı:** YYY PTS uygulamalarındaki YYY hizmetlerinin temininde, sözleşme tasarısının “YYY PTS`de Yapım İşlerine Ait Tip Sözleşme” esas alınarak hazırlanacağı hükmü madde metninde yer almalıdır.

• **Md.20. İhale komisyonunun kurulması ve çalışma esasları:** Maddenin 1. alt bendi ihale komisyonunun, ihale ilanı ve ön yeterlik ilanı ya da davet tarihinden en geç üç gün içinde kurulması gerektiği hükmündedir. Bölüm 3.1.3`de “ihale komisyonunun kurulması” açısından yapılan karşılaştırmada, YYY PTS uygulamalarında ihale komisyonunun sürecin en başında kurulduğu tespit edilmiştir. İhale sürecinin ilk evresinden itibaren sağlıklı ve kontrollü bir şekilde yürütülebilmesi için her iki PTS`de ihale komisyonunun sürecin başlangıcında kurulması hususunu içerecek şekilde madde metni yeniden düzenlenmelidir.

• **Md.30. İstenecek belgeler:** Yeterliliklerin değerlendirilmesinde kullanılmak üzere adaylardan istenecek belgelerin neler olduğu madde metninde açıklanmaktadır. Bölüm 3.2.1`de mevcut ÖYŞ`nin her iki PTS için de kullanılması önerilmiştir. Diğer taraftan şartnamenin “Ön yeterlik başvurusu için gereken belgeler ve yeterlik kriterleri” başlıklı 7. Maddesinde, YYY PTS uygulamalarında adayların yapım öncesi aşamada yönetim deneyimine ilişkin iş deneyim belgesi sunması hususuna yer verilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu önerinin geçerliliğinin sağlanabilmesi için YYY

PTS uygulamalarında adaylardan yapım öncesi aşamada yönetim deneyimine ilişkin iş deneyim belgesi istenmesi madde metninde yer almalıdır.

• **Md. 39. İş deneyimini gösteren belgeler:** Madde 30`da açıklanan nedenlerden dolayı madde metninde, YYY PTS uygulamalarında adaylardan yapım öncesi aşamada yönetim deneyimine ilişkin iş deneyim belgesi istenmesi hususu yer almalıdır.

• **Md.44. Belge düzenleme koşulları:** YYY PTS ihalelerinde adaylardan yapım öncesi aşamada yönetim deneyimine ilişkin iş deneyim belgesi istenmesinin önerilmesi nedeniyle, YYY PTS uygulamalarında her iki aşama için iş deneyim belgesi düzenleme koşulları bu madde altında ayrı ayrı tanımlanmalıdır.

• **Md.46. İş deneyim tutarının tespiti:** YYY PTS ihalelerinde adaylardan yapım öncesi aşamada yönetim deneyimine ilişkin iş deneyim belgesi istenmesinin önerilmesi nedeniyle, YYY PTS uygulamalarında her iki aşama için iş deneyim tutarının tespitinin nasıl yapılacağı hususu bu madde altında ayrı ayrı tanımlanmalıdır.

• **Md.47. İş deneyim belgelerinin verilmesi:** YYY PTS uygulamalarında iş deneyim belgesinin verilmesi hususu, YYY`nin her iki aşamada yerine getirdiği hizmetlerin niteliği dikkate alınarak ayrıca tanımlanmalıdır.

• **Md.48. Değerlendirmeye ilişkin esaslar:** YYY PTS uygulamalarında her iki aşama için adayların iş deneyimlerinin değerlendirilme yöntemi bu madde altında ayrı ayrı tanımlanmalıdır.

• **Md.49. İş deneyim tutarının güncellenmesi:** YYY PTS uygulamalarında her iki aşama için iş deneyim tutarının güncellenmesine ilişkin hususlar bu madde altında ayrı ayrı tanımlanmalıdır.

Üç kısımdan oluşan YİUY`nin üçüncü kısmı “Başvuru ve teklifler, başvuruların ve tekliflerin alınması, açılması ve değerlendirilmesi, ekonomik açıdan en avantajlı teklif ve ihalenin sonuçlandırılması” başlığına sahiptir. YYY PTS sisteminde niteliklere dayalı seçim metodunun uygulanmasının önerilmesi ve YİUY`nin her iki PTS`ye hükmeden yönetmelik olması nedeniyle, “ekonomik açıdan en avantajlı teklif” ifadesi bölüm başlığından kaldırılmalıdır. Bölüm başlığı “Başvuru ve teklifler,



başvuruların ve tekliflerin alınması, açılması ve değerlendirilmesi ve ihalenin sonuçlandırılması” olarak değiştirilmelidir.

- **Md.56. Teminatlar:** YYY-YİTS önerisinin 10. maddesinde YYY'nin yapım öncesi aşama için kesin teminat, GMF sözleşmesinin imzalanmasının ardından yapım aşaması hizmetleri için ek kesin teminat ödemesi önerilmiştir. YYY-YİTS`de yapılan bu öneriye uygun olarak, YYY PTS uygulamalarında ihale üzerinde kalan istekliden yapım öncesi aşama için kesin teminat, GMF sözleşmesinin imzalanmasının ardından da yapım aşaması için ek kesin teminat talep edileceği hususu madde metninde yer almalıdır.

- **Md.60. Aşırı düşük teklifler:** YYY-BİTİŞ'in “Aşırı düşük teklifler” başlıklı 33. maddesinde ele alınan hususların yapım aşamasıyla ilişkili hususlar olduğu belirtilmiştir. Ayrıca ihale aşamasında isteklilerin teklif edeceği bedelin yapım öncesi aşamaya ilişkin olması nedeniyle, madde metnin yapım öncesi aşamaya uygun olarak yeniden düzenlenmesi önerilmiştir. YYY-BİTİŞ`de yapılan bu öneriye uygun olarak 2. alt madde bendinde aşırı düşük tekliflerin yapım yönteminin ekonomik olması, seçilen teknik çözümler ve teklif sahibinin işin yerine getirilmesinde kullanacağı avantajlı koşullar, teklif edilen işin özgünlüğü gibi hususların istekli tarafından belgelendirilmesi halinde komisyon kararıyla değerlendirmeye alınabileceği hususunun YYY PTS uygulamalarında geçerli olmadığı belirtilmelidir. Diğer taraftan isteklilerin ihale aşamasında teklif edeceği bedel yapım öncesi aşamaya ilişkindir. Bu nedenle YYY PTS uygulamalarında aşırı düşük teklifin kabul edilebilmesi için isteklilerden talep edilecek yazılı açıklamada dikkate alınacak hususlar yapım öncesi aşamaya uygun olarak yeniden düzenlenmelidir.

- **Md.61. Ekonomik açıdan en avantajlı teklifin belirlenmesi:** YYY-BİTİŞ`de ekonomik açıdan en avantajlı teklifin belirlenmesi yerine niteliklere dayalı seçim metodunun uygulanması önerilmiştir. YİUY'nin her iki PTS'ye hükmeden yönetmelik olması nedeniyle, madde başlığı “İhale üzerinde bırakılacak olan isteklinin belirlenmesi” olarak değiştirilmelidir. Bu yeni düzenlemede geleneksel PTS uygulamaları için ekonomik açıdan en nitelikli teklifin belirlenmesine ilişkin usul ve esaslar, YYY PTS uygulamaları için ise en nitelikli teklifin belirlenmesine ilişkin usul ve esaslar tanımlanmalıdır.

- **Md.62. Fiyat dışı unsurlar ve bu unsurlara yönelik düzenleme:** Maddenin 2. alt bendinde yer alan “ekonomik açıdan en avantajlı teklif” ifadesi yerine, YYY PTS uygulamalarında “en nitelikli teklif” ifadesinin kullanılacağı madde metninde yer almalıdır.

- **Md.63. Yerli istekli lehine fiyat avantajı uygulanan ihalelerde ekonomik açıdan en avantajlı teklifin belirlenmesi:** YYY-BİTİŞ`de ekonomik açıdan en avantajlı teklifin belirlenmesi yerine niteliklere dayalı seçim metodunun uygulanması önerilmiştir. YİUY`nin her iki PTS`ye hükmeden yönetmelik olması nedeniyle, madde başlığı “Yerli istekli lehine fiyat avantajı uygulanan ihalelerde ihale üzerinde bırakılacak olan isteklinin belirlenmesi” olarak değiştirilmelidir. Bu yeni düzenlemede geleneksel PTS uygulamaları için yerli istekli lehine fiyat avantajı uygulanan ihalelerde ekonomik açıdan en nitelikli teklifin belirlenmesine ilişkin usul ve esaslar, YYY PTS uygulamaları için yerli istekli lehine fiyat avantajı uygulanan ihalelerde en nitelikli teklifin belirlenmesine ilişkin usul ve esaslar tanımlanmalıdır.

- **Md.64. Tekliflerin eşit olması:** Niteliklere dayalı bir seçim metodunun uygulanması nedeniyle, YYY PTS uygulamalarında bu hükmün geçerli olmadığı hususu madde metnine eklenmelidir.

- **Md.66. İhalenin karara bağlanması ve onaylanması:** YYY-BİTİŞ`in 36. maddesinde ekonomik açıdan en avantajlı teklifin belirlenmesi yerine niteliklere dayalı seçim metodunun uygulanması önerilmiştir. Bu nedenle ihalenin ekonomik açıdan en avantajlı teklifi veren istekli üzerine bırakılacağı belirtilen madde metninde, YYY PTS uygulamalarında ihalenin en nitelikli istekli üzerinde bırakılacağı hususuna yer verilmelidir.

- **Md.69. İhale üzerinde kalan isteklinin sözleşmeyi imzalamaması:** İhale üzerinde kalan isteklinin sözleşmeyi imzalamaması halinde ihalenin ekonomik açıdan en avantajlı teklifi veren ikinci istekli üzerine bırakılacağı belirtilen madde metninde, YYY PTS uygulamalarında bu durumda ihalenin en nitelikli ikinci istekli üzerinde bırakılacağı hususuna yer verilmelidir.

Yapılması gerekli değişikliklerin, kamu hukukuna tabi olan veya kamunun denetimi altında bulunan veya kamu kaynağı kullanan kamu kurum ve kuruluşlarının yapacakları ihalelerde uygulanacak esas ve usulleri belirlemek amacıyla hazırlanan

4734 sayılı KİK'e uygunluğu incelendiğinde, KİK'in Çizelge 4.13'de belirtilen hükümlerde düzenleme yapılması gerektiği tespit edilmiştir.

**Çizelge 4.13:** KİK'in YYY hizmetlerinin yerine getirilmesi açısından düzenlenmesine ilişkin öneriler.

Madde No/ Başlık	Aynı Şekilde Kullanılabilir	Değiştirilmeli			Eklenmeli
		Terim	Cümle	İçerik	
Md.1. Amaç	X				
Md.2. Kapsam	X				
Md.3. İstisnalar	X				
Md.4. Tanımlar			X		
Md.5. Temel ilkeler	X				
Md.6. İhale Komisyonu				X	
Md.7. İhale işlem dosyası	X				
Md.8. Eşik değerler				X	
Md.9. Yaklaşık maliyet			X		
Md.10. İhaleye katılımda yeterlik kuralları			X		
Md.11. İhaleye katılamayacak olanlar	X				
Md.12. Şartnameler	X				
Md.13. İhale ilan süreleri ve kuralları ile ön ilan				X	
Md.14. Ortak girişimler	X				
Md.15. Alt yükleniciler			X		
Md.16. İhale saatinden önce ihalenin iptal edilmesi	X				
Md.17. Yasak fiil veya davranışlar	X				
Md.18. Uygulanacak ihale usulleri	X				
Md.19. Açık ihale usulü	X				
Md.20. Belli istekliler arasında ihale usulü			X		
Md.21. Pazarlık usulü	X				
Md.22. Doğrudan temin	X				
Md.23. Tasarım yarışmaları	X				
Md.24. İhale ilânlarında bulunması zorunlu hususlar			X		
Md.25. Ön yeterlik ilânlarında bulunması zorunlu hususlar			X		
Md.26. İlânın uygun olmaması	X				
Md.27. İhale ve ön yeterlik dokümanının içeriği ve idari şartnamede yer alması zorunlu hususlar			X		
Md.28. İhale ve ön yeterlik dokümanının verilmesi	X				
Md.29. İhale dokümanında değişiklik veya açıklama yapılması	X				
Md.30. Tekliflerin hazırlanması ve sunulması	X				
Md.31. Başvuru belgelerinin sunulması	X				
Md.32. Tekliflerin geçerlilik süresi	X				
Md.33. Geçici teminat	X				
Md.34. Teminat olarak kabul edilecek değerler	X				
Md.35. Teminat mektupları	X				
Md.36. Tekliflerin alınması ve açılması	X	X			

**Çizelge 4.13 (devam): KİK'in YYY hizmetlerinin yerine getirilmesi açısından düzenlenmesine ilişkin öneriler.**

<b>Md.37.</b> Tekliflerin değerlendirilmesi	X			X	
<b>Md.38.</b> Aşırı düşük teklifler	X				
<b>Md.39.</b> Bütün tekliflerin reddedilmesi ve ihalenin iptali	X				
<b>Md.40.</b> İhalenin karara bağlanması ve onaylanması			X		
<b>Md.41.</b> Kesinleşen ihale kararlarının bildirilmesi	X				
<b>Md.42.</b> Sözleşmeye davet	X				
<b>Md.43.</b> Kesin teminat				X	
<b>Md.44.</b> Sözleşme yapılmasında isteklinin görev ve sorumluluğu			X		
<b>Md.45.</b> Sözleşme yapılmasında idarenin görev ve sorumluluğu	X				
<b>Md.46.</b> İhalenin sözleşmeye bağlanması	X				
<b>Md.47.</b> Sonuç bildirimini	X				
<b>Md.48.</b> Danışmanlık hizmetleri	X				
<b>Md.49.</b> Ön yeterlik ve isteklilerin belirlenmesi	X				
<b>Md.50.</b> İhaleye davet	X				
<b>Md.51.</b> Tekliflerin hazırlanması ve verilmesi	X				
<b>Md.52.</b> Tekliflerin hazırlanması ve verilmesi	X				
<b>Md.53.</b> Kamu İhale Kurumu	X				
<b>Md.54.</b> İhalelere yönelik başvurular	X				
<b>Md.55.</b> İdareye şikayet başvurusu	X				
<b>Md.56.</b> Kuruma itirazın şikayet başvurusu	X				
<b>Md.57.</b> Yargısal inceleme	X				
<b>Md.58.</b> İhalelere katılmaktan yasaklama	X				
<b>Md.59.</b> İhalelere katılmaktan yasaklama	X				
<b>Md.60.</b> İhalelere katılmaktan yasaklama	X				
<b>Md.61.</b> Bilgi ve belgeleri açıklama yasağı	X				
<b>Md.62.</b> İdarelerce uyulması gereken diğer kurallar			X		
<b>Md.63.</b> Yerli istekliler ile ilgili düzenlemeler		X			
<b>Md.64.</b> Sürelerin hesabı	X				
<b>Md.65.</b> Bildirim ve tebligat esasları	X				
<b>Md.66.</b> Değişiklik yapılması	X				
<b>Md.67.</b> Eşik değerler ve parasal limitlerin güncellenmesi	X				
<b>Md.68.</b> Uygulanmayacak hükümler	X				
<b>Md.69.</b> Yürürlük	X				
<b>Md.70.</b> Yürütme	X				
<b>Eklenmesi Gereken Maddeler</b>					
Uygulanacak proje teslim sistemleri					X

Çizelge 4.13'de düzenleme yapılması öngörülen KİK hükümleriyle ilgili öneriler aşağıda açıklanmaktadır:

- **Md. 4. Tanımlar:** KİK'in uygulanmasında tabi olunan kanun, yönetmelik ve diğer ihale dokümanlarında yer alan bazı ifadelerin tanımlarını içeren bu madde altında YYY, YYY PTS, GMF, GMF'li maliyet + ücret, GMF belgesi tanımlarına yer verilmelidir. KİK'nın her iki proje teslim sistemine hükmeden kanun olması

nedeniyle, YYY PTS uygulamalarında “yüklenici” ifadesinin “YYY” ifadesi anlamına geldiği belirtilmelidir.

- **Md.6. İhale Komisyonu:** YIUUY`nin “İhale komisyonunun kurulması ve çalışma esasları” başlıklı 20. maddesinde ihale sürecinin ilk evresinden itibaren sağlıklı ve kontrollü bir şekilde yürütülebilmesi için her iki PTS için de ihale komisyonunun, sürecin başlangıcında kurulması hususunu içeren bir düzenleme yapılması önerilmiştir. Bu önerinin geçerliliğinin sağlanabilmesi için ihale komisyonunun kurulmasına ilişkin usul ve esasların tanımlandığı madde metninde, her iki PTS`de de ihale komisyonunun, ihale sürecinin başlangıcında oluşturulacağı hükmü yer almalıdır.

- **Md.8. Eşik değer:** Madde metninde yaklaşık maliyet dikkate alınarak kullanılacak eşik değerler tanımlanmaktadır. Eşik değerle ilgili maliyet tahminleri tüm maliyetleri içermek zorunda olduğu için madde metninde YYY PTS uygulamaları için eşik değerlerin yapım öncesi aşama ve yapım aşaması maliyetlerinin her ikisini de içerdiği belirtilmelidir.

- **Md.9. Yaklaşık maliyet:** YYY-YİĞŞ`nin 8. maddesinde yaklaşık maliyet hesabının yapım öncesi aşama için yapılması önerilmiştir. Önerinin geçerliliğinin sağlanabilmesi için YYY PTS uygulamalarında yaklaşık maliyet hesabının yapım öncesi aşama için yapılacağı hususu madde metninde yer almalıdır.

- **Md.10. İhaleye katılımda yeterlik kuralları:** ÖYŞ`nin 7. maddesinde YYY PTS uygulamalarında adayların yapım öncesi aşamada yönetim deneyimine ilişkin iş deneyim belgesi sunmaları önerilmiştir. Önerinin geçerliliğinin sağlanabilmesi için YYY PTS uygulamalarında adayların yapım öncesi aşamada yönetim deneyimine ilişkin iş deneyim belgesi sunmaları hususu madde metninde yer almalıdır.

- **Md.13. İhale ilan süreleri ve kuralları ile ön ilan:** İhale ilan süreleri ve kurallarıyla ilgili bilgiler içeren madde metninde ihale ilan süreleri, işin yaklaşık maliyetinin eşik değerine eşit ya da eşik değerden yüksek olmasına göre belirlenmiştir. YYY-YİĞŞ`nin 8. maddesinde ihale aşamasında isteklilerden talep edilecek fiyat teklifinin yapım öncesi aşama hizmetlerini içermesi nedeniyle, idare tarafından hesaplanacak olan yaklaşık maliyetin de yapım öncesi aşamaya ilişkin olarak hesaplanması önerilmiştir. Diğer taraftan KİK`in “Eşik değer” başlıklı 8. maddesinde de YYY PTS uygulamalarında eşik değer yapım öncesi aşama ve

yapım aşaması maliyetlerinin her ikisini de içermesi gerektiği tespit edilmiştir. Bu nedenle YYY PTS uygulamalarında ihale ilan süresinin belirlenmesinde eşik değerle kıyaslanacak maliyetin, işin her iki aşamasına ilişkin toplam maliyet olduğu belirtilmelidir.

- **Md. 15. Alt yükleniciler:** Madde metninde alt yüklenicilere ilişkin bilgilerin ve alt yüklenicilerin sorumluluklarına ilişkin bilgilerin sözleşmede yer alıp almayacağı hususu idarelerin insiyatifine bırakılmıştır. YYY-BİTİŞ'in 18. maddesinde ve YYY-YİTS'nin 15. maddesinde alt yüklenicilerle ilgili bilgilere idarenin insiyatifine bırakılmadan zorunlu olarak yer verilmesi önerilmiştir. Bu nedenle madde metninde YYY PTS uygulamalarında, YYY hizmetlerinin temininde alt yüklenicilerle ilgili bilgi verilmesinin zorunlu olduğu hususunu içerecek şekilde gerekli düzenleme yapılmalıdır.

- **Md.20. Belli istekliler arasında ihale usulü:** Belli istekliler arasında ihale usulüyle yaptırılacak ihalelerin tanımlandığı bu maddede, YYY PTS'nin uygulandığı yapım ihalelerinin de belli istekliler arasında ihale usulüyle gerçekleştirileceği hususu yer almalıdır.

- **Md. 24. İhale ilanlarında bulunması zorunlu hususlar:** İhale ilanlarında belirtilmesi zorunlu hususların açıklandığı maddede, geleneksel PTS'nin yanı sıra YYY PTS'nin de kullanılmasının proje teslim sistemleri açısından çeşitlilik meydana getirmesi nedeniyle "uygulanacak proje teslim sistemi türü" ifadesine yer verilmelidir.

- **Md. 25. Ön yeterlik ilanlarında bulunması zorunlu hususlar:** Ön yeterlilik ilanlarında belirtilmesi zorunlu hususların açıklandığı maddede, geleneksel PTS'nin yanı sıra YYY PTS'nin de kullanılmasının proje teslim sistemleri açısından çeşitlilik meydana getirmesi nedeniyle "uygulanacak proje teslim sistemi türü" ibaresine yer verilmelidir.

- **Md. 27. İhale ve ön yeterlik dokümanının içeriği ve idari şartnamede yer alması zorunlu hususlar:** İhale ve ön yeterlik dokümanlarında ve idari şartnamede yer alması zorunlu hususların açıklandığı maddede, geleneksel PTS'nin yanı sıra YYY PTS'nin de kullanılması proje teslim sistemleri açısından çeşitlilik oluşturduğundan "uygulanacak proje teslim sistemi türü" ibaresine yer verilmelidir.

- **Md. 36. Tekliflerin alınması ve açılması:** Madde metninde yer alan “yaklaşık maliyet” ifadesi yerine, YYY PTS uygulamalarında “yapım öncesi aşamaya ilişkin yaklaşık maliyet” ifadesinin kullanılacağı belirtilmelidir.

- **Md.38. Aşırı düşük teklifler:** YYY-BİTİŞ'in “Aşırı düşük teklifler” başlıklı 33. maddesinde ele alınan hususların yapım aşamasıyla ilişkili hususlar olduğu belirlenmiştir. Ayrıca ihale aşamasında isteklilerin teklif edeceği bedelin yapım öncesi aşamaya ilişkin olması nedeniyle, madde metnin yapım öncesi aşamaya uygun olarak yeniden düzenlenmesi önerilmiştir. YYY-BİTİŞ`de yapılan bu öneriye uygun olarak madde metninde aşırı düşük tekliflerin yapım yönteminin ekonomik olması, seçilen teknik çözümler ve teklif sahibinin işin yerine getirilmesinde kullanacağı avantajlı koşullar, teklif edilen işin özgünlüğü gibi hususların istekli tarafından belgelendirilmesi halinde komisyon kararıyla değerlendirmeye alınabileceği hususunun YYY PTS uygulamalarında geçerli olmadığı belirtilmelidir. Diğer taraftan isteklilerin ihale aşamasında teklif edeceği bedel yapım öncesi aşamaya ilişkin olduğundan, YYY PTS uygulamalarında aşırı düşük teklifin kabul edilebilmesi için isteklilerden talep edilecek yazılı açıklamada dikkate alınacak hususlar yapım öncesi aşamaya uygun olarak düzenlenmelidir

- **Md.40. İhalenin karara bağlanması ve onaylanması:** YYY-BİTİŞ'in 36. maddesinde ekonomik açıdan en avantajlı teklifin belirlenmesi metodu yerine niteliklere dayalı seçim metodunun uygulanması önerilmiştir. Bu nedenle ihalenin ekonomik açıdan en avantajlı teklifi veren istekli üzerine bırakılacağı belirtildiği madde metninde, YYY PTS uygulamalarında ihalenin en nitelikli istekli üzerinde bırakılacağı hususu yer almalıdır.

- **Md.43. Kesin Teminat:** YYY-BİTİŞ'in 40. maddesinde YYY`den talep edilen teminatın yalnızca yapım öncesi aşamaya ait teminat bedeli olması önerilmiştir. YYY-YİTS`nin 10. maddesinde de GMF teklifinin kabulünün ardından YYY`den yapım aşaması hizmetlerine karşılık gelen ek kesin teminatın talep edilmesi önerilmiştir. YYY`nin yapım işine idarenin yazılı talebi üzerine GMF belgesi imzalanmadan başlaması halinde, bu işe karşılık gelecek oranda ek kesin teminatın YYY tarafından ödenmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu önerilerin geçerliliğinin sağlanabilmesi için madde metninde YYY PTS uygulamalarında kesin teminat ve ek kesin teminatın alınması hususu, öneriler dikkate alınarak ayrıca tanımlanmalıdır.

- **Md.44. Sözleşme yapılmasında isteklinin görev ve sorumluluğu:** YYY-BİTİŞ`in 42. maddesinin en nitelikli birinci adayla sözleşme yapılamaması halinde görüşmelerin en nitelikli ikinci adayla sürdürüleceği hususunu içerecek şekilde yeniden düzenlenmesi önerilmiştir. Bu öneriye uygun olarak madde metninde yer alan “ekonomik açıdan en avantajlı ikinci teklif sahibi istekli” ifadesi yerine YYY PTS uygulamalarında “en nitelikli ikinci teklif sahibi” ifadesinin geçerli olacağı hususuna yer verilmelidir.

- **Md.62. İdarelerce uyulması gereken diğer kurallar:** Maddenin 1.c numaralı alt bendi arsa temin edilmeden, mülkiyet, kamulaştırma ve gerekli hallerde imar işlemleri tamamlanmadan ve uygulama projeleri tamamlanmadan ihaleye çıkılamayacağı hükmündedir. Bölüm 3.1.3`de “yapım işinin ihaleye çıkarılması” açısından yapılan karşılaştırmada YYY PTS`de sistemin doğası nedeniyle YYY`nin tasarım evresi öncesinde projeye dahil olduğu ve tasarım aşamasında yapım deneyimiyle MS`ye danışmanlık sağladığı belirlenmiştir. Bu nedenle de projenin tamamlanmış olma şartı YYY sisteminin hiçbir aşamasında aranmamaktadır. YYY`nin arsa seçimi konusunda da tasarım evresi öncesinde idareye danışmanlık yapması söz konusu olabilir. Belirtilen bu nedenlerden dolayı bu hükmün YYY PTS uygulamalarında geçerli olmadığı madde metninde yer almalıdır.

- **Md. 63. Yerli istekliler ile ilgili düzenlemeler:** Madde metninde yer alan “yaklaşık maliyet” ifadesi yerine, YYY PTS uygulamalarında “yapım öncesi aşamaya ilişkin yaklaşık maliyet” ifadesinin geçerli olacağı belirtilmelidir.

Yukarıdaki düzenlemelerin yanı sıra KİK`e aşağıdaki madde eklenmelidir;

- **Uygulanacak proje teslim sistemleri:** YYY PTS`nin mevcut kanunda uygulanmayan bir sistem olması ve geleneksel sistemle birlikte çeşitlilik yaratması nedeniyle “uygulanacak proje teslim sistemleri” başlığı altında her iki PTS kısaca tanımlanmalıdır.

İhale ve sözleşme dokümanları üzerinde yapılan düzenlemelerin, KİK`in yukarıda tanımlanan maddelerinde değişikliklere neden olan hükümleri Çizelge 4.14`de özetlenmektedir.



**Çizelge 4.14:** KİK maddelerinin YYY hizmetlerinin yerine getirilmesi açısından düzenlenmesine neden olan ihale ve sözleşme dokümanlarının ilgili hükümleri.

KİK Madde No/ Başlık	İlgili Doküman	Madde No
Md.4. Tanımlar	Tüm dokümanlar	Genel
Md.6. İhale komisyonu	YİUY	Md.20
Md.8. Eşik değer	-	-
Md.9. Yaklaşık maliyet	YYY-YİĞŞ	Md.8
Md.10. İhaleye katılımıda yeterlik kuralları	ÖYŞ	Md.7
Md.13. İhale ilan süreleri ve kuralları ile ön ilan	KİK	Md.8
	YYY-YİĞŞ	Md.8
Md.15. Alt yükleniciler	YYY-BİTİŞ	Md.18
	YYY-YİTS	Md.14
Md.20. Belli istekliler arasında ihale usulü	Tüm dokümanlar	Genel
Md.24. İhale ilânlarında bulunması zorunlu hususlar	Tüm dokümanlar	Genel
Md.25. Ön yeterlik ilânlarında bulunması zorunlu hususlar	Tüm dokümanlar	Genel
Md.27. İhale ve ön yeterlik dokümanının içeriği ve idari şartnamede yer alması zorunlu hususlar	Tüm dokümanlar	Genel
Md. 36. Tekliflerin alınması ve açılması	YYY-YİĞŞ	Md.8
Md.38. Aşırı düşük teklifler	YYY-BİTİŞ	Md.33
Md.40. İhalenin karara bağlanması ve onaylanması	YYY-BİTİŞ	Md.36
Md.43. Kesin Teminat	YYY-BİTİŞ	Md.40
	YYY-YİTS	Md.10
Md.44. Sözleşme yapılmasında isteklinin görev ve sorumluluğu	YYY-BİTİŞ	Md.42
Md.62. İdarelerce uyulması gereken diğer kurallar	Tüm dokümanlar	Genel
Md. 63. Yerli istekliler ile ilgili düzenlemeler	YYY-YİĞŞ	Md.8

KİK'e göre yapılan ihalelere ilişkin sözleşmelerin düzenlenmesi ve uygulanmasıyla ilgili esas ve usulleri belirlemek amacıyla düzenlenen KİSK incelendiğinde, YYY hizmetlerinin yerine getirilebilmesi için kanunun Çizelge 4.15'de özetlenen maddelerinde düzenleme yapılması gerektiği görülmektedir.

**Çizelge 4.15:** KİSK'in YYY hizmetlerinin yerine getirilmesi açısından düzenlenmesine ilişkin öneriler.

Madde No/ Başlık	Aynı Şekilde Kullanılabilir	Değiştirilmeli		
		Terim	Cümle	İçerik
Md.1. Amaç	X			
Md.2. Kapsam	X			
Md.3. Tanımlar			X	
Md.4. İlkeler	X			
Md.5. Tip sözleşmeler	X			
Md.6. Sözleşme türleri			X	
Md.7. Sözleşmede yer alması zorunlu hususlar			X	
Md.8. Fiyat farkı verilebilmesi	X			
Md.9. İş ve işyerinin sigortalanması				X
Md.10. Mücbir sebepler	X			
Md.11. Denetim, muayene ve kabul işlemleri	X			

**Çizelge 4.15 (devam): KİSK'in YYY hizmetlerinin yerine getirilmesi açısından düzenlenmesine ilişkin öneriler.**

<b>Md.12.</b> Ek kesin teminat				X
<b>Md.13.</b> Kesin teminat ve ek kesin teminatların geri verilmesi				X
<b>Md.14.</b> İade edilemeyen teminatlar	X			
<b>Md.15.</b> Sözleşmede değişiklik yapılması			X	
<b>Md.16.</b> Sözleşmenin devri	X			
<b>Md.17.</b> Yüklenicinin ölümü, iflası, ağır hastalığı, tutukluluğu veya mahkumiyeti	X			
<b>Md.18.</b> Yüklenicinin ortak girişim olması halinde ölüm, iflas, ağır hastalık, tutukluluk veya mahkumiyeti	X			
<b>Md.19.</b> Yüklenicinin sözleşmeyi feshetmesi	X			
<b>Md.20.</b> İdarenin sözleşmeyi feshetmesi	X			
<b>Md.21.</b> Sözleşmeden önceki yasak fiil veya davranışlar nedeniyle fesih	X			
<b>Md.22.</b> Sözleşmenin feshine ilişkin düzenlemeler	X			
<b>Md.23.</b> Mücbir sebeplerden dolayı sözleşmenin feshi	X			
<b>Md.24.</b> Sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işler, iş eksilişi ve işin tasfiyesi				X
<b>Md.25.</b> Yasak fiil ve davranışlar	X			
<b>Md.26.</b> İhalelere katılmaktan yasaklama	X			
<b>Md.27.</b> Yüklenicilerin ceza sorumluluğu	X			
<b>Md.28.</b> Görevlilerin ceza sorumluluğu	X			
<b>Md.29.</b> Bilgi ve belgeleri açıklama yasağı	X			
<b>Md.30.</b> Yapım işlerinde yüklenicilerin ve alt yüklenicilerin sorumluluğu	X			
<b>Md.31.</b> Yapı denetim görevlilerinin sorumluluğu	X			
<b>Md.32.</b> Danışmanlık hizmeti sunucularının sorumluluğu	X			
<b>Md.33.</b> Tedarikçilerin sorumluluğu	X			
<b>Md.34.</b> Hizmet sunucularının sorumluluğu	X			
<b>Md.35.</b> Teminat	X			
<b>Md.36.</b> Hüküm bulunmayan haller	X			
<b>Md.37.</b> Tebligat	X			
<b>Md.38.</b> Değişiklik yapılması	X			
<b>Md.39.</b> Uygulanmayacak hükümler	X			
<b>Md.40.</b> Yürürlük	X			
<b>Md.41.</b> Yürütme	X			

Çizelge 4.15`de düzenleme yapılması öngörülen hükümlerle ilgili öneriler aşağıda açıklanmaktadır:

- **Md.3. Tanımlar:** Madde metninde KİSK'in uygulanmasında KİK`de yer alan tanımların geçerli olduğu belirtilmektedir. KİSK'in her iki PTS`ye hükmeden kanun olması nedeniyle, YYY PTS uygulamalarında “yüklenici” ifadesinin “YYY” ifadesi anlamına geldiği belirtilmelidir.

- **Md.6. Sözleşme türleri:** İdari şartname önerisinin 19. maddesinde ve tip sözleşme önerisinin 6. maddesinde sözleşme türünün GMF`li maliyet + ücret

sözleşmesi olmasının önerilmesi nedeniyle, madde metninde YYY PTS uygulamalarındaki YYY hizmetlerinin GMF'li maliyet + ücret sözleşmesiyle temin edileceği hususu yer almalıdır.

- **Md.7. Sözleşmede yer alması zorunlu hususlar:** Maddenin 7.d numaralı alt bendinde, alt yüklenicilere ilişkin bilgilerin ve sorumluluklarına ilişkin bilgilerin sözleşmede yer alıp almayacağı hususu idarelerin insiyatifine bırakılmıştır. YYY-BİTİŞ'in 18. maddesinde ve YYY-YİTS'nin 15. maddesinde alt yüklenicilerle ilgili bilgilere idarenin insiyatifine bırakılmadan zorunlu olarak yer verilmesi önerilmiştir. Bu nedenle madde metninde YYY PTS uygulamalarındaki YYY hizmetlerinin temininde alt yüklenicilerle ilgili bilgi verilmesinin zorunlu olduğu hususunu içerecek şekilde gerekli düzenleme yapılmalıdır. Maddenin 7.e numaralı alt bendinde sözleşme süresinin sözleşmede yer alması gerektiği belirtilmektedir. YYY PTS uygulamalarında yapım aşamasına ilişkin süre GMF belgesinde yer almaktadır. Bu nedenle bu madde metninde "süre" ifadesinin YYY PTS uygulamalarında geçerli olmadığı yer almalıdır. Diğer taraftan yapım aşaması GMF belgesinin karşılıklı imzalanmasıyla başlamaktadır. Aslında GMF belgesi yapım aşamasına ilişkin hususları içeren bir sözleşme dokümanı ekidir. Dolayısıyla YYY PTS uygulamalarında GMF belgesinde yer alması zorunlu hususlar da madde metnine eklenmelidir.

- **Md.9. İş ve işyerinin sigortalanması:** YYY'nin yapım öncesi aşamada da yerine getirdiği hizmetler olduğundan, YYY-YİTS'nin "İşin ve iş yerinin korunması ve sigortalanması" başlıklı 17. maddesinde her iki aşama için koruma tedbirlerinin alınması ve sigorta yaptırılması önerilmiştir. Bu nedenle YYY PTS uygulamaları için iş ve işyerinin sigortalanması hususu her iki aşama için ayrı ayrı tanımlanmalıdır.

- **Md.12. Ek kesin teminat:** YYY-BİTİŞ'in 40. maddesinde YYY'den talep edilen teminatın yalnızca yapım öncesi aşamaya ait teminat bedeli olması önerilmiştir. YYY-YİTS'nin 10. maddesinde de GMF teklifinin kabulünün ardından YYY'den yapım aşaması hizmetlerine karşılık gelen ek kesin teminatın talep edilmesi önerilmiştir. YYY'nin idarenin yazılı talebi üzerine yapım işine GMF belgesi imzalanmadan başlaması halinde, bu işe karşılık gelecek oranda ek kesin teminatın YYY tarafından ödenmesi gerektiği de belirlenmiştir. Bu önerilerin geçerliliğinin sağlanabilmesi için madde metninde YYY PTS uygulamalarında ek kesin teminatın alınması hususu öneriler dikkate alınarak tanımlanmalıdır.

- **Md.13. Kesin teminat ve ek kesin teminatların geri verilmesi:** YYY PTS uygulamalarında yukarıda açıklandığı üzere kesin teminat ve ek kesin teminat tanımlarının geleneksel sistemden farklı bir kapsama sahip olması nedeniyle, kesin teminatın ve ek kesin teminatın geri verilmesi hususu YYY PTS`ye özgü olacak şekilde madde metninde tanımlanmalıdır.

- **Md.15. Sözleşmede değişiklik yapılması:** YYY-YİTS`nin 24. maddesinde ihtiyaç duyulan değişikliklerin gerekli hallerde sözleşmeye de yansıtılmasına imkan veren bir düzenleme yapılması önerilmiştir. Bu önerinin geçerliliğinin sağlanabilmesi için YYY PTS uygulamalarında madde metninde yer alan sözleşmede değişiklik yapılmasına ilişkin ön şartların geçerli olmayacağı hususu yer almalıdır.

- **Md.24.Sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işler, iş eksilişi ve işin tasfiyesi:** YİGŞ`nin 21. maddesinde iş artışı ve eksilişinin, tanımlanan ön koşullar olmadan, işin süresi ve YYY`nin GMF teklifi üzerinde de gerekli düzenlemeler yapılmak kaydıyla karşılıklı anlaşarak yapılabileceği önerilmiştir. Bu önerinin geçerliliğinin sağlanabilmesi için madde metninde, YYY PTS uygulamalarında sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işler, iş eksilişi ve işin tasfiyesinin tanımlanan ön koşullar olmadan, işin süresi ve YYY`nin GMF teklifi üzerinde de gerekli düzenlemeler yapılmak kaydıyla karşılıklı anlaşarak gerçekleştirilebileceği hususu yer almalıdır.

İhale ve sözleşme dokümanları üzerinde yapılan düzenlemelerin, KİSK maddelerinde değişikliklere neden olan hükümleri Çizelge 4.16`da özetlenmektedir.

**Çizelge 4.16:** KİSK maddelerinin YYY hizmetlerinin yerine getirilmesi açısından düzenlenmesine neden olan ihale ve sözleşme dokümanlarının ilgili hükümleri.

KİSK Madde No/ Başlık	İlgili Doküman	Madde No
<b>Md.3.</b> Tanımlar	Tüm dokümanlar	Genel
<b>Md.6.</b> Sözleşme türleri	YYY-BİTİŞ	Md.19
	YYY-YİTS	Md.6
<b>Md.7.</b> Sözleşmede yer alması zorunlu hususlar	YYY-BİTİŞ	Md.18
	YYY-YİTS	Md.15
<b>Md.9.</b> İş ve işyerinin sigortalanması	YYY-YİTS	Md.17
<b>Md.12.</b> Ek kesin teminat	YYY-BİTİŞ	Md.40
	YYY-YİTS	Md.10
<b>Md.13.</b> Kesin teminat ve ek kesin teminatların geri verilmesi	YYY-BİTİŞ	Md.40
	YYY-YİTS	Md.10
<b>Md.15.</b> Sözleşmede değişiklik yapılması	YYY-YİTS	Md.24
<b>Md.24.</b> Sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işler, iş eksilişi ve işin tasfiyesi	YYY-YİGŞ	Md.21

## 5. SONUÇLAR

KİK'e uygun olarak gerçekleştirilen yapım işleri, idarelerin yapım işi konusunda deneyimli birimlerinin bulunmayışı, geleneksel PTS'nin neden olduğu dezavantajlar gibi nedenlerle hem tasarım aşamasında hem de yapım aşamasında sorunlu bir yapıya sahiptir. Bu sorunlu yapının idarelerin süre, maliyet ve kalite hedeflerinin başarılmasında önemli bir engel teşkil ettiği görülmektedir.

Amacı kamu yapılarının yapımında YYY PTS'nin uygulanması için mevcut sistemde yapılması gereken değişiklikleri tespit etmek olan bu çalışmada, KİK'e uygun olarak gerçekleştirilen büyük ölçekli ve kapsamlı yapım işlerinde YYY PTS'nin uygulanmasına yönelik model önerisinin temel unsurlarının biçimlendirilmesine ilişkin ilke ve öneriler belirlenmiştir. Bu ilke ve önerileri tespit etmek için çalışma birbiriyle bağlantılı üç aşamadan oluşturulmuştur.

Çalışmanın birinci aşamasının amacı, kamu yapılarının yapımında uygulanabilecek yapım yönetimi modelinin alt türünü belirlemek olmuştur. Bunun için öncelikle yapım yönetimi PTS'nin yapısı incelenmiştir. Daha sonra sistemin iki farklı alt türü olan DYY PTS ve YYY PTS, avantaj ve dezavantajlarıyla birlikte ayrı ayrı incelenmiştir. YYY sistemini DYY sisteminden farklı kılan en önemli noktanın, YYY'nin yapım işinin gerçekleştirilmesi konusundaki sorumluluğu olduğu saptanmıştır. Sistemin diğer ülkelerdeki uygulanabilirliğinin araştırılması sonucunda, birçok ülkede her iki alt türün de uygulandığı tespit edilmiştir. Diğer taraftan ülkemizde kamu yapılarının yapımında yapım yönetimi PTS'nin uygulamadığı saptanmıştır. Birinci aşamadaki incelemeler sonucunda model önerisinde GMF'li YYY PTS uygulanmasının fayda sağlayacağı hususu, gerekçeleriyle birlikte ortaya konulmuştur.

Çalışmanın ikinci aşamasının amacı, KİK ihale ve sözleşme dokümanlarında YYY PTS'nin uygulanmasına engel teşkil eden hükümleri tespit etmek ve yapılması gerekli değişiklikleri belirlemek olmuştur. YYY PTS sözleşme dokümanlarının

tasarım ve yapım hizmetlerinin tümüne ilişkin bir sözleşme ailesi olarak düzenlendiğinin tespit edilmesi nedeniyle, AIA ve CD tarafından YYY PTS için hazırlanan YYY PTS sözleşme dokümanlarıyla, geleneksel PTS'nin uygulandığı KİK ihale ve sözleşme dokümanları, tasarım ve yapım hizmetleri açısından ayrı ayrı karşılaştırılmıştır. Söz konusu dokümanlardaki yalnızca YYY PTS'ye özgü hükümler açısından yapılan karşılaştırmada, her iki sistemin:

- İhale süreci
- MS-YYY/ yüklenici sözleşme ve genel şartnamesi
- MS- tasarımcı sözleşmesi

değerlendirilerek mevcut farklar tespit edilmiştir. Model önerisinin geliştirilmesi için mevcut sistemdeki farklılıklarda yapılması gereken değişiklikler belirlenmiştir.

İhale süreci açısından yapılan inceleme sonucunda her iki sistem arasında YYY/yüklenici seçim süreci, tasarımcı seçim süreci ve iş akış süreci konularında farklılıklar saptanmıştır. Bu farklılıklarda yapılması gereken değişiklikler şunlardır:

- YYY/yüklenici seçim sürecine ilişkin farklılıklarda; model önerisinde YYY seçiminde niteliklere dayalı seçim metodunun uygulanması, isteklilerden talep edilen fiyat teklifinin yalnızca yapım öncesi aşama hizmetlerini içermesi, ihale komisyonunun ihale ve ön yeterlik dokümanlarının hazırlanmasından önce oluşturulması hususlarında değişiklik yapılması gerektiği belirlenmiştir. Ayrıca mevcut kanun ve yönetmelikteki yapım işinin ihaleye çıkarılabilmesi için uygulama projesinin tamamlanmış olması şartının; ihale dokümanındaki yapım işinin tamamının alt yüklenici aracılığıyla yapılamayacağı hükmünün YYY PTS'nin uygulanmasına engel teşkil ettiği belirlenmiştir.
- Tasarımcı seçim sürecine ilişkin karşılaştırmada; model önerisinde mevcut ihale dokümanlarının proje ve kontrollük hizmetlerinin yapısına uygun olarak yeniden tasarlanması, talep edilen fiyat teklifi türünün tasarımcının vereceği hizmetin niteliği dikkate alınarak belirlenmesi hususlarında değişiklik yapılması gerektiği belirlenmiştir.

- İş akış sürecine ilişkin karşılaştırmada; model önerisinde geleneksel sistemin süre, maliyet bilgisi ve kalite bakımından sahip olduğu zayıf yönleriyle ilgili değişiklik yapılması gerektiği belirlenmiştir.

MS-YYY/ yüklenici sözleşme ve genel şartnamesi açısından yapılan karşılaştırmada sözleşme türü, genel hükümler, YYY'nin sorumlulukları, MS'nin görev ve sorumlulukları, yapım öncesi hizmetler bedeli ve hakedişler, anlaşmazlıkların çözümü, sözleşmenin feshi ya da askıya alınması açılarından farklılıklar tespit edilmiştir. Bu tespitlere göre model önerisinde sözleşme türünün GMF'li maliyet + ücret sözleşmesi olması; GMF Belgesi ve GMF değişikliği nedeniyle revize edilen belgelerin sözleşme dokümanı olarak kabul edilmesi; YYY'nin sorumluluklarının yapım öncesi hizmetler ve yapım hizmetleri olmak üzere iki aşamada ele alınması; aşamalı yapıma izin veren bir düzenlemenin yapılması; YYY'nin ve MS'nin YYY PTS'ye özgü görev ve sorumluluklarının ilgili dokümanlarda yer alması; yapım öncesi hizmetler bedeli ve hakedişleriyle yapım hizmetleri bedeli ve hakedişlerinin birbirinden ayrı olarak belirlenmesi, bu amaçla yapım öncesi bedelin götürü bedel üzerinden, yapım aşaması bedelinin GMF teklifiyle belirlenmesi; anlaşmazlıkların çözümünde ilk karar verici değerlendirmesi, arabuluculuk ve hakem yoluyla çözüm yoluna gitme yöntemlerine izin verilmesi; sözleşmenin feshinin GMF'nin belirlenmiş olmasına bağlı olarak farklı şekillerde ele alınması hususlarında değişiklik yapılması gerektiği belirlenmiştir.

MS- tasarımcı sözleşmesi açısından yapılan karşılaştırmada KİK ihale ve sözleşme dokümanlarıyla, nitelikleri açısından farklı diğer pek çok hizmetin de temin edildiği saptanmıştır. Ayrıca YYY PTS'de kullanılan MS- tasarımcı sözleşmesinin bu sisteme özgü bir sözleşme olmadığı, yani geleneksel PTS'de de uygulandığı belirlenmiştir. Bu nedenle her iki sistemdeki yalnızca tasarımcının üstlendiği görevler ve MS'nin üstlendiği görevler açısından farklılıklar tespit edilmiştir. Model önerisinde KİK dokümanlarında yer almayan tasarımcı ve MS görevlerine yer verilmesi, söz konusu dokümanların proje ve kontrollük hizmetlerine özgü olarak düzenlenmesi yönünde değişiklik yapılması gerektiği belirlenmiştir.

Çalışmanın üçüncü aşamasının amacı, tasarım ve yapım hizmetlerinin temininde YYY PTS'nin uygulanabilmesi için KİK'in mevcut ihale ve sözleşme dokümanlarında, ikinci aşamada tespit edilen değişikliklerin gerçekleştirilmesiyle ilgili ilke ve önerilerin belirlenmesi olmuştur. Ayrıca söz konusu ilke ve önerilerin

geçerliliğinin sağlanabilmesi için KİK, KİSK ve ilgili yönetmeliklerde yapılması gerekli düzenlemelere yönelik ilke ve öneriler de bu aşamada tespit edilmiştir. İlgili dokümanların sözleşme ailesi olarak tasarlanması hususuna dikkat edilmiştir. Dokümanlarla ilgili ilke ve öneriler:

- Proje ve kontrollük hizmetleri ihale ve sözleşme dokümanları
- YYY hizmeti ihale ve sözleşme dokümanları

için ayrı ayrı, fakat içeriksel olarak birbirleriyle ilişkili şekilde geliştirilmiştir. Yapılması gerekli değişiklikler “terim”, “cümle” ve “içerik” değişikliği olmak üzere üç alt kategoriye ayrılmıştır. Tamamen kaldırılması gereken ya da eklenmesi gereken hükümler de ayrıca tespit edilmiştir. İncelenen dokümanlarda yapılması gerekli düzenlemeler Çizelge 5.1’de özetlenmektedir.

**Çizelge 5.1 : Tasarım ve yapım hizmetlerine ilişkin ihale ve sözleşme dokümanlarında yapılması gerekli düzenlemeler.**

Hizmetin Türü	Doküman	Aynı Şekilde Kullanılabilir Hüküm Sayısı	Değişiklik Sayısı			Kaldırılacak Hüküm Sayısı	Eklenecek Hüküm Sayısı
			Terim	Cümle	İçerik		
PROJE VE KONTROLLÜK HİZMETLERİ İHALE VE SÖZLEŞME DOKÜ.	PK-ÖYŞ	21	1	1	-	-	-
	PK-TİŞ	37	-	6	3	-	-
	PK-TS	41	2	6	8	-	2
	DH-İUY	69	-	4	2	-	-
	KİK	60	-	7	3	-	1
	KİSK	34	2	3	2	-	-
YYY HİZMETLERİ İHALE VE SÖZLEŞME DOKÜMANLARI	ÖYŞ	20	-	2	-	-	-
	YYY-BİTİŞ	30	3	1	11	1	1
	YYY-YİTS	15	1	-	19	-	2
	YYY-YİĞŞ	29	3	3	16	-	-
	YİUY	49	1	11	12	-	-
	KİK	52	2	11	5	-	1
	KİSK	33	-	4	4	-	-

Üçüncü aşama sonucunda proje ve kontrollük hizmetleri ihale ve sözleşme dokümanları olan:

- DH-ÖYŞ'nin, “Proje ve Kontrollük Hizmeti Alımlarında Uygulanacak Tip Ön Yeterlik Şartnamesi”



- DH-TİŞ`nin, “Proje ve Kontrollük Hizmeti Alımlarında Uygulanacak Tip İdari Şartname”,
- DHTS`nin, “Proje ve Kontrollük Hizmeti Alımlarına Ait Tip Sözleşme”

adı altında yeniden düzenlenmesi önerilmiştir. Bu düzenlemelerin yapılmasında hizmetin niteliği dikkate alınarak, sözleşme türü götürü bedel sözleşme olarak belirlenmiştir. Düzenlemelerle ilgili tüm öneriler proje ve kontrollük hizmetinin niteliği dikkate alınarak geliştirilmiştir.

Proje ve kontrollük hizmetleri ihale dokümanlarında, niteliklere dayalı seçim sürecinin uygulanmasını ve değerlendirme aşamasında adayların mali tekliflerinden çok teknik niteliklerinin önem kazanmasını içeren değişiklikler önerilmiştir.

Proje ve kontrollük hizmetleri sözleşme dokümanında, iş tanımı listesinin oluşturulmasını; tasarımcının her bir görevine ilişkin teknik şartnamelerin sözleşmenin eki olacak şekilde hazırlanmasını; idarenin izniyle iş artışına ve eksilişine imkan verilmesini içeren değişiklikler önerilmiştir. Sözleşmeye ayrıca idarenin görev ve sorumluluklarına yer veren hükümlerin eklenmesi önerilmiştir. Diğer taraftan kontrollük hizmeti gibi tasarımcının hizmetlerinden yalnızca birinin ya da bir kısmının bağımsız bir danışman tarafından yerine getirilmesinin talep edilmesi halinde, işin o kısmını içeren görevlerin tanımlanması için geliştirilecek olan PK-TS`nin modifiye edilerek kullanılması önerilmiştir.

YYY hizmeti ihale ve sözleşme dokümanları olan:

- ÖYŞ`nin, her iki PTS için de kullanılması,
- BİTİŞ`in, “YYY PTS`de Belli İstekliler Arasında İhale Usulü ile İhale Edilen Yapım İşlerinde Uygulanacak Tip İdari Şartname”,
- YİTS`nin, “YYY PTS`de Yapım İşlerine Ait Tip Sözleşme”,
- YİGŞ`nin, “YYY PTS`de Yapım İşleri Genel Şartnamesi”

adı altında yeniden düzenlenmesi önerilmiştir. Bu düzenlemelerin yapılmasında sözleşme türü GMF`li maliyet + ücret sözleşmesi olarak belirlenmiştir. Diğer taraftan söz konusu dokümanlara ilişkin önerilerin belirlenmesinde, YYY PTS`nin yapım öncesi aşama ve yapım aşaması olmak üzere iki farklı aşamaya sahip olduğu hususuna dikkat edilmiştir.

YYY hizmetleri ihale dokümanında, niteliklere dayalı seçim sürecinin uygulandığı; bunun yanı sıra adaylardan teknik tekliflerinin beraberinde yapım öncesi aşama hizmetleri karşılığı olan götürü bedel üzerinden belirlenen mali teklifte sunmalarının talep edildiği; tekliflerin bu yeni yöntemle uygun olarak alınmasına, açılmasına ve değerlendirilmesine ilişkin hususların ele alındığı; işin tamamının alt yüklenici marifetiyle yapılmasına imkan veren değişikliklerin yapılması önerilmiştir.

YYY hizmetleri sözleşme ve genel şartnamesinde, YYY PTS`nin en önemli özelliği olan işin maliyeti ve YYY ücreti toplamından oluşan sözleşme bedelinin, bunun yanı sıra hakediş ödemelerinin her iki aşama için hesaplanma yöntemine ilişkin öneriler geliştirilmiştir. Yine teminatın verilmesi, iş programının yapılması, YYY`nin her iki aşamadaki görevleri, anlaşmazlıkların çözümü ve sözleşmenin feshi konularına ilişkin değişiklikler bu iki aşama için ayrı ayrı geliştirilmiştir. İş artışı ve eksilişine neden olan değişikliklerin, GMF teklifinde ve işin süresinde de gerekli düzenlemelerin yapılması halinde gerçekleştirilebilmesi önerilmiştir. Ayrıca mevcut sözleşme dokümanlarında bulunmayan idarenin görev ve sorumluluklarına ilişkin ve GMF teklifine ilişkin hükümlerin eklenmesi; GMF Belgesinin sözleşmenin eki olması önerilmiştir.

Çalışmada proje ve kontrollük hizmetleriyle YYY hizmetlerinin teminine ilişkin dokümanlarda tanımlanan değişikliklerin geçerliliğinin sağlanabilmesi için, söz konusu dokümanlara hükmeden DH-İUY, YİUY, KİSK ve KİK`de de ne tür düzenlemelerin yapılması gerektiği belirlenmiştir. Bu kanun ve yönetmeliklerin YYY PTS`nin yanı sıra uygulanmakta olan geleneksel PTS`ye de hükmeden genel kanun ve yönetmelikler olduğu hususuna dikkat çekilmiştir. Ayrıca yönetmeliklerin ekleri olan standart formlarda yapılması gereken değişiklikler de belirlenmiştir.

Bu çalışma, uzun süredir üzerinde akademik çalışmalar yapılmasına ve Türkiye`de bu alanda öğretim yapan az sayıda da olsa bazı öğretim kurumları bulunmasına rağmen, ülkemizde henüz uygulama alanı bulunmayan YYY PTS`nin, KİK`e uygun olarak gerçekleştirilen büyük ölçekli ve kapsamlı kamu yapılarının yapımında uygulanması için atılan ilk ve en önemli temel adımı oluşturmuştur. Çalışma, ilgili dokümanların geliştirilmesi amacıyla kurulacak olan çalışma grubu için hazırlanmış bir el kitabı niteliğindedir.

Bundan sonra Kamu İhale Kurumu'na düşen görev, yukarıda açıklanan kriterler çerçevesinde yapılacak hukuki ve teknik düzenlemelerin gerçekleştirilmesini sağlamaktır. Ayrıca başta üniversitelerde bu alanda çalışmakta olan akademisyenlerle olmak üzere diğer paydaşlarla da işbirliği yaparak, çalışmada belirlenen ilke ve öneriler doğrultusunda ihale ve sözleşme dokümanlarının ilgili hükümlerini formüle etmektir. Bu yeni dokümanların formülasyonunda mevcut yasalarda gerekli değişikliklerin yapılması da elbette ki bir zorunluluktur. Bununla birlikte, geliştirilen model önerisinin uygulanabilmesi için yapım yöneticisinin bilgi ve beceri alanlarına uygun şekilde yapım yönetimine ilişkin eğitim programları geliştirilmelidir. Çalışma kapsamındaki ilke ve öneriler ışığında YYY PTS ihale ve sözleşme dokümanlarının hazırlanmasına ilişkin çalışmaların, diğer araştırmacılar için uygun bir araştırma alanı teşkil edeceği düşünülmektedir.



## KAYNAKLAR

- Akçay, C. ve Manisalı, E.** (2009). 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu ve 4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun, AB Uygulamaları Çerçevesinde Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar Açısından İncelenmesi. Alındığı tarih 25.01.2013, adres: <http://www.e-kutuphane.imo.org.tr>
- Akgül, A.** (2006). Devlet İhale Kanunu'ndan Kamu İhale Kanunu'na. *Danıştay Dergisi*, Sayı: 111, sf.1-19.
- Alberta Infrastructure** (2001). Construction Management An Owner's Guide to Using the "Construction Management" Project Delivery System on Alberta Infrastructure Funded Building Projects. Alındığı tarih: 12.05.2010, adres: <http://www.infrastructure.alberta.ca/Content/docType486/Production/ConstMgmt.pdf>
- American Institute of Architects (AIA)** (2009). AIA Contract Documents Contract Relationship Diagrams. *A Society of the American Institute of Architect*, USA.
- American Institute of Architects Minnesota (AIA- Minnesota)**, (2002). Understanding Project Delivery for the Design and Construction of Public Buildings (Technical report). *A Society of the American Institute of Architect- Minnesota*, USA.
- American Institute of Architects Minnesota (AIA- Minnesota)**. (2006). Understanding Project Delivery for the Design and Construction of Public Buildings. *A Society of the American Institute of Architect-Minnesota* USA.
- A133-2009** (2009). Standard Form of Agreement Between Owner and Construction Manager as Constructor where the basis of payment is the Cost of the Work Plus a Fee with a Guaranteed Maximum Price. *A Society of the American Institute of Architect*, USA.
- A133- 2009 Instructions** (2009). Standard Form of Agreement Between Owner and Construction Manager as Constructor where the basis of payment is the Cost of the Work Plus a Fee with a Guaranteed Maximum Price. *A Society of the American Institute of Architect*, USA.
- A201- 2007** (2007). General Conditions of the Contract for Construction. *A Society of the American Institute of Architect*, USA.
- Belli İstekliler Arasında İhale Usulü ile İhale Edilen Yapım İşlerinde Uygulanacak Tip İdari Şartname** (2009). *Kamu İhale Kurumu*, Ankara.

- Belli İstekliler Arasında İhale Usulü ile İhale Edilen Yapım İşlerinde Uygulanacak Tip Ön Yeterlilik Şartnamesi.** (2009). *Kamu İhale Kurumu*, Ankara.
- British Columbia Construction Association (BCCA)**, (2000). Recommended Guidelines For the Use of Construction Management as a Project Delivery Method. *BCCA Documents*.UK.
- B103-2007** (2007). Standard Form of Agreement Between Owner and Architect for a Large or Complex Project. *A Society of the American Institute of Architect*, USA.
- Coşgun, T.** (2009). Kamu İhale Yasası Ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar Üzerine Bir İnceleme. Alındığı tarih: 24.01.2013, adres: <http://www.e-kutuphane.imo.org.tr>
- Danışmanlık Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği.** (2009), *Kamu İhale Kurumu*, Ankara.
- Danışmanlık Hizmet Alımlarında Uygulanacak Tip İdari Şartname.** (2009). *Kamu İhale Kurumu*, Ankara.
- Danışmanlık Hizmet Alımlarında Uygulanacak Tip Ön Yeterlilik Şartnamesi.** (2009). *Kamu İhale Kurumu*, Ankara.
- Danışmanlık Hizmetleri Tip Sözleşmesi.** (2009). *Kamu İhale Kurumu*, Ankara.
- Flake, R. P. ve Olliff, D.** (2001). Construction Manager At Risk, What's in A Name? *14th Annual Construction and Law Conference*, Austin, Texas, USA.
- Halpin, D. W. ve Woodhead, R. W.** (1998). *Construction Management*. New York: Wiley.
- Kamu İhale Kanunu**, (2003). *Kamu İhale Kurumu*, Ankara.
- Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu.** (2003). *Kamu İhale Kurumu*, Ankara.
- Kortunay, A. ve Sezer, Y.** (2007). Kamu İhale Kanununun 63. Maddesinin AB Hukuku Perspektifinden Değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 56 (3),137-171.
- Kwak, Y. ve Bushey, R.** (2000). Construction Management at Risk: An Innovative Project Delivery Method at Stormwater Treatment Area in the Everglades, Florida. *Construction Congress VI*, 477-482. doi: 10.1061/40475(278)52
- Mahdi, I. M. ve Alreshaid, K.** (2005). Decision Support System For Selecting The Proper Project Delivery Method Using Analytical Hierarchy Process (AHP). *International Journal of Project Management*, 23 (7), 564-572.
- Mearig, T.** (2004). *Project Delivery Method Handbook*. USA: State of Alaska - Demandment of Education & Early Development Education Support Services/Facilities.
- Mishelow, S. A.** (2009). Building The Right Construction Management Culture. Alındığı tarih: 24.01.2013, adres: [www.oakcontracting.com](http://www.oakcontracting.com)

- Morledge, R., Smith, A. ve Kashiwagi, D. T.** (2006). *Building Procurement*. UK: Blackwell Publishing Ltd.
- Ohrn, L. G. ve Rogers, T.** (2008). Defining Project Delivery Methods for Design, Construction, and Other Construction-Related Services in the United States. *International Proceedings of the 44th Annual Conference*. Auburn University - Auburn, Alabama.
- Oyegoke, A. S.** (2001). UK and US construction management contracting procedures and practices: a comparative study. *Engineering, Construction and Architectural Management*, 8 (5/6), 403-417. doi: 10.1108/eb021200
- Peck, B. V.** (2012). Features Construction Management: Choosing the Best Project Delivery Method. Alındığı tarih: 01.6.2012, adres: <http://www.apa.org/FacilitiesManager/article.cfm?itemnumber=439&parentid=206>
- Tinder, M.** (2009). AIA Contract Documents Construction Manager as Adviser (CMA) Family. Alındığı tarih: 01.6.2010, adres: [www.aia.org](http://www.aia.org)
- The Construction Management Association of America (CMAA).** (2002). An Owner's Guide To Construction: Management Assuring Project Success Under Any Delivery Method. USA: CMAA.
- The Construction Specifications Institute (CSI).** (2005). *The Project Resource Manual CSI Manual of Practice* (Fifth Edition). USA: McGraw-Hill.
- Thomsen, C.** (2006). *Project Delivery Processes*. USA: US Department of Transportation Federal Highway Administration.
- Trauner Consulting Services,** (2007). Construction Project Delivery Systems and Procurement Practices: Considerations, Alternatives, Advantages, Disadvantages. Alındığı tarih: 05.10.2010 adres: <http://ascpro0.ascweb.org/archives/cd/2008/paper/CPGT293002008.pdf>
- UIA Council.** (2005). *Recommended Guidelines for the UIA Accord On Recommended International Standards of Professionalism in Architectural Practice Policy on Building Project Delivery Systems*. Japan: UIA.
- Url-1** <[http:// www.gsa.gov](http://www.gsa.gov) >, (2008). Construction Management Implementation Guide. Alındığı tarihi: 6.5.2009.
- Url-2** <[http:// www.aia.org](http://www.aia.org) >, (2008). Construction Manager as Advisor (CMA) Family. Alındığı tarihi: 01.06.2011.
- Url-3**<<http://www.aia.org/aiaucmp/groups/aia/documents/pdf/aia078882.pdf>>, alındığı tarih: 15.07.2011.
- Url-4**<<http://www.agc.org/galleries/projectd/CMatRiskSurveyData.pdf>>, alındığı tarihi: 04.02.2012.
- Url-5** <<http://maffettbouton.com/Images/Project%20Delivery%20Construction%20Management.pdf>>, alındığı tarihi: 04.02.2012.

**Url-6** < <http://www.e-kik.com/Urun/index.html?4702.php>>, alındığı tarih:  
15.07.2011.

**Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği.** (2009). *Kamu İhale Kurumu*, Ankara.

**Yapım İşleri Genel Şartnamesi.** (2009). *Kamu İhale Kurumu*, Ankara.

**Yapım İşleri Tip Sözleşmesi.** (2009). *Kamu İhale Kurumu*, Ankara.



## **EKLER**

**EK A:** YYY PTS ve KİK dokümanları CD'si



## ÖZGEÇMİŞ

**Ad Soyad:** İkbal ERBAŞ

**Doğum Yeri ve Tarihi:** Burdur- 09.04.1979

**Adres:** Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Mimarlık Bölümü, Antalya

**E-Posta:** iboyacilar@gmail.com

**Lisans:** İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü- 2000

**Yüksek Lisans:** İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü- 2002

### **Mesleki Deneyim:**

Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Mimarlık Bölümü, Antalya (2010- )

Akdeniz Üniversitesi Serik Meslek Yüksekokulu, Antalya (2005-2010)

Su`De Exclusif, Antalya (2004-2005)

Güney Dekorasyon (Tepe Grubu), Antalya (2002-2004)

Adil Öngel İç Mimarlık ve Dekorasyon Ltd. Şti., İstanbul (2000-2002)

### **Yayın Listesi:**

**Erbaş, İ.**, (2012). Geleneksel Yerleşkelerde Kullanıcı Müdahaleleri: Süleymaniye Örneği. *I. Yöresel Ürünler Sempozyumu ve Kültür/Sanat Etkinlikleri*, Antalya: Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi.

**Erbaş, İ.** ve Çıracı, A. M., (2012). Yapımcı Yapım Yöneticisi`nin Temel Görevleri ve Bu Görevler İçin Gerekli Bilgi ve Becerilerin Yapım Yönetimi Öğretimine Yansıtılması İçin Öneriler. *2. Proje ve Yapım Yönetimi Kongresi*, İzmir: İYTE.

**Erbaş, İ.**, (2011). Financial Aspects of Housing Provision Policy in China. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 6 (3), Article Number: 1A0187, 740- 748.

**Erbaş, İ.**, (2011). Mimariye Can Veren Taş. *V. Uluslararası Taş Sempozyumu-Geleneksel ve Modern Mimaride Taş ve Kent*, Antalya: Mimarlar Odası Antalya Şubesi.

Er, E., Yaşar, H., Nazifoğlu, M., **Erbaş, İ.**, Uçak, M., (edt) (2011). *Uluslararası Turizm ve Mimarlık Sempozyumu Bildiriler Kitabı – Kent Kültüründe Turizm ve Mimarlık*. Antalya: Mimarlar Odası Antalya Şubesi.

**Erbaş, İ.** ve Yüksel, Y. D., (2010). Development of Housing Provision Policy in China. *18th CIB World Building Congress*, Salford, United Kingdom.

Altun, S., **Boyaçılar, I.**, Kaynakci, E. ve Sevinc, T., (edt) (2006). *Turizm ve Mimarlık Sempozyumu Bildiriler Kitabı*. Antalya: Mimarlar Odası Antalya Şubesi.

Altun, S., Esengil, R., **Boyaçılar, I.** (2006). Süleymaniye Beldesi -Akseki-İbradı Havzası Çevre ve Kültür Değerleri Araştırma ve Uygulama Merkezi Olmaya Hazırlanıyor. *Yerel Kimlik*, 6, 42- 45.

#### **TEZDEN TÜRETİLEN YAYINLAR**

**Erbaş, İ.** ve Çıracı, A. M., (2013). Türkiye'deki Kamu İhalelerinde Bir Proje Gerçekleştirme Biçimi Olarak Yapım Yönetimi Modeli. *e-Journal of New World Sciences Academy, Engineering Sciences*, ISSN:1308 7231, 8 (2), 108- 119.